

לקראת שבחת מלכתא

פנינים ופנינים מרתקים מהייהם של רבותינו הקדושים לפי סדר פרשיות השבוע
עונג ורוגע, מעורר לבבות לאהבת השם והבדל ותודתנו הקדושה
למאת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 429

פנינים לפרשת אחרי תשפ"ד

ה"חזון איש" זצ"ל אמר פעם לאחי רבי טוביה שכטר זצ"ל, שהיה מקורב אליו מאד: "ודאי הנך רוצה שהילדים שלך יהיו יראי שמים. אתן לך עצה לזכות לכך, ספר באזניהם סיפורי צדיקים המעידים על מידותיהם והנהגותיהם הטובות

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על דרכי החינוך לילדינו

נחמי בָּהֶם (יה ה)

ה"חזון איש" זצ"ל אמר פעם לאחי רבי טוביה שכטר זצ"ל, שהיה מקורב אליו מאד: "ודאי הנך רוצה שהילדים שלך יהיו יראי שמים. אתן לך עצה לזכות לכך, ספר באזניהם סיפורי צדיקים המעידים על מידותיהם והנהגותיהם הטובות. וכאשר בניך ישמעו את הסיפורים הללו, הם ישאפו להידמות לגדולי ישראל!".

הבה ניקח לדוגמא את הסיפור הידוע על ה"חפץ חיים", שבילדותו ראה את חבריו עושים מעשה קונדס שלא יעשה. שואב המים הזקן היה נוהג להניח לפנות ערב את הדליים הריקים על יד הנהר, כדי שבשעת בוקר מוקדמת יוכל לבוא אל הנהר ולשאוב בהם מים. הילדים השובבים היו באים בשעת לילה מאוחרת וממלאים את הדליים במים, כדי שיקפאו במשך הלילה, ושואב המים האומלל יאלץ לעמול קשות, ולנתץ את הקרח, על מנת שיוכל למלא את הדליים. לבו הזך והטהור של ישראל מאיר הקטן לא יכול היה להכיל את מעשה ההתעללות הזה. הוא חשב על צערו ועל רגשותיו של שואב המים. לכן מדי לילה, לאחר שהילדים סיימו למלא מים בדליים, הוא היה צועד בחשאי לעבר הנהר, ומרוקן את המים מהדליים...

ילדים מטבעם שואפים להידמות לדמויות הנערצות בעיניהם.

ילדים מטבעם שואפים להידמות לדמויות הנערצות בעיניהם. ככל שישמעו יותר סיפורים על התנהגותם של צדיקים, גדולי עולם, בפרט

כשהיו ילדים, כך הם יעריצו את הדמויות הללו, וישאפו להיות כמותן. מנגד, כשמספרים לילדים סיפורים על גיבורים ועל כוחניות, הם לומדים שחזק הוא מי שיודע להילחם, לעמוד על שלו ולנצח.

כשנכנסים לכיתה ושואלים: "מי הילד החזק ביותר בכיתה?" יש מקומות שיצביעו כולם על אחד הילדים, ויקראו: "יוסי, הוא הילד החזק ביותר, הוא נותן מכה אחת, ומשכיב עשרים ילדים ארצה!".

ואני שואל: "הרי סוס יותר חזק ממנו? הרי פיל עוד יותר גיבור מהסוס!". אשרי הכיתה שתלמידה יצביעו על אחד הילדים ויאמרו: "יוסי, הוא הילד החזק ביותר בכיתה, הוא יודע לכבוש את יצרו ולהתגבר על

המשך בעמוד 9

באחת הפעמים שנכנסתי למרן מצאתי אותו נתון בסערת רוח, הוא פנה אלי ואמר: "אולי תוכל לייעץ לי. כבר מזמן הגעתי למסקנה, כי אינני ממלא כראוי את תפקידי כראש ישיבה בישיבת פוניבז', ולא מגיע לי משכורת. הודעתי זאת לר' אברהם כהנמן, וביקשתי ממנו שיפסיק להעביר לי משכורת. אך הוא מתעקש, ובעל כורחי הוא מכניס לי את המשכורת. אמור לי, כיצד אוכל למונעו מלעשות זאת?"

הרב שלמה לורנץ על היכרותו האישית עם מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדָם וְחַי בָּהֶם (יה"ה)

מרן היה 'ראש ישיבה' בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. בהזדמנות לימד אותי מרן את פירושו של המושג 'ראש ישיבה'. עבורו, משרה של ראש ישיבה לא היתה בגדר 'שררה', אלא 'עבודת', פשוטה כמשמעה.

היה זה באחת הפעמים שנכנסתי למרן ומצאתי אותו נתון בסערת רוח, ראיתי שהוא נרגש עד מאד, והוא פנה אלי ואמר: "אומר לך מה הענין, אולי תוכל לייעץ לי. כבר מזמן הגעתי למסקנה, כי אינני ממלא כראוי את תפקידי כראש ישיבה בישיבת פוניבז', ולא מגיע לי משכורת. הודעתי זאת לר' אברהם כהנמן, וביקשתי ממנו שיפסיק להעביר לי משכורת. אך הוא מתעקש, ובעל כורחי הוא מכניס לי את המשכורת ושם לי על השולחן. אמור לי, כיצד אוכל למונעו מלעשות זאת?"

ביקשתי את רשותו לדבר כאיש אל רעהו, ולאחר שמרן הסכים, אמרתי לו שאיני מסכים לדבריו. הרי הוא, ראש הישיבה, מגיע לתפילה בין הראשונים, ונשאר בישיבה עד למנחה ולפעמים גם אחרי מנחה. כשיש לי דברים דחופים, ואני נכנס לישיבה לשאול את ראש הישיבה, אני מבחין בתור ארוך של תלמידים, וראש הישיבה מתאמץ בכל כוחותיו ומשיב כאדם צעיר לכל אחד ואחד. עבודתו בישיבה נעשית בעמל רב מן הבוקר עד שעות אחר הצהריים. נוסף לכך, ראש הישיבה אומר שיעור כללי, וגם 'שמועס'ים' - שיחות מוסר. כיצד אפשר להבין את טענת ראש הישיבה, כי אינו ממלא את תפקידו ולא מגיעה לו משכורת?

מרן הקשיב לדברי בסבלנות רבה ולא הפסיקני למרות שדיברתי באריכות, לבסוף פנה אלי וענה "אסביר לך מה נקרא למלא תפקיד של ראש ישיבה. בקלצק מילאתי את תפקידי כראש ישיבה, שם לא חיכיתי עד שפנו אלי, אלא ידעתי דרגתו של כל בחור ומה חסר לו, דיברתי עם כל בחור כדי להעלותו על המסלול הנכון לפי דרכו. בקלצק, שלא כמו כאן, שהייתי בישיבה יום ולילה".

"אז" - סיכם מרן - "המשכורת הגיעה לי ביושר, אבל כיום, שעבודתי

מסתיימת אחר הצהריים...

אמרתי לו, שאני אינני מכיר ראש ישיבה שעובד עד שעה שתיים בלי הפסק ומתייחס כמוהו לכל בחור, ובנוסף - הרי גם בשעות אחר הצהריים והערב נכנסים לביתו ומתייעצים עמו ביראת שמים ובשאר העניינים, נמצא אפוא, שראש הישיבה מסור לתלמידים גם כיום ללא הגבלת זמן.

אך מרן חזר בנחישות על טיעונו: זה עדיין לא מילוי תפקיד של ראש ישיבה, ולכן לא מגיעה לו משכורת...

חשבתי והתבוננתי: מה הפריע כל כך למרן במה שממשיכים לשלם לו משכורת, שלדעתו אינה מגיעה לו, הלא מרן יודע שזה מנהג המדינה, ואין ראש ישיבה המקדיש זמן לתלמידים יותר ממנו למרות גילו המופלג. נדמה לי, שמרן התכוון בעיקר להביא לידיעת ראשי הישיבות, כי חובתו של ראש ישיבה אינה מסתיימת במסירת שיעורים, חובתו היא להכיר כל תלמיד ותלמיד, לדעת מה דרגתו

"יתכן שהתשובה תהיה לא לענין"

זמן רב היה מקדיש מרן להכנת ה'שיעור-כללי'. השיעור התקיים ביום שלישי, אך יום לפני כן כבר הסתגר מרן בחדרו ולא ראה אדם, לבל יופרע ריכוז ובהכנת השיעור. שאלתי את מרן, מה אעשה אם תהיה לי בדיוק בזמן הזה שאלה דחופה, בנושא חשוב העומד להצבעה או הכרעות דחופות אחרות שאינם סובלות דיחוי, האם אוכל להכנס אליו? ואם לא, כיצד עלי לנהוג? מרן השיב: "אם באמת תהיה לך שאלה שאינה סובלת דיחוי בשום אופן, שלח להודיע לי שאתה ממתין בחוץ, ואתן לך להכנס. תשאל בקצרה ואשתדל גם להשיב לך בקיצור. אך דע לך, כי אני כל כך מרוכז בהכנת השיעור, עד שיתכן שלא אשמע כראוי את השאלה שלך. יתרה מזו, אינני בטוח שהתשובה תהיה לענין, כיון שאני מרוכז כולי בהכנת השיעור. עליך לקחת זאת בחשבון, ולבחון אם עניתי לענין או לא. אם באמת תמצא, שלא עניתי לענין, אל תקבל את דברי כתשובה".

מה אעשה, שכללי הרפואה אינם תקפים...

בימי זקנותו קרה שמרן לא חש בטוב, והזמינו רופא שיבדוק אותו. כשהגיע הרופא, ביקש מרן, שישתדל לגמור את הבדיקה במהירות, משום שעליו לעלות לישיבה ולמסור את השיעור. אולם לאחר הבדיקה הודיע הרופא למרן, כי לפי מצבו - אין אפשרות שיגיד שיעור.

אך מרן הודיע לרופא, כי הוא חייב להגיד את השיעור, ואם אינו יכול לעלות ברגליו, יקחו אותו על כסא... הרופא בשלו: לא יעלה הדעת שמרן ימסור את השיעור במצב כזה. בסופו של דבר עלה מרן לומר את השיעור, כאשר הרופא מצטרף אליו, לראות כיצד יפול דבר. הרופא התבונן, כיצד מרן אומר את השיעור כהרגלו, בקול רם ובתנועות ידיים נמרצות, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה'... הוא ראה כיצד מרן מתווכח עם התלמידים, בשיא הלהט, במשך שעה ארוכה. אחרי השיעור סיכם הרופא ואמר: "מה אעשה, שכללי הרפואה אינם תקפים... לפי כללי הרפואה, לא היה הרב מסוגל לומר יותר ממשפט אחד..."

כשירדתי מהבמה, נזכרתי מיד בשיעור שהכנתי

מרן היה מוסר שיעור פעם בשבועיים בישיבת גרודנא באשדוד. הוא סיפר לי על אחד משיעוריו: לאחר שהשמיע את כל הקושיות שלו בסוגיא וברמב"ם, נשכח ממנו התירוץ שהכין על כל אותם קשיות. הוא התאמץ להיזכר, אך ללא הצלחה. שח לי מרן: "לאחר זמן מה, החלטתי להודיע ששכחתי את מה שהכנתי, ורציתי לרדת מהבמה. לפני שירדתי חשבת, אולי אוכל לתרץ את הקושיות לא לפי מה שהכנתי, ואז באמת, בחסדי ה' עלו בדעתי תירוץ חדשים על כל הקושיות ששאלתי, וכל זאת בעודי עומד על הבמה".

"כשירדתי מהבמה, נזכרתי מיד בשיעור שהכנתי, אותו שכחתי כשעמדתי על הבמה. השוויתי את החידוש שהכנתי בבית עם היסודות שחידשתי בעומדי על הבמה, והגעתי למסקנה

ברוחניות, לדעת מה חסר לו, ראש ישיבה חייב להשלים ולבנות את אישיותו של כל תלמיד ותלמיד, כפי שהעיד מרן על עצמו שאכן כך עשה בישיבת קלצק.

חידושים 'חיים'

בהזדמנות מסויימת שאלתי את מרן: "הלא מרן הינו ראש ישיבה למעלה מחמישים שנה, א"כ, מדוע דרושה לו הכנה רבה כל כך לשיעורים?" - כפי שידוע, היה מרן מסתגר בחדרו כבר יום לפני מסירת השיעור, וכפי שאספר, הוא ממש לא יכל לחשוב על דבר אחר מלבד הכנת השיעור.

וכך ענה לי מרן: "כל סוגיא הנידונה בשיעורי, מסתבר, שלמדתי אותה פעמים רבות, ויתכן אף מאה פעמים, אך אני מתחיל ללמוד את הסוגיא כאילו מעולם לא למדתי, החל מהמשנה, הגמרא, הראשונים וכו' וכו'. אני שואף, שלא אחזור על חידושים שכבר השמעת, אלא שיהיו אלה חידושים חדשים שחידשתי עתה ואסביר לך מדוע.

אליבא דאמת, היה כל ראש ישיבה צריך לשאול את עצמו, מדוע הוא משמיע לתלמידיו את החידושים שלו, הלא אין ספק כי חידושיהם של ה'קצות החושן' וה'נתיבות המשפט' ובים לאין ערוך מחידושי. כך באמת אני שואל את עצמי לפני כל שיעור, 'באיזו זכות (לשונו היתה: 'באיזו חוצפה') אני גוזל את זמנם היקר של התלמידים להשמיע בפניהם את חידושי, ולא את חידושי ה'קצות' וה'נתיבות'? התירוץ שאני עונה לעצמי הוא: הלא ה'קצות' וה'נתיבות' הם חידושים שכבר נתחדשו לפני זמן רב (וכלשונו: 'הם כבר לא חידושים חיים'), ואילו החידושים שאני משמיע יש בהם חיות, כיון שנתחדשו כעת. אך התנאי לכך הוא, שבאמת חידשתי אותם היום. אם אחזור על חידושים שכבר חידשתי לפני שנה או שנתיים, הרי הם כבר לא חידושים חיים, ואז אני חייב להשמיע את החידושים של ה'קצות' וה'נתיבות', ואסור לי להשמיע את החידושים שלי".

רק מי שהתנסה פעם במצב דומה, יוכל להבין את המאמץ הנדרש מראש ישיבה בגיל תשעים ומעלה כדי להכין את כל הסוגיא מחדש, ולא לחזור כרגיל על השיעורים הקודמים שלו!

פעם הזכיר מרן בשיעורו סברא מסויימת, ואחד התלמידים הוותיקים טען לפניו כי במחזור הקודם, לפני שש שנים, אמר על סברא זו שאינה נכונה... השיב מרן: "אתה חושב, שר' לייזר של היום הוא אותו ר' לייזר שלפני שש שנים? הרי במשך ששת השנים האלה למדתי עוד ונתעליתי בלימוד, וביום אני חושב שסברא זו נכונה היא!"

מרן סיפר לי, כי בזמן שעלה ארצה והיה זקוק למשרה, אמר לדודו הגרא"ז, שכאן יהיה לו קשה לקבל משרה, מאחר ודרכו באמירת השיעורים אינה מקובלת בישיבות בארץ, ואולי הוא צריך לשנות את דרכו באמירת שיעוריו כדי שיוכל לקבל משרה. אך רבי איסור זלמן ענה לו: "לך בדרכך, ותוך שמן קצר יכירו כולם את הדרך המיוחדת שלך בחידושי תורה ויעריכו אותה".

כאחראי על השידוך, ניגשתי בעצמי לגביר, האבא של הבחור ואמרתי: דע לך שצריך לשלם עבור הלימוד, כי האיש הלומד עם בנך הוא אברך ת"ח שחי בדוחק, ואם הוא מסכים ללמוד עם בנך, ומקדם אותו, חובה לשלם לו. וכאן, עשיתי טעות..

על עבודת ד' התמימה של הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצ"ל

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם (יח"ה)

"נכנסתי בשעתו כבחור צעיר לשיבת פוניבז'" סיפר תלמיד חכם "בשבוועיים הראשונים למדתי מצוין, אבל היה לי קשה. מאד. בשלב מסוים הרגשתי כי אני מתחיל להיאבד בים הבחורים. לא מצאתי את עצמי. יום רודף יום והמים הסוערים החלו לאיים לשטוף..." הוא חש כאילו הוא שוחה סמוך למערבולות המים, וכמעט טובע. אבוי.

ואז לפתע הגיעה ספינת ההצלה.

והוא סיפר:

היה זה כשבועיים וחצי לאחר תחילת הזמן, בסדר ג'. ניגש אליו ר' בן ציון, שהיה אז בחור חשוב, מבוגר ממנו בכמה שנים, וסיפר לו: "יש לי כאן בעיה קלה בסוגיה. אינני מצליח לסדר לעצמי את המחשבות ולפתור את הבעיה. אולי למדת כבר את הענין. ואם לא למדת, אולי תוכל לסייע לי ותוכל ללבו איתי יחד את העניינים המפותלים מתחילתם. ואולי נלמד מההתחלה את הבסיס של הסוגיה".

ר' בן ציון התיישב לידו והתחילו ללמוד את הסוגיא.

"אני מסביר, ובן ציון חוזר על הדברים שלי, בנעימות ובסבלנות, מנתח פה ושם, ונהנה מאד מההסבר שלי" - נזכר הבחור מאותם רגעים של פתח ההצלה. "בשעה שהסברתי לו כיצד אני מבין את התוספות ודברי הרא"ש, ראיתי כי מרגע לרגע מתבהרת לו הסוגיא טוב יותר, ועוד יותר. וזה נתן לי הרגשה נעימה במיוחד. כאשר נפרדנו הוא הודה לי בשמחה רבה".

"הלילה הזה רומם אותי. ייצב את רוחי והתחיל לעצב את נשמתו. ובעיקר, קיבלתי מרץ וחיות, מעוף ורצון עז שמכוחם אני "עף" עד היום הזה, ברוך ה'".

"לאחר כשבע שבועיים, שמתי לב משום מה, שבכל לילה בסדר ג' הוא עוזב את מקומו והולך לבחור משיעור א', ועושה תהליך דומה למה שעשה איתי, ואז הבנתי כבר, שהוא לקח על עצמו משימה להתקרב ולקרב, לרומם את הבחורים החדשים הצעירים, הטלאים שעדיין אין מי שמכיר אותם, ושאינן ספק שהם ישמחו בהכרה, בידידות ובעיקר בידידות של תורה, התקדמות בלימוד והערכה מהסביבה".

"מידי לילה ראיתי אותו יושב בזווית אחרת בהיכל הישיבה, ליד בחור מהצעירים". זו היתה שיטת חיים.

הטעות שעשיתי ור' בן ציון שילם עליה ביוקר

בעקבות קשריו עם צעירים ממנו, במשך הזמן ניגשו אליו הורים של תלמידים וכן אנשי הצוות עם הצעות ובקשות ללמוד עם בחור זה או אחר, לשכלל אותו בלמדנות והבנה. ולכן גם אחרי נישואיו הוא נצפה כשהוא לומד עם תלמידים, מלבד החברות הקבועות שרובם היו בחורים מבוגרים מתלמידי הישיבה.

חלפו השנים, וכמה הורי תלמידים בקשו ממנו שילמד עם הבן שלהם והם ישלמו לו.

ועל כך סיפר תלמיד חכם, והקדים.

אחרי נישואיו של הגאון הצעיר ר' בן ציון נוכחתי לראות כי לומד לפעמים עם בחורים, סברתי לומר כי הוא לקח את התלמידים בשביל פרנסה, ואכן, זו הנהגה ראויה ואפילו מחויבת - כדי לזון ולפרנס את בני הבית.

אבל, היה לי מעניין ומרתק לעמוד מקרוב על סוד הענין. ובכן.

לאחד הנגידים, היה בן בישיבת פוניבז'. הכרתי את הגביר ואת הבן, שהיה חלש בלימודים.

האב שהכיר את ה'סחורה' שיש לו - את בנו החלש, החליט שכדאי לנסות לשלב את הבן בלימוד ההלכה, כיון שבתחום ההלכה, יהיה

לבן קל ומהר יותר האפשרות למצוא 'טעם' בתורה, ועל ידי כך כבר יפציע דרך נוספת - גם לתוך הבנת סוגיות הש"ס באופן כללי. האבא הגביר, ביקש ממני שאבקש מר' בן ציון פלמן, ללמוד עם בנו. עשיתי כרצונו, ושידכתי בין הבחור לר' בן ציון. רצונו של הגביר היה, שר' בן ציון ילמד עם הבן 'יורה דעה', אבל ר' בן ציון אמר כי הוא מתעתד למסור שיעורים על 'זרעים', ולכן יכול ללמוד אתו 'סדר זרעים' מהסוגיות ועד הלכה למעשה, ולאחר מכן כאשר יסיימו 'זרעים' ילמדו 'יורה דעה'.

אינני רוצה לבקש כסף, אבל אם הוא יתן אקבל

הם החלו ללמוד. שעה אחת מידי יום ביומו גם בשישי ובשבת. לאחר שבועיים אמרתי לר' בן ציון: "צריך לבקש תשלום על הלימוד הזה." "אינני רוצה לבקש כסף, אבל אם הוא יתן אקבל". הוא לא גילה את טעמו מדוע אינו מעוניין לבקש. כיון שכך, כאחראי על השידוך, ניגשתי בעצמי לאבא של הבחור, הגביר, ואמרתי: דע לך שצריך לשלם עבור הלימוד, כי האיש הלומד עם בנך הוא אברך ת"ח שחי בדוחק, ואם הוא מסכים ללמוד עם בנך, ומקדם אותו, חובה לשלם לו. וכאן, עשיתי טעות, במקום לנקוב בסכום, אמרתי לו: "תשאל את ר' בן ציון כמה לשלם לו".

ואכן כך הוא עשה, הוא ניגש לרב"צ ושאל בחביבות "מה המחיר, כמה זה יעלה לי, לשלם על הלימוד עם הבן שלי?" ר' בן ציון אמר, כי בשעה שנתן את הסכמתו ללמוד עם הבן לא הייתה מטרתו הכסף, רק כיון ששמע כי הוא חלש בלימודים, לכן הסכים ללמוד אתו 'הלכה' כדי להכניס בו אהבת תורה על ידי לימוד ההלכה בעיון. "משום כך, אני משקיע בו כעת, להראות לו כיצד מהסוגיה מגלים ושואבים את מסקנות ההלכה, ואם כן, לענין הכסף, עשה כהבנתך וכרצונך".

כל גביר וסוחר, הבין אבי הבחור, כי בענייני כסף לא מחביאים אלא מדברים על השולחן

לאחר כמה שנים נודע לי, סיפר המתווך, כי מעולם לא הצביע לשואלים על סכום מסוים, לא היו לו "תעריפי לימוד" עם בחורים. כיון שעיקר הלימוד היה לשם מצוה ללא תעריפים. אבל וודאי שכיון שהיה זקוק נטל את מה שנתנו.

כמו כל גביר וסוחר, הבין אבי הבחור, כי בענייני כסף לא מחביאים אלא מדברים על השולחן, מבקשים או תובעים ללא עדינות וללא בושא.

לכן, היה ברור לו כי נושא הכסף לדידו של רבי בן ציון, הוא ענין שולי ביותר. כי הרי הרב פלמן אמר את דבריו בכנות מקסימאלית, שהוא לא חשב בכלל על כסף כאשר התחיל ללמוד אתו וניכרים דברי אמת, וכיון שכך הוא יתן לו משהו סימלי - לכבוד ולהערכה. שהרי

אם באמת היה רוצה כסף, היה מדבר ברור. בביזנעס חייבים לדבר. ואם לא, אז לא. ואכן כך. האב שלח לו מידי חודש משהו סמלי כאות הערכה לאברך תלמיד חכם הלומד עם בנו סדר 'זרעים' בעיון. הסכום היה, פחות ממה שמקבל אברך סטנדרטי הלומד עם נערים לימוד פרטי.

הצטערתי. הדבר הפריע לי מאד כיון שהייתי השדכן בין הבחור לר' בן ציון. התקשרתי במיוחד לגביר הנ"ל, ואמרתי לו שזה לא מקובל לתת סכום זעום כזה.

האיש הדף את הדברים: "תשמע טוב, הרב פלמן אמר לי מפורשות כי הוא לא לומד אתו בשביל כסף, אז מה הבעיה?! ככל שניסיתי להסביר לו שבכל זאת יתן, לא הבין אותי. מה לעשות. לא היה לו בכלל מושג שקיימים בעולמנו אנשים שבאמת מתכוונים לקדם בחורים, בלי להתכוון לכסף, גם בשעה שהם זקוקים לפרנסה ומשוועים לה, וכי אפשר שלא לחשוב על הכסף כאשר באמת זקוקים לכסף?! ו"אם הוא אומר כי הלימוד אינו למטרה של ממון, מה פתאום שאני אזרוק כסף לפח?! מי שזקוק לכסף, רוצה ומבקש כסף", ולא הסכים לשלם כדת וכדין.

בלי להתכונן, נצנצה לי דמעה בעין, ונפרדתי ממנו

בינתיים רב"צ למד עם הבן וקידמו במשך רוב חודשי החורף. הבחור התעלה מאד וקיבל 'טעם' בלימוד. ואכן, לא הפריע לו לרב"צ הנושא הממוני. וכפי שאמר.

מתי עמדה לי דמעה בעיניי? מספר בעל המעשה.

היה זה ממש בערב יום טוב של חג הפסח אחרי טבילת מקוה, פגשתי את ר' בן ציון בדרך לתפילת מנחה. שאלתי אותו: כיצד הלימוד עם הבחור?

"אני חושב שקיבל טעם בלימוד, ברוך השם" זו הייתה התשובה.

ביקשתי ממנו להתעכב, ואמרתי לו נחרצות: כבוד הרב, בימי הקיץ אין לכם להמשיך איתו את הלימוד, אלא רק אם האבא ישלם יותר. ואני אקבע עם האבא קודם לכן דברים ברורים לגבי הסכום.

אך ר' בן ציון הגיב לי בהחלטיות: "אינני רוצה שהנושא של הכסף יהיה כאן שיקול".

משום מה, בלי להתכונן, נצנצה לי דמעה בעין, ונפרדתי ממנו. רצייתי להישאר ולנגוע בגלימתו הנקייה (תרתי משמע) לכבוד חג הפסח. גם אני בן של גבירים...

הבחור ההוא, שקיבל טעם בלימוד בתחילת אותו קיץ, התחתן והיה לאיש. ילדיו כיום, תלמידי חכמים יקרים - שגם להם 'טעם בלימוד'. והסבא שלהם שנמצא בעולם האמת יודע שם, ומתחרט: אילו הייתי יודע להכיר טובה מינימלית לתלמיד חכם שעשה למעני ולמען צאצאי, למרות שחי מתוך הדחק, עד כמה זכות הייתה יכולה להיות לי. אבל כבר מאוחר.

(מתוך הספר 'ללא שם')

בני רבינו זצוק"ל מעידים כי רבינו מעולם לא העניש אותם ולא רק שלא היכה אותם, אלא מעולם לא הרים את קולו, מעולם לא צעק בבית, הכל היה ברוגע ובדרכי נועם, הוא היה מביט, וכשהיה צריך לומר משהו הוא היה אומר, אבל בלי להרים את הקול

10 אלומות אור מהנהגתו בחינוך ילדיו ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאֱדָם וְחַי בָּהֶם (ויקרא יח ה)

מעולם לא הרים את קולו, מעולם לא צעק בבית

1. בני רבינו זצוק"ל הגאונים רבי צבי יהודה ורבי ישראל שיבדלחט"א מעידים כי רבינו מעולם לא העניש אותם, ואם היה צריך לייסר אותם על דבר מה, מבטו החודר של רבינו הספיק, ולא רק שלא היכה אותם, אלא מעולם לא הרים את קולו, מעולם לא צעק בבית, הכל היה ברוגע ובדרכי נועם, הוא היה מביט, וכשהיה צריך לומר משהו הוא היה אומר, אבל בלי להרים את הקול, וכן העיד רבינו על אביו הגאון רבי צבי יהודה זצ"ל שמעולם לא העניש את בניו, ואם בילדותם היו רבים על איזה צעצוע, היה אביהם לוקח את הצעצוע ומניחו על הארון, ללמדם שזה לא משנה מי צודק ממריבות מפסידים.

אביו מעולם לא אמר לו תתפלל או תלמד מוסר

2. גם לגבי חינוך לתפילה ולתורה וכו' נהג רבינו באותה דרך שבה נהג אביו כלפיו, רבינו אמר שאביו מעולם לא אמר לו תתפלל או תלמד מוסר, אלא רק העניק דוגמה אישית, הוא הלך להתפלל וכששב הביתה פתח ספר מוסר, וכך למדו הילדים מה צריך לעשות. תמיד בבית הוא היה לומד, ואם היה בא אורח לא היה מפסיק ללמוד אלא היה מציע לו להצטרף ללימוד (וגם הנהגה זו אמר רבינו שכך היה אביו עושה, ומזה אנו למדים גודל השפעת הדוגמה האישית, שניקתו של רבינו עצמו מאביו הגדול שהיה גם רבו לא היתה בצורה של דיבורים חינוכיים, אלא בצורה של דוגמה אישית שממנה למד רבינו את דרכי החינוך. עם זאת דקדוקי הלכה מיוחדים שלא ראה רבינו לנכון שגם בניו יצטרכו לקיימם הסתיר רבינו אף מבני משפחתו הקרובים, וכך גדלו ילדיו עם מסר שהיראה היא דבר פנימי המקיפה את כל אורח החיים בניצול כל רגע לתורה ועבודת ד' בצורה בריאה, ולא בצורה של חומרות שונות שזה דבר המשתנה כל אחד לפי מדרגתו.

ואם היה מדבר, זה היה בסעודות שבת, שהיה

מספר סיפורי צדיקים שהחדירו ערכים

3. לגבי שאיפות לגדלות בתורה אומרים בני רבינו שלא היה צריך

לדבר איתם על כך, כי הם ראו גדלות בתורה כל ימיהם, ואם היה מדבר זה היה בסעודות שבת, שהיה מספר סיפורי צדיקים שהחדירו ערכים. עוד העידו הבנים הגאונים שליט"א שרבינו היה מסור כל כולו למען התלמידים, ואם רגילים לומר שהתלמידים כבנים, אצל רבינו הבנים היו כתלמידים, הוא התמסר אליהם מצד היותם תלמידים... בסוכות היה נוסע משפחתו לחמיו הגאון רבי יהושע זליג דיסקין, והיה שם גם גיסו הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל, ובחול המועד סוכות היו מסיימים את כל מסכת סוכה.

כשהיינו ילדים שיחקנו שחמט,

אבא לא העיר לנו

4. דוגמה נוספת מספרים הבנים שליט"א בענין קריאת עיתון, בשנים האחרונות לא קרא בכלל, אבל גם בשנים שהיה קורא היה מקפיד לעשות זאת בעמידה, א"א לקרוא הרבה בעמידה. מספר בנו הגאון רבי צבי יהודה שליט"א כשהיינו ילדים שיחקנו שחמט, אבא לא העיר לנו, אולי זה בגדר 'מיעוט שיחה' שמותר, הוא הסתכל מעט והיה ניכר שהוא מבין בזה, בילדותו הוא היה משחק והיה מצטיין מאד... כשביקשתי ממנו שיחק עימי הוא אמר 'על הראשונות אנו מצטערים'... המשפט הזה נקלט בי, היתה כאן הערה

סמויה, מעצמו הוא לא העיר, אבל בתגובה הזו הוא נתן לנו להבין שיש בזה גם ענין של ביטול תורה. היראת שמים היוקדת השתקפה מהליכותיו, למרות שהוא הסתיר את זה במעטה עב, אך ניתן היה לראות זה מהליכותיו.

כשראה רבינו שאחד הנכדים קורא עיתון מידי בעיון...

5. מספר בנו הגאון רבי ישראל שליט"א שפעם אחת ראה רבינו שאחד הנכדים קורא עיתון מידי בעיון... הוא לא אמר לו כלום בשעת מעשה, אבל למחרת הביא הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל ספר חדש שחיבר, רבינו אמר לנכד 'זה ספר מעניין מאד, תעיין בספר הזה, זה יותר מעניין מהעיתון'... בשעת מעשה לא העיר, אבל למחרת העיר לו בצורה שיבין את הנקודה, שיכין את הסקרנות לדברים הנכונים. היתה פעם תיגרה בין הילדים, אבא למד אז בחברותא עם הגאון רבי יהושע לפין שליט"א, הוא פנה לילדים ואמר 'פן יוסיף, פן יוסיף' דהיינו שמי שמרביץ עובר על 'פן יוסיף להכותו', זה היה מספיק עבורנו.

היה מעין הסכם בין אבא זצוק"ל ליבלחט"א מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א

6. היה מעין הסכם בין אבא זצוק"ל ליבלחט"א מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א, אבא למד עם בנו של מרן הגרב"ד, הגאון רבי ירוחם פוברסקי שליט"א, ומרן הגרב"ד למד עם אחינו הגאון רבי בצלאל זצוק"ל, היה כאן כנראה מבט שלפעמים לימוד של אבא עם הבן שלו פחות מצליח מאשר לימוד עם משהו אחר. בצעירותו של רבינו ביקש ממנו גיסו הגרש"מ דיסקין זצ"ל שהיה אז בחור ללמוד איתו בחברותא בצהרים, וכשראה הגרש"מ שרבינו מאכיל את הילדים לאט ובסבלנות, הוא הצטרף למשימה, וכך שניהם האכילו את הילדים ונשאר להם יותר זמן ללמוד.

ההנהגה של ר' גרשון היתה מצד אחד מאד נורמלית, ומצד שני בתכלית השלימות הטהרה והנקיות

7. מספר הגאון רבי חזקיהו יוסף שרייבר שליט"א ראש ישיבת אבן ישראל 'ההנהגה של ר' גרשון היתה מצד אחד מאד נורמלית, ומצד שני בתכלית השלימות הטהרה והנקיות, מה שעורר אצל כל אחד את השאיפה לחיות בצורה כזו, צורה מושלמת שכזו, לא מתוך סערות וצעדים חריגים. הוא עשה מה שצריך, לא פחות ולא יותר, כשהוא ויתר על התה והסוכר הוא לא עשה זאת לשם מצות סיגוף, אלא כי הוא סבר שזה פשוט לא נצרך, כמובן שזה דרגה גדולה שהוא לא צריך גם את הטעם הקלוש של שקית התה, אבל עומק ההנהגה הגיע בשל הצורה בה הוא חי כל ימי חייו, לעשות

הדבר הראשון בחינוך הוא הדוגמא האישית, איך שהאדם מתנהג בבית, במידות טובות, ומדבר בעדינות, ואינו מתווכח עם האשה, אלא מכבד, ואם יש איזה משהו לא טוב הוא שותק, ואינו פוגע, אלא מכבד ושותק!

מה שנדרש ומה שצריך, לא פחות ולא יותר, זו גם הסיבה שבכל השנים אינני זוכר אותו אפילו פעם אחת מנהל שיחת חולין, הוא היה מקפיד לדרוש בשלום כל אחד, לפעמים להגיד מילתא דבדיחותא, אבל מעבר לזה השיחה היתה עניינית ומדויקת. ככלל מעולם לא הרים את קולו, ומרגלא בפומיה שמי שצועק סימן שאינו בטוח בדעתו ומשכנע את עצמו בצעקותיו...

יתכן שיש אדם מתמיד בתורה והוא בעל משפחה, ומרוב התמדתו בתורה הוא שוכח את צרכי המשפחה

8. מדברי רבינו: יתכן שיש אדם מתמיד בתורה והוא בעל משפחה, ומרוב התמדתו בתורה הוא שוכח את צרכי המשפחה, וחושב שזה נחשב ביטול תורה, אבל באמת הוא משועבד למשפחה, ואם אינו עושה את מה שהוא משועבד הרי הוא לומד ואינו מקיים, והתורה שהוא לומד אינה תורת אמת, וכבר אמרו בירושלמי (ברכות א, ב) הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שלייתו על פניו, וצריך לדעת כי יש חיובים בבית, ורק הוא יכול לעשותם, ואם הוא עוסק בהם זה לא ביטול תורה, כי מי יעשה אם לא הוא, והרי הוא משועבד לזה, וכיון שהוא חייב הרי זה גם כן מצוה שפורע חובו, ומי שהוא בעל מידות טובות ובעל הבנה, עושה את זה באהבה ובשמחה, וזה נקרא אהבת חסד. ויש לפעמים שאדם שקוע בתורה, ומחמת זה אינו מתייחס בבית בסבר פנים יפות, הוא לא מתעניין לשאול מה נשמע, ולשמוע מה שרוצים להשמיע לו, ושמעתי על אחד שהיה מתנהג בצורה כזאת, והרגיש שהילדים אינם מתייחסים אליו כמו לאבא, אלא מסתכלים עליו כמו אורח ואדם זר בבית, עד שהסבירו

לפני שהתחילו ללמוד חומש, הכל היה מלא אמונה

וזכרני עוד מימי ילדותי, כשהייתי ילד קטן מאד, אמי ע"ה הייתה מספרת לנו על עקדת יצחק אבינו, היה שיר באידיש שמתאר את העקדה, והייתה שרה לנו את המילים עם מנגינה, על העקדה של יצחק ועל מסירות נפש, וכן על הצלת אברהם אבינו מכבשן האש, ועל הניסיונות של אברהם אבינו, דיברו על זה כבר לפני החיידר, לפני שהתחילו ללמוד חומש, הכל היה מלא אמונה. וגם דיברו על הגיהנום, שיש שכר ועונש, דיברו על זה גם עם הילדים הקטנים, כשילד התחיל להבין משהו, מיד כבר ידע שיש גן עדן ויש גיהנום, יש מצוות ויש עבירות, על מצוה יש גן עדן, ועל עבירה יש גיהנום, ואפילו היו ממחישים את הגיהנום, וזה לא גרם לעצבות ולהחזיק עצמו כרשע, מפני שלימדו והמחישו גם את גודל שכר התורה והמצוות, שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, ולכן ידיעת העונשים רק הוסיפה יראת שמים ולא גרמה לעצבות.

ובסעודת שבת אמי ע"ה הייתה אומרת את לשון הגמרא אמר רבה הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם שנאמר וקראת לשבת עונג (פסחים סח, ב), וכן את לשון הגמרא אמר רבי אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות דכתיב לחם משנה (שבת קיז, ב). זהו הדבר הראשון שהיו שומעים בשולחן שבת, דברי תורה! כך היה החינוך. נמצא שכל אחד ואחד הרי הוא 'מזכה הרבים' בביתו, באמצעות החינוך שהוא נותן בבית.

וכך גם הסבא והסבתא, מזכים את הנכדים, כשמדברים איתם דברי אמונה

וכך גם הסבא והסבתא, מזכים את הנכדים, כשמדברים איתם דברי אמונה, ומספרים להם על קבלת התורה ועל מעמד הר סיני, גם ילדים קטנים צריכים לדעת ולשמוע מזה, ובבית ידברו על זה, שהיה מעמד הר סיני, וקיבלנו עשרת הדיברות, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום, וגם לדבר איתם שראש השנה הוא יום דין, לא סתם יום טוב שאומרים 'גוט יום טוב', אלא הוא יום דין, שיש בו כתיבה וחתימה, ויום כיפור הוא יום כפרת עוונות, כל אלו הם דברים שאפשר וראוי לדבר עם הילדים בבית, ועל ידי זה משרישים בהם אמונה.

ובשבת גם כן, יש לדבר עם הילדים על מעלת וקדושת השבת, לא שיחשבו שזה יום שסובלים בו, שאסור זה, ואסור זה... להיפך, שבת הוא יום של שמחה, שעושים קידוש, ושרים זמירות, ואוכלים סעודת שבת, עם עונג שבת, ויש גם תפילות שבת, ועוסקים בתורה, עם שמחה! עד כדי כך שגם הפנים משתנות בשבת, כמו שהביאו התוס' בכתובות (דף ז, ב) בשם מדרש כי בשבת "פנים חדשות באו לכאן".

(חלקים מתוך הגליון 'אוסף הדרכות והנהגות' - גליון ל"ד צו תשפ"ד)

לו שצריך להתייחס בסבר פנים יפות, ולהתעניין אצל כל אחד ואחד, כשאין אווירה טובה בבית לפעמים הבית אינו מתפקד, וסובלים בשתיקה או שסובלים ולא שותקים, וזה חיי צער למשפחה וגם לעצמו.

אדם בעל משפחה שיש לו חיובים בבית הרי מקיים בזה מצות חסד, וכן מה שטרוד בחינוך הילדים הלא מקיים בזה מצוה שאינה יכולה ליעשות על ידי אחרים, ואם כן נמצא שכל מעשיו הינם מצוות וצריך לשמוח בהם, ובפרט בחורים שלומדים בישיבה ודאי יש להם במה לשמוח, שאין להם שום טרדות ויכולים להיות בדביקות בתורה ובקב"ה כל הזמן, אכן גם מי שיש לו משפחה וחיובים הרי אף חיובים אלו מצוות הם כנ"ל, ואף שתורה זהו דבר גדול יותר מ"מ הלא יש מצוות שאי אפשר לעשותם על ידי אחרים, ופעמים גם כן שאלו הם נסיונות החיים וצריך לשמוח בהם, ועל ידי מחשבה זו יכולים להיות שרויים בשמחה של מצוה כל היום כולו, ועל ידי השמחה זוכים לשלימות העבודה ושכר מיוחד

מהו הדבר הכי חשוב היום בחינוך הילדים בבית?

9. שאלה: מהו הדבר הכי חשוב היום בחינוך הילדים בבית? רבינו זצוק"ל: הדבר הראשון בחינוך הוא הדוגמא האישית, איך שהאדם מתנהג בבית, במידות טובות, ומדבר בעדינות, ואינו מתווכח עם האשה, אלא מכבד, ואם יש איזה משהו לא טוב הוא שותק, ואינו פוגע, אלא מכבד ושותק! וגם עם הילדים, בלי לחץ ובלי כפייה, הילדים עושים את מה שהאבא עושה, ומה שהם רואים על אבא ואמא - משפיע עליהם, וזהו החינוך, ההתנהגות של ההורים, וגם האופי, האופי וההתנהגות של ההורים משפיע על החינוך של הילדים, ואי אפשר לחנך בכפייה ובתוכחה קשה, שאין זה חינוך, אלא גורם שיהיה יותר גרוע. שאלה: איך לתת לילדים את השאיפות לגדול בחיים? רבינו זצוק"ל: לספר סיפורים על גדולי ישראל, מה שהם היו, איך שהם התנהגו, ההתנהגות שלהם, איזה מידות טובות היו להם, המידות הטובות של גדולי ישראל, יש הרבה סיפורים על זה, אך לא הזמן עכשיו להאריך בזה. בעזרת השם כולנו, כל עם ישראל יזכה להתנהג ולהיות כמו שעם ישראל צריך, כמו האופי של עם ישראל!

ובסעודת שבת אמי ע"ה הייתה אומרת

10. כל ילד שנולד ומתחיל לדבר, ההורים כבר מזכים אותו בתורה וברוחניות, שהם מחנכים אותו לומר מודה אני ושמע ישראל, שעל ידי זה גם כשיגדל, ידע שיש לו אמונה, כפי שהשרישו בו מילדותו, וזה שייך גם בגיל קטן מאד, לפני שידע פירוש המילים, כשעדיין אינו בעל הבנה, כבר ההורים זוכים ומזכים אותו! וכשילד מתחיל לגדול יותר, הוא גם שומע את השפה איך שמדברים בבית, שעל כל דבר אומרים אם ירצה השם ובעזרת השם. כך מדברים וכך צריך להיות, שלא לומר אני אעשה ואני אלך וכו', אלא הכל אם ירצה השם ובעזרת השם, ובזה משפיעים על הילד כבר בגיל קטן מאד חינוך של אמונה, שהכל בהשגחה ברצון השם.

איגר ונכדו של רבי עקיבא איגר זצוק"ל, שהתקרב לעולם החסידות ונסע לקוצק לשהות במחיצתו של הרבי מקוצק זצ"ל. לאחר שנה כאשר שב לביתו, שאלו אביו: "אמור נא בני, מה למדת בקוצק?". השיב: "למדתי שיש בורא לעולם". קרא רבי שלמה איגר לעוזרת הבית ופנה אליה בשאלה: "אמרי נא, היודעת את מי ברא את העולם?". השיבה: "בוודאי, ה' הוא שברא את העולם!". פנה רבי שלמה לבנו: "בשביל ללמוד דבר כה פשוט, שכל עוזרת בית יודעת, היית צריך לנסוע לקוצק לשנה שלימה?!" אולם רבי יהודה לייב השיב תשובה ניצחת: "אבא, היא רק אומרת, אבל אני יודע!". מי שידע ידיעה אמיתית ופנימית, חש יראת שמים מוחשית. בכל רגע הוא יודע שהקב"ה רואה אותו ומביט בו, וממילא הוא אינו מסוגל לחטוא. ידוע המעשה עם ה"חפץ חיים", שנסע בעגלה עם עגלון יהודי פשוט. כאשר עברו ליד מטע פירות, ירד העגלון כדי לקטוף לעצמו פרי מהעץ. לפתע הוא שומע את ה"חפץ חיים" צועק לעברו: "רואים, רואים!" נבהל העגלון, מיהר לשוב אל העגלה והמשיך בדרכו. בהמשך שוב עברו ליד שדה. ירד העגלון מן העגלה וניגש לאסוף מעט אוכל לסוסו הרעב. אלא שגם הפעם הוא שמע את צעקתו של החפץ חיים: "רואים, רואים!". העגלון נבעת, הביט ימינה, הביט שמאלה, אך לא ראה איש. פנה אל ה"חפץ חיים" ותמה: "מי רואה?". הצביע ה"חפץ חיים" כלפי מעלה ואמר: "שם רואים הכל! עין רואה!".

(אריה שאג - שמות)

מידותיו. יש לו בלמים, וכשמרגיזים אותו הוא יודע לשלוט ברוחו ולא כעוס ולא נוקם ולא נוטר!". כמה טוב לספר לילדים סיפורים על כיבוש היצר, ולטעת בלבם הטהור את דברי חז"ל במשנה (אבות פ"ד מ"א): "איזהו גיבור הכובש את יצרו". "טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר" (משלי טז, לב). מישהו פגע בך? אתה יכול לענות לו, להשיב לו מה אחת אפים. ומה התוצאה? אש מתלקחת, אש של כעס ושנאה, של ריב ומחלוקת. אבל אפשר גם אחרת. אפשר להתעלם ולהבליג. אז מה אם אמר איזו מילה? אם לא תענה לו ולא תכעס עליו - אתה קונה לך אוהב ומבטיח לך אושר ושלוה. תחשוב רגע: למה ההוא פגע בך? כדי שתיפגע או כדי שלא תיפגע? ברור, כדי שתיפגע. אם תיפגע - הפוגע הצליח במשימתו. הוא שמח ואתה עצוב. אבל אם לא תפגע, אתה משבשש לו את התכנית. במקום שהוא יזום ויוביל את המהלך כדי להשיג את שלו ולפגוע בך, תוביל אתה את המהלך לטובתך, אתה תהיה המרוויח הגדול! בעצם, זהו עימות בין השכל לרגש. השכל אומר: אל תענה לו; הרגש אומר: אני לא מסוגל לשתוק, אני אראה לו מי אני... והתפקיד שלנו הוא להשליט את השכל על הרגש.

קרא רבי שלמה איגר לעוזרת הבית ופנה אליה בשאלה

רבים אומרים שהם מאמינים בה', אך אמונתם אינה שלימה, זו לא ידיעה אמיתית. מסופר על רבי יהודה לייב איגר, בנו של רבי שלמה

בעיר חילונית ככרמיאל, ומרן עודד אותו להקים ישיבה בעיר. לאחר שעשה כדבריו והקים את הישיבה אמר מרן לרב מרגלית: "אני מקנא בך, שזכית להציל את העיר מן החילוניות". הרב מרגלית הגיב בפליאה: "והרי העיר עדיין חילונית כפי שהיתה, הקמת רב ישיבה קטנה!" אך מרן ענה לו: "כאשר מקימים ישיבה בעיר זו הצלתה של העיר כולה!" ואכן מאז השתנתה העיר. וכדברי מרן - נוסדו בה מוסדות נוספים: בית ספר חרדי וכולל, והכל בזכות הקמת אותה ישיבה קטנה. בהזדמנויות שונות אמר: "יעשו החילונים מה שהם רוצים. אנו נבנה עוד תלמוד תורה, עוד ישיבה קטנה או גדולה, ובוזיה יהיה הניצחון שלנו". כך גם היתה דעתו של החזון איש, כי אין להקדיש זמן רב למלחמה כנגד מה ש"הם" עושים, אלא את מרבית הזמן יש להקדיש כדי לבנות עוד תלמוד תורה ועוד ישיבה, זה הפתרון האמיתי לבעיותינו. שגור היה על לשונו משלו של החפץ חיים על אותה אשה עניה שמכרה פירות בדוכן בשוק, ובאו 'שקצים' והפכו את הדוכן. תפוחי העץ נתגלגלו לכל עבר, ואנשים חטפו מן הפירות. האשה מיררה בבכי, עד שחכם אחד יעץ לה: "כולם חוטפים, לפחות חטפי גם את כפי יכולתך"..." - גם עלינו לחטוף ככל יכולתנו, כדי להעמיד עוד תלמוד תורה ועוד ישיבה.

(מתוך הספר 'במחיצתם של גדולי ישראל')

שהחידושים שחידשתי על הבמה עלו על החידושים שחידשתי ברוב עמל בבית". כמדומני מרן היה אז בסביבות גיל תשעים. מופלא הדבר: ראש ישיבה בימי זקנה ושיבה, עומד על הבמה, נתון בלחץ אדיר - הוא שכח את השיעור, ועמד לרדת מהבמה - היה מסוגל להתרכז ולחדש ברגע זה מהלך חדש בסוגיא, כאילו הוא יושב בביתו. דבר זה פשוט לא יאומן. אילולא שמעתי זאת כמו אזני ממרן, לא הייתי מאמין. סיפרתי את המעשה הנ"ל לגדולי תורה, ואלו יצאו מגדרם מרוב התפעלות.

אנו נבנה עוד תלמוד תורה, עוד ישיבה קטנה או גדולה, ובוזיה יהיה הניצחון שלנו

מרן נשא על כתפיו את עולו של עולם הישיבות כולו, דאגתו היתה - ביסוס הישיבות. מעולם - פשוטו כמשמעו - אפילו פעם אחת הוא לא ביקש ממני טובה מיוחדת עבור ישיבת פוניבז', 'ישיבת רשב"י' של חתנו, או למען כל ישיבה אחרת שהיתה מקורבת אליו. אצלו היו קיימות רק כלל הישיבות. רבה של כרמיאל, הגרא"צ מרגלית, נועץ עם מרן, מה ניתן לפעול

הנהלת כולל 'חזון איש' שלחה בעלי מלאכה לשפץ את הבית, אולם אמה סירבה לקבלם. סבא הסטייפלר שמע על כך ואמר לה: "אל לך לדאוג, הדבר לא יגרע מחלקך בעולם הבא בכהוא זה!" רק אז הסכימה אמה להכניס את בעלי המלאכה.

בתו של מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל על צניעותה ומקצת מהליכותיה האציליות של אמה הרבנית קנייבסקי ע"ה

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאֱדָם וְחַי בָּהֶם (יה"ה)

פעם, בימי הקיץ החמים, נשאלה אמה מדוע אין בביתה מזגן. היא השיבה בפשטות: "הדירה מאווררת ביותר, בהיותה בעלת כיווני אויר רבים, ואין כל צורך במזגן".

ומה אמרו אחרים?

"פעם נכנסתי לסבתא" מספרת אחת הנכדות, "היה זה בעיצומו של קיץ, ובחדר הכניסה לא היה מזגן. אפילו מאוורר כמדומני שלא היה, החום היה מעיק ובלתי נסבל, ולמרות זאת סבתא ישבה נינוחה וקיבלה נשים בזו אחר זו, בחדר הלימוד של סבא פעל המזגן. נכנסתי לשם כדי להתקרר, ורק אחרי ששהייתי שם זמן מה, הייתי מסוגלת לצאת ולדבר עם סבתא".

אמה היתה רגילה לומר: מיד כשמגיע החורף, אנשים מחפשים כיצד להתחמם; שחלילה לא יהיה להם קר מידי... בבוא הקיץ הם מחפשים כיצד להתקרר; שחלילה לא יהיה חם מדי... מדוע להתפנק כל כך? הרי כך ברא ה' את העולם!

פעם סיפרה אמה כיצד היא מתמודדת בכל מזג אוויר על ידי כוח הדמיון: "כשאני יוצאת מן הבית וחם לי מאד, אני מדמיינת כאילו עתה אמצע החורף, רוחות קרות מנשבות ללא רחם, הקור חודר לעצמות, בררר... ופתאום, משב הרוח חם עוטף אותי, כמה טוב! ובימי הקור? - אני מדמיינת יום קיץ שרבי לוחט, החום כבד, ואינני מוצאת מפלט, והנה לפתע מגיע משב רוח קריר, מרענן ומשיב נפש".

גם בשנים האחרונות, כשסוף סוף הותקן מזגן בכניסה, היה זה למורת רוחה של אמה, וחושבני שאף ללא ידיעתה - כאשר נעדרה מן הבית.

בחודשי חיה האחרונים הותקן מזגן גם במטבח, כמובן, הדבר נעשה לאחר מסע שכנוע ארוך, שכן מתחילה לא נתנה אמה את הסכמתה, באומרה שאין היא צריכה את ה'לוקסוס' הזה. אולם מכיוון שהדבר היה נחוץ ביותר, שהרי ביטלו במטבח כמויות עצומות כשל מוסד (כיוון שאמה היתה שולחת אוכל למשפחות רבות, וכן ציבור גדול סעד על שולחנם בשבתות) - טיכסו בני המשפחה עצה כיצד לגרום לאמה להסכים.

מה עשו? פנו לגברת מרים כהן, שהיתה יד ימינה של אמה והיתה מסייעת לה בימי חמישי ושישי בעבודות המטבח, וביקשו ממנה כי תאמר שהיא זקוקה למזגן, מיד כאשר שמעה זאת אמה, נתרצתה והורתה להתקינו במהירות האפשרית... אולם אמה עצמה מעולם לא ביקשה להדליקו לצרכיה שלה!

כל זמן שהיו הדברים מיועדים בעבורה, עמדה אמה בהתנגדותה כחומה בצורה לבל ירכשו או יעשו למענה דבר. לא כך היה בשעה שהיו הדברים נוגעים לצורכי אחרים. בעניינים אלו היתה אמה מהדרת עד קצה הגבול; משתדלת שאותם אחרים יהיו מרוצים ככל האפשר.

ידידות שביקרו אצל אמה סיפרו כי נדהמו לגלות ספה חדשה. אמה התנצלה מיד: "חלילה לכן לחשוב כי הספה החדשה נקנתה בשבילי; ישן אצלי נכד, והוא כמובן אינו יכול לישון על המיטה השבורה"... גם המזגן הותקן לצורך הנכד.

לאורך כל השנים לא נעשה כל ניסיון ליפות את הבית: פרט למקרים יוצאי דופן לא נערכו שיפוצים, קירות הבית לא נצבעו, ואף הרהיטים לא הוחלפו. אחת מאחיותי הציעה פעם לאמה כי תצבע את המיטות בחדר שינה, ואמה שראתה כמה הדבר חשוב לה,

נענתה בחיוב. המלאכה נמשכה זמן רב, ואחותי נלאתה מלסיימה. המיטות נשארו עד עצם היום צבועות למחצה: מיטה אחת בצבע חום, והשניה נשארה בצבע עץ דהוי...

מלבד כל האמור, בשנותיה האחרונות של אמא, כאשר המונים צבאו על דלתות הבית היה לאמא טעם נוסף להיזהר ממותרות ומחדשנות. אמא היתה מרבה לומר לנו: "דעו לכם שעיניהם של אלפים ורבבות צופיות אל הבית הזה, ופשטותו מהווה להם דוגמא וסמל. עובדה זו מחייבת אותנו לשקול כל שינוי שנעשה בבית ולנהוג משנה זהירות". אכן, נשים רבות שהגיעו להתלונן על קשיי פרסה, יצאו נפעמות מהפשטות בביתנו.

ברצוני להבהיר: טעות היא לחשוב כי אמא היתה מלאך ממרום שאין לו שיג ושיח בענייני העולם הזה, אינו מבין מהו חומר, ואין לו טעם בשום דבר גשמי. אמא ניחנה בחוש אסתטי מפותח, והיא אהבה יופי. חברות ילדות שלה זוכרות את חיבתה לחפצים נאים. היה לה טעם טוב ומעודן, ואנו ילדיה נהנינו מעצותיה בבואנו לרכוש כלים ובגדים. ברם בכל הנוגע לה עצמה, ראתה חוב קדוש להסתפק במועט וביטלה את רצונותיה הטבעיים עד כי סלדה מכל אשר ריח גשמיות נודף הימנו, כפי שניכר על כל צעד ושעל בחייה.

סבא הסטייפלר שמע על כך ואמר לה: "אל לך לדאוג, הדבר לא יגרע מחלקך בעולם הבא"

אחד מבני הבית הניח את בגדיו סמוך לתנור החימום. תוך רגעים ספורים הם התלקחו, ואש גדולה ומאיימת הלכה והתפשטה. בחסדי שמים הצליחו להשתלט על הדליקה, ואז התבררו הנוקים: רוב המטבח נשרף, והיה צורך להחליף את הארונות ואת החרסינה. הנהלת כולל 'חזון איש', שהדירה שייכת לו, שלחה בעלי מלאכה לשפץ את הבית, אולם אמא סירבה לקבלם: "הדירה כשירה לשימוש גם עתה, ואין כל צורך לא בהחלפת הארונות ולא בעקירת אריחי החרסינה הטובים..."

סבא הסטייפלר שמע על כך ואמר לה: "אל לך לדאוג, הדבר לא יגרע מחלקך בעולם הבא בכחך זה!" רק אז הסכימה אמא להכניס את בעלי המלאכה.

כשהחלו להחליף את החרסינה המפויחת, נזעקה אמא בשנית: "אין כל צורך להחליף את החרסינות כולן; חלק מהן נשארו שלמות לגמרי!" היא לא השתכנעה גם כאשר אמרו לה כי החרסינה הישנה היתה לבנה ואילו החדשה צהובה, ושילוב הישן עם החדש יראה מוזר ביותר. אמא נותרה בשלה: "אם החרסינה שלימה, אין צורך להחליף אותה".

לבסוף נלאתה להתווכח, ביטלה את דעתה והביטה בעיניים כלות ובכאב רב על הגשמינות המתנחלת בביתה... הנגר סיפר, כי כשהחליף את הידיות בארונות המטבח, בכתה אמא בדמעות שלישי.

כעבור מספר שנים ביקרה מכרה בביתנו ושאלה את אמא האם היא זוכרת את השריפה במטבח, ואמא השיבה בצער: "ודאי שאני זוכרת. עד היום אינני מבינה מדוע החליפו את החרסינה!" זה היה

הזיכרון של אמא מן השריפה...

בפעם אחרת, כאשר היה צורך דחוף בשיפוץ כלשהו בבית, ניסו עסקנים לנצל את ההזדמנות ולהרחיב את העבודות לכל הבית, אולם הם נתקלו בהתנגדותה של אמא, שהגיחה לבל יעשו כל פעולה שאין בה מן ההכרח. היא לא השתכנעה מדבריהם על אודות הצורך בשיפוצים אלו, ואמרה: "איך אפשר להרוס קירות שספגו כל כך הרבה תורה?"...

הרכב היה ישן נושן, שהתואר 'טרנטע' היה יפה לו

אמרו לאמא שיש נשים שעבורן זוהי הקרבה להעדיף חתן בן תורה ולבחור בחי דוחק. אמא לא הבינה: "מי אמר שצריך לחיות בדוחק, ומי אמר שזהו דוחק? ראשית, יש להתבונן ולהחליט מה העיקר בחיים ולשם מה האדם חי, ורק לאחר מכן יש לדון מה נצרך לו למען מטרות אלו. מה אדם לוקח איתו למעלה אחרי מאה ועשרים שנותיו? - תורה ומעשים טובים בלבד. ומאחר שכל האושר, כל הקדושה וכל השמחה נמצאים בתורה ובחי תורה, הרי מי שבחר בהם, אינו חי בדוחק כלל.

אמא היתה רגילה לומר את ה'ווארט' הבא: מדוע מברך אדם את ילדיו "ישמך אלוקים כאפרים ומנשה הם היחידים שבשבתים שהתגוררו בשבתים? - לפי שאפרים ומנשה הם היחידים שבשבתים שהתגוררו במצרים ויכלו לחיות חיי נוחות, פאר, עושר ורווחה, כבני מלכים. עם כל זאת, מיאנו להנות מן הלוקוסוס הרב, ולפיכך זכו שיתברכו בהם כל ילדי ישראל.

אחת מהנשים המקורבות ביותר לאמא, אשר בנתה את עצמה לאור השקפותיה, סיפרה לי כיצד התביישה מאמא כאשר בעלה רכש מכונית. אף כי הרכב היה ישן נושן, שהתואר 'טרנטע' היה יפה לו ביותר, היא הרגישה כי גם רכב כזה אינו עולה בקנה אחד עם דרישות ההסתפקות שעל פיהן חיה אמא, ולכן תמיד ביקשה מבעלה כי יחנה את הרכב במרחק מה מביתנו...

מעניין כי למרות הכל, ידעה אמא להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, גם כאשר הדברים נגדו את משנתה. אשה אחת ילידת חו"ל, תמחה בפני אמא כיצד היא מסוגלת להסתדר עם מטבח קטן, בעוד היא עצמה איננה מסוגלת לכך כלל. אמא הניחה את דעתה: "את בסדר גמור; הלוא חז"ל אמרו שדירה נאה מרחיבה דעתו של אדם. אני כבר רגילה לגודל הזה, והוא טוב לי".

מהו סוד אהבת הבריות אלייך

נכדה שאלה פעם את אמא: "גלי לי, סבתא, מהו סוד אהבת הבריות אלייך?"

"התשובה פשוטה", נענתה אמא. "כשנשים באות אלי, הן מהרהרות בלבן כי בוודאי תפגושנה אשה מכובדת, עוטה מחלצות; לבסוף הן רואות כי אשה פשוטה אנוכי ולבושה בפשטות, לכן הן אוהבות

בשבועות האחרונים לחייה קיבלה

אמא מתנה מעניינת

נשים רבות חפצו להיטיב עם אמא. הן היו רוכשות למענה מתנות שונות בלא לשאול ובלא להתייעץ ומביאות לה. כל פעם שהגיעה מתנה חדשה הביתה, היתה אמא מאושרת: 'הנה, יש לי חפץ נוסף שאוכל להעניקו לאחרים'... מיד היתה מוגיעה את מוחה מי יוכל ליהנות מחפץ זה, מצרפת מחשבה למעשה ומשגרת את המתנה... אשה אחת הביאה לאמא סט כלי מיטה חדשים, ומאחר שחפצה שאמא תשתמש בהם ולא תשלח לאחרים כמנהגה, מיהרה לפרוש את המצעים על המיטות... אמא הודתה לה מקרב לב, אך הוסיפה בצער: "כמה חבל שאת מביאה את המצעים לנו. אנו ישנים רק כשלוש שעות, מוטב היה להביא אותם למי שיהנה מהם יותר, והמובחר ביותר - שתקבלנה כלות יתומות או עניות"...

בפורים היה הבית מוצף במאות ואולי באלפי משלוחי מנות יקרים שהביאו מוקירים וידידים - החל במוצרי מזון, ועד חפצים יקרי ערך. כבר במוצאי פורים לא נשאר מהם דבר - הכל חולק על ידי אמא. בשבועות האחרונים לחייה קיבלה אמא מתנה מעניינת: מישהי אספה תמונות של אמא עם אבא בהזדמנויות שונות, כגון כשהיא מגישה לו את ארוחתו, משוחחת עמו או שואלת אותו שאלה כלשהי, חיברה אותן במלאכת מחשבת של עיצוב ממחשב והכתירה את התמונה הכוללת במשפט שהיה שגור בפיה של אמא: 'לוותר, להחמיא ולתת'.

אמא נהנתה מאד ממתנה זו, אבל כמו תמיד - היא לא השאירה אותה לעצמה. כשפקד את מעונה זוג שסבל מבעיות שלום בית ומכעסים הדדיים, מסרה להם את התמונה כמתנה אישית ממנה...

צינור שפע לכלל

נאמר במסכת ברכות: "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת: כל העולם כולו ניוזנין בשביל חנינא בני, וחנינא בני - די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת". יש מפרשים כי המילה 'בשביל' משמעותה בשביל ובצינור השפע שסלל רבי חנינא. כלומר על ידי הסתפקותו במועט הניח רבי חנינא מקור השפעה עצום לכלל העולם כולו.

ניתן לומר על אמא, כי בהיותה מסתפקת במועט ואינה דורשת לעצמה דבר זכתה להשפיע לכלל העולם כולו שפע רב של ערכים רוחניים, הכרה במהותם של חיי תורה, צניעות וקדושה!

*

הערה: כשהיה פרק זה למראה עיניו של אבא, הוא אישר את נכונות הדברים, בהעירו: "וכי מה צריך לכתוב דברים כאלו פשוטים?"...

(הרבנית ר. צביון - מתוך הספר 'בית אמי')

לבוא"...

הדבר לא יאמן, אולם אמא מעולם לא התעסקה בקניית בגד לעצמה, ואפילו לא משקפיים. בילדותה היתה סבתא חיה מושא בוחרת את הבדים שמהם נתפרו בגדיה, לאחר חתונתה היתה סבתא הרבנית קניבסקי אחראית לקנייתם, ומאז ואילך לא היה מי שיעסוק בכך... נשים רבות ראו זכות לעצמן להפתיע את אמא בגדים שקנו בעבורה. מיותר לציין שהן לא התייעצו איתה על הצבע והדוגמא, היה עליה רק לאשר את צניעות הבגד טרם לבשה אותו. אמא לא השלימה עם מעשיהן: "לשם מה זקוקה אני לחולצה נוספת, וכי אלבש בגד על בגד?" ידידה אחת הביאה לה בקביעות חליפות מחו"ל. אמא תמחה: "מה אעשה עם בגדים רבים כל כך?" למעשה, רק לעיתים נדירות, מדי מספר שנים, היה לה פריט לבוש חדש, שהיה כמובן פשוט ביותר, וגם אותו לא לבשה אלא כדי לשמח את הידידה שהביאתה. פעם ירדה אמא לבית הכנסת 'לדרמן' לבושה בסוודר. הימים היו ימי קיץ, והנשים תמהו למראָה. התברר כי אמא היתה זקוקה לכיס כדי להניח בו את המפתח הבית, אך לא עלה בדעתה לרכוש לעצמה בגד קיצי בעל כיסים למטרה זו. וכי מה רע בכיסיו של הסוודר?

באחד החגים באה אמא לבקר את חמותי כשרשרת פנינים חדשה לצווארה. חמותי התפלאה מאוד ושאלה: "מה לך ולתכשיט חדש?" "מישהו הביא לבעלי את השרשרת כמתנה בעבורי", התנצלה אמא, וכדי שלא לביישו אני לובשת אותה אולם באמת לא נוח לי במתנה זו, ולאחר החג אסיר אותה".

אחת מגיסותי קנתה פעם שרשרת מרהיבה לאמא. אמא הודתה לה בחום לבה ואחר החזירה לה את השרשרת.

הזקנה שרטנה על הכלים החד-פעמיים

אמא השתדלה לחנך את צאצאיה להסתפקות ולחיסכון. רבות היתה מספרת לנכדים על ימי ה'צנע' בהיותה נערה בירושלים. "אז הרגשנו עד כמה חשוב כל מאכל וכל חפץ", הוסיפה ואמרה. אכן, אמא לא זרקה דבר מאכל או חפץ במצב טוב, אולם מה שהוגדר אצלה כ'מצב טוב', היה שונה מאוד בהגדרתו אצלנו. גם ארוחותיה היו עשויות משאריות המזון של שאר בני הבית, כי אם הן ראויות לאכילה, למה לזרוק?

פעם סיפרו לאמא את ההלצה על הזקנה שרטנה על הכלים החד-פעמיים: 'מה הצעירים מתלהבים כל כך מהחד-פעמי? הרבה יותר קשה לשטוף אותם... ואמא הגיבה: "אילו יכולתי הייתי גם אני שוטפת אותם, אלא שהנכדות ממונות על כך, ואינני רוצה להטריחן"...

לעומת זאת, את מפת השולחן החד-פעמית היו מנקים ושומרים לשימוש נוסף, בהוראתה של אמא.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?
חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

באחת מהפעמים הראשונות שנסעתי לאמריקה, לשליחות קודש, הייתי עם מלווה נוסף. השתתפנו בכנוס של כמה גבירים, תלמידיו של ראש ישיבה גדול, שהשתתף גם הוא בכינוס, והוא שהזמין אותם. מה אומר ומה אדבר?

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על הכבוד בין תלמיד לרבו

"ואל יבא בכל עת אל הקדש..." (ויקרא טו, ב)

ההרגל מוקהה את הרגשות. קירבה גדולה מדי לדבר קדוש גורמת להפסיק להרגיש ברוממות הדבר. כדי שהכהן הגדול לא יתרגל להימצאות בקודש הקודשים, ויפסיק להתרגש ולפחד מהכניסה אל המקום המקודש ביותר התירה לו התורה להיכנס לשם רק פעם אחת בשנה, ביום הכיפורים.

חטאם של בני אהרן היה "בקרבתם לפני ה' וימותו". ליבם היה גס, למרות קירבת האלוקים הגדולה שאליה נחטפו. הכתוב אומר עליהם (שמות כד, יא): "ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו". פירש רש"י: "היו מסתכלים בו בלב גם מתוך אכילה ושתייה".

אחד הטעמים לתענית בה"ב הוא החשש, שמא תוך כדי קרבת האלוקים הגדולה לה זכינו במועדות הרגשנו יותר מדי טוב, ובמקום להשתמש בהם כמנוף לקרבת אלוקים גדולה יותר, איבדנו את הרוממות והקדושה הראויים ליום טוב, והשתמשנו בהם להנאות הגוף, על כך אנחנו מתענים ומבקשים מחילה.

הדברים אמורים לא רק כלפי שמיא אלא גם בכבוד תלמיד לרבו, ובכבוד בין אדם לחברו. אספר:

באחת מהפעמים הראשונות שנסעתי לאמריקה, לשליחות קודש, הייתי עם מלווה נוסף. השתתפנו בכנוס של כמה גבירים, תלמידיו של ראש ישיבה גדול, שהשתתף גם הוא בכינוס, והוא שהזמין אותם. מה אומר ומה אדבר? התלמידים ישבו בצורה לא מכובדת, תוך כדי אכילה סיפרו בדיחות ודברי ליצנות... לא היה נראה לי שהם מתייחסים לדברי, והבנתי שתועלת גדולה לא תצא מהכינוס הזה...

גם זה שהיה איתי הבין שכסף לא יצא מפה. התחלתי לצעוק: "עזבתי ישיבה, יצאתי לשליחות קודש, וכך מתייחסים אלינו? אוכלים, שותים ומספרים בדיחות, במקום להתנהג בכבוד הראש הראוי..."

בין המשתתפים היה גם גביר גדול, שהיה בן תורה, והוא ביקש להרגיע את הרוחות

בין המשתתפים היה גם גביר גדול, שהיה בן תורה, והוא ביקש להרגיע את הרוחות. הוא נעמד ואמר: "רציתי להסביר לאורחיינו החשובים מארץ ישראל דבר שאולי הם לא מבינים. כל המשתתפים

כאן בכינוס נותנים צדקה מעל ומעבר. כולם באו לכאן מתוך ידיעה שהזמינו אותם בשביל כסף, אף אחד לא טיפש, והם באו במטרה לתת. אבל מה? אצלנו ראש ישיבה הוא כמו אבא. מצד אחד, כשאבא קורא כולם באים, אף אחד לא שואל שאלות, מצד שני כשבאים לאבא אוכלים, שותים, צוחקים ומספרים בדיחות".

הרוחות באמת נרגעו, ויצאנו משם עם הרבה כסף... אבל עלינו להיות כנים: אכן חז"ל אומרים: "ושננתם לבניך - אלו תלמידיך", תלמידים הם כמו בנים, אבל אוי ואבוי לתלמיד שבא ללמוד אצל רב ומרגיש שאפשר לעשות בדיחות וליצנות כמו שעושים אצל אבא. גם אם רב הוא כמו אבא, צריך לנהוג בו בכבוד הראוי לרב. אל להם לרגשי הכבוד להתקוות כתוצאה מהקירבה היום יומית אל הרב.

מרגישים יותר מדי "היימיש"

הבעיה שלנו כיום היא שיחסית קל מאד להיכנס לביתם של גדולי ישראל, ולכן לעתים מרגישים מדי היימיש כלפיהם ורגשי הכבוד והיקר שצריך לחוש כלפיהם פוחת.

לפני שנים רבות הייתה לי איזושהי בעיה רפואית ונכנסתי להתייעץ עם רבי חיים גריינמן זצ"ל. רבי חיים יעץ לי לקחת איזושהו כדור

המשך בעמוד 17

הוא התרגש עד דמעות, ואמר, ראיתי את הדמעות בעיניים של הבחור הצדיק הזה והתפללתי עליו והיה לי ברור שהקב"ה אינו מאכזב דמעות טהורות, אבל בשבילי הסיפור הגדול ביותר כאן, הוא שיחת המוסר שאף משגיח לא אמר לי בישיבה

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' - על העיקר והטפל בעבודת ד'

פרשתנו מפרטת באריכות את סדר עבודת כהן גדול ביום הכיפורים, סדר זה שכולנו מתרפקים עליו בחזרת הש"ץ של תפילת המוסף ביום כיפור, פרטים רבים עליהם נסוב רוב מסכת יומא מקורם בפרשתינו.

הכהן הגדול בכל ימות השנה עובד רק בבגדי זהב, זהו כבודו ותפארתו, וזהו כבודו של מקום, אבל דווקא בשיא, לפני ולפנים, שם היה הכי מתאים שבגדי הכבוד והתפארת יהיו על גופו, הוא לא עובד בהם אלא לובש ארבעה בגדי לבן נעדרי תכלת, ארגמן וזהב, וכל כך מפני חטא העגל! בגדי זהב מזכירים את עגל הזהב, ואין קטגור נעשה סגור.

ואנו הקטנים שואלים, מה זה? זה משהו סמלי, זהב מזכיר זהב, ואם העגל היה עשוי מכסף כן היה שייך לעבוד בקודש הקדשים בבגדי זהב? לפני שנעמוד על נקודת העיקר שבס"ד נראה יוצא מהעניין נשתף את הציבור בשני סיפורים אותם הזדמן לי לשמוע בס"ד באותו יום, משני ראשי כוללים היוצאים לאחינו בני ישראל בגולה לזכות אותם להיות חלק מעולם התורה הפורח בארץ ישראל, סיפורים כששניהם מעבירים את אותה מסר.

הג"ר יחיאל נוביק שליט"א ראש כולל 'דעת יוסף' בפגשו ביהודי יקר איש ביזנעס אוהב תורה בקווינס שבארה"ב, ביקש ממנו שיספר לו איזה סיפור מיוחד של השגחה פרטית שנתקל בה במשך חייו בעולם בו הוא נמצא.

היהודי שמח לספר, הוא הדגיש שיש לו השגחה ללא הרף ממש, אבל הוא בכל זאת מעוניין לספר לו על ההשגחה הגדולה ביותר שחווה בחייו.

רכבו החל לעשות בעיות, הוא החליט לנסוע לטפל באחד מהמוסכים היותר מומחים. אומנם המוסך מרוחק מעירו, אבל הוא בהחלט יכול לסמוך על העובדים במקום שיעשו עבודתם נאמנה. משהגיע למוסך כבר היו לפניו בתור כלי רכב במספר לא מבוטל. הוא המתין בסבלנות לתורו, וכבר בתחילת היום הבין שהוא הולך לשרוף יום של עסקים בהמתנה לטיפול ברכב. אבל מה לעשות שהוא חייב לתקן את המכונית.

השעות נקפו והוא רואה שבעוד קצת יותר משעה, השמש שוקעת, הוא מתחיל לברר איפה יש תפילת מנחה באזור, ב"ה עם כל עסקיו הגדולים איננו מפספס תפילה במניין, הוא מרים טלפונים לפה וטלפונים לשם, מתברר שהעיר בה נמצא המוסך אין בה בית כנסת

פעיל ביום חול בכלל, ומסתבר שהמניין הקרוב ביותר נמצא במרחק נסיעה של עשרים דקות בעיירה סמוכה, רבע שעה לפני השקיעה, סבלנותו כבר פוקעת, הוא אמנם רואה שתורו מתקרב וגם בעל המוסך מבטיח לו שהרכב הבא הוא הרכב שלו, אבל השעון מראה שבעוד 40 דקות שוקעת החמה! יש לו עוד עשרים דקות נסיעה, והתיקון גם הוא אורך זמן...

הוא מתפלל להקב"ה שיעשה לו איזו 'קפיצת הדרך'... הגיע תורו, הרכב שלו כבר ממש נמצא בידיהם של עובדי המוסך, אבל השקיעה קרובה במיוחד, ולהתפלל בלי מנין הוא ממש לא רוצה.

הרב נוביק מסיים עם דמעות בעיניים

ואז נכנס אדם נוסף, לפי המראה גוי. הוא נכנס עם רכבו במהירות, כך גם יוצא ממנו בחופזה, וזה נראה שהוא מוזמן ומי יודע אם לא ידרוש שרכבו יכנס מיד לתיקון כפי שקבע מראש. חששותיו היו נראים באמת נכונים, הלה ניגש לא פחות ולא יותר... אליו, זאת אומרת שהמשפט הבא הוא, תסלח לי אדוני אבל אני הזמנתי תור, ואין לי זמן להמתין... הוא נדרך תוהה כיצד עליו לענות לכזאת בקשה לכשתוצג בפניו, ואז הוא פונה אליו באנגלית מתחננת - - - "אולי הנך יכול לסור לשני רחובות מכאן יש שם בית אבלים ישנם

תשעה לתפילת מנחה הם חייבים עשירי למניין!!!". הרב נוביק מסיים עם דמעות בעיניים, אמריקה מדברת כסף, היהודי הוא איש עסקים לא קטן, יש לו הרבה סיפורי השגחה אבל לפי הסיפור שהוא בחר לספר, תוכל לדעת איפה הוא באמת מונח, מה באמת הכי חשוב. הסיפור על תפילת מנחה במניין הוא הסיפור הראשון שעולה לו, יותר מכל הסיפורים על הפעמים שבהם הרוויח כסף, או שנמנע ממנו הפסד כספי. זהו אפוא יהודי שמבין מהו הביזנעס האמתי, מה העיקר ומה הטפל.

נכנסתי אליו עם בני, הסברתי לו את מצבנו וביקשתי רשות להשתמש עם עובדיו

לפני שאספר את סיפורו של ראש הכולל השני, אגב שאנו עוסקים בס"ד למציאת מניין לתפילת מנחה, אשתף את הקוראים הנכבדים בסיפור אישי.

לפני שנתיים שהינו במשך קרוב לחמשה חודשים בארה"ב לצורך רפואי לרעייתי ע"ה, לאחר טיפול מורכב שעברה, הזמין אותנו ידיד יקר לנוח מעט בביתו הגדול במונסי, היתה שם עוד משפחה שבאו לערוך קניות לקראת נשואי ביתם, והם הציעו לנו שיקחו אותנו למנהטן, ניתן לעשות טיול עם הילדים בכמה אטרקציות.

עשינו בירור קצר איפה יש מנחה במנהטן, התברר שבדיק בשעה בה אנו צפויים להגיע, יש שם תפילת מנחה בכולל אברכים שפועל במקום. יצאנו מיד לדרך, ומשהגענו למקום ראינו אברכים ובעלי בתים יוצאים. לשאלתנו מה עם מנחה, אמרו שברגע זה סיימו את התפילה. לשאלתנו איפה יש עוד מניין, אמרו שאולי בחנות b&t החנות הגדולה לצילום המנוהלת ע"י יהודים חרדים, ועובדים שם עשרות יהודים שומרי תורה ומצוות. צעדנו לחנות, ומתברר שגם שם כבר התפללו מנחה.

בני שנעשה בר מצוה שנה וחצי קודם לכן, ביום הבר מצוה קיבל על עצמו להשתדל לא לפספס שום תפילה במניין ויהי מה, ועמד בה עד לאותו יום ב"ה, הוא לא אבה לשמוע בשום פנים ואופן על פטור אונסין וכדו', עברנו בשלשות קומות החנות ושאלנו יהודי יהודי אם עדין לא התפללו, הצלחנו לקבץ עוד שלושה יהודים, ועדיין...

היות ועמדנו ארבעים דקות לפני השקיעה הברירה היחידה היתה לקחת מונית לוליאימסבורג ולתפוס שם מניין, יצאנו מהחנות וחיפשנו מונית, רק לאחר רבע שעה עצרה המונית הראשונה, ביקשנו לבדוק כמה זמן זה יקח, היות וזה שעת יציאה מהעבודה הפקקים גדולים, והתברר שזה מינימום 50 דקות. חזרנו לחנות, אחד העובדים במודיעין בפתח החנות, יהודי חסידי ירא שמים, שניסה במשך כל הזמן הזה לעזור לנו, ביקשתי ממנו אם יוכל לעזור לנו שלפחות יחד איתנו יעמדו עוד מספר יהודים לענות לנו קדיש וקדושה... הוא אמר שאינו בעל הבית, יש אחראי חנות בקומה שניה שניכנס לשאול אותו.

נכנסתי אליו עם בני, הסברתי לו את מצבנו וביקשתי רשות להשתמש עם עובדיו, הוא דיבר קצרות, ואמר רבע שעה לפני

השקיעה תמתינו לי בפתח החנות אני אקח אתכם למנין שאינו רוצים שידעו ממנו אף אחד מהעובדים, כי הוא מתקיים באמצע שעות עבודה. וכך הווה.

צעדנו אחריו לבניין משרדים ממול, כששם בחדר בתוך חדר, סגל ההנהלה מתפללים עשר דקות לפני השקיעה.

משחזרנו, אותו יהודי יקר שדאג לנו ואף אמר תהילים שנשיג מנין, ולפתע ראה שנעלמנו לא הבין מה ארע, לא רציתי להפר את בקשתו של המנהל, אבל סיפרתי לו שדאגו לנו בבניין השני למניין אנשים, והתפללנו ב"ה עם מנין שלם, הוא התרגש עד דמעות, ואמר, ראיתי את הדמעות בעיניים של הבחור הצדיק הזה והתפללתי עליו והיה לי ברור שהקב"ה אינו מאכזב דמעות טהורות, אבל בשבילי הסיפור הגדול ביותר כאן, הוא שיחת המוסר שאף משגיח לא אמר לי בישיבה, - בעודי ממלמל תהילים אני חושב לעצמי, אני תמיד מקפיד על תפילה במנין, אבל מרוץ החיים גורם פה ושם לדלג על מעלה זו, ומשמים שלחו לי שיחת מוסר מטלטל - לא מוותרים על מנין, אין מחיר להתעקשות על מעלה גדולה זו.

במשך השבת, איש העסקים נחשף לרב אלטמן

נעבור לסיפור השני, הג"ר אליהו מאיר אלטמן שליט"א ראש כולל 'עטרת צבי' הוזקק לשלב לאחרונה באחת מנסיעותיו לארה"ב יציאה גם לארגנטינה, כדי להשתתף בשמחת הנישואין של בנו של אחד מהתורמים הקבועים לישיבה. היות והוא היה בארגנטינה לא מזמן, וחשש שהגעה חוזרת לאותה קהילה תגרום לכך שיחששו שהוא בא להתרימם שוב בטווח זמן קצר אחרי הביקור הקודם, מה שעלול לגרום לחשוב שהוא בא לנצל אותם חלילה, חיפש מקום בשכונה בה אינו מתרים יהודים, כדי שיראו אותו כמה שפחות ולא יחשבו שהוא בא כדי לבקש מהם תרומה נוספת.

הגיע הרב למקום לקראת שבת, גיסו של המארח שלו, איש עסקים העוסק ביבוא מסין, קבע טיסה לסין במוצאי שבת, והיות והוא עוזב את הבית לתקופה החליט שבשבת לפני הטיסה ישנה עם בני משפחתו בבית הארחה, מה גם שהוא ממקום קרוב יותר לנמל התעופה.

ביום שישי הוא יוצא מספיק בזמן עם בני ביתו, אך באמצע הדרך מכשיר ה'ווייז' מראה על פקק רציני, ולפי החשבון לא יצליחו להגיע למקום הארחה לפני שבת, אם יסיט את נסיעתו למקום מגורי גיסו הוא בהחלט יגיע לפני שבת, הוא מרים טלפון לגיסו ומבקש להתארח אצלו בשבת, הגיס יהודי מכניס אורחים גדול והשפע מצוי במטבח, כך שהוא לא פוחד מהפתעות, והוא מקבל אותם בשמחה. במשך השבת, איש העסקים נחשף לרב אלטמן, שמע ממנו דברי תורה, והוא התחבב עליו מאוד. לקראת מוצאי שבת שאלו מה מעשהו, והוא סיפר לו על הכולל הגדול שבו מאות אברכים עמלי תורה, מיד הביע את רצונו להיות שותף, אבל, אמר, אני אוהב לתת נתינה קבועה על בסיס חודשי ולכן בעת הטיסה זה זמן טוב לשבת ולעשות חשבון ולראות כמה אני רוצה לתת מדי חודש. עם צאת השבת נתן לו את מספר כרטיס האשראי ואמר שיעמוד איתו בקשר

זהו דבר הטעון ביאור, מדוע כשחוטאים בחטא לשון הרע או שנאת חנם בתקופת חורבן בית שני מגיע לנו גם עונש על חטא העגל? רבותינו מגלים לנו שזה לא ענין שהעונש נפרס לתשלומים עד סוף הדורות, אלא שכשנסתכל בכל עוון ועוון נראה ששורשו הוא "חטא העגל" שורש הכל הוא שלא העמדנו את חיינו הרוחניים במרכז, העיקר והטפל אינו ברור לנו דיו ולכן אנו נופלים מעת לעת, כל נפילה היא למעשה אותו 'ודי זהב'.

הכהן הגדול עומד כמכפר ראשי ביום הכיפורים ועובד עבודה גדולה מאוד, עבודה אליה התכוון שבעה ימים ולא יצא מפתח המקדש, היה ער כל ליל יום הכיפורים, והכל כדי להיות מכוון לעבודה, ומשם הוא שולח את המסר לעם ישראל, אני יכול להביא את תשובתכם לפני ולפנים, לעמוד שם מול שני הכרובים במקום הגדול והקדוש ביותר אבל לא עם חטא העגל, כי אם לא הפנמנו מהו העיקר ומהו הטפל, לא עשיתי כלום!

וכאן אנו רוצים לעמוד על משהו שלא קיים בשום יום עבודה, וכמו שמסכמת המשנה (יומא פ"ג משנה ג) "חֲמֵשׁ טְבִילוֹת וְעֶשְׂרֵה קִדּוּשִׁין טוֹבֵל פְּהֵן גְּדוֹל וְיִמְקֶדֶשׁ בּוֹ בַיּוֹם" טבילות וקידושי ידיים ורגליים אלו, באים יחד עם החלפת בגדיו, כלל הוא כל עבודות החוץ נעשות בבגדי זהב אבל עבודות בתוך קודש הקדשים נעשות בבגדי לבן, בכל פעם שפושט בגד הוא נזקק לקדש ידיו ורגליו מהכיור לטבול, ללבוש בגד שני ולקדש שוב ידיו ורגליו מהכיור.

כל זה לא היה אמור להיות אילו היו מרוכזות עבודות הפנים ברצף אחד ועבודות חוץ ברצף נוסף. אבל זה שעבודת השעיר ועבודת הפר מחולקות וביניהן הקטרת הקטורת, מצריך עבודה מאומצת של פשיטת בגדים ולבישתם ובכל אחד שוב קידוש ידיים ורגליים ושוב טבילה ושוב קידוש, מה שלכאורה נראה כמיותר חלילה. כמובן שמי מאתנו ידע בסוד ה', אבל יש כאן מסר גדול וחשוב, שנראה שהוא חלק בלתי נפרד ממה שאותו יום בו הקב"ה רוחץ ומטהר את בניו.

את התזכורת הזאת מבקשת התורה שיזכיר לנו הכהן הגדול, פעם אחר פעם, בכל פשיטה ובכל לבישה, חמש טבילות ועשרה קידושים, למען נחזור ונשנן, הזהב יכול להיות רק בחוץ, רק כאמצעי, אבל לא בפנים! ה'פנים' צריך להיות עבודת ד', קרבת אלוקים, והכל לבן וצח, ללא שום רבב.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

טלפוני כדי לעדכן מה הסכום החודשי שיכול הרב לגבות מהכרטיס. ואכן, באמצע טיסתו כבר התקשר לרב אלטמן ואמר לו את הסכום הקבוע שירד לטובת הישיבה, סכום נכבד למדי.

אך אז אמר לו, ראה, כל חופשה מתוכננת תקופת מה, וגם אנחנו תכננו, ובדקנו מקום טוב שגם עומד תחת כשרות מהודרת, ומה גם שזה קרוב מאוד לנמל התעופה והשילוב בין היציאה לסין לחופשה, הכל התאים מאוד, שמחנו והתרגשנו לקראת החופשה הזאת, והנה היא בטלה, אני חייב לומר לך שאני שמח מאוד שהיא התבטלה, אמנם חופשה לא היתה, וגם את כספנו לא נקבל חזרה אבל זו השגחה פרטית נפלאה מאין כמוה, הרווחתי רווח עצום של שותפות עם מקום תורה מכובד, שרק בגלל הפספוס הזה של החופשה זכיתי לו, זה נותן לי דלק עצום לימים הבאים שלי.

הצד השווה שבכל הסיפורים האלו, יהודים יקרים שאמנם נמצאים עמוק בעולם הביזעס, אבל יודעים היטב מה העיקר ומה הטפל, מודים הם להקב"ה על ההשגחה הפרטית המיוחדת בה זכו לעוד מעלה רוחנית.

כאן אנו חוזרים לראש, עגל הזהב מסמל לא רק את חומר הגלם המכונה זהב! התורה מגדירה את הנפילה של חטא העגל בשם "ודי זהב" וחז"ל אומרים (ברכות לב ע"ב) "אמרי דבי ר' ינאי כך אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל" כלומר החטא הגדול שבעגל הוא הטשטוש בין העיקר והטפל, הדחף לעשיית העגל היה כביכול ממקום קדוש, "כי זה האיש משה לא ידענו היכן הוא", אבל חז"ל מגלים שהסוף היה העמדת הזהב והרדיפה אחריו במקום חשוב יותר אצלם, מאשר להיות במצב של כניעה להקב"ה. דווקא ביום הכיפורים בו אין לנו יצר הרע, רוממות היום מביאה אותנו לחשבון נפש, צריך להתמקד בנקודה זו ולבחון את עצמנו האם אנו מעמידים את צרכינו הגשמיים בקדמת החיים, או שצרכינו הגשמיים רק משרתים את קיומנו למען נוכל לעבוד את השי"ת.

לאחר חטא העגל נגזרה כליה על עם ישראל, משה רבינו נאבק כביכול עם הבורא שלא יכלה את העם, והקב"ה אומר לו "וְעִתָּה לָךְ | נְחָה אֶת-הָעָם אֲלֵ אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי לָךְ הִנֵּה מְלֹאכֵי יָלְךְ לְפָנֶיךָ וּבָיִים פָּקְדֵי וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם" אומר רש"י: "עתה שמעתי אליך מלכותם יחד, ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עוון העגל"

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כשנמצאים יחד בישיבה, לומדים יחד ואוכלים יחד, נכון שאנחנו חברים זה עם זה, כלנו כאיש אחד בלב אחד, אבל חובה לזכור: כל אחד הוא "בן תורה" ועלי להתייחס אליו בכבוד.

הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א קיבל מכתב מיהודי מאמריקה, בו הוא כותב לו: "אני ידיד נאמן של אבא שלך, ואני מבקש ממך למסור לו דרישת שלום. חוץ מזה, תאמר לו שיש לי נכד שאני מעוניין להכניס אותו לישיבה".

רבי ברוך דב ידע שבאמת יש ביניהם ידידות גדולה, וכשנכנס לאביו, הגאון רבי דוד זצ"ל, וסיפר לו על המכתב שקיבל מאותו יהודי, רבי דוד שמח מאד לקבל את דרישת השלום. רבי ברוך דב הרגיש שזו שעת הכושר לבקש את בקשתו השנייה של אותו יהודי, והוסיף ואמר: הוא ביקש שאבא יקבל את נכדו לישיבה".

נענה רבי דוד ואמר: "מה נוגע אחד לשני? מכיוון שאנחנו ידידים לכן אני צריך לקבל את הנכד שלו לישיבה? ממה נפשך, אם הבן מתאים לישיבה - אין צורך לבקש ממני לקבלו, ואם אינו מתאים - לא יעזור מה שיבקשו ממני. תגיד לו שעליו לעבור מבחן ואז נחליט אם לקבל אותו".

תוך כדי הדברים הוסיף רבי ברוך דב לספר, שהיהודי כתב לו ווארט ששמע והתרגש ממנו מאוד. כשהקב"ה אמר לאהרן לצאת לקראת משה המדברה, כתוב (שמות ד, כז): "ויפגשוהו בהר האלוקים וישק לו". אומר על כך ה"ספורנו":

"וישק לו - כמשק דבר קדוש". הוא כתב שהתרגש מאד לראות שני אחים שלא ראו שנים רבות אחד את השני, מסתמא התגעגעו מאד זה לזה, ובכל זאת הנשיקה לא באה מתוך הגעגועים, אלא משום שאהרן רואה מולו דבר קדוש, את משה, והוא נישק אותו בגין היותו דבר קדוש.

אמר רבי דוד: "תגיד לו שהנכד שלו התקבל לישיבה". התפלא רבי ברוך דב: "מה השתנה? הרי רק לפני רגע האבא אמר שלא התקבל, ועליו לעבר בחינה?"

סבא שמתפעל מ'וורט' כזה - הנכד שלו אצלי בישיבה! בן תורה הוא דבר קדוש. הוא ספר תורה. צריכים לנהוג כבוד זה בזה. הדברים תקפים גם אם מדובר בין חברים וידידים.

הגמרא (מכות כב ע"ב) אומרת: "הני בבלאי טפשי דקיימי מקמיה ספר תורה, ומקמיה גברא רבא לא קיימי". לא כתוב שהם רשעים, אלא טפשים! טיפש מי שלא מבין ש"בן תורה" זה משהו אחר לגמרי. בן תורה צריך לכבד!

(מתוך הספר 'דורש טוב', ויקרא, עמ' כ"ו)

שלדבריו יעזור לי. משום מה פקפקתי בישועה שתצמח לי מהכדור הזה ובקשתי ממנו שימליץ לי על רופא מומחה בתחום, האמנתי יותר בכדורים שהוא ימליץ לי...

רבי חיים הזדקף: "אני מבקש ממך שתצא מיד מהחדר! תחכה בתור, כמו כולם, כשיגיע תורך תיכנס ותשאל מה שאתה רוצה. צא החוצה!"

נדהמת? אמנם קצת התחצפתי, אבל, בכל זאת, התגובה הייתה מאד קשה, ושלא כהרגלו.

כעבור רגע הוא חיך אלי ואמר: אתה באמת חושב שצריך רופא אמיתי? תאמין לי שאני מבין לא פחות טוב מהרופא שלך. אלא מאי? למה לרופא אתה מאמין? כי כשאתה הולך לרופא, לוקח זמן עד שיש לו תור פנוי. כשאתה מגיע לקליניקה אתה מחכה חצי שעה - שעה בהמתנה. כשאתה נכנס לחדרו הוא רציני, לא מחיך אפילו לא חיוך אחד קטן, ובסוף הבדיקה אתה משלם אלף שקל. משום כך אתה מרגיש טוב שהיית אצל רופא... אבל כשאתה בא אלי, מכניסים אותך בלי תור, מחייכים אליך, וגם לא עולה לך כסף... אמרתי לעצמי: חבל על הכסף שלך לשלוח אותך לרופא. אני לא אחיך אליך, אגיד לך לחכות בתור, כשתחזור תרגיש שהיית אצל רופא..."

מרוב שגדולי ישראל מקרבים כל אחד, נותנים הרגשה טובה, אנחנו מאבדים פעמים רבות את היראה ואת הכבוד שיש להרגיש כלפיהם, חדלים לחוש את גדולתם וקדושתם. מרגישים יותר מדי "היימיש" איתם.

בישיבה שלנו יש לנו הזכות להיות בנים אצל מרן ראש הישיבה. באים, נכנסים, לשמוע שיעור, לשאול שאלות, מרגישים "היימיש". האם אנחנו מבינים שבעולם הבא לא יתנו לנו לגעת בידית הדלת של חדרו? האם אנחנו מרגישים שאיש אלוקים עובר עלינו תמיד? הוא אשר אמרנו: הבעיה שלנו היא ההרגל! כשהדבר מצוי - לא מרגישים.

רבי ברוך דב ידע שבאמת יש ביניהם ידידות גדולה

באמת, כל אחד ואחד מאיתנו צריך להתייחס בכבוד גם כלפי חברו. אסור לנו לשכוח שכל בן תורה הוא "ספר תורה" קטן, ואנחנו חייבים בכבודו. תלמידי רבי עקיבא מתו משום שלא נהגו כבוד זה בזה. העוון לא היה רק עוון בבין אדם לחברו אלא פגיעה בבן תורה.

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אציין דבר נפלא ששמעתי מפי מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א, ראש ישיבת סלבודקה: בזמן המלחמה הקשה בשנת תש"ח, שרר בירושלים מצב נורא ואיום. הדי המלחמה נשמעו מכל עבר, וחרדה גדולה ליוותה את כולם. מרן הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל, גאב"ד ה'עדה החרדית', התגורר אז סמוך לגבולות האויב ממש, והיה נתון בסכנת חיים

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶתֶם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם אֲנִי ה': (יה, ד-ה).

זכורני משנות ילדותי, כי היתה חברה ידועה של משקאות ששיווקה משקה חדש לחנויות, משקה בצבע כחול. כמדומה שעד אז לא היה קיים בשוק משקה בצבע כזה. בשולחן שבת העיר אחד הילדים בביתנו כי יתכן והמשקה החדש לא יצליח להימכר כל כך, מאחר והצבע שלו אינו מושך את העין. לכאורה שיח ילדותי שגרתי טהור. אך דוקא העיסוק בנושא כה זוטר ולא מהותי, העיב על רוחו של אבי מורי זצ"ל שהסב בראש השולחן. עד היום אינני יכול לשכוח את תגובתו הנוקבת: "ממתי מדברים אצלנו על אוכל? מדוע צריך שצבע השתיה ימשוך את העין?! ודאי, כשצריכים לאכול אוכלים! כשצריכים לשתות שותים! אבל גם ודאי שלא צריך לעשות 'נושא' מאוכל ושתייה!..."

ברבות הימים לאחר התבוננות עמדתי על כוונת אבי זצ"ל בתגובתו: בודאי אין מטרת האדם לדכא את נטיותיו הטבעיות, למנוע מעצמו כל עיסוק גשמי. אין אפשרות טכנית לעשות זאת, וגם זה כרוך בסיכון גדול הן רוחני והן גשמי. העבודה היא איפוא להקפיד שגם חיי החומר והגשם יהיו לתכלית החיים הרוחניים. במילים אחרות, שהגשמיות תהיה עבורנו דרך ואפיק המוביל לרוחניות, לא כמטרה בפני עצמה, ולא כשני בחינות הסותרות זו לזו. לשם כך האדם נוצר! זוהי תכליתו ועבודתו!

לכן יצירת 'נושא' מצבע משקה כזה או אחר, ומהלך מחשבה ילדותי כי השתיה אמורה למשוך את העין מלבד עצם הרוויה, נוגדים למעשה את תכלית ומהות החיים, ולכן הם צרמו לאוזניו של אבי. הוא ביקש לחנך אותנו כי אסור לתת במה מכובדת מדאי לגשמיות, היא אמורה להיות רק 'היכי תמצוי' לרוחניות.

דודי הגאון רבי אליעזר קוגל שליט"א, ראש ישיבת 'שבועת עמי', דיבר פעם אודות חותנו הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', והגדירו כך:

"רבי שמואל אהרן לא ידע מהי הנאה מיוחדת של עולם הזה. גם כאשר עסק בעניינים הכרחיים לצורך קיומו בעולם הזה כאכילה, שתיה ושינה, היה זה מתוך כוונה אחת ויחידה! שעל ידם יהיה שכלו ישר ושלם להגות בתורה כאוות נפשו. במשך כל השנים שזכיתי

להכירו לא ראיתי אותו מעולם מבקש דבר לצורך עצמו והנאתו, שום דבר, תמיד רק ביקש וחיפש כל העת דברים שיביאו לו תועלת בעבודת השם".

רבי אליעזר הדגים זאת במעשה שהיה:

"בדרך כלל כשאדם אוכל ואחר כך מברך ברכת המזון, כששואלים אותו: 'מדוע תברך?', הוא ישיב: 'מה הפירוש? הרי אכלתי ומן הדין שאכיר טובה על כך'. אם נעמיך בדבריו נסיק כי העיקר אצלו האוכל, ואילו ברכת המזון רק אמצעי שהתחייב בה על ידי אכילתו, אבל האכילה עיקר. אולם אצל חותני רבי שמואל אהרן זצ"ל היה הדבר להיפך, האוכל היה טפל לברכה כפשוטו, הוא היה מתיישב לאכול בשביל שיוכל לברך. זכורני פעם ביום ראש חודש סמוך לשקיעה אמר לי: 'צריך לתפוס עוד סעודה כדי לומר יעלה ויבוא'. כל הגשמיות היתה אצלו רק אמצעי לזכות ברוחניות".

שמעתי מפי גאב"ד ה'עדה החרדית',

הגאון רבי יצחק טוביה וייס זצ"ל

ברוח הדברים שמעתי מפי גאב"ד ה'עדה החרדית', הגאון רבי יצחק

הרי ישנם מספיק רופאים מומחים, טובים ומוצלחים, בעלי שם ומוניטין, המצילים נשמות רבות ממות לחיים ממש, אך אינם חשים כי חכמת הרפואה ניתנה בידם כדי להשתמש בה ליעוד ותכלית רוחנית, לקדש עימה את שמו יתברך בעולם. ואילו הוא, ד"ר וולך, מלבד החלק הטכני הרפואי שחש מחובתו כל ימיו לסייע לחולים מעבר לכוחותיו, בצדקתו הרבה גם ניצל את התפקיד שהינה השם לידו ככזו שלמות, ובכל פעולה גשמית שבאה לידו רומם אותה לרוחניות. סיפורו של רבי יצחק הוטנר מומחש זאת.

"תנו לי מפתח אחד של תורה משלכם, ואתן לכם בחפץ לב את כל המפתחות שבידי..."

אודות אשיותו הפלאית של ד"ר וולך הצדיק, אציין דבר נפלא ששמעתי מפי מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א, ראש ישיבת סלבודקה:

בזמן המלחמה הקשה בשנת תש"ח, שרר בירושלים מצב נורא ואיום. פגזים רבים נפלו בחוצות עיר וגבו הרוגים רבים. קולות ירי והדי המלחמה נשמעו מכל עבר, וחרדה גדולה ליוותה את כולם. מרן הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל, גאב"ד העדה החרדית, התגורר אז סמוך לגבולות האויב ממש, והיה נתון בסכנת חיים. ד"ר וולך הזמינו להגיע לבית החולים שבראשותו, ולהשתכן בו עד יעבור זעם. הוא פינה עבורו, עבור רעייתו הרבנית ע"ה, ובנו הגאון רבי ישראל משה זצ"ל, שני חדרים בבנין, ודאג לכל מחסורם במסירות רבה.

תלמידיו של רבי יוסף צבי היו באים בשבתות לשהות סמוך לרבים הגדול בבית החולים. שם ערך עבורם 'טיש' מיוחד, שרו והתחזקו יחד בדברי תורה ומוסר, ושמעו מפי קודשו טללי תחיה ואמונה. באחד הפעמים בעת שישבו התלמידים כרוכים אחר רבם ומאזינים לדבריו ברוב קשב, עבר ד"ר וולך סמוך לחדרם, וצוררי המפתחות הגדולים, שהכילו את כל מפתחות בית החולים היו תלויים במכנסיו, ונשמעו היטב בתוך החדר.

רבי יוסף צבי קרא לעברו ואמר לו בחיוך: "רבי משה! עם המפתחות הללו יפתחו בפניך שערי גן עדן..."

"כבוד הרב הראשי!", השיב ד"ר וולך בשפה הגרמנית: "תנו לי מפתח אחד של תורה משלכם, ואתן לכם בחפץ לב את כל המפתחות שבידי..."

דמותו של ד"ר וולך, מהווה ללא ספק, דוגמא חיה לאדם ששימש בחייו כלי שרת לכבוד שמים כפשוטו!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

טוביה וייס זצ"ל, בשם הגאון רבי מנחם מנדל מנדלסון זצ"ל, רבה של קוממיות, כי בעת שהגיע בעל המנחת יצחק, הגאון רבי יצחק יעקב וייס זצ"ל, לבקר במושב קוממיות בשנת השמיטה, הסתובב עימו בשדות היישוב, והציג בפניו את הבעיות השונות שהתעוררו בעיקר בענייני השמיטה.

בסיום הביקור אמר המנחת יצחק להרב מנדלסון בחיוך: "כעת קיבלתי הבנה חדשה במושג המוזכר בחז"ל: 'ארבע אמות של הלכה', כאן בקוממיות נוכחתי כיצד בכל ארבע אמות ישנה שאלה הלכתית חדשה!".

הרגש נפלא הוסיף על כך רבי יצחק טוביה: "המנחת יצחק בשיחת החולין שלו ביטא את תמצית עבודת האדם בעולמו. כך בדיוק אמור להיות מושתת ביתו של כל יהודי - בחינת ארבע אמות של הלכה! כל פינה וזווית בביתו אמורים לעזוק חיות בעבודת השם. להיות מסובבות ברוחניות. להוות סיבה של התעלות בתורה, בעבודת השם וביראת שמים".

דברים בסגנון זה, התבטא גם הרבי הגאון הקדוש בעל השפע חיים מצאנז - קלויזנבורג זצ"ל, כשעלה לארץ הקודש ונכנס לבקר בבית מרן הגרי"ז הלוי מבריסק זצ"ל. במהלך הביקור אמר הרבי כי הנה חז"ל אומרים במסכת כתובות (ק"א, א): "כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו כי הוא בן עולם הבא". סיבת הדבר ניתן לפרש על דרך הדרוש, כי בארץ ישראל יכולים לפעול בכל ארבע אמות... כל פיסת אדמה טרושה ומוגושמת שייך לקיים בה מצוות; פאה, שכחה ולקט. כל הליכה גשמית יכולה להיחפך לרוחנית כשמכוונים לקיים בה מצוה של ארבע אמות חדשות בארץ ישראל...".

רבי יצחק התפעל מאוד מהנהגתו המיוחדת

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, בעל הפחד יצחק, היה מספר כי בעודו מתגורר בחוף לארץ הגיע לבקר פעם בארץ ישראל, ונכנס לבקר חולה בבית החולים 'שערי צדק' בירושלים. היה זה עדיין בתקופתו של מייסד ומנהל בית החולים האגדי, הנודע בצדקתו ותום דרכיו, ד"ר רבי משה וולך זצ"ל, שהתמסר בכל יישותו כדי לסייע לחולים.

רבי יצחק ראה את ד"ר וולך ניגש אל אחד החולים קודם שנכנס לחדר ניתוחים, ושאלו לשמו ולשם אמו, כיון שרוצה להתפלל עליו קודם הניתוח.

רבי יצחק התפעל מאוד מהנהגתו המיוחדת, תופעה כלל לא שגרתית אצל רופאים, וסיפר הדבר לאחד מגדולי ירושלים זצ"ל, אותו אדם גדול הגיב כך: "כמה צריך לקנאות ביהודי כזה, יש לו הזדמנות כל כך גדולה לשמש כלי שרת לכבוד שמים והוא מנצל אותה!".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדת 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

מרן רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל אמר לי פעם: המומחים הכי גדולים להרגיש ולהבין כמה המגיד שיעור הכין את השיעור טרם מסירתו, אלו התלמידים עצמם. אותם לא ניתן לרמות! אם המגיד שיעור לא הכין את השיעור אלא מדקלם את הדברים מתוך ספר או מחברת, התלמידים לא יתחברו לשיעור

הגאון רבי נחשון אליעזר שילר שליט"א ראש ישיבת "אור שמואל" לצעירים בירושלים על השגת 'מתיקות התורה'

אלעזר גולדברג

אחת מהבעיות עמם מתמודדים צעירים ואחרים היא כיצד ניתן לקבל גישמאק ומתיקות התורה. כשאנו עומדים בפתח 'זמן קיץ' בישיבות הקדושות, שוחחנו עם ראש ישיבת אור שמואל לצעירים בירושלים, הגאון רבי נחשון אליעזר שילר שליט"א, ביקשנו שישתף אותנו בעצות מנסיונו רב השנים, כיצד בחור ישיבה יכול להתמודד עם העניין בהצלחה, לקבל גישמאק וטעם בלימוד.

• מה הדרך הנכונה שמגיד שיעור צריך לנהוג בו כדי שכל התלמידים שומעי השיעור יהיו מרותקים לדברים הנלמדים, למרות שיש ביניהם כישרונות שונים ואופי מיוחד לכל אחד?

אחלק את התשובה לשני חלקים: הראשון - מגיד שיעור צריך להכין את השיעורים שמוסר באופן שהחלק העיקרי שלו יוסבר ברמה ובאופן שכל התלמידים יוכלו להבינו. שיעור אינו יכול להיות מיועד עבור המוכשרים ואלו שלא ניהנו בכישרון לא יזכו להבין! מחשבה מוטעית זו מביאה לכך שחלק ניכר מהתלמידים אינם מסוגלים להבין היטב וכך גם מאבדים את ההקשבה והטעם בלימוד. הסברה טובה המיועדת לכולם אכן דורשת יותר זמן וסבלנות, אך היא הכרחית כאמור. בסופו של דבר גם הבחורים בעלי ההבנה הטובה יהנו מכך שישמעו הסבר מתון ונעים על הסוגיה. יתכן שלפעמים עלול להתפתח תוך כדי השיעור חשבון מסובך בסוגיה אותו יבינו רק המוכשרים יותר, אבל עיקר השיעור מוכרח להיות באופן שכולם יהנו ממנו.

החלק השני - שמלבד רמת השיעור, מגיד השיעור צריך לשים דגש על אופן מסירתו. חז"ל אומרים (שיר השירים רבה ד, א): "כל מי שאומר דברי תורה ברבים ואינן ערבין על שומעיהן כדבש וחלב המעורבין זה בזה, נוח לו שלא אמרן". 'דברי תורה ערבים' היינו שיהיו נשמעים בצורה נעימה, עם חיות. כדי להגיע לזה צריך להכין את השיעור בצורה שהמגיד שיעור יתרכז היטב בהכנה עד שיראה שהוא עצמו מבין היטב את הדברים שמתכוון להעביר לתלמידים וחי אותם ושמח איתם, כך הוא יהיה בחינת 'טופח על מנת להטפוח' וגם התלמידים יחיו את הדברים ויהיו מרותקים אליהם מרן הגאון.

רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל אמר לי פעם: המומחים הכי גדולים להרגיש ולהבין כמה המגיד שיעור הכין את השיעור טרם מסירתו, אלו התלמידים עצמם. אותם לא ניתן לרמות! אם המגיד שיעור לא הכין את השיעור אלא מדקלם את הדברים מתוך ספר או מחברת, התלמידים לא יתחברו לשיעור וההקשבה עלולה להיות מועטה. לסיכום - כאשר מגיד השיעור מוסר את דבריו בצורה שכל אחד יוכל להבין, עם 'פרישקייט' ושמחה, גם התלמידים יקבלו את הדברים בשמחה, אבל אילו החומר נמסר בצורה פחות מובנת או ללא הכנה ראויה, לשומעים יהיה מאוד קשה לקבל את הדברים ולשמח בהם.

ועכשיו ניגש לצד הלומדים והבחורים.

בחור צריך להבין שמדרכי הטבע הוא שלימוד תורה משמח את נפש הלומד, כמאמר הכתוב (תהלים יט, ט): "פיקודי השם ישרים משמחי לב". כך גם נפסק להלכה שאסור ללמוד בתשעה באב, מפני שהתורה גורמת שמחה ללומדיה ואפילו ילמד בקריאת פסוקים שאין בהם איזה הבנה מחודשת, מכל מקום הנשמה נהנית

ומסופקת מעצם העסק בדברי תורה. הסיבה לכך היא, שהנשמה צמאה תמיד לדברים רוחניים וכאשר מטעינים אותה ברוחניות היא מתחזקת.

אני רגיל להמשיל זאת לרכב שכאשר מטעינים אותו בדלק יש בו הכוח לנסוע ואילו יחסר לו הדלק אינו נוסע, כך גם האדם - כאשר הוא 'מוטען' במטען רוחני, נכנסת בו השמחה והכוח להמשיך ולעסוק ברוחניות. מעתה, אני ממשיך ומסביר לבחור המצוי במשבר, הרגשות אלו של חולשה רוחנית נובעות בהכרח מכך שנשמתו צמאה ואינה מקבלת את המנה הרוחנית שלה.

אך יש להתבונן בזה, מפני מה באמת אותו בחור אינו מסוגל להטעין את נשמתו במה שהיא חפצה בו? התשובה לכך היא: חסרון בקליטה! בדור הסלולרי שלנו ניתן להמשיל זאת למכשיר נייד שנמצא במקום עם הפרעה לקליטה שכמה שינסו לדבר באמצעותו לא יוכלו כי אין קליטה... כך בחור שמרגיש חוסר חשק ללמוד, הדבר נובע מהפרעות חיצוניות לקליטת התורה ומאחר שהתורה לא נקלטת כראוי נשמתו נשאר צמאה ללא כוח.

מה הם המפריעים לקליטת התורה? התוספות בכתובות (דף קד ע"א) מביאים בשם המדרש: עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. יש כאן מסר אדיר לכל בחור בן תורה. לכאורה לא מובן, האם יש איסור לאכול 'מעדן'? זה אולי מעלת הפרושים אבל בודאי לא אסור, אם כך מה הכוונה שיש להתפלל שלא יכנסו מעדנים אל הגוף וזהו התנאי לקנין התורה? כתוב פה דבר עמוק, מדרך הטבע שהתורה הנלמדת נקלטת ונספגת אצל האדם, אבל זה בתנאי שאין חסימה של עורלת הלב. כאשר אדם מאוד רוצה להשיג משהו גשמי מסוים ויש לו תאוה שמושכת אותו, או אם יש ענין של כבוד שמושך אותו, הדברים הללו יוצרים אצלו חסימה לספיגת התורה ולהרגשת הטעם הערב של התורה. על עניינים כאלה יש להתפלל - שלא יכנסו תאוות מעין אלו אל הגוף.

יש מעשה מפורסם על בחור ישיבה שהיה ב'משבר' והגיע לשמוע דברי חיזוק מהגראי"ל שטיינמן זצ"ל. מרן שאל אותו: "מהו לדעתך המאכל שהכי מתוק לאכילה?" השיב לו הבחור: "דבש הוא המתוק ביותר." שאל מרן: "האם אתה יודע מי הם האנשים שהדבש אינו ערב לחיכם?" לפליאת הבחור המשיך מרן להסביר: "מי שיש לו פצעים בלשון אינו מסוגל ליהנות מהדבש ואדרבא - הוא סובל מכך". כוונת מרן היתה שהסיבה למשברים היא שהנשמה מכוסה ב'פצעים' רוחניים שגורמים לה להימשך אחר דברים גשמיים ולסבול מדברים רוחניים.

לאור הדברים הללו עולה מסר נורא לבחורי החמד שהמתקשים בחשקת התורה. עליהם לדעת שכאשר יש כתמים על הנשמה, נוצרת חציצה המונעת את ההרגשות הטבעיות של שמחת התורה. אולם מי שנקי מכתמים אלו, שמתגבר על תאוותיו הגשמיות, אין לו חציצות וה'קליטה' של התורה חוזרת אליו ובהכרח יקבל גם את הגישמאק בלימוד.

לסיכום - בחור שמרגיש רפיון בחשקת התורה, עליו לבדוק את עצמו

איזה חסימה קיימת אצלו המונעת את השמחה הטבעית של התורה. זה יכול להיות לחץ חברתי המושך אותו לרכישת כבוד מהחברה, או תאוה גשמית שהוא נמשך אליה, הרצון לדברים הללו מונע את כניסת התורה לתוכו. דבר הזה בדוק ומנוסה מזה שנים רבות!

• בחור שבדק את עצמו ומכיר ויודע מהי החסימה שמונעת ממנו

את הגישמאק, מה עליו לעשות כדי לצאת מאותה חסימה?
ראשית - עליו להתפלל לסייעתא דשמיא, כדברי המדרש: "יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו". לאחר מכן עליו לעבוד עבודה מעשית של שני עניינים שצריכים להיעשות במקביל: האחד - לעבוד על הימנעות מהעניינים המונעים אותו מהתורה. והשני - יחד עם הדבר הראשון צריך להמשיך ללמוד גם אם עדיין אין לו חשק לזה והלימוד אינו בשמחה, כי במדרש מובא (איכה רבה, פתיחה) שהקב"ה אומר לעם ישראל: "הלואי אותי עזבו ואת תורת שמרו, שהמאור שבה מחזירון למוטב". בכתבי הרמח"ל מובא, שהשפעת התורה על נשמת האדם היא תמידית, גם אם אין ללומד התנאים לקנין התורה, הלימוד משפיע על נשמתו לזככה ולהכניס הרהורי תשובה אל הלב. כאשר בחור ישיבה עובד במקביל וברצינות על שני העניינים הללו, מובטח לו שישג לבסוף את חשקת ושמחת התורה. היה אצלנו בישיבה בחור אחד שטען בפני שאין לו טעם בלימוד. הוא קיבל הדרכה ועצה ככל הדברים האמורים ועוד אמרתי לו: "דע לך שהעבודה הזו לא אורכת יום או יומיים וצריך להתאזר בסבלנות". הזכרתי לו את דברי המדרש על מאמר דוד המלך בתהלים (קיט, קה): "נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתך", דוד המלך, למרות השגותיו הגבוהות והעצומות בעסק התורה, המשיך את לימוד התורה לדבר שמתעלים בו בהדרגה - בתחילה התורה מאירה בו כנר שאינו מאיר למרחוק אלא לרגלי המחזיקו ולאחר מכן מגיע ה'אור לנתיבתך' - שכל הסביבה שלו מאירה.

מדבריו ניתן ללמוד גם לקושי שעובר על תלמיד צעיר בתחילת דרכו או בעת משבר, בתחילה יש קושי ואור התורה מאיר מעט, אולם אם ימשיך להתאמץ וללמוד תיכנס בו חשקת התורה והלימוד יהיה נקל ומהנה. "על כן - המשכתי לבאר - אם תחליט בהחלטה גמורה שבתקופה של מספר שבועות הקרובים אתה משקיע ומתמסר לעבודה הזו - לתקן את הליקויים שמרחיקים אותך מהתורה ובד בבד גם משתדל ללמוד כמה שיותר למרות הקושי, אתה תראה ברכה בלימוד ותרגיש סיפוק גדול והנאה גדולה שלא היתה לך בתחילת הלימוד". לאחר תקופה, נעשה בו מהפך קיצוני! כל צוות הישיבה התפעל והתרגש מאוד לראות את ההשקעה הגדולה של אותו בחור, מה שהוליד בו רצון אמיתי וכנה ללמוד, עד שזכה ללמוד עם גישמאק גדול מאוד וגדל להיות תלמיד חכם עצום. התקיים בו מאמר חז"ל (תנחומא נח ג) על הכתוב (ישעיה ט, א) "העם ההולכים בחושך ראו אור גדול", אלו בעלי תלמוד שראו אור גדול, שהקב"ה מאיר את עיניהם.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אחרי כמה חודשים, אני מקבל טלפון מראש המועצה, המבקש לקבוע איתי פגישה. היה זה באחד מימי שישי בבוקר, ואני מגיע למקום... ואז אני מופתע לשמוע כי הוא החליט למנות אותי לאחראי מערך התחבורה הציבורית מטעם המועצה.

הרב שלמה ויסברג הי"ו מפתח טכנולוגיות מתקדמות, מספר על החלטתו להתנתק מהוואטסאפ בבת אחת

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדָם וְחַי בָּהֶם (יה ה)

בעזהש"ת, אני עוסק כיום בעיקר בפיתוח תוכנות, במשך תקופה ארוכה גם ניהלתי את המוקד העירוני בעיר עמנואל, וגם את התחבורה הציבורית בעיר.

• כל כך הרבה עיסוקים בכמה מילים. בא נעבור אחד אחד, ונתחיל עם בניית תוכנות: איך מסתדרים בתחום כזה שכולו סובב והולך בתחום המחשוב, בלי סמארטפון?

ראשית, אני שמח לגלות לכם כי אין באמת קשר בין בניית התוכנות לבין שימוש בסמארטפון. בניית התוכנות בפני עצמה נעשית במחשב, ואין צורך טכני במכשיר הפסול. אבל זה לא שאין ניסיון, כי התקשורת הרציפה והנחוצה עם אחרים העוסקים בתחום היא זו שנעשית דרך הסמארטפון, ושם מוקד הניסיון העיקרי. ואסביר קודם כיצד הגעתי לתחום: לפני שלוש שנים התחלתי לעבוד במכון למורים. ואז פרצה הקורונה לעולם, ומיד החלו דיונים אצלנו מה עושים. כבר על ההתחלה הודיע מנהל המכון, כי לא תהיה בשום פנים ואופן העברת שיעורים דרך ה"זום", וכך החלטנו שהולכים על "מרחב קולי".

מפאת היותי הצעיר שבמערכת, הטילו את המלאכה עלי. בתחילה לא התמצאתי כל כך בעניין, אולם מהר מאוד למדתי את התחום, וכך התמקצעתי בעולם הקודים והתוכנות וכל המסתעף. בזמנו ניהלתי מערכות של שבעה בתי ספר, ובשל קריסת המערכות בשעות היום, שעות העבודה שלי היו מתשע בלילה עד שש בבוקר...

כך נכנסתי לעולם של תוכנות מחשב ומערכות, והתחלתי ללמוד את התחום. מדובר בתחום דינמי, שבו יום האתמול אינו דומה ליום השלשום, והתחום מתקדם בצורה בלתי רגילה. במסגרת המקצוע שלי, אני בונה מערכות לאנשים עם אפשרויות חדשניות, שאין אותן במערכות רגילות.

מכיוון ומדובר בתחום המשתנה בצורה תזזיתית, חשוב לי להתעדכן בשינויים התכופים. לצורך כך ניתן להיעזר בקבוצות, שם יש עדכונים על בסיס שעותי, איך לבנות מערכות ואיך לעצב אותן, לאור הדרישות בשוק שהופכות צורה מיום ליום.

ולכן זה באמת אתגר מסוים עבורי, כי אני לא מחובר לקצב החידושים של השוק. אבל זו ההחלטה שלי, וברוך ה' העסק פורח ואני מסתדר מצוין.

הלקוחות שלי יודעים, שאין מה לדבר על וואטסאפ, וכל התקשורת איתי היא רק דרך הטלפון או המייל.

לפני כשנתיים וחצי עברתי להתגורר בעיר עמנואל. כשהגעתי לשם, מצב התחבורה היה מתחת לכל ביקורת, וזה כאב לי באופן אישי. וכך יצאתי לדרך... פתחתי קו טלפון, ובניתי מערכת מיוחדת המעניקה אפשרות לכל תושב בעיר להגיש תלונות למשרד התחבורה, בצורה קלה ומהירה.

בתחילה, הדברים כמובן לא מצאו חן בעיני האחראים על התחום במועצה... אולם אחרי כמה חודשים, אני מקבל טלפון מראש המועצה, המבקש לקבוע איתי פגישה. היה זה באחד מימי שישי בבוקר, ואני מגיע למקום... ואז אני מופתע לשמוע כי הוא החליט למנות אותי לאחראי מערך התחבורה הציבורית מטעם המועצה.

באותו זמן לא הבנתי עדיין כמה אצטרך להקריב מעצמי בשביל התפקיד הזה. כך התחלתי לעבוד, ובהמשך עברתי לעבוד במשרד במועצה, וכך התקדמתי יותר ויותר אל תוך העניין.

עם הזמן, התחלתי לתפוס קשר עם אנשי ציבור ואנשי מפתח

בתחום התחבורה. בשונה מהיחס לאזרח הפשוט הרי שברגע שמדובר במייצג של ציבור, היחס שונה לחלוטין לכל פנייה. באותו זמן גם החליפו חברת תחבורה בעיר, ואט אט המהפכה התרחשה והשירות השתפר פלאים. אפשר לומר שהשירות השתנה ממינוס עשרים אחוז ליחס של שבעים אחוז פלוס. וזה לא עצר כאן. הם כנראה ראו את הסייעתא דשמיא שזכיתי לה ברוך ה' בתקופה קצרה, איך שהדברים התחילו לזוז וכו', אז באו אלי ואמרו לי: "אתה צריך להיכנס לעניינים בצורה מלאה..." וכך מינו אותי למנהל המוקד העירוני 106, שזה כמובן דורש גם ניהול כל ענייני הביטחון ביישוב. וכאן הניסיון של הוואטסאפ החל להתעצם...

• נו, ואיך הצלחת לעמוד מול הלחצים?

האמת, לא כל כך הצלחתי. כבר בהתחלה החל האחראי ללחוץ עלי לרכוש סמארטפון, אבל עניתי בשלילה. בהמשך הגיע קצין הביטחון והחל לנהל איתי וויכוח, הוא אמר לי: "אני בטוח שעל פי הלכה, אדם בתפקיד שלך היה צריך להחזיק מכשיר כזה אפילו בשבת". ואני אומר לו: "אולי תוכל להסביר לי בדיוק למה?", והוא עונה: "הרי אם יש חדירת מחבלים למשל, צריך תוך שתי דקות להוציא הודעה לכל התושבים". אמרתי לו: "אבל יש מערך אזעקות", ואז הוא עונה: "לא כולם שומעים את האזעקות". אמרתי לו: "נו, אז מה אתה חושב, אם נוציא הודעה בשתיים בלילה בשבת, יהיה מישהו שבאמת ירים את הטלפון?" והוא כבר איבד סבלנות ואמר לי: "אל תתווכח על המציאות, וכי אתה בא לחנך אותי איך עובדים נהלי הביטחון? אני אומר שחייב שיהיה לך וואטסאפ". אבל המשכתי להקשות ושאלתי: "מה יהיה אם יהיה לי וואטסאפ, אבל בדיוק בזמן החדירה אהיה באמצע השינה", ואז עונה לי: "אתה מדבר על מצב קיצון". אמרתי לו: "גם אתה מדבר על מצב קיצון". הרי לא כל חשש רחוק של 'אולי ואולי' מצדיק כל דבר.

חשוב לי להדגיש, כי אני לא נכנס לעצם השאלה ההלכתית לגבי שבת. כוונתי העיקרית הייתה לא להחזיק מכשיר כזה חלילה, ואם הוא סבור שחייבים את זה, שייקח מישהו אחר... אני לא יחזיק מכשיר כזה.

כך המשכתי בעבודה. קיימנו ישיבות עם גורמי צבא, ערכנו יחד תרגילי שטח, עד שבשלב מסוים, לצערי, נכנעתי... אמנם התעקשתי שיהיה לי וואטסאפ בלי מכשיר, רק להתקין את זה על המחשב, ועם מינימום אפשרויות, בלי סרטונים ורק קבוצה שנקראת 'מקצועית'...

• ומה גרם לך להתנתק מזה?

זה היה פשוט טירוף של עבודה. אמנם כשפתחתי את הוואטסאפ קיבלתי איחולים חמים מכל מנהלי המחלקות בעירייה. הם כתבו לי: "איזה יופי! מהיום יש לנו מענה!" "אתה משלנו..." וכן על זה הדרך... באותה תקופה אפשר לומר שבאמת עזרתי ליותר אנשים, ועשיתי הרבה חסד.

במקביל, ברגע שכבר היה לי וואטסאפ, כבר עשיתי בזה שימוש גם לטובת העסק הפרטי שלי והצטרפתי לקבוצה של כחמישים מתכנתים. שאבתי שם הרבה מידע בנוגע לעבודה שלי בבניית תוכנות.

אבל אז גיליתי שהעבודה הזאת לוקחת ממני מדי הרבה זמן. הייתי מוצף כל הזמן בהודעות. כל יום אחרי התפילה היו לי כשלושים וחמש שיחות שלא נענו. כל כמה דקות הייתי צריך לבדוק אם אין משהו חדש במחשב... זה היה מעגל שלא נגמר...

ואז נפל לי האסימון. היה זה ביום שישי אחד. הייתי במטבח באמצע הכנות לשבת קודש, ואני רק רץ לחדר העבודה שלי, לשלוח לזה ולהגיב לזה, כך כל כמה דקות, כי לצערי עדיין החזקתי אז מחשב עם אינטרנט בבית. פה אני מטפל במזוודה של מישהו ששכח אותה באוטובוס, פה בשטריימל של מישהו אחר שצריך אותו דחוף לפני שבת קודש, ופה אני רק בודק אם יש חדש בעניין הזה או עניין אחר, כאשר ממש עוד דקה אני כבר מסיים... ואז אני קולט ששעתיים וחצי רצופות! ישבתי על המחשב תוך כדי ההכנות לשבת קודש, רק בכדי לסדר 'מישהו קטן' ב'רגע אחד'... באותם רגעים אמרתי לעצמי: "לא שייך יותר להמשיך ככה!"

היו לי כמה דקות של מאבק פנימי. בכל זאת, זה כאילו לאבד מעמד, תחושה שכולם צריכים אותך, הרגשת חשיבות, ובאמת גם סיוע וחסד להרבה אנשים. אבל החלטתי כי "חייך קודמים", וקיבלתי החלטה: אני חותך! לא בצורה הדרגתית, אלא עוזב את כל העבודות במועצה, כאן ועכשיו. שלחתי הודעה לכל הממונים עלי על ההחלטה שלי, וסגרתי את הוואטסאפ.

הצד השני לא לקח את זה בקלות. החלו להפעיל עלי לחצים מכל כיוון. אמרו לי: "תישאר באופן חלקי, או לפחות בשליש משרה", וכשסירבתי, ביקשו ממני לפחות להישאר רק בחלק התכנון והניהול של התחבורה, והם יעמידו מישהו תחתי שינהל את כל הפניות. אבל אני הבהרתי, כי אני מכיר את עצמי ואם אישאר 'חלקית' בסוף זה יהיה 'הכול', ולכן אין לי ברירה אלא לחתוך בצורה החלטית.

במקביל להחלטה הזו, קיבלתי החלטה חשובה נוספת: אין יותר מחשב בבית! שכרתי במיוחד בשביל כך משרד כנדרש על פי הרבנים, כשאני משלם כמה מאות שקלים בחודש עבור זה. רק שם יש לי גישה למחשב, וכמובן אין שם וואטסאפ.

• ואיך הייתה ההרגשה, כך פתאום לעזוב הכול?

אני חייב להודות, כי בתחילה זה לא היה קל. הייתי מגיע הביתה, והתחושה הייתה מוזרה, אף אחד לא מחפש אותי... וזה בהחלט היה קשה. אבל לא הייתה אפשרות אחרת. הגעתי למסקנה, כי כשהיה לי וואטסאפ הייתי חי בשביל כולם, ועובד אצל כולם. ברגע שיש לך וואטסאפ אנשים שולחים לך תלונות גם באמצע הלילה על כל שטות, ואני מרוב טובי והקושי שלי לומר לאנשים 'לא', עוד הייתי חייב להתייחס לכל בקשה, וזה פשוט גמר אותי. ובעיקר הקטע הרוחני של הדבר, שיש שם מכשולות חמורים ולכן ההחלטה הייתה חד משמעית.

בוקר אחד התעוררתי מוקדם, והנה אני רואה את רבי אליהו עומד ליד החלון ומדבר אל עצמו בלחש, תוך כדי הקפדה יתירה שלא אתעורר, סקרן הייתי מה רבי אליהו לוחש שם? הטיתי את אוזני ושמעתי שהוא חוזר כמה וכמה פעמים על הפסוק 'לא תביא תועבה אל ביתך'

הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצוק"ל חי עם 'אל תאמין בעצמך...'

הרב ישראל ליוש

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן... (טו א)

ואני רואה בעין אחת... ובכל זאת כאשר אני עובר ברחוב אני רועד מפחד מחשש שמא אכשל חלילה בראיה אסורה, ואתה בחור צעיר עם שתי עיניים בריאות, אתה אומר שלך זה לא יזיק...?!"

ידיד נעוריו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, רבי אברהם קורזנר ז"ל מספר: בשנת תשי"ח עת רבי אליהו היה משגיח בישיבת כפר חסידים, ביקרתי בארץ ישראל ושהיתי כמה ימים בישיבה, המשגיח הזמין אותי לישון איתו בחדרו.

רש"י מבאר שהזכרת מותם של בני אהרן, היה כדי לזרוז בציווי שלא לבוא בעל עת את הקודש. משל לרופא שכדי לזרוז את החולה שלא יאכל צונן ולא ישכב בטחב, הוסיף ואמר שלא יעשה כן כדי שלא ימות כדרך שמת פלוני.

בוקר אחד התעוררתי מוקדם, והנה אני רואה את רבי אליהו עומד ליד החלון ומדבר אל עצמו בלחש, תוך כדי הקפדה יתירה שלא אתעורר, סקרן הייתי מה רבי אליהו לוחש שם? הטיתי את אוזני ושמעתי שהוא חוזר כמה וכמה פעמים על הפסוק 'לא תביא תועבה אל ביתך'. לפלא היה הדבר בעיניי, מה מצא רבי אליהו להתעורר כה מוקדם ולחזור על פסוק זה פעמים רבות כל כך?

תמה הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל, וכי אהרן הכהן צריך זירוז מיוחד כדי לקיים את ציווי הבורא, וכי יעלה על הדעת שמי שנבחר לכהונה גדולה, לעמוד ולשרת לפני ה' יעבור על ציווי ה', אם לא יזהר שהוא עלול למות כשני בניו?

אחר בקשת מחילה שאלתי את רבי אליהו על פשר הנהגה זו. דבר ראשון התנצל רבי אליהו על שהעיר אותי משנתי, ולאחר מכן הסביר לי כך: 'יודע אתה כי אנו הולכים עוד מעט להתפלל בישיבה, מקומי בישיבה הוא בכותל המזרח, בני הישיבה מכבדים אותי בכניסתי לבית המדרש וקמים לכבודי, גם ממתנינים לי אחרי קריאת שמע ותפילת שמונה עשרה, חושש אני שמא חלילה תתגנב מחשבת גאוה אל ליבי, והרי נאמר 'תועבת ה' כל גבה לב', 'כל בא לרבות שאפילו גאוה המגיעה לאדם מכבוד של משרה, אף שהוא יכול להיכלל ב'ויגבה לבו בדרכי ה'', בכל זאת עלולה אף להתערב בה גבהות לב שאיננה של מצוה, ואף היא תועבת ה' ר"ל, ולכן משנן אני את הפסוק 'לא תביא תועבה אל ביתך', כדי שלא אתגאה, ואוכל להשפיע על התלמידים, תורה ויראת שמיים.

וכמון כן הקשה ר' אלה על מה שנאמר בפרשת צו, בפרשת קרבן עולה, אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות, אמר ר"ש ביותר צריך זירוז במקום שיש חיסרון כיס. וכי חיסרון כיס זה סיבה שאהרן הכהן ובניו לא יזדרזו בקיום מצוות ה', והרי באנשי מעלה, נאמנים לה' ולמצוותיו עסקינן כאן?

כאשר שמעתי את הדברים הללו - ממשיך רבי אברהם קורזנר לספר - התפעלתי מאוד ותמהתי בפניו: 'האם אנשים זקנים כמונו, שבורים ורצוצים בגוף ובנפש, יש לנו עוד לחשוש שמא נכשל בגאוה?' רבי אליהו השיב: 'מה השאלה?! משל למה הדבר דומה, לפצצה איזמה שמונחת בפינת אולם גדול כבר כמה שנים, במשך הזמן חלפו על פניה אלפי בני אדם והיא לא התפוצצה, וכי משום כך חלפה הסכנה והיא כבר לא תתפוצץ לעולם?!'

ובאמת, מציין ר' אלה, שכך יש לשאול על כל מה שנאמר כמה פעמים בשבח צדיקי הדורות: 'מלמד שלא שינה', וכי מה שבח יש בזה כשעוסקים בצדיקים גדולים?

לעת זקנותו, כאשר כבר לא היה בקו הבריאות, המשיך להשכים לקום זמן רב לפני התפילה כדי ללמוד תורה. פעם שאלו אותו תלמידים: "וכי במצב הבריאות של המשגיח לא

אלא, מיישב ר' אלה: התורה היא תורת אמת, ובאמת יש לכל אדם בכל חייו זכות בחירה בין הטוב ובין הרע, בין אם הוא קטן שרק עתה הגיע לכלל דעת ובין אם הוא אדם גדול וחשוב, כי 'אל תאמין בעצמך עד יום מותך', וכל שהוא ילוד אשה, הוא נולד עם שני היצרים ולעולם הוא צריך להתגבר ולהשליט את היצר הטוב על היצר הרע, ואמנם גדולים וחשובים כאהרן, מתגברים והולכים אחר יצרם הטוב, מכל מקום בהיות התורה תורת אמת, היא נכתבת לכולם ובכל המצבים, ואף אהרן צריך אזהרה תמיד, כי לעולם בידו הבחירה לבחור בין הטוב ובין הרע.

לא רק בדרשות דרש הגה"צ רבי אליהו זי"ע על 'אל תאמין בעצמך...', כך היה מוהלך חייו...

פעם ניגש אליו בחור מהישיבה וביקש רשות לנסוע לחתונה של קרוב משפחה. "האם הנך בטוח שלא תהיה שם פריצות...?" שאל מרן זצ"ל את הבחור "א... א... - החל הבחור להסס - "אבל אני אשב עם אבי ואמי בשולחן אחד... אה... לי זה לא יזיק..."

ר' אלה הזדעזע מתשובת הבחור ואמר: "אני כבר מעל גיל שמונים,

בינתיים כבר הגיעה קבוצה אחרת של מוזיקאים שאינם שומרי תורה ומצוות. הם באו להקלטה שנקבעה להם מיד אחרי הקבוצה של אבא, והיו צריכים להמתין עד שהוא יסיים. כשיצאו החוצה שמע אבא את המוזיקאים הללו שרים זה עם זה: "הלוואי ויום אחד נ-ה-י-ה תל-מי-די ח-כ-מיססססם!!!"

הרב שלום יכנס מספר על הזהירות של אביו
רבי אלתר יכנס זצ"ל שלא תיכנס חלילה טעות לילדי ישראל

יְחִי בָּהֶם (יח"ה)

הנדרש, היו צריכים לעצור ולהתחיל הכל מהתחלה. "אני זוכר שהקלטנו את השיר "בניתי סביבון מדבק ומעץ", והיה שם איזה קטע שלא הצלחתי בשום אופן לשיר כראוי. הקלטנו את השיר שוב ושוב וכל פעם אני נכשלת באותה נקודה בדיוק, עד שאבא אמר לי "שלום אני נותן לך הזדמנות אחרונה, אם אתה מצליח עכשיו טוב, ואם לא אני מחפש מישהו אחר שישיר במקומך.

"עשינו עוד סבב אחד של הקלטה, והפעם התאמצתי בכל כוחי, ו... ברוך ה' הצלחנו. איזו שמחה גדולה היתה באולפן. אני הזעתי מרוב מאמץ והתרגשות, החוויה הזאת נחרטה במוחי, ועד היום אני לא יודע אם אבא אמר לי את זה כי רצה להוציא ממני את המיטב, או שאולי הוא באמת חשב שאני לא מסוגל לשיר את הקטע הזה כראוי...

"אבל את הסיפור שרציתי לספר עכשיו, אבא היה מספר מעת לעת. זה היה כשהוא הקליט עם מקהלת ילדים שיר שמסתיים במילים: "שרנו ילדים הלכות ומנהגים, הלוואי ויום אחד נהיה תלמידי חכמים".

"הסיומת הזאת מגיעה במהירות יותר קצבית, ועם טונים שעולים לגובה. אבא שר את זה עם הילדים שוב ושוב, וזה לא הצליח. כל פעם הוא עשה איתם חזרות על הקטע האחרון עד שכולם שרו אותו טוב, ואז הקליטו את כל השיר מהתחלה, ושוב נכשלו בסיומת שלו.

"בינתיים כבר הגיעה קבוצה אחרת של מוזיקאים שאינם שומרי תורה ומצוות. הם באו להקלטה שנקבעה להם מיד אחרי הקבוצה של אבא, והיו צריכים להמתין עד שהוא יסיים. בסופו של דבר הצליחו אבא והילדים להוציא דבר נאה ומתוקן והשיר הוקלט בשלמותו בצורה מצוינת.

"כשיצאו החוצה שמע אבא את המוזיקאים הללו שרים זה עם זה: "הלוואי ויום אחד נ-ה-י-ה תל-מי-די ח-כ-מיססססם!!!".

"מי יודע", היה אבא אומר בחיוך, "אולי בזכות זה אחד מאותם מוזיקאים יושב היום באיזה בית כנסת צדדי בבני ברק והוגה בתורה הקדושה, במטרה להיות תלמיד חכם. הלוואי!".

"הכיניו שאבא הדביק לעצמו בדיסקים ובקלטות שלו, היה 'רבי אלתר', וזה נתן סוג של תחושה שמדובר במוזיקה קצת חובבנית, מילים מאוד פשוטות שמולבשות על מנגינות מוכרות, סוג של מלמד מוצלח שמנגן קצת על גיטרה ועושה מעניין לילדים", מספר בנו הרב שלום יכנס.

"אבל האמת שהוא היה מאוד מאוד מקצועי, והידע שלו בנגינה היה עצום. הגאונות שלו היתה לקחת את הניגונים הכי עממיים ולהדביק עליהם את המילים הכי פשוטות, אבל זה היה ברמת מקצועיות גבוהה במיוחד, וזאת אחת הסיבות שזה התקבל כל כך יפה בקרב בתי ישראל.

"כמובן שגם בקשר למילים שהוא חיבר לשירים שלו, זה לא היה משהו מאולתר. הוא היה כותב אותן בזהירות רבה, ובמקרים רבים התייעץ עם מורי הוראה איך לכתוב את זה בצורה שיהיה הכי מדויק, כי הוא עסק בשירים שלו גם בהלכות ובמדרשי חז"ל, במילים מאוד פשוטות, והיה צורך שזה יהיה מדויק כדי שלא תיכנס חלילה טעות לילדי ישראל.

"אני זוכר שכילד במקהלה של אבא, הוא היה מדקדק איתנו מאוד מאוד שנשיר אתו בצורה מדויקת, בלי שום 'זיוף'.

"כיום זה מאוד קל, יש אולפנים משוכללים עם רצועות הקלטה בלי סוף. אפשר להקליט ילדים שרים, ואם הם 'זיפו' באיזו נקודה מסוימת, חוזרים איתם שוב על אותה מילה ובעריכה מדביקים את הקטעים זה לזה.

"אבל אז זה לא היה כזה פשוט. כשהיינו מקליטים שיר, היינו חייבים לשיר את כולו מתחילתו ועד סופו בלי שום טעות. מכשיר ההקלטה היה מורכב משני גלגלים גדולים, וסרט הקלטה שהיה מגולגל על אחד מהם, וכל עוד שרנו הגלגלים הסתובבו והסרט עבר לגלגל השני, בדיוק כמו שהיה קורה בקלטות, למי שזוכר, אבל בגלגלים הרבה יותר גדולים.

"כל שיר היה חייב להיות מושלם, מתחילתו ועד סופו ואם מישהו מהמקהלה קצת חרג מהטון הנדרש או שהוא לא עמד בדיוק בקצב

עומד על סולם להחזיר את כלי הפסח למקומם המיוחד, פתאום קרא אלינו הילדים: ילדים! לא שייך הדבר, שמסכת פסחים עם מאה ועשרים דפיה, שישים סימנים בשולחן ערוך, ועבודה רבה ועצומה כל כך, נועדו לשבוע אחד בלבד! מוכרח להיות, שיש לזה קשר עם כל השנה כולה...

על פסח שנעלם ועל פסח של כל השנה - מעשה בפרשה

מאת: הרב אליהו שור

בירושלים שלפני 150 שנה נכנס יהודי לסניף הבנק העות'ומאני וביקש לדבר עם מנהל הבנק. לשאלתו איך קוראים לו ומה הוא צריך, השיב היהודי: "שמי פסח, איש עסקים אנוכי, ואני זקוק להלוואה של חצי מיליון לירות טורקיות אותם אחזיר בעוד מספר שבועות מועטים".

לשמע הבקשה לא הצליח מנהל הסניף מלכבוש את צחוקו: "לפני רגע לא הכרנו, ועל סמך מה אתן לך סכום כה רב בלי שום ידע אודותיך ואודות יכולתיך?!" כשמוע זאת היהודי השיב לו: "הואל בטובך ותברר עלי, שאל ברחוב מיהו פסח, ורק אז תקבל החלטה האם לעשות איתי עסקים או לא, מחר אשוב לסניף ואחלה שוב את פניך".

בערב, לאחר סגירת הסניף ראה מנהל הבנק יהודים אצים רצים ובידיהם קניות מכל טוב ארץ ישראל, עקריות בית המבריקות ומצחצחות את חלונות ביתן, וילדים ממהרים ונושאים בידיהם חבילות של מאפים ומוצרים שונים. "מה זו כל ההמולה הזו?" שאל מנהל הבנק, "איזה אורח חשוב מגיע לעיר שלשמו הינכם מתכוננים וטורחים?"

"לא שמעת?" השיב לו היהודי הראשון שפגש. "פסח מגיע, וזו הסיבה בגינה כולנו עוצרים הכול ומתעסקים רק בו..." הבין מנהל הבנק שפסח הינו לא רק יהודי אמיד מאד, אלא אף אדם מכובד הגורם לכולם לעצור את שגרת יומם להתכונן לקראתו ולכבדו ביותר, ולמחרת כשנכנס פסח לסניף לקח אותו המנהל לכספות הבנק ואמר לו: "לאחר הכבוד שיהודי העיר רוחשים לך החלטתי שסכום ההלוואה יוכפל ויעמוד על מיליון לירות". היהודי הודה לו, הבטיח שיחזיר את הכסף בעוד שבועיים, חתם על שטר ההלוואה ולקח את הכסף שמח וטוב לב.

עברו שבועיים ואף שלושה, ומנהל הבנק מחכה שפסח יחזור וישיב את ההלוואה, כל תזוזת דלת הקפיצה אותו ממקומו בצפייה שהנה פסח מגיע ומשיב את הכסף, אך פסח בושש מלבוא. ביאושו יצא מנהל הבנק אל הרחוב ושוב פוגש הוא את אותו יהודי מלפני מספר שבועות. "הגד לי נא" שאל מנהל הבנק, "היכן הוא פסח להיכן הוא נעלם. בפנים עצובות השיב לו היהודי: "פסח בא, פסח הלך, והשאייר הרבה חובות..."

ופני מנהל הבנק חפו.

אגדה זו (נתפרסם בגליון 'מסילה') ככל שהיתה אמת, מבטאת היא יסוד גדול, שכן הנה עברנו את ימי חג הפסח, כשאנו ממלאים כלינו בר

מיסודות רוחניים, אם בחיזוק יסודי האמונה ע"י סיפור יציאת מצרים וניסיו, אם ב'סור מרע' ע"י הדקדוק בהתרחקות מחמץ אפילו במשהו, אם ב'עשה טוב' באכילת המצות וקיום כל המצוות כולם, ועוד כהנה וכהנה - חובה עלינו להחזיק בהתחזקות זו, ולא לחזור למצרים - לא לחזור למה שהיינו ערב פסח, אלא לצאת מהמצרים שלנו, ולהחזיק חזק מאוד בכל הקניינים הרוחניים שרכשנו בימים קדושים אלו!

גם עלינו להשתדל לעשות סיכום כזה בשלהי חודש ניסן

וכך כותב הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א בספר הקדוש 'בית אהרן' על סוכות ביחס לחודש תשרי, שבסוף החודש צריך האדם לקחת לעצמו רשימה מכל מה שהיה לו בחודש זה, ונוקט הבית אהרן מעין סיכום של כל החודש: "רשימה מיראה, רשימה מתשובה, רשימה מאהבה, רשימה מתורה".

כוונת הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א הוא שיש לערוך סיכום מפורט של כל מה שיהודי קונה ורוכש בחדש תשרי - ירח האיתנים. במילים קצרות אלו מקיף הבית אהרן את כל ענייני החודש הקדוש. היראה שזכו לה בראש השנה, התשובה שזכו לעשות ביום הכיפורים, האהבה שנסקו אליה בסוכות, וקנייני התורה שקבלו ביום שמחת תורה.

על משקל סיכום נפלא זה שעושה הבית אהרן בסימומו של חודש

תשרי, גם עלינו להשתדל לעשות סיכום כזה בשלהי חודש ניסן. כי גם בחודש ניסן בוודאי זכינו לקנייני נצח שאנו רוכשים אותם כצידה לדרך להמשך דרכינו בעבודת הבורא בכל השנה. אם נשכיל לסכם ולחקוק היטב בעצמנו את מה שרכשנו בניסן, אזי נזכה ליהנות מקניינים אלו גם בחודש תמוז ובחודש שבט הבעל"ט ולאורך ימים.

פתאום קרא אלינו הילדים, בקול, קול בן לוי נעים וערב

וכך כותב רבי משה יעקב הלוי קנר שליט"א ('אגרת לידיד', פסח תשע"ט): תמונת ילדות בלתי נשכחת... מוצאי חג הפסח. אבי ז"ל עומד על סולם מדרגות להחזיר את כלי הפסח למקומם המיוחד, בפינת אחד הארונות, בסדר מופתי כדרכו. פתאום קרא אלינו הילדים, בקול, קול בן לוי נעים וערב, בעמדו עם הסולם: "עס קען נישט זיין, אז הונדערט און צוואנציק בלאט גמרא, זעכציק סימנים אין שלחן ערוך, און אזוי פיל ארבעט, זאל זיין נאר אויף איין וואך!" ילדים! לא שייך הדבר, שמסכת פסחים עם מאה ועשרים דפיה, ששים סימנים בשולחן ערוך, ועבודה רבה ועצומה כל כך, נועדו לשבוע אחד בלבד!

מוכרח להיות, שיש לזה קשר עם כל השנה כולה...

מעל לאותו הסולם חניך אותנו אבא, איך לעלות בסולם ההכרה של מועד חג הפסח בפנימיותה. למרות שהלכות הפסח קבועות לשבוע ימים בלבד, הרי שהשפעתם פורצת הרבה מעבר לגבול זה, לזכרון יציאת מצרים יש משמעות עמוקה מאד המטביעה את חותמה על כל הווייתנו, על אמונתנו, על קשר הנצח עם הקב"ה.

הרושם הפנימי של חג הפסח, האורות, הרוממות והחירות, המהות היהודית המיוחדת, הזהירות משאור שבעיסה של חטא וגאווה, צריכים להיספג בנו בכל יום ויום מימות השנה...

שכן כך הוא באמת, אסור לנו לחזור למצרים, חייבים אנו להמשיך להיות בני חורין בתורה, בעבודה ובכל שטחי החיים!

אנשים מתהלכים בפסח בפנים קורנות וצוהלות. מלאים שמחה ומדושני עונג בשמחת קדושת החג

ניקח לדוגמא נושא אחד מחג הפסח, כפי שעורר המשפיע הנודע רבי שמעון שפיצר שליט"א, ענין של סור מרע ומה שאהו יכולים ללמוד הימנו לכל השנה כולה:

הנה הרי זכינו להצלחה גדולה מאוד בחג הפסח. כל אחד מאתנו זכה לחוג את כל ימי החג ללא שום מכשול בסייעתא דשמיא. לא רק לגבי איסור חמץ ממש, הס מלהזכיר, אלא אף כל אחד בהנהגותיו ובמנהגיו המקובלים אצלו, בקהילתו ובמשפחתו, זכו כולם לנהוג בדרך הישר ולעמוד בניסיון ההתנזרות וההתקדשות בכל ימי הפסח! וראו הנה זה פלא, אנשים מתהלכים בפסח בפנים קורנות וצוהלות.

מלאים שמחה ומדושני עונג בשמחת קדושת החג. כיצד זה ייתכן? הרי אין להם את כל מאכליהם שהם רגילים אליהם? - ללמדנו כי ברגע שהאדם יודע בפשיטות שהדבר אסור וכי בשבוע זה הוא אינו מתקרב ואינו נוגע בכל העניינים האלו, הרי זה מביא אותו למצב מיוחד שאין כלל ניסיון וקושי בדבר.

ואף במנהגים של 'זיך נישט מישן'. אין לאדם ניסיון לבוא לבית של אחרים ולאכול שם. כי הוא יודע שבפסח אין אוכלים בבית אחר ותו לא מידי. רק במה שמוטל בספק, כגון אצל קרובי משפחה מסויימים, עניינים העומדים על הגבול של 'מישן', כאן יכול להיות לפעמים קושי וניסיון, שאלה ותהיה.

למדנו מכאן יסוד נשגב ונפלא להתחזקות בסור מרע.

אסור לו לאדם להכניס עצמו למצב של ניסיון ומלחמה! עליו להחדיר במוחו שדבר זה אסור בתכלית האיסור ואין כאן מקום לשאלה והתלבטות כלל וכלל!

אם יש לו לדוגמה קושי בהשכמת הבוקר, אסור לו להביא עצמו לניסיון ע"י שמאחר את זמן שכירתו, ואז יש לו מלחמה עם היצר הרע, אם יש לו כח לקום או לאו. כמו כן, אם יש לו חברותא האוהב לשוחח בעסיסיות על דא ועל הא, ואז הוא נופל לנסינות קשים על כל צעד ושעל, בביטול תורה, ובדיבורים אסורים ועוד, אל לו להביא עצמו לניסיון זה. עדיף שיתרחק עד מאד מחברותא כזו ולא יכנס כלל לתחום של ניסיון זה.

באור החיים הקדוש סוף פרשת אחרי, בתוך דבריו הידועים על הפסוק "כמעשה ארץ מצרים" שם מאריך במתיקות בדברים קדושים ונשגבים שחובה היא על כל מי שרוח ה' בקרבו לשנן תדיר דברים אלו, כתב שאסור לו לאדם להיכנס ב'טוען ונטען' עם האיסור, אף אם הוא בגדר של שלילת הדבר ובא להתווכח עם יצרו הרע. כי עצם ההתקרבות והנגיעה לתחום האיסור, אף בגדר של וויכח ושלילת הדבר, הוא מסוכן מאוד, וכמאמר שלמה המלך: "אם יפתוך חטאים אל תבא".

לאחר שזכינו כאמור להצלחה הגדולה בימי הפסח הקדושים, עלינו להמשיך את ההצלחה הזו להמשך דרכנו, וליישם את הדברים במלחמת הקודש של סור מרע בהמשך השנה.

שהרי, לאחר הפסח איננו פוגשים כבר שוב את המצוה של אכילת מצה כל השנה. אדרבה, אנו פוגשים את החמץ... את הנסינות המוכרים לנו מלפני החג. את הרגילות הלא טובה. את פירורי החמץ והשאור שנותרו אצלנו בעמקי נשמתנו.

עלינו להעתיק את ההצלחה. כפי שבפסח זכינו להתנזר מהחמץ לאחר שחקקנו בנפשנו שאין לנו שום שייכות של משא ומתן עם האיסור. כך גם בכל ענין של סור מרע עלינו להתרחק ממנו כמפני אש ולדעת שאין לנו שום שיג ושיח, ולא שום ניסיון ומלחמה, בענין זה. זה חלק אחד מחלקי החג שזכינו לרכוש ממתנות החג הנפלאות בחלק של 'סור מרע'. וכן עלינו לאמץ הנהגות הרבה 'זכר ליצאת מצרים', להיותינו עבדי ה' בכל לבבינו תמיד!

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

בהיותי במחיצתו רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, שאלתי את פיו אודות ה'לוח של זהב' שתלה הכה"ג, באיזה מקום תלה אותו, בביהמ"ק או בביתו, והשיב: בביתו. ולפני שהוצאתי ספר זה לאור עולם, חזרתי ושאלתי את רבי חיים: מהיכי תיתי שתלה הכה"ג את הלוח בביתו ולא בביהמ"ק?

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ט"ז א)

הכה"ג עשה לעצמו 'לוח של זהב' - היעב"ץ זצ"ל בסידורו (סדר עבודה במקדש, דף של"ה), הביא עדותו של בן נכר רומאי שהעיד מה שראו עיניו בירושלים מעבודתו של הכה"ג והכבוד הגדול הנעשה לו. ובתוך הדברים כותב, שממחרת יו"כ היה הכה"ג מצוה לצורף זהב, לעשות לו לוח של זהב ולחקוק עליו בזה הלשון: 'אני פלוני כה"ג בן פלוני הכה"ג, שימשתי בכהונה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבודת מיי ששכן שמו שם, והיה שנת כך וכך ליצירה, מי שזיכני בעבודה זו הוא יזכה בני אחרי לעמוד לשרת לפני ה'. בהיותי במחיצתו רבי חיים קנייבסקי זצ"ל (בניסן תשע"ד), שאלתי את פיו אודות ה'לוח של זהב' שתלה הכה"ג, באיזה מקום תלה אותו, בביהמ"ק או בביתו, והשיב: בביתו. ולפני שהוצאתי ספר זה לאור עולם, חזרתי ושאלתי את רבי חיים: מהיכי תיתי שתלה הכה"ג את הלוח בביתו ולא בביהמ"ק? והשיב, 'בביהמ"ק אין עושים דבר שלא נצטוו'. ונמצא לפי"ז דבר נפלא, יוחנן כה"ג ששימש בכהונה גדולה פ' שנה, היו לו פ' לוחות זהב תלויים בביתו לכבוד ולתפארת (אוצר פלאות התורה).

נודע לכל תפילתו הקצרה של הכה"ג ביוה"כ שהתפלל בהיכל אחר שיצא מקודש הקדשים ובזוהר משמע שהכה"ג התפלל שתי תפילות, אחת בקודש הקדשים, והשניה לאחר שיצא משם

בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ט"ז א)

תפילתו של הכהן הגדול בקודש הקדשים - נודע לכל תפילתו הקצרה של הכה"ג ביוה"כ שהתפלל בהיכל אחר שיצא מקודש הקדשים, כמבואר בגמ' (יומא נ"ג). ובירושלמי (פ"ה ה"ב), ונדפסה התפילה במחזורים בחזרת הש"ץ של מוסף יוה"כ. ובזוהר (פרשתנו דף ס"ז.), משמע שהכה"ג התפלל שתי תפילות, אחת בקודש הקדשים, והשניה לאחר שיצא משם. וכתב רבינו בחיי (לעיל ט"ג) שהכה"ג לאחר הקטרת הקטורת בקודש הקדשים, כשיצא התפלל על צרכי העם וסיפוק מחייתם ומזונותיהם ובירידת המטר ושאר הצרכים. אמנם בתרגום יונתן בן עוזיאל (במדבר ל"ה כ"ה) כתב, שהכה"ג התפלל בהיותו לפני ולפנים, שלא יכשלו בני"ג עבירות החמורות ע"ז, ג"ע ושפ"ד. והוסיף התרגום יונתן, שע"כ ההורג נפש בשגגה גולה לערי מקלט עד מיתת הכה"ג, וכדכתיב (במדבר ל"ה כ"ח) 'כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכה"ג', כיון שאם אירע מעשה רצח בשגגה במשך השנה תולים האשמה בכה"ג, שעליו היה מוטל להתפלל ביוה"כ בעת שנכנס לפני ולפנים, שלא יכשלו בני"ג בשפיכות דמים, והיה בידו לעכב בתפילות שלא יהרג ישראל, ומפני שלא התפלל ע"ז כראוי, קונסים אותו שימות באותה שנה, והרוצח ישוב אל ארצו. מבואר דבר פלא מדברי התרגום יונתן, מעולם לא היה רוצח מתעכב בערי מקלט לשנה תמימה, דהרי נקנסה מיתה על הכה"ג שימות באותה שנה, ויצא הרוצח מעיר המקלט ושב אל ארצו באותה השנה. ומבואר בגמ' (מכות י"א.) שנקנסה מיתה על כה"ג מפני שלא ביקש רחמים על דורו, אמנם בגמ' שם משמע קצת שלבסוף לא מת הכה"ג באותה שנה בזכות תפילת אנשי עיר המקלט, דאיתא שם: לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות, כדי שיתפללו על בניהם שלא ימותו, ומדייקת הגמ' שאם לא היו מתפללים עליהם שלא ימותו - היו מתים, שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא ביקשו, כי ההוא גברא שאכלו אריה בריחוק שלש פרסאות מר' יהושע בן לוי, ולא הגיע אליהו הנביא אליו שלשה ימים. ומשמע שמפני שאמו של הכה"ג הייתה מספקת לאנשי עיר המקלט מחיה וכסות, היו מתפללים על הכה"ג שלא ימות, ולא מת (אוצר פלאות התורה).

המבחן שעשה החיד"א לרבי נתן אדלר בהיותו ילד

והנה באצבעו על פני הפפרת קדמה (ט"ז י"ד)

ב'חוט המשולש' (עמ' י"ג) הביא מעשה אודות ביקור החיד"א זצ"ל בפרנקפורט דמיין. כידוע, החיד"א נסע למרחקים כשלוחא דרבנן כדי לקבץ מעות לטובת הישוב היהודי בא"י, וביקר בקהילות רבות בכל קצווי תבל. בשנת תקי"ב הגיע לפרנקפורט דמיין, וישב שם ימים רבים עד שהבחין בילד קטן שהיה מגיע לביה"כ באופן קבוע לאחר סיום תפילת 'עלינו' והיה מתפלל במתינות ובהתלהבות גדולה. החיד"א התפלא ממראה זה, ובאחד הימים לאחר שסיים הילד לשפוך שיחו, ניגש אליו החיד"א ושאלו: 'מדוע אתה רגיל להגיע לאחר התפילה ואינך מתפלל יחד עם הציבור?' השיב הילד: 'כשאני מתפלל עם הציבור דעתי מתבלבל ואיני יכול לכוון בתפילתי כדבעי'. כששמע החיד"א את תשובתו, ביקש לתהות על קנקנו של אותו ילד שעשועים, והצביע לפניו שאלה במשנה (זבחים פ"ה):

'מדוע פר ושעיר של יוה"כ ופרים הנשרפים, נשנו בשתי משניות נפרדות (שם משנה א ומשנה ב), הלא שחיתתן וקיבול דמן ושיירי דמן, דין אחד להם? השיב הילד כהרף עין: 'אמת שברוב דיניהם הם שווים, אמנם בדין 'הזאת דמם' הם שונים, דהזאת דם פרים הנשרפים היא על הפרוכת ועל מזבח הזהב לחוד, ואילו הזאת דם פר ושעיר של יוה"כ היא על הפרוכת, על מזבח הזהב, ובין הבדים! החיד"א התפעל מאד מתשובתו הנכונה של הילד כהרף עין, וקרא עליו הפסוק (מלכים ב-ד, ט) 'הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא עובר 'עלינו' (שמגיע לאחר שאמרו הציבור 'עלינו לשבח'). לימים גדל הנער, וברבות הימים נתפרסם ל'נשר הגדול' רבי נתן אדלר זצ"ל, שנודע בגאונותו וצדקותו והיה רבו המובהק של ה'חתם סופר' זצ"ל.

חידה לפרשת השבוע: מה הקשר בין האיסור שנאמר בפרשה 'לא תאכלו על הדם' ליוה"כ?

תשובה לחידה: איתא בגמ' (סנהדרין ס"ג וכ"פ הרמב"ם): סנהדרין שהורגים את הנפש אין טועמים אותו היום כלום, שנא' 'לא תאכלו על הדם' כלומר - לא תאכלו על המתחייב דם להיהרג, וכתב ב'באר מים חיים' דמצא שזהו אחד הטעמים שגזרה התורה להתענות ביו"כ, שאם על נפש אחת מישראל נאסרו הסנהדרין מלאכול, כ"ש לאכול ביו"כ שכל נפשות העולם נידונים בו. וכן כתב 'רבינו בחיי' שמטעם זה ציוותה התורה להתענות ביו"כ דהוא יום הדין לדיני נפשות, כדי שלא תטרידנו אכילתו מלמצוא חפצו בדרכי התשובה והסליחה, דאם בנפש אחר הוא מוזהר מ'לא תאכלו על הדם', ק"ו שיש לו להיזהר בנפש עצמו שלא יפשע.

(מתוך עלונו של הרב צ'לק תשפ"ג)

המשך מעמוד 23 | הרב שלמה ויסברג הי"ו

• ואיך נראים החיים בלי הוואטסאפ?

החיים ממש השתנו מהקצה לקצה. כשאני בבית אני כל כולי בבית, וכשאני במשרד אני במשרד. גם בעבודה, אני עוסק היום בעיקר בתחום של בניית התוכנות, והרבה פעמים אוהב לסגור את המחשב, ופשוט לקחת דף ועט ולסכם את המטלות שלפניי. וראיתי, שיש משימות שאני מספיק היום בשעתיים, מה שבעבר לקח לי שבועיים! אני רוצה להוסיף, בתקופה שהיה לי וואטסאפ הייתי אכן מחובר לקבוצה אחת של חמישים מתכנתים, אבל המציאות היא, שזה לא נגמר שם. כי לכל מנהל יש עוד כמה קבוצות, והוא שולח לך דברים משם, וזה הורס את החיים. והאמת היא, שאינני רואה שום הפסד מההחלטה להתנתק מהקבוצות, כי כל המערכות שאיתן אני עובד, יש להן מערכת מסודרת שמעדכנת ומדווחת במייל על כל שינוי חדש ומרענן שהם מוציאים. אלא מה, זה לוקח זמן עד שאני מקבל

המשך מעמוד 24 | הרב ישראל ליוש

היה טוב יותר לו הרב היה ישן עוד קצת?"
"אדרבה" - ענה להם המשגיח - "דוקא בגלל שאני כבר זקן וקרוב קיצי, אסור לי להמשיך לישון, הרי עוד מעט אבוא לבית דין של

את זה למייל, וגם אז לא תמיד זה מובן לגמרי וצריך לנסות את העדכון וללמוד את זה לעומק, בשונה ממה שקורה בקבוצות, שם כל אחד מיד שופע הסברים ורעיונות, אבל עדיף לא להיות מעודכן בהכול ולשרוף את הזמן שם. נכון שזה נראה כביכול שחוסכים זמן, אבל כל אחד יכול להעיד שזה בדיוק ההיפך!

אז לסיכום: אמנם כיום, אני פחות מעודכן באופן מידי "און ליין" בכל חידוש, אבל מתמקד הרבה יותר טוב בעבודה עצמה. התוצאות המשובחות מדברות בעד עצמן, ואני מודה לה' על זה!

התחזקתם? נשמח להתעדכן. ניתן להשאיר הודעה בקו 033734777 הקישו 5 ולסיום #

R-LAVAN
תן למערכות שלנו לטפס בשבילך

מדוע מברכים שהחיינו על פרי חדש דווקא בשעת האכילה? והאם מברכים שהחיינו לפני ברכת הפרי או להיפך?

הרואה פרי בתחילת עונתו, ושִׁמַּח בצמיחתו המחודשת - מצוה עליו לברך שהחיינו. ורבותינו האחרונים כתבו, על פי דברי חכמינו ז"ל בירושלמי, שמצוה לאכול מעט מכל פרי חדש ולברך עליו שהחיינו, כדי להראות שחביבה עליו בריאת השי"ת, וכדי לשבח ולהודות להשי"ת על שברא בריות

טובות להנאת האדם. ואין לברך שהחיינו אלא כשנשלם גידולו של הפרי; ובדיעבד, אם בירך על פרי בוסר הראוי לאכילה, לא יברך שנית. ונהגו כבר מימות הראשונים שלא לברך בשעת הראייה, אלא בשעת האכילה הראשונה של הפרי, משום שיש כאלו שאינם שמחים בראיית הפרי כי אם בשעת אכילתו, ומשום כך השוו את ההלכה לכולם - לברך בשעת האכילה. ואם לא בירך בשעת האכילה הראשונה, לא יברך עוד. ומי שאינו שמח בראיית הפרי, אינו רשאי לברך על הראייה, כי אם בשעת האכילה, שאז נהנה באכילתו. ואם גם בשעת אכילתו אינו שמח - לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, אינו מברך שהחיינו, אולם, לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל, מברך שהחיינו, אם משום שמאחר וחז"ל קבעו לברך על כך שהחיינו, מן הסתם יש לו איזו שהיא שמחה, למרות שאינו חש בה בבידור; ואם משום שהברכה אינה על הפרי, אלא על העונה החדשה, אלא שהפרי מסמל את העונה החדשה.

ומתי מברכים שהחיינו? יש אומרים, שמברכים לפני ברכת הפרי; ויש אומרים, שמברכים לאחר ברכת הפרי, לפני האכילה. ולדעת המשנה ברורה, יש לנהוג כדעה הראשונה, משום שלכתחילה אין להפסיק בין הברכה לאכילה אף בדברים שהם לצורך האכילה, וכל שכן בדברים שאינם ממש צורך האכילה, שאסור להפסיק בהם בין הברכה לאכילה; אולם, בדיעבד, אין לשוב ולברך. ברם, מנהג רבים מקדמת דנא כדעה השניה, לברך בין ברכת הפרי לאכילה, וכן נהג החזון איש. ויש שנהגו לברך את ברכת הפרי, לטעום מעט, ולברך שהחיינו.

האם ניתן לברך שהחיינו על פירות מורכבים? והאם ניתן לברך שהחיינו על כל הפירות שבארץ ישראל בזמננו?

אחד מאיסורי כלאים, הוא חיבור שתילים של עצים משני מינים יחד בנטיעה אחת, המכונה 'הרכבה'. ויש מהאחרונים שכתבו, שמאחר והרכבה זו היא מעשה הנוגד את רצון הבורא, אין לברך על פירות מורכבים שהחיינו; ויש חולקים. ונחלקו פוסקי זמננו כיצד יש לנהוג: לדעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל, ניתן לברך על פרי מורכב, אולם, לדעת הגר"ש ז"א אויערבך זצ"ל, המנהג שלא לברך על פרי מורכב.

והאגרות משה והמנחת יצחק הורו, לברך על פרי אחר שהחיינו, ולפטור גם את הפרי המורכב. ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, האור לציון, והגר"ח קניבסקי זצ"ל, המחלוקת הנ"ל אמורה רק בנוגע

לפירות העץ הראשון שהורכבו בו השתילים משני המינים, אבל פירות של עצים שניטעו משתילים שכבר היו מורכבים - הואיל ומותר לכתחילה לנטוע עצים כאלו, לכל הדעות מברכים עליהם שהחיינו. וכמו כן, פרי מורכב, שהרכבה אינה ניכרת במראהו ולא בטעמו - הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שנלכל הדעות ניתן לברך עליו שהחיינו.

ובנוגע לפירות ארץ ישראל בזמננו, כתב בספר וזאת הברכה על פי דברי אגרונום מומחה, שרוב ההרכבות נעשות ממין אחד, או מספק מין אחד; ואף פירות המורכבים משני מינים, בדרך כלל מקורם בעצים שניטעו משתילים שכבר מורכבים, ופעמים שגם ההרכבה אינה ניכרת בהם.

האם מברכים שהחיינו על פרי המצוי במשך השנה בקופסאות שימורים? מדוע לא מברכים שהחיינו על פירות יבשים? והאם מברכים שהחיינו על מיץ ענבים?

אין מברכים שהחיינו אלא על פרי חד עונתי או דו עונתי, וכיוצא בהם, שחידושם הוא דבר התלוי בזמן; וכלשון הברכה: "שהחיינו... לזמן הזה". ולכן אין מברכים על פרי הגדל במשך כל השנה, אף אם לא אכל ממנו זמן רב. ולכן, בזמננו, שפירות רבים מצויים במשך כל ימות השנה מחמת החזקתם בבתי קירור, או באמצעות יבוא ממדינות אחרות - הורו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל, שאין לברך עליהם שהחיינו. ואף פרי שמצוי בשפע רק בעונה מסוימת, ובשאר עונות השנה אינו ניתן להשגה אלא בחנויות בודדות ובמחיר גבוה - הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, שהוא נחשב כפרי המצוי במשך כל השנה. ומאידך, בנוגע לפרי חד עונתי המצוי במשך כל השנה בקופסאות שימורים בלבד - הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל שיש לברך עליו שהחיינו, משום שכאשר הוא טרי ניכר בו טעמו החדש. וגם פרי שאינו מצוי בכל ימות השנה - אם לא ניכר בו ההבדל בין חדש לישן, אין מברכים עליו שהחיינו, משום שבני אדם עלולים להתבלבל בין החדש לישן, ולברך על הישן שהחיינו לבטלה. ולפיכך, אין מברכים שהחיינו על: ירקות וקטניות המתקיימים במשך זמן רב; דגן; יין ומיץ פירות; רסק פירות; פירות יבשים, וכיוצא בהם. ואף אם במראה הפרי ניתן להבדיל בין חדש לישן, אך בטעם אין הבדל, אין לברך שהחיינו. ובנוגע למיץ ענבים - בעבר היה ניכר ההבדל בין מיץ חדש לישן, ולכן ניתן היה לברך שהחיינו על מיץ ענבים, אולם, כבר כתב הערוך השולחן בזמנו, שאין אנו בקיאים בהבדל בין יין למיץ ענבים לענין זה, ולכן אין לברך שהחיינו אף על מיץ ענבים. וכן הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שבימינו לא ניכר ההבדל בין מיץ ענבים חדש לישן, ואין לברך עליו שהחיינו; ובמיוחד לנוכח המציאות בימינו, שמיץ הענבים מצוי במשך כל השנה.

באיזה שלב של הפריחה ניתן לברך 'ברכת האילנות'? על אילו עצים ניתן לברך 'ברכת האילנות'? והאם ניתן לברך את 'ברכת האילנות' פעמיים בשנה?

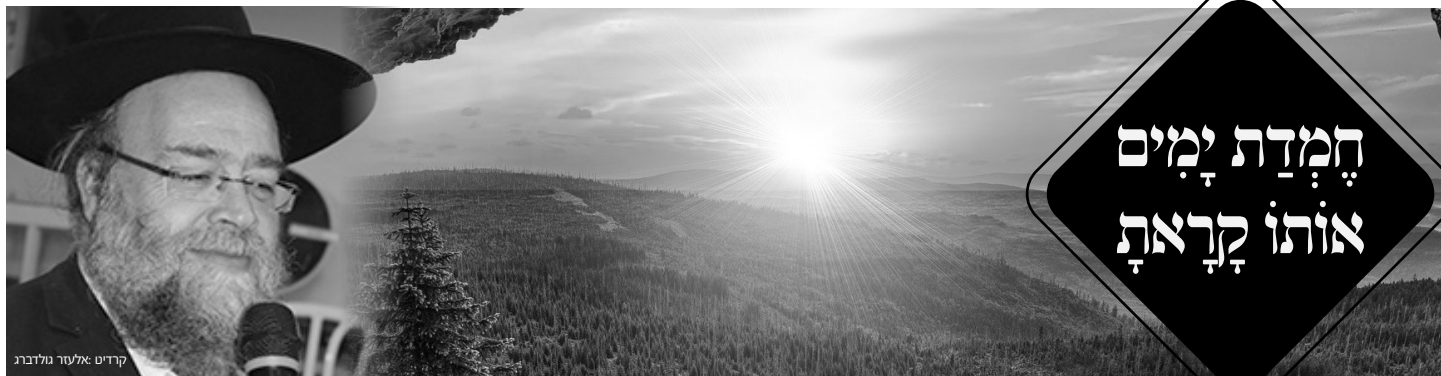
הרואה עצי פרי בתקופת פריחתם, דהיינו משלב צמיחת הפרחים שלפני גדילת הפירות ועד סמוך לסיום גדילת הפירות - מברך את 'ברכת האילנות': 'ברוך... שלא חסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות, להננות בהם בני אדם'. ולדעת החיד"א רצוי לברך בעת ראיית שני עצים יחד,

[וכראוי לנוסח הברכה - "אילנות", לשון רבים].

ואין לברך ברכה זו יותר מפעם אחת בכל שנה, ואף אם רואה עצים שונים בכל פעם. וכמו כן, אם בירך על הפריחה בעיר מגוריו, ולאחר מכן ביקר במדינה אחרת שבה תקופת הפריחה מאוחרת מזו שבעיר מגוריו - הורה הגר"נ גשטטר זצ"ל, שאינו מברך פעם נוספת. ואם לא בירך בשעת הראייה הראשונה, רשאי לברך בעת שרואה את העצים פעם נוספת, ובתנאי שרואה אותם בשלב שלפני תחילת יציאת הפירות. ועץ שהחל להוציא חלק מפירותיו, אך בחלק מענפיו יש פרחים שפירותיהם טרם יצאו - הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, שניתן לברך עליו. ומי שטעה ובירך על פריחה של עצי סרק - הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שלא יברך שנית בשעה שרואה פריחת עצי פרי; והוסיף, שאף אם טעה ובירך את ברכת האילנות ללא שראה פריחה של עצים כלל, יתכן שאינו רשאי לשוב ולברך בשעת ראיית פריחת עצי פרי. ועץ שפירותיו אסורים בהנאה, כגון ערלה - הג"ר עקיבא איגר זצ"ל הסתפק אם ניתן לברך עליו את ברכת האילנות; והדברי מלכיאל והקף החיים כתבו שאין לברך עליו; ומאידך, הבן איש חי והדובב מישרים כתבו שניתן לברך עליו, משום שלדעתם הברכה היא על הבריאה הכללית של העצים והפירות, ואינה מכוונת דווקא לעץ זה. וכמו כן, עץ מורכב - לדעת המנחת יצחק אין לברך עליו, אך לדעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל, ניתן לברך עליו.

הַמֵּדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

זכורני מבית אבא, בעל 'שמירת שבת כהלכתה' כיצד השבת היתה מוקדשת כל כולה לרוחניות ללימוד ולמסירת שיעורי תורה אם שואלים אותי מה היה אאמו"ר זצ"ל עושה בזמנו הפנוי, אני משיב שכמעט ולא היה לו זמן פנוי!

הגאון הרב עקיבא נויבירט שליט"א, על יום זה מכובד מכל ימים

של עוד יום מימות השבוע ולהתייחד רק בכך שנמנעים מעשיית מלאכה, אלא צריכה להיות הנהגה אחרת לגמרי בשבת, רוחנית הרבה יותר.

זכורני מבית אבא, כיצד השבת היתה מוקדשת כל כולה לרוחניות ובעיקר ללימוד עצמי ולמסירת שיעורי תורה בהלכות שבת. אם שואלים אותי מה היה אאמו"ר זצ"ל עושה בזמנו הפנוי, אני משיב שכמעט ולא היה לו זמן פנוי! בשעה מוקדמת מאוד אבא קם כדי להכין את השיעורים שמסר באותה שבת, לאחר מכן הלך לתפילת שחרית בישיבת 'קול תורה' ואז שב לסעודת השבת ובסיומה רץ למסור שיעור בהלכות שבת ולאחריו למד עם הילדים את פרשת השבוע, אחר כך היה משיב לשאלות של תושבי השכונה והיה תור ארוך של שואלים... כשסיים שב אל הבית ונכנס לנוח למשך חצי שעה או פחות ומיד לאחר מכן מסר בבית שיעור לבעלי בתים ואחר כך התפללו בביתנו תפילת מנחה. מיד לאחר התפילה למד חברותא עם הילדים ועם הנכדים עד זמן סעודה שלישית ובסיומה הלך למסור שיעור לפני תפילת מעריב. ועדיין לא דיברתי על כך שגם תוך כדי סעודות השבת כמעט לא היתה סעודה שעברה ללא שדפקו על הדלת וביקשו לברר איזה ענין הלכתי דחוף... כך עברה השבת כשכל כולה קודש קודשים והזמן מנוצל היטב לעסוק בעניינים רוחניים של תורה ועבודת השם מלבד קיום שאר מצוות השבת, כל זאת כדי להבדיל את היום הקדוש משאר ששת ימי המעשה.

אנו כעת עומדים בשבתות הקיץ בהם שעות אחר הצהריים הולכות ומתארכות. אנטו צריכים לדאוג שנוכל לייחד את זמנינו ביום הזה ללימוד ושינון של דברי תורה, להתפלל בכוונה גדולה יותר ולרומם את השבת עד שתהיה אצלנו 'יום מכובד מכל ימים'.

בתלמוד ירושלמי בסוף מסכת תענית מובאת שאלה: מפני מה חרבה העיר 'תור שמעון' בתקופת חורבת בית שני? ותירצו (לפי אחת הגירסאות): מפני ששיחקו בכדור בשבת. לחכמי הירושלמי כנראה היתה קבלה שבאותה עיר לא נעשו עבירות חמורות ולכן התקשו מה הייתה הסיבה שהקפידו עליהם מן השמים עד שנחרבה העיר, והתשובה על כך היא שהם שיחקו במשחקי כדור ביום השבת. מה הביאור בזה? מדוע משחק בכדור מביא כזה חרון אף?

נראה שיש בזה לימוד לדורות על הצורה של מצות השבת והיחס אליה. יכול להיות מעשה שנעשה עם הקפדה שלא לעבור על חילול שבת ובכל זאת הוא סותר את המהות הפנימית של המצוה עד שעוקר אותה מתוכנה.

נתאר לעצמינו עיר שכל תושביה מתקבצים ביום השבת לאיצטדיון העירוני ומקיימים משחק 'כדורגל'. הם דאגו מבעוד מועד שלא יעברו על קוצו של יו"ד מהלכות שבת. בדקו בערב שבת שלא יהיה חלילה השוואת גומות, הביאו כמה וכמה כדורים למקרה שאחד מהכדורים יתקלקל וכך לא יצטרכו לעשות במלאכת תיקון. כמו כן העמידו משגיחים מיוחדים שאף אחד מהשחקנים או הצופים לא יעברו על איסור טלטול מוקצה או טלטול ברשות הרבים. במשך שעותיים תמימות השחקנים בועטים בכדור מצד לצד והצופים צועקים בדברי עידוד עד שאחת מהקבוצות ניצחה וכולם לוחצים ידיים בהנאה... לכאורה משחק כזה הוא כשר למהדרין, כדת וכהלכה, אולם על דבר כזה נחרבה עיר ואם בישראל. למה? מפני שביזו את עצם קדושת השבת. הצורה הזו סותרת את מנוחת השבת.

בודאי שצריכים בשבת לאכול טוב ולישון טוב, לעשות את צורכי הגוף של שבת, אבל ברור גם שהשבת אינה יכולה לעבור בצורה

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 624
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יורה דעה סימן קצ"ד על האיסור ליהנות מברכה

סיפורי חז"ל

הגאווה השכיחה את כל מה שידעתי
מעשה בבני סימוניא, שבאו אצל רבנו הקדוש, הוא רבי יהודה הנשיא, ובקשו ממנו "מנה לנו אדם שיהיה חכם וחזן, דיין ודרשן ובעל משנה, אדם שינדיג אותנו, יורה לנו את הדרך בה נלך ויסדיר את כל עניינינו". מינה עליהם חכם ושמו לוי בר סוסי, ובני סימוניא הסכימו למינוי, הם הביאו את החכם לעירם, שם התקינו בעבורו במה גבוהה, הושיבוהו עליה ופנו אליו בשאלות הלכתיות. ואולם, החכם כלל לא השיב להם, נראה היה, כי אינו יודע את התשובות, על כן אמרו בני העיר: "מסתבר כי אין הוא בקי בדברים, נשאל אותו אפוא דברי אגדה". שאלוהו, אך גם הפעם לא זכו לתשובה. כיון שכך שגרו משלחת אל רבנו הקדוש בטענה "איזה חכם שלחת לנו?" והרי אין הוא יודע מאומה, על כל שאלה שהצגנו לו, לא ידע להשיב". קרא רבינו הקדוש ללוי בר סוסי והציג לפניו את כל השאלות ששאלו בני בעיר - הפעם השיב החכם את כל התשובות, כנדרש. אמר לו רבנו הקדוש: הנה יודע אתה את כל התשובות, מדוע לא ענית לבני סימוניא בעת שפנו אליך בשאלות? השיב: כשהגעתי לעירם הושיבו אותי על במה גבוהה, או אז נכנסה גאוה ללבי וכל שידעתי נשתכח ממני. על כך אמר רבנו הקדוש: בני אם נבלת בהתנשא, כלומר, אם בתחילה השפלת, כיון שלא ידעת לענות על השאלות שנשאלת - הרי זה מפני שהתנשאת.

(ע"פ מדרש רבה בראשית)

פרשת השבוע

כלל ואינו ראוי להיות מנהיגם של ישראל, וזה פירוש דברי הגמרא (קידושין דף מ"א) אמר רבא רב אידי אסברא לי "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו" (ישעיה ג' י) וכי יש צדיק טוב ויש צדיק שאינו טוב? אלא טוב לשמים ולבריות זהו צדיק טוב, טוב לשמים ורע לבריות זהו צדיק שאינו טוב, היינו שאינו ממשיך על ישראל שפע של טובה ופרנסה. וזה היה חטאם של נדב ואביהוא שהסתפקו "בקרבכם לפני ה'" בלבד, ולא השפיעו על ישראל שפע של פרנסה וטובה, לפיכך "זימותו" לא היו ראויים להיות מנהיגי ישראל.

השוכן אתם בתוך טומאתם (ט"ז ט"ז)
אומר רש"י "בתוך טומאתם" אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם. מסופר: הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א בא לעיר אחת ושני בעלי בתים עשירים התחילו לריב ביניהם, שכן כל אחד רצה שהרבי יתאכסן אצלו, אחד מהם היה תלמיד חכם אבל בעל גאווה גדול, ואילו השני חסרונו בכך שלא היה זהיר ביותר במצוות. והצדיק בחר בשני, ומשהביעו החסידים את תימהונם על כך, השיב להם ואמר: על בעלי עבירה אמרה התורה "השוכן אתם בתוך טומאתם" אף על פי שהם טמאים "שכינה ביניהם", ואם נאה לו להקב"ה להיות דר עמם בדירה אחת, ודאי שכך נאה גם לי, ואילו על בעל גאווה אמרו חז"ל (סוטה דף ה') "אין אני והוא יכולים לדור בעולם"

ונתן את הקטרת על האש (ט"ז י - ג) מסופר, בצעירותו היה הבעש"ט הקדוש זיע"א משמש את הרה"ק רבי יצחק מדרוהוביץ זיע"א. יום אחד לאחר שהגיש לו ספל קפה, נשאר הבעש"ט עומד ומחכה עד שהצדיק ישתה, ולאחר מכן נטל ממנו את הספל הריק. חייך רבי יצחק ואמר, הבאת לי ספל קפה שכן ודאי אתה סבור שבכך אתה משמש תלמיד חכם, אבל איזה מצוה אתה מוצא בהחזרת הספל הריק? השיב הבעש"ט הקדוש, אף החזרת הכף כף הקטורת בעבודת יום הכיפורים, נחשבה כחלק של העבודה. נתפעל רבי יצחק מאוד מהתשובה ואמר אל הבעש"ט, מהיום ואילך חייב אני להיות משמש אותך.

בקרבכם לפני ה' וגו' (ט"ז - א')
באחת מנסיעותיו של הרה"ק בעל "תפארת שלמה" מראדומסק זיע"א, עבר דרך קראקא, יצאו לקראתו חסידים ותלמידי החכמים שבקראקא, והפצירו בו שיתעכב בעירם, והוא נעתר לבקשתם. כשהגיעו לאכסניא, נוספו ובאו רבים מחשובי העיר להקביל פניו, ביניהם הגאון רבי שמעון סופר זיע"א אב"ד של קראקא, ולכבוד המאורע דרש בעל "תפארת שלמה" בדברי תורה ובתוך דבריו אמר בוז הלשון: כל צדיק שאינו ממשיך על ישראל שפע של ברכה ופרנסה ועשירות, אינו צדיק

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:01 ת"א: 8:04 ר"ת: 8:36

פרשת אחרי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:45 ת"א: 7:01

מודעה קטנה שהודבקה בכניסות לבתי הכנסיות

נעשתה לשיחת היום

זה שנים רבות שהרה"ק רבי עקיבא יוסף שלעזינגער זיע"א (יומא דהילולא א' אייר) יושב בדירתו הקטנה הצמודה לכותל המערבי בירושלים עיה"ק, ואינו יוצא ממנו. כארי בודד בכלאו הוא מסתובב לפעמים בחדר, אשר כותל המזרח שלו הוא הכותל המערבי ושואג על גלות השכינה, שאגות אלה נשמעות לפעמים בחוץ, מגיעות לאזני המתפללים ליד הכותל, מעוררים ומורידים דמעות חמות של תשובה מעיני המתפללים. כך ישב בביתו בתוך ד' אמות של הלכה, ברבים אינו דורש כלל, ובשום אסיפה ציבורית אינו משתתף.

והנה הפתעה בעיר: מודעה קטנה שהודבקה בכניסות לבתי הכנסיות נעשתה לשיחת היום, במודעה הודיעו על הספד מר על פטירת הגאון הקדוש רבי הלל ליכטנשטיין מקאלימיא זיע"א (יומא דהילולא י' אייר) שתתקיים בבית הכנסת הגדול "תפארת ישראל" ע"י כבוד חתנו הרב לב העבר"י שליט"א (זיע"א). ירושלים בצער, כולם משוחחים על הידיעה הפתאומית על פטירתו של הגאון והקדוש, גדול תלמידי ה"חתם סופר" זיע"א, אשר השיב מעון אלפים מיישראל, אך המרקחה גדלה שבתיים על ההספד שאמור לשאת חתנו הגדול רבי עקיבא יוסף שלעזינגער, אשר זה זמן רב לא הופיע לפני הציבור וקולו לא נשמע. ביום הרביעי אחה"צ נהרו כולם, אנשים, נשים וטף, לבית הכנסת הגדול, כבר משעות הבוקר נדחקו ההמונים לתפוס מקום, הכל רצו לשמוע כל מילה מגאון ישראל, ולא לאבד דבר מדבריו הקדושים של רבי עקיבא יוסף. שכן מי הכיר את הרה"ק מקאלימיא יותר ממנו.

בשעה היעודה, עולה רבי עקיבא יוסף במדרגות העץ של ארון הקודש שחוח ושבור מעוטף בטליתו, המופשלת עד למטה מעיניו, ופותח בקול דממה דקה מדבר הילקוט (וילך), במספר על פטירתו של משה רבנו: "כיון שמת משה היה יהושע בוכה וצועק ומתאבל עליו ימים רבים, עד שאמר לו הקב"ה: עד כמה שאה מתאבל והולך, וכי לך בלבד הוא מת, והלוא גם לי מת, שמיום שבת אבל לפני, הדא הוא דכתיב "ויקרא ה' צבאו-ת לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק וכו'". הקהל הרב געה בבכיה לכל משך זמן הספד, שנמשך חמש שעות תמימות. מה קרה לו לרבי עקיבא יוסף שהחליט לצאת מגדרו ומדרכו אשר קיבל עליו, והתייצב לפני הציבור?.

שנים רבות נהג רבי עקיבא יוסף לצאת ימים אחדים לפני ר"ח אלול לעיר הקודש חברון, כדי לשהות שם במשך חודש התשובה

עד ראש השנה, ולהתעלות בקדושה ובטהרה תוך התעמקות בתורת הנסתר עם מחותנו הגדול, רבה של חברון, הרה"ק רבי שמעון מנשה חייקין זיע"א. בשנת תרנ"א שינה רבי עקיבא יוסף ממנהגו, ובערב ר"ח אייר ציווה לבני ביתו לארוז את חבילותיו. בעצמו הזמין לו מקום אצל אחד העגלונים ויצא לחברון, אף אחד ממשפחתו, ממקורביו או מתלמידיו, לא ידע להסביר מה קרה כאן, ומה יש לו בימים אלה בחברון, אך מכיון שהבינו שהוא מסתיר את הדבר, לא שאלוהו על כך.

ביום חמישי לפנות ערב הגיע לעיר, וכדרכו פנה מיד לאבסנייתו בבית רבי שמעון מנשה. בליל שישי כבר קבעו משמר, למדו בצוותא כל הלילה, ולמחרתו בערב שבת, אחרי תנומה קצרה, טורח רבי עקיבא יוסף בעצמו בהכנות לכבוד שבת כמנהגו בכל שנותיו, אך עתה כשאינו בביתו, הוא מסתפק בעזרתו למארו. הוא פורס את המפה על שולחן החדר בו הם לומדים, ומכין את הפסילה הארוכה כדי שתבער כל הלילה, וכך יוכלו יחדיו לקום בחצות ולעסוק בתורה עד לתפילת הותיקין עם הנץ החמה כמנהגם,

אך הנה קורה דבר מה המעיב על שלוותו, עורב גדול מופיע על מול חלון חדרו, - דבר שאינו מצוי כלל בעונה זו של תחילת הקיץ - וקורא בקול מר קריאות משונות ביותר. רבי עקיבא יוסף נבהל לשעה קלה, הרי חז"ל אמרו במפורש (גיטין מ"ה), כי דבר זה מעיד על בשורה לא טובה רח"ל, אולם אין הוא מקדיש לכך תשומת לב רבה, וממשיך בהכנות לכבוד שבת. הוא מתלבש בבגדי השבת, כמנהגו ללבש לפני חצות היום, חובש את השטר"ימל לראשו, מתיישב על מקומו ומשנן לו את דברי הרמב"ם: (הלכות שבת פ"ל ה"ב) "וישב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יצא לקראת המלך". את תפילת המנחה מתפללים בבית הכנסת בעיר, ואילו לקבלת שבת הם עולים ל"מערת המכפלה" להתפלל ברוב עם הדרת מלך. גם סעודת השבת נסתיימה, הנאספים התפזרו לבתיהם, שני הצדיקים עסקו בתורה עוד כשעה ושכבו להחליף כח כדי לקום שוב בחצות.

אך הנה שוב נרעד רבי עקיבא יוסף. ציפור קטנה חדרה לבית וקפצה היישר על הפסילה הארוכה וכבתה את הנר. "דבר כזה שלא אוכל ללמוד אחרי חצות עדיין לא קרה לי" גונח רבי עקיבא יוסף. הוא פונה למארו רבה של חברון ושואל אותו מה דעתו על כך? רבי שמעון מנשה שנמנה עוד עם צעירי חסידיו של הרה"ק "בעל התניא" זיע"א, עונה בניגון חב"ד: "וכי מה אני יודע בדברים כאלה? הרי רוב האנשים שבעולם עמלים כל ימיהם כדי להיות גדולים, ורבים גם מגיעים לכך, ואינו אני כבר עמל יותר משבעים שנה כדי להיות קטן, ועדיין לא הגעתי לכך, ואין אבין ברמזים כאלה?"

משל ונמשל

יכי טוב סחורה מכל סחורה

משל לסוחר אחר שהלך למדינת הים לקנות סחורה, לאחר שקנה הסחורות שהיה צריך להן, וכבר היה ברעתו לחזור לביתו, פגע בו אדם אחר ושאל אותו אם הוא זקוק לסחורה? אמר לו הסוחר לא, כבר קניתי די צורכי סחורה שהייתי צריך לה. אמר לו האיש, בכל זאת כדאי שתקנה גם כמה אבנים קטנות שיש לי, ואני אמכור אותן במקח השווה, שכן למעות אני צריך, אמר לו הסוחר, אבל אני אין לי עסק בסחורה כזו, הפציר בו האיש הלזה, ער שלא יכול לעמור כנגרו וקנה אצלו את האבנים הקטנות. בדרכו באניה הביתה, כמה סערה גדולה וטבעה כל הסחורה שקנה, והיה מיצר ודואג על כך עד מאוד כי איבר את כל כספו, וגם אין לו סחורה לחנות. לפתע נזכר כי קנה את האבנים הקטנות. לקחן בידו והתבונן בהן, וראה והנה הן אבנים טובות שמחירן רב מאור, ונצטער צער רב על שקנה רק מעט מאבנים יקרות אלה.

והנמשל: כך היא דרכו של ארם בעולם הזה הדומה לשוק גדול, שכל אחר קונה בו סחורה כדי למצוא פרנסה לעולם הבא, ויש הרבה אנשים העוסקים בדברים של מה בכך, וקונים קניינים המדומים, כדי לצבור עושר רב כחול הים, ולהרבות כסף וזהב. והנה בא אל אדם כזה יצר הטוב, ומבקש ממנו לקנות כמה אבנים קטנות, הן מצוות ומעשים טובים, כגון אמן יהא שמיה רבא או קדושה, לימור התורה וכרומה, ומרוב הפצרות הוא מסכים וקונה אצל יצר הטוב אבנים אלו, אולם לבו בל עימו בקניה זו, שכן כל לבו ונפשו נתונים למסחר ההבל שלו, אבל כשבא יום פקודתו יום המיתה, וכל סחורתו שקנה בעולם הזה טובעת בים, ואינה שווה כלום, והוא רואה שאין בידו רבה להביא לביתו הנצחי שהוא העולם הבא, הרי הוא נזכר שקנה פעם כמה אבנים קטנות, שהם מצוות ומעשים טובים, וכשהוא מתבונן בהן, הוא מוצא כי הן אבנים יקרות מאוד, והם המליצים והפרקליטים שלו בעולם הבא, אז הוא מיצר ומצטער, שלא רכש מהם יותר, והשקיע את כל ימיו בסחורה מדומה.

(הרה"ק רבי שמעלקא מנילקשבורג זיע"א)

(יומא דהילולא ב' אייר)

רבי עקיבא יוסף נח לשעה קצרה כדי להתאוושש בפחדו, ואחר כך קם יחד עם מארחו כדי לעסוק בתורה, והפעם בעל פה. בחדר החשוך.

השבת עברה, רבי עקיבא יוסף כבר כמעט שכח מכל הענין אשר קרהו, גם מוצאי שבת עבר עליו כרגיל, יחד עם מארחו ערך סעודת "מלווה מלכה", שניהן הנעימו את הסעודה בזמירות ובתפילות, ובשעה מאוחרת עלו על יצועיהם לחדש כוחותיהם לעבודת הבורא, וכך עבר עליהם גם יום ראשון תוך עיסוק בתורה ובעבודת השם. כלילה אחרו מעט בתלמודם, עייפות נוראה וחולשה השתררה על רבי עקיבא יוסף, הוא הזדרז הפעם למיטתו.

אך רק השכיב את עצמו, והנה הוא שומע מתחת לחלון הבית קול המונים צועדים ברעש תוך בכי ונהי בכיוון למערת המכפלה. היה זה באור ליום ב' באייר תרנ"א. בוודאי עוברת עתה הלוחית של אדם גדול – חשב רבי עקיבא יוסף לעצמו – אך מכיון שנהג לא לצאת מביתו להלוייה הנערכת כלילה, קם בזריזות וצעד בחדרו ד' אמות בכיוון ההמונים כדי לצאת מצוות לווייה. אך מה נדהם כאשר קם בבוקר והתעניין מי היה נפטר זה, שנערכה לו הלוייה אדירה בחצות ליל, ואיש לא ידע להשיבו, הוא פנה לרבני העיר וגם הם לא ידעו על כך דבר. עתה החליט רבי עקיבא יוסף שבוודאי מראים לו מהשמים בשורה לא טובה, הוא מיהר להיפרד ממארחו הגדול וחזר לירושלים. למחרת הגיע לביתו והודה לה' כי מצא הכל על מכונו, בני ביתו בריאים ושלמים, וחזר לתלמודו ולעבודת השם שמח וברוח מרוממת.

שבועיים ימים עברו, ולירושלים הגיעה הבשורה המרה: נגדע ארז הלבנון, הגאון הקדוש רבי הלל מקאלימא זיע"א, חותנו הגדול של רבי עקיבא יוסף שלעזינגער, נתבקש לשיבה של מעלה באור ליום שני, י' באייר תרנ"א – באותו לילה, בו שמע רבי עקיבא יוסף בחברון קול המונים צועדים בבכי לעבר מערת המכפלה. הלוא כך כתוב במפורש בספר הזוהר (זוהר ח"א פ"א): נשמות הצדיקים לפני עלייתן לגן-עדן עוברות בדרך מערת המכפלה. עתה כאשר שמעו יהודי ירושלים את השתלשלות הדברים מפיו של רבי עקיבא יוסף, הבינו למה ומשום מה יצא הפעם מגדרו, החליט להופיע לפני הציבור ולהספיד את חתנו הגדול. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל.

צ'ין אדם לחברו

יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך מסופר על הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א (יומא דהילולא ב' אייר), שהיה בורח מן הכבוד והיה ענותן מאד, וכאשר בא לניקלשבורג לשבת על כסא הרבנות, יצאו כל גדולי וחשובי העיר לקראתו, ונתנו לו כבוד גדול. כשהכניסו אותו לבית המיועד עבורו, ביקש מאת הקהל כי לשעה קלה יעזבו כולם את הבית, ויתנו לו את האפשרות להתבודד ולהתייחד עם עצמו, בקשתו נתמלאה, ורק אחד מחשובי הקהל לא כבש את יצרו, ונשאר בתוך אחד החדרים כשהוא מסתתר אחרי הדלת והמוזזה. והנה שמע את קולו של הרב כשהוא מדבר אל עצמו: "ברוך הבא רבי שמעלקי, שלום עליכם רבנו הגדול, בוא בשלום אב בית דין של ניקלשבורג". הלך הלה וסיפר זאת לפרנסי הקהילה, והללו שמעו ותמהו, נכנסו גם הם בחשאי לבית הרב, ומצאוהו כשהוא יושב על כסאו, פניו לכותל, והוא מדבר עוד פעם בינו לבין עצמו בלחשיה: שלום עליכם רבנו רבי שמעלקי". לא יכלו ראשי הקהל להתאפק, ניגשו אליו ואחרי בקשת סליחה, ביקשו ממנו כי יבאר להם טעמה ונימוקה של התנהגות מוזרה זו.

נענה הצדיק ואמר להם: חכמינו אמרו "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", והרי הדבר תמוה, הלא הרשות נתונה לאדם לזלזל בכבוד עצמו, וכי משום כך יכול ורשאי הוא לזלזל בכבוד חברו? אבל אני חושב כי ישנה כוונה אחרת במאמר זה, חכמינו

רוצים ללמד אותנו שלא להתגאות, ואם רואה אדם שחבריו חולקים לו כבוד, לא יתגאה, אלא יהא כבוד זה שחולקים לו חבריו, דומה בעיניו כאילו הוא גופו חולק כבוד לו לעצמו, והוא שאמרו חכמינו "יהי כבוד חברך" הכבוד שחברייך חולקים לך "חביב עליך כשלך", כמו הכבוד שלך שאתה תחלוק לך לעצמך, וכשם שאין כל ערך וחשיבות לכבוד שאדם חולק לו לעצמו, ואדרבה הדבר מביא לידי גיחוך, כך לא יהיה נחשב בעיניו כל כבוד שחבריו חולקים לו.

בהבל פיהם אתם הורגים אנשים

מסופר: הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זיע"א נסע פעם לרבו המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, ובעגלה בו נסע הצדיק, נסעו גם חברות עגלונים מהמון העם, ישבו הללו ודיברו בגנותם של יהודי העיר, ועל כל אחד מצאו חסרונות והרבו ברכילות ולשון הרע וכו', שמע את זה רבי אהרן, התערב בשיחתם והסב את נושא השיחה, והחל לשאול אותם ולהתעניין אצלם בענייני סוסים, החלו העגלונים משוחחים אתו בהתלהבות גדולה על סוסים וכדו', עד הגיעם למעזריטש.

כאשר נכנסה העגלה לעיר, הקיפו חסידים רבים את העגלה מכל צד וקיבלו את פני רבם הגדול מקארלין בכבוד הראוי. תמהו העגלונים למראה עיניהם ושאלו את רבי אהרן: אם רבי אתה, מדוע שוחחת עמנו כל הדרך על סוסים? השיב להם הצדיק: ראיתי שבהבל פיהם אתם הורגים אנשים, אמרתי, מוטב שתהרגו סוסים.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ו ניסן

יהושע בן נון (ב"א - תקט"ו)
הרה"ק רבי אפרים ב"ר אהרן (מחנה אפרים - תצ"ה)

יום ראשון כ"ז ניסן

הרה"ק רבי יהודה ב"ר יוסף כהנא (קונטרס הספקות - תקע"ט)

יום שני כ"ח ניסן

הרה"ק רבי יששכר ליב מסלאנים ב"ר שמואל (תרפ"ח)

רבי יהושע העשיל ממאניסטרשיץ ב"ר יצחק יואל (תרצ"ח)

הרה"ק רבי שם קלינגבערג מקראקא ב"ר אברהם מרדכי מזאלושץ (תש"ג)

יום שלישי כ"ט ניסן

הרה"ק רבי משה מקאברין ב"ר ישראל (תרי"ח)

יום רביעי ל' ניסן

רבינו יוסף אבן מיגאש ב"ר מאיר הלוי (ד"א תתק"א)

רבינו חיים ויטאל ב"ר יוסף (ש"פ)

הרה"ק רבי יעקב ב"ר צבי (יעב"ץ - תקל"ו)

יום חמישי א' אייר

הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק ב"ר משה (תקמ"ח)

הרה"ק רבי עקיבא יוסף שלעזינגער ב"ר יחיאל (תקפ"ב)

יום שישי ב' אייר

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מנקלשבורג ב"ר צבי הירש (תקל"ח)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שאלונה הלכות

נאמר הרה"ג נטילת הכתובים שליט"א
מוד"ס "ב"מ אור"ח רפ"ד יוסף הירש"ל על המערים.

לשון הרע (א)

א) כל המספר לשון הרע מגדיל עוונות כנגד שלוש עבירות, עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים. (ערכין דף ט"ו ע"ב)

ב) כל המספר לשון הרע, אמר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בעולם. (שם)

ג) התקנה שלא יבוא לידי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא, יעסוק בתורה, ואם עם הארץ הוא, ישפיל דעתו. (שם)

ד) יש עוון גדול עד מאוד, והוא המספר בגנות חברו, אע"פ שאומר אמת, אבל האומר שקר מוציא שם רע על חברו נקרא. אבל בעל לשון הרע זה שיושב ואומר כך וכך עשה פלוני, וכך וכך היו אבותיו, וכך וכך שמעתי עליו, ואומר דברים של גנאי, על זה הכתוב אומר יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות, (תהלים י"ב ד'). (רמב"ם פ"ז מהלכות דעות ה"ב).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

מברכים חודש אייר

המולד ביום רביעי

בשעה 11:41 דקות ח' חלק

ר"ח ביום רביעי וחמישי

פניני עין חמד

יוצא לאור 7" בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת אַחֲרֵי מוֹת - לֹא לְהִתְרַגֵּל לטוֹב

"אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמָתוּ" (ויקרא ט"ז, א')

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ"י שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דינא בת שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחא- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אותי על זה?". האברך ענה לו: "כמובן שהייתי עושה קידוש וסעודה. הייתי עושה לכל בני ברק!".

מין הרב שך אמר לו: "מה חסד יותר גדול, שהיא באה אחרי שנה או אחרי עשר שנים? איפה יותר צריך לומר תודה? ה' חסך לך ולאשתך את כל הכאבים, הבכיות והמשברים. יש נשים עקרות ל"ע שעוברות טיפולים לא קלים ורצות מרופא לרופא. אם אחרי עשר שנים היית עושה קידוש, קל וחומר שצריך לעשות אחרי שנה". הבעיה היא שהאדם מתרגל שנוולד בן או בת תוך תקופה קצרה מהחטונה. הוא מרגיש שהכל טבעי!

גדולי ישראל נהגו בבוקר לפני ברכת פוקח עינוריים לעצום את העיניים וללכת במשך שתי דקות כדי לחוש כיצד העינור מרגיש. אחר כך היו פותחים את העיניים ומברכים פוקח עינוריים בכוונה, כדי להעריך את הראיה.

התרגלנו לטובות של הבורא עד שלא יודעים לומר תודה רבה. אנחנו צריכים לבדוק את עצמנו, לדוגמא בברכות השחר כיצד אנחנו מברכים, האם במרוצה בלי שימת לב? או לנו שהאויב שלנו הוא ההרגל. יהי רצון שנדע להעריך את הטוב של בורא עולם ונודה על כך.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות משרת ציון

יתכן שאנחנו לא יודעים מספיק להעריך את כל הטוב שהקב"ה עושה איתנו! התרגלנו שאנחנו בריאים, האישה בריאה והילדים בריאים. הסיבה שאנחנו לא קופצים משמחה כי התרגלנו לכך!

מדוע התורה הקדושה מצאה לנכון להזכיר כאן את מיתת בני אהרן, הרי כבר קראנו על כך בפרשת שמיני? עוד צריך להבין מדוע בורא עולם מזהיר את אהרן שלא יכנס לקודש הקודשים מתי שהוא רוצה כי אז ימות כדרך שמתו בניו? הרי כך כתוב "דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיר וְאֵל יִבְאֵ בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ... בְּזֹאת יִבֹּא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ" (ויקרא ט"ז, ב'-ג')

מדוע צריך לאיים וכי אי אפשר לדבר בנועם? הרי "דַּרְכֵיךָ דַּרְכֵי נֶעֱם וְכָל נְתִיבוֹתֶיךָ שְׁלוֹם" (משלי ג', י"ז). למה צריך לזעזע? התשובה היא שהאויב הכי גדול של האדם זה סכנת ההרגל!

מאחר ומדובר במקום הכי קדוש בעולם התורה מדברת בלשון חריפה. זאת הסיבה שכתוב בפסוק: "אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אֶהֱרֹן" (ויקרא ט"ז, א'), כדי שיזכור תמיד מה קרה לבניו נדב ואביהוא ולא יגרר אחרי ההרגל.

לאברך אחד מבני ברק נולדה בת ראשונה אחרי שנה מהחטונה. האברך הלך למרן הרב שך זצ"ל ושאל אותו: "כבוד הרב, האם בשבת אחרי קריאת השם לילדה צריך להביא כיבוד ולעשות קידוש?".

הרב אמר לו: "תגיד את האמת, אם הבת הזאת היתה נולדת אחרי שנים של עקרות, היית עושה קידוש וסעודה או שהיית שואל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

פניני לבנה

7"י	כנסת לבנה	צאת לבנה	יבוי חס
18:45	19:58	20:50	י"מ
19:04	19:56	20:47	ת"א
19:06	19:59	20:50	מ"ב
19:04	19:57	20:47	כ"ג

שואל ומשיב בהלכה – ספירת העמר – חלק ב'

האם מותר להסתפר או לשמוע מוזיקה בימי ספירת העומר? מתי זמן של ספירת העומר והאם מותר לאכול לפני כן?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

ימי ספירת העומר שבהם אנחנו נמצאים, חל בהם אבל לאומי על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, שנפטרו בקיצור ימים ושנים. לכן אנחנו מחמירים על עצמנו ונוהגים דיני אבלות: לא מתחתנים, לא שומעים מוזיקה וגם לא מסתפרים עד היום שבו פסקו מלמות, שהוא ל"ג בעומר (הספרדים מחמירים עד ל"ד בעומר לענין נישואים ותספורת).

כאשר יש סעודת מצווה, כגון: ברית-מילה או בר-מצווה, שהוא היום שבו מלאו לנער י"ג שנה, מותר להשמיע מוזיקה. לענין תספורת הראש וכן גילוח הזקן - יש להחמיר שגברים לא יתגלחו כלל. נשים מותרות בתספורת. מותר לספר ילדים קטנים. אדם שמוכרח להתגלח מכל סיבה שהיא, מוטב שיתגלח בערב שבת קודש לכבוד השבת. בכל מקרה יעשה שאלת חכם לפני כן.

המצווה היא לספור תיכף בתחילת הלילה אחרי צאת הכוכבים. לכן יברך מיד כשיזכור ולא ידחה את הספירה. בדיעבד יכול לספור עם ברכה כל הלילה עד עלות השחר. מקורות: שו"ע תפ"ט סימן י"ב.

יש אומרים שחצי שעה לפני זמן ספירת העומר, כלומר חצי שעה לפני השקיעה, אסור לאכול ארוחה קבועה ורק אכילת עראי של פחות מ'כביצה' פת מותרת. אם התחיל לאכול, יש אומרים שכשיגיע זמן הספירה חייב להפסיק לאכול כדי לברך ולספור. יש אומרים שלא חייב להפסיק. טוב לברך ולספור ואחר כך ימשיך לאכול. מקורות: שו"ע תפ"ט ס' ד. מותר לכתחילה לטעום פירות וכו' לפני ספירת העומר.

מי ששכח ולא ספר כל הלילה יספור במשך היום עד השקיעה ללא ברכה. בלילות שלאחר מכן יספור בברכה. אם נזכר אחרי השקיעה לפני צאת הכוכבים (זמן צאת הכוכבים הוא שלוש עשרה דקות וחצי זמניות לאחר השקיעה), יספור מיד בלי ברכה. יש מחלוקת האם יכול לספור בשאר הימים בברכה. נוהגים להקל בזה ולכן יכול לספור בשאר הימים עם ברכה. מקורות: שו"ע תפ"ט ס' ז-ח.

נוהגים לספור בשחרית את ספירת העומר ללא ברכה.

בּוֹרָא עוֹלָם הוּא כָּל הָעוֹלָם

אחרי תקופה שבה חשתי בצרידות מכבידה, פניתי לפרופסור גדול בנוגע למיתרי הקול. הוא שמע את התלונה והחליט לבצע בדיקה מיוחדת על ידי מצלמה זעירה שמחדירים לעומק הגרון. המצלמה צילמה את מיתרי קולי. התוצאה לא היתה נעימה בכלל. על אחד מהמיתרים ניכר גוש. "אתה רואה את זה?", הפרופסור הראה לי את הצילום, "זה מה שגורם לצרידות. חייבים להוריד את הנקודה הזאת. אין מנוס מניתוח". "אי אפשר להוריד את זה באופן אחר?", שאלתי. "תקשיב לי, אני מומחה במקצוע עם ניסיון של עשרות שנים ואני אומר לך רק ניתוח יכול לעזור". הרופא היה נחרץ לגבי האבחון.

יצאתי ממנו עם דאגה עמוקה. סיפרתי לחברים על התוצאות של הבדיקה. הם יעצו לי לבקש חוות דעת מרופא נוסף. קבעתי תור לפרופסור, תור שזמנו יגיע בעוד כמה שבועות. ברחמי שמיים התחלתי לחשוב: "וכי אתה גוי? עובר מרופא אחד לשני ומחפש חוות דעת? אכן, זאת השתדלות שחייבים לעשות, אבל העבודה שלך לא נגמרת בזה. בוא תחשוב כמו יהודי. הקב"ה מדבר אליך, תקשיב!". ניסיתי להקשיב.

קודם כל התחלתי להתפלל על רפואה שלמה. ביקשתי מה' שקולי ישוב לצלילותו ושלא אזדקק לניתוח כואב ומייסר. מלבד זאת המשכתי לחשוב: "הרי מיתרי הקול שייכים לעניין של שמירת הלשון. יש לנו ספר שלם שמרן החפץ חיים זצ"ל כתב עבורנו. נראה שעלי להתחזק בעניין". החלטתי להתחיל ללמוד את הספר בקביעות. זה לא היה קל וארך זמן עד שמצאתי חברותא שהסכים ללמוד איתי. עם הלימוד כבר היתה לי הרגשה טובה. הייתי בטוח שהנה כבר אראה ניסים ונפלאות.

התור אצל הפרופסור השני הגיע. הוא עשה את אותה הבדיקה שביצע הפרופסור הראשון. הרדים את האזור, הכניס מצלמה זעירה לעומק הגרון, ובדק את התוצאות. הוא עבר מיתר אחרי מיתר ואמר לעצמו: "תקין, הכול תקין". הוא הראה לי את הצילום וסיכם, "אין לך שום בעיה". "אבל יש לי צרידות", אמרתי לו. "תשתה מיץ תפוזים". "ולא צריך ניתוח?" - "ניתוח? למה ניתוח?! הכול בסדר. תהיה בריא!". אני כל כך נרגש. תודה לבורא כל עולמים. אני מספר, כדי שעוד אנשים ילמדו מזה וכמה שיותר. (מעובד מתוך 'השגחה פרטית')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבוסם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הרב חכם משה זקן מאזוז צ"ל

הרב חכם משה זקן מאזוז צ"ל - נולד בשנת ה'תרי"א (1851) בג'רבה שבתוניס. בצעירותו למד אצל הגאונים חכם אברהם הכהן, חכם סאסי מעתוק כהן יונתן וחכם חיים הכהן שהיה לרבו המובהק של רבינו. בשנת ה'תרל"ב (1870) רבינו התבקש לנהל את ענייני הקהל ברובע 'כבירה' שבג'רבה - תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון.

בשנת ה'תרל"ו (1875) התמנה לדיין בעיר ג'רבה. בשנת ה'תרס"ה (1905) התמנה לאב בית הדין. העמיד תלמידים רבים. רוב חכמי ג'רבה בדורות האחרונים סומכים ומתבססים על הוראותיו ופסיקותיו. בחכמתו הרבה ידע כיצד לדאוג לתווך בין בני זוג שלא יתגרשו. נפטר ביום ב' אייר ה'תרע"ה (1915). ציונו בג'רבה. חי כ-64 שנים. לאחר זמן הועלו עצמותיו לארץ.

אביו: ר' כמוס. **אשתו:** הרבנית מימיה. **מרבותיו:** חכם אברהם הכהן, חכם סאסי מעתוק כהן יונתן, וחכם חיים הכהן (רבו המובהק של רבינו). **מתלמידיו:** הצדיקים רבי מכלוף עידאן, רבי חיים חורי, רבי מרדכי אמייס הכהן ורבי יוסף בוכריץ. **מספריו:** **יסבר פנים** - חידושים על הש"ס **שערי משה** - שו"ת וחידושים בהלכה **שערי תורה** - חידושים ודרושים בהלכה **שם משה** - עניינים שונים **צדיק ונשגב** - על מסכת ביצה **ויקהל משה** - דרושים **קרא משה** - חידושים על התנ"ך ומאמרי חז"ל **הוראת זקן** - דינים והלכות באורח חיים ויורה דעה בערבית יהודית.

בערב שבת קודש, ב' אייר ה'תרע"ה, נפטר באי ג'רבה אב בית הדין הגאון רבי משה זקן מאזוז צ"ל. הצדיק נפטר כבן שישים וארבע שנים. על ההספד העידו "כי מעולם לא נעשה הספד מר וגדול כהספדו של רבינו הגדול זצוק"ל".

מקהילת ג'רבה נשלחו מברקים גם לקהילות אחרות כדי להודיע על האסון המר. המברק הגיע גם לקהילת טאטוויין ובו בקשה לדרוש בשבת בשבח הצדיק הנפטר לכבוד התורה ולומדיה. המברק הגיע בזמן לא נוח. באותו יום שישי הגיעו נחילי ארבה לעיר וכיסו את עין הארץ.

המושל ציווה על כל תושבי העיר והיהודים בכללם לצאת ולגרש את הארבה, לפני שיאכל את כל העשב והעצים. בני הקהילה עמלו בפרך בניסיון גירוש הארבה ונבצר מהם להתכונן כראוי לשבת קודש. יתר על כן, הם חששו פן יאלצו לעסוק במלאכה זו גם בשבת עצמה. יש בכך משום ביטול עונג שבת, תפילה בציבור ולא יוכלו גם להעלות את זכרו של הצדיק הנפטר ברוב עם כראוי לכבודו, והכל מפני גזירת המושל ומורא עונשו.

בין העוסקים בגירוש הארבה היה גם הגאון רבי דוד כהן צ"ל, רבה של העיר טאטוויין. תוך כדי עבודה, נשא את עיניו השמימה ואמר בקול רם: "ריבונו של עולם, אם כבודו של הרב הגדול זכותו תגן עלינו יקר בעיניך, מתחננים אנחנו לפניך, שמחר לא יישאר ארבה אחד בכל גבול העיר, כדי שנוכל לחלוק לרבינו את הכבוד הראוי!". החמה עמדה לשקוע. שבורים ורוצצים פנו היהודים לקבל את פני שבת המלכה ולאזור כוח ליום מחר.

למחרת השכימו, והנה הארבה באופן פלא נעלם מן העיר. לא נותר אפילו אחד! הכל נאספו לתפילה נרגשת, ושמעו דברים בשבח רבי משה זקן מאזוז צ"ל. רבה של העיר פנה לשלושה דיינים וביקש מהם שיחקקו את המעשה המופלא לדורות בגביית עדות! (מעובד מתוך 'מעייני השבוע', שהביא מתוך הספר 'שפתי צדיק')

מעשה באדם שכלתו לא ידעה לאפות לחם בתנור. כל לחם שהיתה אופה, היה יוצא שחור כפחם. האיש ניסה להשפיע על בנו לגרש את אשתו, אבל קודם לכן, האב ובנו באו לפני רבינו וסיפרו לו על העניין. רבינו קבע להם מועד להגיע אליו עם הכלה ביום פלוני אחר הצהריים. לאחר שיצאו מבית הצדיק הרב ביקש מאשתו כי ביום המיועד תאפה לו לחם שחור כפחם ותעטוף אותו יפה במפית.

כשהגיע היום האב ובנו באו עם הכלה. הרב עסק אז בלימודו. לפתע אשתו לאכול קראה לו. הרב אמר לה, שתמתין מעט עם הארוחה כי יש אנשים שממתנים לו. האנשים מיהרו לומר כי יש להם זמן וקודם הרב יסעד את ליבו. הרבנית הגישה את האוכל והלחם. הרב ניגש ליטול את ידיו, הוציא את הלחם מהמפית ולנגד האב ובנו נגלה הלחם שאשת הרב אפתה שחור כפחם.

הרב אכל אותו לאיטו כאילו רגיל בו. האב ובנו רואים ומשתאים. האב פנה לבנו ואמר: "אם הרב רגיל לאכול לחם כזה וסובל כך מאשתו, מה אנחנו נאמר?". הם מיד ביטלו את תוכנית הגירושין. (מעובד מתוך 'מעשי חכמי הספרדים')

הרב מאיר מאזוז סיפר על רבי משה זקן מאזוז שהיה רבה של חארה סגירה בג'רבה. אחד הסיפורים הוא, שאביו של הרב לקח אישה שניה. אותה אישה מסיבותיה לא הרשתה לבן רבי משה זקן מאזוז לקחת כלום. כשהיה רבינו צריך שמן ללמוד תורה לאורו הוא היה שולח את אשתו למטבח. היא היתה לוקחת שמן בפיה ומביאה אותו לבעלה כדי שיוכל ללמוד תורה לאורו.

אחרי שנים רבות עלתה משפחתה של הרבנית לארץ ישראל. הרבנית ביקשה גם כן להצטרף איתם ולעלות גם היא אבל בסוף ימיה לקחה בשיתוף ברגליה רח"ל. היא ביקשה מהם, שיוליכו אותה לקבר בעלה הרב ז"ל. הם לקחו אותה לשם. כשהגיעה לשם, היא בכתה ואמרה: "זכור נא כי כל התורה שלך ממני באה, שהייתי מביאה לך את השמן בפי וקעת אתה שוכח אותי?". היא לא זזה משם עד שהבריאה וחזרה ברגליה לביתה ואפילו זכתה לעלות לארץ עם משפחתה. ציונה בבאר שבע. (גדולי ישראל)

רמי מדאר סיפר: אני הייתי אחד מכמה חברים שהוציאו את עצמותיו של הצדיק הרב משה זקן מאזוז זצוק"ל. אותו יום היה יום בהיר מזג אוויר טוב רגוע. אנחנו חופרים עד שהגענו. היו כמה ספרי תורה קבורים לצדו של הרב. כשפתחנו את קברו של הצדיק רק הרמנו את הבלוק הראשון והנה פלא פלאים המזג אוויר ברגע אחד התהפך פתאום רוח חזקה ממש כמו טורנדו ופתאום התחילו לרדת טפטופים של גשם.

כולם ברחו למצוא מחבוא. אני הייתי בהלם מתבונן במחזה המופלא. רבי ברכיה דיעי ניגש אלי משך אותי ואמר: "מה אתה מסתכל, זה רב גדול". אמרתי לו: "חבל, שלא הבאתי מצלמה וצילמתי את המחזה" (בזמנו לא היה פלאפון עם מצלמה). תוך דקה הכול נרגע שוב כאילו לא קרה שום דבר: הכול חזר להיות בהיר שמש זורחת. חזרנו להוציא את עצמותיו של הרב הקדוש.

בְּרָכָה וְהַצְלָחָה

דתי שבמשך רבע שעה מסתובב סביב ביתו הסיק מיד את המסקנה: "הגנב בא לנסות את מזלו בפעם השלישית". הייתי אובד עצות, התפללתי בלבי שה' יעזור לי.

הבחנתי כי אחד מהשוטרים חובש כיפה. התעודדתי מכך והחלטתי לנסות ולהסביר לו את פשר התנהגותי. שמחתי כשהאיש גילה בקיאות בעניין. הוא הכיר את 'ברכת האילנות' וגם שמע על מעלתה של מצוות עניית אמן. הוא הבין גם כשהסברתי לו את ההידור שקיבלתי על עצמי, שלא לברך ברכה מבלי שמישהו יענה אחרי אמן.

קעת כשהבין מה חיפשתי מסביב לבית, השוטר ביקש ממני תעודת זהות. לאחר שבירר זאת הוא הגיע מיד למסקנה כי משהו השתבש. לא הייתי נראה כפושע.

"נראה לי שתפסת את האדם הלא נכון במקום הלא נכון", השוטר אמר לאיש, "אתה צריך להתנצל בפניו".

האיש לא ניסה להתווכח. הוא הרכין את ראשו בבושה תוך שהוא מביע את צערו. השוטר הפיג את המתח כשאמר לי: "קדימה, יש לך עכשיו שלושה שיענו אחריך אמן, זה הזמן לברך!".

התחלתי לברך בכוונה. בקושי עצרתי את הדמעות. השוטרים ענו אחרי 'אמן' ועזבו את המקום. נותרתי לבדי עם בעל הבית. הוא חש אי נעימות והוא התנצל שוב.

מובן שסלחתי. הבנתי שהוא טעה. האיש עדיין לא נרגע וביקש ממני להיכנס איתו הביתה. נכנסתי איתו. הבית היה ענקי, מפואר ושומם.

התיישבנו והאיש סיפר לי מעט מקורות חייו. מסתבר שהוא אדם אמיד מאוד. ברשותו כסף רב ונכסים, אבל אף לא טיפת אחת של נחת... הוא הוא התעניין על אודות משפחתי. הוא הופתע מאוד כשסיפרתי לו על המשפחה הברוכה שאני זוכה לגדל. עשרה ילדים בלי עין הרע.

האיש היה המום לחלוטין. דמעות עמדו בעיניו. לפתע הוא קם ממקומו, שלף מאי שם פנקס המחאות, רשם מה שרשם הושיט לי את צ'ק. התבוננתי והוכיתי בהלם כשנוכחתי בסכום שנרשם עליו: חמישים אלף ש"ח. לא פחות ולא יותר.

התביישתי לקחת, אבל האיש אמר לי בחביבות: "זה בסדר גמור, נשאר לי עוד הרבה גם אחרי זה. קח את הכסף וקנה לילדים שלך את הדרוש לחג. תגיד להם שמישהו שלח להם את הכסף באהבה רבה... אין לך מושג כמה שאני מעריך את הזכות שזכית בה, הלוואי שגם אני הייתי זוכה".

קעת לא יכולתי לעצור בעד הדמעות. הם היו דמעות של שמחה וגם של כאב, ועל יהודי שיש לו הרבה כל כך אבל בעצם אין לו כלום... נפרדנו בלחיצת יד חמימה.

להלן סיפור המעובד מתוך 'וכל מאמינים'. הסיפור נשלח מבעל המעשה, אברך מבית שמש, 'צדיק שומרי אמונים' שזכה לראות בהשגחה פרטית בזכות הקפדתו כשענה אמן וכך הוא סיפר:

ביום ד' בחודש ניסן נסעתי לביתי שבבית-שמש. במהלך הנסיעה התבוננתי בנוף המלבלב שסביבי ולפתע נזכרתי: עדיין לא ברכתי 'ברכת האילנות'.

הקפדתי להיות מ'זריזין מקדימין'. נפנית מהכביש למושב הראשון שהיה בדרכי. לאחר סיבוב קצר בין הבתים מצאתי את מבוקשי. לפניי ניצב בית פרטי מפואר מוקף בחצר רחבה שבה צומחים כמה עצי פרי. עצרתי את הרכב, ירדתי והתקרבתי לחצר.

(זה המקום להוסיף שהאברך סיפר, כי בשנים האחרונות הוא זוכה להקפיד באמירת ברכות השחר בחברותא מדי בוקר. בשנה האחרונה גם התחיל לשמש באופן בלתי רשמי לשמש 'כגבאי אמן' בבית הכנסת, שבו הוא מתפלל. רבים מהמתפללים שזיהו את החביבות שהוא רוחש לעניין, באים לומר בפניו את ברכות השחר. נושא ה'אמן' חדר אליו עמוק לנשמה, עד כדי כך שכיום אינו מסוגל לברך ברכה אם אין מישהו שיענה אחריו אמן).

כאשר עמדתי לברך ברכת האילנות נזכרתי בהנהגתי זו והתחלתי לחפש בסביבה מישהו שיענה אחרי. הסתובבתי סביב החצר תוך שאני מתפלל בליבי לפני הבורא שימציא לפני יהודי שיוכל לענות אחרי אמן.

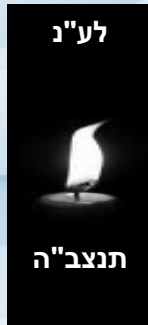
לפתע חשתי בחבטה עזה בגב. איש גבוה ושרירי הגיח מאחוריי ולפת את ידי בעוצמה כשהוא צועק: "תפסתי אותך סוף סוף. כל כלב בא יומו! מה חשבת? שתצליח להתחמק ממני?!". תוך כדי דיבור הוא משך אותי לתוך החצר, הושיב אותי על הרצפה. למרבה הבושה גם קשר את ידי מאחוריי באזיקון פלסטיק, שלא אברח חלילה...

הייתי המום. מרוב בהלה התחלתי לבכות: "מה אתה רוצה ממני?", שאלתי אותו, "מה עשיתי לך?". "כל מה שיש לך לומר- תאמר לשוטרים" האיש אמר. "מה בדיוק גרם לך להסתובב במשך רבע שעה מסביב לחצר שלי אם לא כדי לגנוב?!". ניסיתי להסביר לו שבסה"כ באתי לכאן כדי לברך את 'ברכת האילנות' וחיפשתי מישהו שיענה אחרי אמן.

האיש שכפי הנראה היה נעדר מושגים בסיסיים ביהדות לא הכיר ברכה שכזו. את ה'אמן' הכיר רק מה'קדיש' שהיה אומר פעם בשנה בבית הכנסת. חמש דקות לאחר מכן נעצרה לידינו ניידת משטרה.

שני שוטרים יצאו ממנה וביקשו להבין את הסיפור. האיש הציג בפניהם את גרסתו. רק אז הבנתי, מסתבר שבחודש האחרון פרצו פעמיים לביתו. לפי העדויות נראה כי מדובר במישהו שעטה על עצמו חזות דתית. עכשיו כשראה במצלמות אדם

הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב הרב יוסף בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
יצחק יצחק בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
פיבי מלכה בת מזלי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מתרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	כל נשמות עם ישראל	

הרב הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב הרב רחמי בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן רבקה ז"ל	חיים בן רחל ז"ל
ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי יזיזי בן קלרה ז"ל	קסאנש בת דגיטו ע"ה	חי יזיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חומטל בן רינה ז"ל	רחמה בת מסעודה ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה	ספרה בת פסיה ע"ה	סעידה בת תופחה ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

אחרי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת אחרי

- גורל לה' - 'גורל' החיים רק מיד ה' ב
- ממחרת הפסח - אסרו חג בעבותים ג
- וחי בהם - קיום המצוות מתוך חיות והתלהבות והתחדשות ה
- לעשות רצונך ולעבדך - יקום ויעשה ולא ישב בחיבוק ידיים ט
- בדמיך חיי - כל הקשיים והנסיונות הינם לטובת האדם ולהחיותו י
- ושמרתם את משמרתני - חיוב עשיית גדרים וסייגים ושכרם הטוב של גודרי גדר יד

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת אהרי

כי הכל בידי שמים, וגם בהמה ההולכת לאבדון - לעזאזל, לא יקרה כזאת רק אם כך גור עליה הקב"ה בהשגחתו העליונה על כל פרט ופרט בברואי עולם, ועל כן ציוונו על 'בחירת' השעיר לעזאזל ע"י 'גורל', כי מהותו של גורל שאין בו עירוב בן אנוש בתוצאותיו, וניכר בעליל שהוא בגזירת עליון, וללמד על 'הכלל' כולו יצא.

גורל לה' - 'גורל' החיים רק מיד ה' בפרשתן^א (טז ח), 'ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל'. מצינו בפירוש רבינו סעדיה גאון ביאור נפלא בטעמא דמילתא שציווה הקב"ה להטיל גורל איזה שעיר יהא נבחר לה' ומי הוא שעתיד להישלח המדברה, כי רצה הקב"ה ללמדנו כלל גדול ביסוד האמונה לכל תהלוכות החיים,

א. כתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע וז"ל, אאמו"ר זצוקלה"ה (הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע) כשהיה קורא בשבת זו פר' יוה"כ היה לו געגועין גדולים על יוה"כ כמעט עד כלות הנפש, והיה אומר משל, כשרוקחין מרקחת קודם הנישואין בשביל הנישואין טועמין מן המרקחת גם בשעה ההיא, וכך בשבת זו צריך להתעורר בקדושת יום הכיפורים, עכ"ל. ב. לפני למעלה מיובל שנים, אירע שכמה מטוסים (פליגערס) נפלו בתוך תקופה קצרה, באותו זמן היה אברך שהוצרך ליסע לחו"ל, וחשש ופחד מאד מנסיעה כזו, ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע לגלות לו תעלומות לבו, אמר לו החזון איש, וכי חושב אתה שה'מטוס' הוא הנופל, הלא האדם הוא הנופל...

בזמנו של רבי ירוחם ממיר זי"ע אירע פעם שהרבה כפריים נסעו יחדיו לעבר העיירה מיר, ובעלותם על הגשר שעל פני מימיה של מיר, קרס הגשר, וימותו כל הכפריים. כשבא הדבר לאזני רבי ירוחם נענה ואמר, ראו נא, מלך בשר ודם צריך לשמור על הפושעים שנתפסו למלכות שלא יברחו ויחמקו מידו, על כן יחבשם בבית האסורים עד הזמן המיועד לקיום גז"ד, ואז יוציאם להורג. לא כך היא דרכו של הקב"ה, הריהו נותן לכל פושע להמשיך את שגרת חייו. ובבוא הזמן המיועד מזמן את כל המחויבים מיתה לפונדק אחד, מעל לגשר אחד, ושם נוטל את חייהם. ופשיטא ואין צריך לומר כי טיפשות גדולה היא לומר, מפני שעלה זה על גבי הגשר נפל ומת וכל כיוצא בזה. אלא הנכון לומר - מפני שהוצרך זה למות העלהו הקב"ה על גבי הגשר.

הגרי"ז מבריסק זצוק"ל היה אומר, שהאומר 'איבדתי מעות ברחובה של עיר מאחר שנהיה לי חור בכיס בגדי, ומשם נפלו מעותי' שוטה הייתי שלא תפרתי וסגרתי את החור מיד כשנפער, הרי זה כפירה בהנהגת ה', אין לו אלא לומר מאחר ורצה הקב"ה שאאבד את מעותי על כן נתהווה לי חור בכיסי (ולכן באה אליו העצלות שלא לתקן ולתפור החור).

ג. וכך איתא ב'יכין' על מסכת תמיד (א ב) דכתיב שם גבי גורל הפיס זכה מי שזכה, ולכאורה יש להקשות שתיבות 'מי שזכה' נראות כמיותרות ומחוסרי הבנה, וכי יש מקום לומר שזכה מי שלא זכה, הרי בוודאי הזוכה שזכה הוא שזכה... אלא מבאר ה'יכין' וז"ל. אע"ג שהפילו גורל, לא היה דרך מקרה (מי שיזכה בגורל), רק מה' כל משפטו, ורק מי שראוי וזכאי לכך משמים, הוא הוא שזכה בגורל בכל עבודה ועבודה, עכ"ל. כלומר זכה בעולם הזה מי שזכה בשמים ממעל. הרי לך שאין דבר נעשה מעצמו בעולם הזה, אלא הכל בהכרזה והנהגה ממעל יעשה.

מעשה היה באיש יהודי שהיה דחוק מאוד בפרנסתו ולא הצליח להביא טרף לביתו, בצר לו ניגש אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי קדוש, חוס ורחם נא עלי, יגלה לי הרבי ברוח הקודש מהו ה'מספר' העומד לעלות בגורל (לאטערי) בזמן הקרוב, כי עני ואביון אנכי ועלה בדעתי לקנות כרטיס לוטו למען אזכה בסכום הגדול וממילא יבוא סוף וקץ לכל צרותיי, ענה לו החזון"א, וכי נדמה לך כי מן השמים נגזר ש'מספר' פלוני יעלה בגורל... לא ולא, אלא משמים נגזר על האדם שיזכה בגורל, וממילא זוכים המספרים שהוא מילא בכרטיס הגורל, ואם לא נגזר עליך שתזכה - אזי אותם מספרים לא יעלו ולא יורידו...

ד. עוד עלינו להתבונן בהאמור בפרשתן בעניין 'שני השעירים' אשר הביאום אל בית המקדש לעבודת יום הכיפורים, שבאותה שעה ששחטו את השעיר לה' עדיין היה השעיר השני עומד חי (טז ח), ולא היה משתלח אלא לאחר

ממחרת הפסח - אסרו חג בעבותים

ומבאר החתם סופר, כי לאחר שעשה הכה"ג את העבודה הנוראה בקודש פנימה ונתקדש על ידה בקדושה עליונה, אזי גם העבודה השכיחה והמצויה שעושה נעשית מעתה בתוספת קדושה - שהרי היא נעשית על ידי אדם קדוש, וממילא יש לה יתרון מעלה וקדושה יותר מהעבודה הגדולה שקדמה לה, ומשום כך צריך הכהן הגדול למבול כהכנה לקדושה היתירה שעומד לעשות בעבודתו בבגדי זהב. וכה הם דבריו בזה"ל, דלאחר שנתקדש אדם בקדושה יתירה אז אח"כ ע"י מצותיו ותורתו אפילו מצות הפשוטים מתעלים ומתקדשים ביתר שאת, ע"כ אחר שנתקדש בבגדי לבן ועבודת פנים אז עבודתו בבגדי זהב אעפ"י שעובד בחוץ וקרבת פשוטים הרגילים ושכיחים, מ"מ הם מתעלים ביתר שאת שנעשים עתה ע"י קדוש עליון כזה, ע"כ צריך טבילה לעילוי קדושה. עכ"ל.

בפרשתן (טז כג-כד), 'ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבר אשר לבש וגו', ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו וגו', ופירש רש"י, שכשם שכאשר היה הכהן הגדול עומד ללבוש בגדי לבן היה טעון טבילה, כך כאשר משנה מבגדי לבן לבגדי זהב הרי הוא טעון טבילה. הקשה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה) שלכאורה צריך ביאור מה טעם יש בה בטבילה זו, בשלמא כאשר מחליף מבגדי זהב לבגדי לבן בכדי להיכנס לפני ולפנים אכן בדין הוא שיטבול, מאחר שעד עתה עסק בקדושה 'קלה' יותר ועומד לעסוק בקדושה חמורה, אבל כאשר פושט את בגדי הבר בכדי ללבוש בגדי זהב הרי זה כמי שהולך מן החמור אל הקל ומה צורך יש לו לטבול.

כל העבודה בהקטרת הקטורת לפני ולפנים והזאת דם הפר והשעיר, ובכל אותו הזמן שנמשכה העבודה היה נדמה לשעיר כי שפר עליו גורלו וחלקו, שהרי את חברו שחטו ואילו הוא נותר בחיים, ואף 'יוצא בשלום מן הקודש'... שמוציאים אותו כשהוא חי מבית המקדש, אמנם בסופו של דבר יתברר לו כי חברו ה'מסכן' זכה להיות קרבן לה', ושיכנס מדמו לקדשי הקדשים, ואילו הוא נשלח לעזאזל... והרי זה 'משל' על כל תהלוכות העולם, שלא כל מה שנראה כ'רע לו' אכן כך הוא הדבר באמת, ולא כל מה שנדמה ש'טוב לו' שאכן טוב לו... (ע"פ הרש"ר הירש), אלא אדרבה זה שעלה עליו הגורל להישחט הוא הקדוש לה'.

מעין זה מצינו עוד בפרשתן בענין ה'קטורת' של יום הכיפורים, דכתיב בה 'קטרת סמים דקה' (טז יב), וכך נאמר בברייתא דפיטום הקטורת 'תנו רבנן פיטום הקטורת כיצד, שלש מאות ושישים ושמונה מנים היו בה כמנין ימות החמה, מנה לכל יום וכו', ושלושה מנים יתירים שמהם מכניס כהן גדול מלוא חפניו ביום הכפורים, ומחזירן למכתשת בערב יום הכפורים ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה, והנה בשעה שמוציאים אותם שלושת מנים בערב יוה"כ הרי הם 'צועקים' מרה... מה נשתנינו משאר הקטורת, מדוע מוציאים אותנו מן הכלל... ולא עוד אלא שמחזירים אותנו למכתשת לדוק ולשחוק אותנו ולהכות בנו מכות נאמנות עד אשר נהיה דקה מן הדקה... אכן כעבור יום אחד בלבד מתורצים כל הקושיות בבת אחת, לא היה בכך שינוי לגרעיות אלא דייקא למעליותא, אתם נבחרתם לזכות להיכנס לפני ולפנים, וכל אותם המכות במכתשת לא היו אלא כדי לזכך ולרומם אתכם שתהיו ראויים להתקרב אל הקודש פנימה. וללמדנו ארחות חיים, שכל מכה ומכה הבאה על האדם, ובפרט כשמרגיש במיצר כשהוא נתון ב'מכתשת' רח"ל, הכל בא עליו בכדי לזככו ולהעלותו מעלה מעלה ברוחניות ובגשמיות.

הרה"ק רבי ישע"לע מקרעסטיר זי"ע נסע בשנתו האחרונה לפקוד את ציונו הק' של הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע ביומא דהילולא דיליה (כ"ה ניסן), שם חלקו לו כבוד גדול, כשרבים רבים מסתופפים בצילו ומבקשים ברכתו. והנה מרוב הדוחק דרך אחד מההמון עם על רגלו ונפצעה עד זוב דם, וכל המקום נעשה מזוהם ל"ע, מחמת כן הרגיש שלא בטוב וחש ייסורים קשים, בקשו מקורביו לשכור מרכבה מהירה הנקראת 'שנעל צוק' למען יוכל להגיע במהרה לביתו ולנוח שם, אבל רבי ישע"לע מיאן לכך, באומרו 'א שאד אויף אידיש געלט' (חבל על הסכום הגדול כדי שכירת מרכבה זו, וכל זה בשעה שהתגלגלו אצלו סכומים אדירים, מ"מ כל זה היה מוקדש לטובתם של ישראל ולצדקותיו המרובים ולא רצה לבזבז מהם לעצמו), ואכן נסע ברכבת, ובדרך הרגיש רע מאוד, וכשהגיעו סוף סוף לקרעסטיר רצו להחיש רופא להקל מעליו ייסוריו, ולא נתן להם רבי ישע"לע, כשהוא אומר, שאין בידם להושיעו כי כבר נגזרה גזירה... מאחר ששלטה בו עינא בישא. והוסיף לומר, שבאמת גם בשנה שעברה כשהיה בצאנז פגעה בו עין רעה, אלא שכאשר חזרו מצאנז לקרעסטיר ועברו בגבול בין גאליציע לאונגארן (הונגריה) עכבו שומרי הגבול כמה מהמקורבים ואנשי הבית מאחר שהפפורט ואישורי המעבר היו מזוייפים, ובאותה שעה עבר עלינו 'עגמת נפש' על מעצרים ותפיסתם ביד השומרים, ועגמת נפש זו המתיקה את הגזירה ממוות לחיים.

באר הפרשה - פרשת אהרי

ומיד 'ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה'. ולכאורה צריך ביאור, מהו שאמר 'אסורה', להיכן יסור לראות, והרי ה'מראה הגדול' נמצא לפניו, במקום שעמד שם. אלא פירשו בזה, כי בא לרמוז, שמשה רבינו התפלל, הנה ראיתי כאן 'גילוי שכינה' ומראה גדול, אנא עזרני אלוהי, שגם בשעת 'אסורה' כשאסור ואלך מן המראה, עדיין אראה את המראה הגדול הזה - שלא יזווג ממני רגשי הקודש. זאת ועוד, שכך אמר משה אסורה - אקשור עצמי (כמו 'מתיר אסורים') אל המראה הגדול הזה, ואחזק בקרבי כל אותם רגשי הקודש הנעלים. וללמד על הכלל כולו יצא, שבכל עת וזמן שזוכה האדם להתרוממות ולהתעוררות הרי עליו לקשור עצמו שתהא אותה הארת הקודש בת קיימא גם כש'יסור' ממנה, ולא תחלוף מיד, אלא תישאר בקרבו לאורך ימים'.

כלפי מה הדברים אמורים, והרי אין לנו בעוה"ר כהנים בעבודתם, אלא שלדין ייאמר, בעמדנו ב'חסל סידור פסח' - לאחר חג המצות שעעל"ט, לבל יאמר האדם כבר תמו וכלו ימים המרוממים והנה הגענו ל'ימים אשר אין חפץ בהם', אלא אדרבה, עתה לאחר כל עבודת החג וההתעלות שזכינו לה בחסדי ה' - הרי העבודה 'הפשוטה הרגילה והשכיחה היא מתעלה ביתר שאת', וכל מצווה ומצווה וכל מעשה טוב שאנו עושים עתה יש לה יתרון קדושה ביותר. זאת ועוד, כי כל תכלית 'הימים הטובים' הינם ליתן לאדם כח שיוכל להתקדם ולהתעלות בעבודתו ב'ימות החול'.

הנה כתיב בהתגלות האלוקית הראשונה למשה רבינו (שמות ג ב-ג) 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל',

ה. הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע נשא משלו, לאחד שהיה לו 'חמור' נאמן, עמו נשא משאותיו ונסע במסעותיו, ויהי היום, באמצע הדרך - שוד ושבר, החמור עם משאותיו נפל לבירא עמיקתא, לא איבד האיש עשתונותיו, הזעיק מיד את המנוף (crane) וזה עשה עבורו את העבודה בשלימות בהגביהו את החמור עם כל המשאות לדרך המלך. אחר הדברים האלה עשה האיש ק"ו בעצמו, וכך דרש, אם המנוף הצליח להגביה את החמור, מדוע עלי ליסע הנה והנה עם החמור, וכי לא עדיף שאתחיל להשתמש עם המנוף לצורך נסיעת ונשיאת המשאות... וכך עשה, העמיס את חבילי משאותיו על המנוף, אבל משבא להמשיך בדרכו, מצא שהמנוף אינו זו אפילו מרחק פסיעה אחת, ותמה האיש מאד, על מה אירע לו ככה... עד שבא חכם אחד והאיר את עיניו, שכל ה'קל וחומר' שנשא בעצמו פריכא הוא, כי אין כוחו של המנוף אלא בהגבהת חפצים וחבילות, אבל אין לו כל כח להמשיך ולהתקדם בדרך, ורק החמור הפשוט הוא יכול עשות כן. כל זה כדרך משל לדידן, כוחם של חגים ומועדים להגביה את האדם מעל כל ה'בורות' שנפל בהם בימי החולין, אבל להמשיך ולהתקדם בדרכיו אי אפשר לו אלא ע"י עבודתו בפשטות בכל יום ויום מימות החול, ובזה יעלה ויבוא לידי מעמדו הראוי לו.

ו. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע הקשה (עיי' שפ"א פרשת שמות תרל"ח), מה היתה תמיהתו הגדולה של משה 'מדוע לא יבער הסנה', והרי ודאי ידע ש'אש' זו אינה אלא 'אש רוחנית', ואש זו אינה שורפת ומבערת דברים גשמיים, וכדאיתא בגמ' (חגיגה כז.) 'מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו', והיינו טעמא כי האש שעל המזבח היתה אש מן השמים, ומטעם זה גם 'לא כיבו גשמים אש של עצי המערכה' (אבות ה ה). ומבאר, כי אכן לא התקשה משה מדוע לא 'נשרף' הסנה עד שיתכלה מן העולם, אלא כיצד יתכן שיש התגלות אלוקית על הסנה והסנה נשאר סנה... מדוע לא 'יבער' בשלהבת אש קודש אל הקב"ה...

לדין ייאמר, היאך יתכן שלאחר ימים קדושים כאלו ה'סנה' יישאר סנה יבש ולא 'יבער' אל הקב"ה... ז. וכמו שפירשו צדיקים בלשון הכתוב (תהלים לב ו) 'על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים אליו לא יגיעו', ש'לעת מצוא' רומז לעת יציאתנו מן הקודש, ועל זאת יתפלל כל חסיד שתשאר בקרבו אותה קדושה שזכה לה, וששטף מים רבים לא 'ישטוף' אותה כאילו לא היה כלום... (עי' תורת אבות שבת רטז).

וכבר השווה את הדבר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בדרך משל, לאיש שהיה 'שיכור' וכל מעשהו סביב ה'שתיה', באחד הימים ראה איזה בקבוק אצל ה'סוחר', והבין שמדובר משופרא דשופרא, ניגש אל הסוחר ושאלו מה יקר - מה מחיר בקבוק הלזה, מכמה מעות עלי להפרד בכדי שאזכה בבקבוק כזה, ענה לו הסוחר, אלפיים דולר טבין ותקילין לא פחות ולא יותר, אך זה האיש שכל ימיו התעסק אך ורק בשתיה היה עני ואביון, על כן החל לחסוך מפיתו הדלה, וגם מכר מכלי ביתו, ולקח הלוואות עד שהשיג את כל הסכום. בשמחה רבה קנה את הבקבוק, ללא אומר ודברים פתח הבקבוק וגם ערך 'סיום' עליו, שתה והחיה עצמו, והרגיש את עצמו שלא בעלמא הדין... כעבור

וזכר בראשית אברהם וביאר הרה"ק מאיז'ביצא זי"ע במה שאמר אברהם אבינו בברית בין הבתרים (בראשית טו ח-ט) 'ויאמר ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה, ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת' וגו', שאברהם אבינו שאל את השי"ת אחר שזכה לשמוע ולראות את דבר ה' במחזה, כיצד אוכל לירש את המראה הגדול שיהא בר קיימא בקרבי ולא תפוג השפעתו ממני כחלוף זמן. ועל זה השיב לו הקב"ה 'קחה לי עגלה משולשת' שהכוונה היא על הקרבנות (כדאיתא ברש"י שם), והיינו שעל ידי שיתחזק האדם בעבודתו, ויקריב מעצמו קרבן לה', עי"ז יוכל להתחזק בעצמו את ההתעלות הגדולה שהיה לו.

והי בהם - קיום המצוות מתוך חיות והתלהבות והתחדשות בפרשתן (יח ה), 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם', רמזו בה ה'של"ה' הק' (שער האותיות ז' - זריות) שעל האדם לקיים את התורה והמצוה בחיות ובוריות² ולא בעצלתיים, כי יש באדם רוח עצלות

והדברים אמורים ביותר בעמדנו 'ממחרת הפסח', כאשר זכינו לסדר אותו ולחוג את חג המצות בס"ד, עלינו לשמור בקרבנו את ההתעלות שהיה מנת חלקנו בחג. וכאשר פירש הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע (מהרי"ה, ליקוטים) בנוסח התפילה (ואמונה כל זאת בתפילת ערבית) 'מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה זה א-לי ענו ואמרו ה' ימלוך לעולם ועד', שלכאורה צ"ב מדוע בחרו להביא מכל פסוקי 'שירת הים' דייקא פסוק זה, ומה עוד שפסוק זה נאמר בסוף ה'שירה', והוא פסוק הקצר ביותר... אלא ביאורו, כי בשעה שזכו להתגלות הנוראה, שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, עד שכביכול היו מראים באצבע ואומרים 'זה א-לי' (רש"י), מיד אמרו ה' ימלוך לעולם ועד, כדי שההארה הקדושה והעצומה הזאת לא תהא רק לשעתה אלא תימשך בקרבם לעולם ועד, ולזאת יזכו ע"י שקיבלו עליהם את עול מלכותו³.

וכבר פירשו בלשון הכתוב (תהילים קיח כז) 'אסרו חג בעבותים', היינו לקשור את היו"ט בעבותות על ידי קבלות טובות² שמהם לא יזוז בכל זמן ועידן.

כמה שעות החל להרגיש צורך לקיים 'חיל בלע ויקיאנו' כמנהג השיכורים, אך גם מתוך שכרותו העמוקה תפס את עצמו ואמר - כמה טרחות ויגיעות היו לי עד שהשגתי המשקה המשובח הזה, וכי עתה אקיא את הכל... ולכן התאפק בכל כוחותיו מלהקיא. לדידן ייאמר, עברו עלינו כה זמנים גבוהים, רבות טרחנו סביבם, עד שאמרנו 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', וכי כעת ח"ו נקיא את הכל מבלי להשאיר מאומה בקרבנו...

ח. הנה איתא בגמ' (חגיגה כו:) שהיו מגביהים את שולחן הפנים ברגל ומראים לעולי רגלים שנעשה נס בלחם הפנים, והריהו חם בשעת סילוקו מן השולחן כביום שהניחוהו על השולחן, שנאמר (שמואל א' כ"א ז) 'לשום לחם חום ביום הלקחו', ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום. ולכאורה יש לתמוה מדוע בחרו להראות נס זה דייקא, והלא בבית המקדש היו בכל עת ובכל עונה ניסים ונפלאות 'ועשרה ניסים נעשו לאבותינו במקדש', ומה המיוחד בנס זה שנשאר הלחם חם. וביאר בה הרה"ק האמרי אמת' זי"ע שרמזו רמזו בזה לעולי רגלים, הנה כעת הזאת בהיותם 'בבית הגדול והקדוש - בית המקדש' בוערים הינכם באש קודש, אחר שזכיתם לראות את פני האדון ה' ולקיים מצות יראה כל זכורך, עליכם לשמור בקרבכם אש זאת - שיהא 'הלחם חם' אף לאחר סידורו - כשתשובו לביתכם, כמו בשעה הראשונה, ואמרו להם 'ראו חיבתכם לפני המקום' שעבודה זו היא החביבה לפני המקום ב"ה.

ט. וכה אמר הרה"ק האמרי אמת' זי"ע כי שניים המה בקרא 'אסרו חג בעבותים', וננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו' (תהילים ב ג), יש מי שאומר אחר 'שביעי של פסח' - אחר החג, הבה נתק עצמנו מכל עניני החג ל"ע, והמשכיל יאמר, אדרבה, הבה נקשור עצמו בעבותות וחבלים לחג העבר. הוסיף ע"ז בנו הרה"ק הפני מנחם' זי"ע, כי שגור בפי העולם לומר 'אסרו חג בעבותים' - שצריך לקשור את היום טוב' אלינו, ובאמת אין זה נכון, כי היו"ט איננו בורח כלל וכלל, אלא לנו ייאמר, שלא נברח ממנו אלא נחבר ונקשור עצמנו אליו.

י. ובזה ביארו מה שאמרו חז"ל (תענית כ:): שאלו תלמידיך את רבי אדא בר אבהו במה הארכת ימים, ובתוך דבריו אמר להם 'מעולם לא ישנתי בבית המדרש', שכוונתו הייתה שלא היה בבית המדרש כישן, אלא תמיד קיים בעצמו 'וחי בהם' בהתחדשות גדולה ובחיות.

יא. הבט נא וראה דברות קדשו של הרה"ק האבני נזר' זי"ע (אביר הרועים אות קי"ג) בלשונו הטהור, כל הדחקות והצרות שיש לישראל בכל העולם רח"ל, הוא הכל בשביל שלומדים הגמרא כאדם שרוצה לישן שלופעדיג, ואם היה העולם מצייתים לו, ולמדו הגמרא עם חיות, היה הוא ערב בדבר שלא יחסר לשום ישראל פרנסה.

באר הפרשה - פרשת אהרי

ועצבות המכבידים את כל אבריו². קרוב לענין שפירש רש"י במסכת ברכות (נא.) על הדברים הנאמרים בכוס של ברכה, ואחד מהן 'חי', פירש רש"י (ד"ה חי), פרישק"א בלע"ז. כלומר, שהוא בריא ולא הופג מעמו, והכל ענין אחד. כי כך מוטל עלינו לקיים את התורה והמצוה - באופן של 'וחי בהם'³, מתוך חיות והתחדשות בתורה ועבודה⁴.

יב. ועיקר כל ה'תורה והמצווה' לקיים 'וחי בהם' בחיות והתלהבות, ידוע העובדא שפעם הילך מרן הבעש"ט הק' זי"ע בסמוך לנהר, והימים היו ימות החורף באותן עיירות שהקור מתגבר למאד, ומי הנהר קפאו עד שהיה אפשר להלך שם ביבשה בתוך הים. והנה ראו התלמידים היאך שהבעש"ט מתבונן בנעשה שם, אחמ"כ נענה אליהם, הראיתם כוחה של קרירות, כי ראיתי אחד מן הערלים חורט על הנהר הקפוא צורת שתי וערב (והוא כע"ז ממש, שו"ע יו"ד קמא), והרי אין לך דבר טהור כמי הנהר - מים חיים המטהרים כל צרוע וכל זב, ואף הם עצמם אינם מקבלים טומאה (פסחים טז.), ויהי אך 'קפאו' המים, אפשר לחרוט בהם צורת טומאה חמורה. לדידן ייאמר, עד כמה יש לנו להזהר ולהשמר מ'קרירות', ועלינו להלהיב ליבנו ונפשנו ב'שלהבת אש קודש' לה' ולתורתו, ובזה נזכה לטהר ליבנו קמיה אבינו שבשמים.

מעשה בהרה"צ ר' מרדכי לידער זצ"ל המכונה ר' מאטקי, מגדולי האריות בחבורת החסידים בטבריא, שהיה עורך 'נסיעות' לרבו הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע. פעם אחת נשאל ר' מאטקי מפי רבה של ירושלים הגה"צ רבי שמואל סלנט זצ"ל לשם מה הנו זקוק לנסוע לרבו, וכי מה חסר לו בעבודתו הקדושה שבעבור זה הוא נודד למרחקים בדרך ארוכה המפרכת גוף ונפש. נענה לו רבי מאטקי, כי הנה איתא במשנה (בסוף סוטה) 'משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים, משמת בן עזאי בטלו השקדנים, משמת בן זומא בטלו הדרשנים וכו', משמת רבן גמליאל הזקן בטל כבוד התורה ומתנה טהרה ופרישות', וכל הרואה יתמה מדוע נקטו לגבי טהרה ופרישות לשון מתה ולא אמרו 'בטלה טהרה ופרישות' כדרך שנזכר בכל המשנה, אלא ביאורו, כי אכן לא בטלה טהרה ופרישות כלל, אלא שהיא בגדר 'מתה' בלא חיות, שרבו הנוהגים בגינוני פרישות ומרבים לטהר עצמם, אבל הם עושים זאת 'בעל כרחם' בלא שמחה ותענוג מגודל הזכייה שהם זוכים לעמוד לפני ה' ולשרתו, ומשום כך נוסע הוא לרבו היסוד העבודה לקנות 'סם חיים', ולקבל פרישקייט וחיות בעבודתו.

וכבר שמעתי מת"ח חשוב שליט"א לבאר בלשון ששנו חכמים (אבות ד ל) 'ועל כרחך אתה חי וכו' ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה', שנכלל בזה כי על מה שאתה חי 'בעל כרחך' - בלא שמחה וחיות, על הא גופא אתה עתיד ליתן דין וחשבון...

יג. יש שהוכיחו מדברי הירושלמי (סוכה ג א) שמפרש טעמא מדוע 'לולב היבש פסול' דכתיב (תהלים קטו יז) 'לא המתים יהללו י-ה'. והלא דברים קל וחומר, ומה אם המקיים מצוה כשהוא מלא חיות - אלא שהלולב שבידו יבש הוא, אינו יוצא ידי חובתו משום 'לא המתים יהללו י-ה', ק"ו בן בנו של ק"ו כאשר הלולב ירוק ומלא חיות אלא שהאדם הנוטלו 'יבש' הוא, מבלי חיות, בודאי שיש בו חסרון של 'לא המתים יהללו'...

יד. סיפר 'עסקן' ידוע בעי"ת בית שמש יצ"ו, שבאה אליו אחת מבנות היהודים, בקול נהי ובכי, כי הבעל מסתובב בבית וחי בו כאילו שהכל נעשה מאליו בבית זה... אינו רואה מאומה ממה שהיא עושה... אינו 'גורס' אותה כלל וכלל. קרא העסקן לאברך, והאיר את עיניו, דע כי נשאת ב"ה עם 'בשר ודם', היא צריכה הערכה בכדי חיותה, ראה מעתה לתת לה את הדבר הלזה שהיא כה נזקקת לו, האברך שהוא 'בר דעת' שמע דברים של טעם, סבר וקיבל. לא ארכו הימים, והנה היא שבה להתלונן שלא 'זו מאומה', קרא העסקן שוב לאברך, ושאלו מדוע לא שיניתי דרכיך כאשר דברנו מפורשות. ענה האברך, איני יודע - קבלתי את דבריך וקיימתי אותם, מילאתי ארון עם מתנות מכל הסוגים והמינים, כמו"כ הנחתי בו כמה וכמה מכתבים של דברי הערכה ותודה המתאימים לכל העתים והמצבים, וכה אמרתי לה בפנים מאירות ובלב שלם, ראי נא, איני יודע מתי הוא יום הולדת, מתי יום הנישואין, מתי את עובדת קשה עבורי ועבור בני הבית, ומתי עבודתך קלה, מתי את 'יולדת', על כן, בכל עת שאת מבינה שמגיע לך איזו 'הערכה', קחי מארון זה כמה שאת מבינה וכמה שאת רוצה... בצירוף מכתב המתאים למאורע, למותר לציין, כי אין בזה כל תשובה, לא הערכה ולא חשיבות, לא 'לב' ולא הרגשת טוב, אלא אטימות לב ורוע מידות...

ולדידן, פעמים שיש החושבים, מה ה' שואל מעמי, תפילה, מידות, הנה - התפללתי, כך וכך תורה למדתי, כך וכך מצוות קיימתי מכל הסוגים והמינים, ומצידי הכל בסדר - מילאתי את ה'ארון' בכל מה שצריך - הנחתי בו שעות שעות של תורה, אלפי 'שחרית'ים וכו', עשרות ומאות ספרי תהלים שאמרת, ומעתה - כביכול, יקחו מן

השמים בכל עת שצריכים כמה שצריכים. טעות היא ביד האומר או חושב כן, כי לא זוהי המטרה, אלא הקב"ה ציוונו לעסוק בדברי תורה בכדי שנתחבר ונתקרב אליו - כלשון חז"ל הקב"ה יושב ושונה כנגדו, וכן כל תרי"ג מצוות הנם כלשון הזוהר הק' (ח"ב פב): תרי"ג עטין - תרי"ג עצות איך להתדבק בו, וגילו לנו רבותינו כי מצווה מלשון צוותא - להתחבר אל ה', ואתה בא וממלא ארונות מהם... וכי זוהי התכלית... הרי העיקר הוא הקשר בלב, כוונת וצירוף הלב לכל ענין, ואם אין את החיבור והתקרבות הלב חסר בעיקר המטרה והתכלית.

כענין הזה, מספר הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א שסיפר הגה"ח רבי מענדל פוטערפאס ע"ה, אשר בהיותו בחור צעיר פגש באחד מזקני העובדים התמימים, וראה שהוא מוטרד וקודר. אמר רבי מענדל ילדות היתה בי, ושאלתיו 'מה פשר עצבות זו', נענה הלה בסבלנות, 'שמח בחור בילדותך', לך נאה לשמוח. החיים לפניך, ראוי שתשמח. אבל אני, זקני הלבין, עוד מעט אדרש למסור דין וחשבון, ועל זה אנכי דואג. תמה ר' מענדל, וכי מע"כ דואג, הלוואי שכל עם ישראל יוכלו למסור דין וחשבון כמוך... ענה לו הישיש בהקפדה, וכי מה הנך יודע איזה דין וחשבון אצטרך לתת, אני אומר לך עם מה אבוא השמימה, ובכן הסכת ושמע - בכל יום פותח אני שק חדש. פוקח עיניים ואומר 'מודה אני' - לתוך השק. נטילת ידיים - לשק. ברכות התורה, לשק. ברכות השחר, לשק. פותח בשיעורי תורה, הלכה וחסידות - לשק. עטיפת טלית והנחת תפילין - לשק. תפלת שחרית - לשק. נטילת ידיים והמוציא, פת שחרית וברכת המזון - לשק. לימוד בחברותא ולשק. מוסר שיעור ולשק. מזכה יהודים במצוות, עושה מעשי חסד ברוחניות ובגשמיות, ולשק. תפלת מנחה וערבית - לשק. עוד שיעורי תורה - לשק. חשבון נפש ותשובה וקריאת שמע שעל המטה, ולשק. ואז אני צורר את השק הגדוש ומעלהו עמי, מחר אפתח שק חדש. וכך אני עושה שלוש מאות שישים וחמישה שקים מלאים וגדושים בשנה, במשך שמונים שנות חיים. ואתה תספר לי עם מה יש לי לבוא למרום... איזו חוצפה... הבחור נדהם. לא התכוון לכזה גילוי לב. אבל עכשיו שאל ותמה, אדרבה, א"כ, ממה מע"כ דואג, אם ברשותך אוצר כה גדול, נתן בו הלה עיניים יוקדות, ואמר, משום כך אני כה מוטרד, למה לתוך השק - למה לא לתוכי...

צא ולמד, אכן, כמה נפלאים מעשינו, כמה מרעיש... מאה ברכות ליום, ונניח שהיו בכוונה ראויה, אבל האם נכנסו לתוכנו, חלחלו בנו, או שרק עברו לידנו - בסמיכות אלינו, נזקפו לזכותנו ותו לא, וכן הוא בכל המצוות, האם המצוות אכן מקדשות אותנו, האם התורה מגדלתנו ומרוממתנו, והצדקה מרוממת אותנו, או שמא... כעין זה שמעתי על משפיע נודע שלעת זקנותו לגודל חולשתו כבר לא היה יכול לאכול כדרכו מימים ימימה, ולא היה גופו ניזון אלא מגעלעכל (חלמון) של ביצה שאכל דבר יום ביומו. באחד הימים שאלו אחד התלמידים לשלומו, נענה הזקן ואמר, ברוך הוי"ה, ברוך הוא וברוך שמו, הלוואי שמצבי ברוחניות יהיה טוב כמו שהוא בגשמיות... תמה התלמיד באזניו, וכי מה כל כך טוב לרבי בגשמיות כשאינו ניזון אלא אך ורק מחלמון ביצה, נענה הזקן ואמר, אכן רק געלעכל, אבל הוא נכנס לתוך רמ"ח אברי ושס"ה גידי ונעשה חלק מהם, וכי אוכל לומר כך על תפלתי או על תורתך - וכי יכול אני לומר שהם נעשים חלק ממני...

עפי"ז ביארו מה שאמרו חז"ל (חגיגה כז.) 'פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון', והקושיא נודעת אם הם מלאים מצוות מדוע נקראים בשם 'פושעי ישראל'. אלא ביאורו שחז"ל דקדקו בלשונם לומר מלאים מצוות, ר"ל, שאינם 'מכניסים' את המצוות אל תוכם, כי אינם מבינים את תכלית המצוות שהוא הקשר הפנימי עם אבינו שבשמים, אלא הם 'מתמלאים' מן המצוות, עד ש'השק' מלא... ומעתה יומתק לנו בכפתור ופרח מה שאמרו מלאים מצוות כרימון דייקא, שהרי רימון הינו עץ יבש... ואכן כך נראים מצותיהם, על כן כי לו יאה ולו נאה לדמותו לרימון...

זה לעומת זה, בא וראה עד כמה חביבה לפני המקום ב"ה עבודת ה' הנעשית בתמימות מתוך חיות וכוונת הלב באמת, וכך אמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זי"ע בשם אביו הרה"ק הקדושת ציון זי"ע הי"ד, איתא במדרש (כע"ז הובא גם בספר 'אמונת ישראל' חלק העבודה אות ח, נדפס בשנת תק"פ) מעשה בנער שנתייתם בעודו קטן מאביו ומאמו, ולא זכה להתגדל בין בני ישראל, וממילא לא ידע כלל תורה ומצוות מה הם, רק זכר שהוא יהודי, וגם תיבה אחת זכר מבית אביו והיא 'טמא' - בזכרו שאביו אמר לו שזוהי תיבה בלשון הקודש. כשגדל הילד החל לבעור בו אש השתוקקות לעשות משהו למען השי"ת, לעבדו באיזה עבודה, ומכיון שזכר רק תיבת 'טמא', החל מדלג ומקפץ בכל יום מעל באר המים כשהוא זועק 'טמא, טמא' על כל קפיצה וקפיצה, עד שנתייף. כך עשה זמן רב, עד שבאחד הימים פגש בו אחד מהתנאים, ותמה על מנהגו ושאלו לפשר הדבר, נענה הנער ואמר, כך אני עושה בכל יום, בוערת בי תשוקה לה' ורק תיבה זאת אני מכיר, כי זאת הנני זוכר מאבי. אמר לו התנא, אכן דבר גדול אתה עושה,

באר הפרשה - פרשת אהרי

אבל תיבת טמא אינו מילה של שבח אלא של גנאי, הבה אלמדך במקום זה תיבה של שבח, ולימד אותו תיבת 'טהור' כדי שעם תיבה זו יערוך את עבודותיו לפני המקום, זמן רב לקח עד שראשו הסגור של הנער קלט את תיבת טהור, ובירכו התנא לשלום.

לא עבר זמן, והילד החל להשתוקק אל ה', אבל דא עקא ששכח את התיבה שהתנא לימדו, לאיך את המילה טמא לא אבה לומר כי הבין מהתנא שאינו מן הראוי לאמרה, על כן לא ידע מה לעשות, והיה מלא בצער ממצבו, וגם בשמים ממעל נחסר כביכול אותה נחת רוח עצומה שהעלה הנער ב'עבודתו'.

באותה שעה הודיעו לתנא שעליו למהר מאד להודיע לנער שמותר לו לעבוד את בוראו עם תיבת 'טמא' כמו עד היום, ואם לא ילך לגלות לו זאת הרי הוא מסוכן למות, וכן עשה התנא – חזר אל הנער ואמר לו כזאת, והנער חזר לדלג על המים עם תיבת טמא, ושוב היה עולה נחת רוח – ריח ניחוח לפני אבינו שבשמים.

והיה מסיים הרה"ק מבאבוב, אם אותו תינוק פעל כל כך הרבה בתיבת טמא... טמא... כ"כ הרבה נח"ר העלה כלפי שמיא בתיבה זו, ק"ו בן בנו של ק"ו כמה נח"ר אנו מעלים לפני הבורא אם נאמר תיבות הראויות מתוך תבערת הלב ותשוקה כאותו תינוק. כאשר האדם זועק טהור... טהור... הנני רוצה להיות נקי וטהור כמה נחת רוח הוא מעורר בשמים ממעל (ובפרט בימינו אנו, שנת תשפ"ד...).

ומלבד זאת יש בזה חיזוק לדידן, למי שיאמר – אינני יודע כוונות נכונות בתפילה וכיו"ב, אם נבקש בתמימות ובפשיטות כאותו תינוק וטהר לבנו נפעל הרבה הרבה מן השמים, ואפילו מי ש'טמא' בקרבו, אם יזעק וטהר לבנו גם יפעל נורא נוראות...

וכבר מצינו כדברים הללו בספר 'חסידיים' (אות ד-ו), בזה"ל, כל דבר מצוה שאדם יכול לעשות יעשה, וכל דבר שאין ידו משגת (עכ"פ) יחשוב לעשות. כמעשה באדם אחד שהיה רועה בהמות ולא היה יודע להתפלל, וכל יום היה אומר, רבש"ע גלוי וידוע לפניך שאילו היה לך בהמות ונותנם לי לשומרם - לכל אני שומר ולך הייתי שומר בחנם כי אני אוהב אותך, וישראלי היה. פעם אחת היה הולך תלמיד חכם אחד לדרכו ומצא את הרועה שכך היה מתפלל, אמר לו שוטה אל תתפלל כך, אמר לו הרועה אליו היאך אתפלל, מיד לימד אותו הת"ח סדר ברכות וקריאת שמע ותפילה על מנת שלא יאמר עוד מה שהיה רגיל לומר. לאחר שהלך אותו ת"ח שכח כל מה שלימד לו ולא התפלל, וגם מה שהיה רגיל לומר היה ירא מפני שאותו צדיק מנע ממנו. ראה אותו ת"ח בחלום הלילה שהיו אומרים לו, אם לא תאמר לו שיאמר מה שהיה רגיל לומר קודם שבאת אליו ואם לא תלך – תדע הרעה אשר תמצא אותך כי גזלת לי אחד מן העולם הבא. מיד הלך ואמר לו מה אתה מתפלל, אמר לו לא כלום כי שכחתי מה שלמדתי, וגם צייתי שלא לאמר אם היו לו בהמות, אמר החכם כך וכך בא אלי בחלום אמור מה שהיית רגיל לומר, הרי בכאן לא תורה ולא מעשים טובים אלא שחשב לעשות טובה והעלה לו לדבר גדול, כי רחמנא ליבא בעי, לפיכך יחשוב אדם מחשבות טובות להקב"ה.

עוד איתא בספר 'חסידיים' (אות יח) וז"ל, כי בוראנו אשר הוא בוחן ליבות אינו שואל כי אם לב האדם אשר יהיה תמים עמו, ואחרי שאינו יודע לדבר כענין מעלה עליו הכתוב כאילו כיוון יפה, וכן אותם הקוראים פסוקי דזמרה בקול רם ונעים זמר ואינם יודעים הפסוקים ואומרים בטעות תפילותם וזמירותם מתקבל כריח ניחוח וגם הקב"ה שמח עליו שמחה גדולה, ואומר כמה הוא מזמר לפני לפי דעתו. עכ"ל. ומביא מעשה בכהן אחד שהיה אומר בברכת כהנים יברכך ה' וישמך, והעבירו החכם מלפני התיבה שלא ישא עוד כפיים כיון שמברך דברי ניאוך ח"ו, 'והראוהו מן השמים לאותו חכם כי אם לא יחזירנו יענש בדבר'.

הגה"ק ה'בן איש חי' (עוד יוסף חי, פר' מטות) מביא מעשה באיש תם וישר שלא ידע ולא הבין מאומה בלה"ק, ובהיותו בבית הכנסת שמע כיצד החזן מאריך ומסלסל בתיבות 'אלו ואלו נשרפין בבית הדשן' (בפרק 'איזהו מקומן'), וברוב תמימותו היה בטוח כי חמשת התיבות הללו יש בהם ברכות גדולות ונפלאות ומשום כך מנעים בהם החזן בקול ערב, ברצונו לברך את הקהל בברכה שאין למעלה ממנה... ושינן תיבות אלו שיהיו רגילים היטב על לשונו, ומני אז בכל ליל שב"ק היה מברך ב'ברכת הבנים' את בניו אהוביו בכוונה גדולה כשהוא מוציא בסילודין 'אלו ואלו נשרפין בבית הדשן'... פעם אחת התארח אצלו חכם וגדול בתורה, ובשמעו תיבות אלו נודעזע כל כולו, ואמר לבעל הבית, מדוע הינך מקלל את בניך שישרפו בבית הדשן, והבאת עליהם קללה ולא ברכה, ויהי בחלומי גילו לחכם מן השמים כי לא עשה כהוגן בכך שביטלו ממנהגו, שמאחר שהוא אמר לפי תומו אזי הקב"ה לוקח אותיות אלו ועושה מהם צירופים אחרים של ברכות, ואחר כוונת הלב הן הן הדברים [וקדמו במעשה זה בקצרה ה'אור החיים' הק'] (בספרו ראשון לציון משלי ג), וכלשון קדשו כי כל אשר יכוין לבו לרצונו ית' – ה' יסיר המעקשים למישור].

מעשות רצונך ולעבדך - יקום ויעשה ולא ישב בחיבוק ידיים
בפרשתן (טו ט-י), 'והקריב אהרן את השעיר אשר עלה
עליו הגורל לה' ועשהו חמאת', ופירש רש"י,
'כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חמאת',
אמנם גבי השעיר לעזאזל נאמר (פסוק י) 'והשעיר אשר
עלה עליו הגורל לעזאזל' ושם לא נאמר לשון עשייה,
ואכן אין צריך להניח עליו את הגורל ואין צריך לקרוא
לו שם ולומר שיהא שעיר זה לעזאזל (ת"כ ב ה). ולכאורה
צ"ב, מה נשתנה זה מזה, ואמר הרה"ק רבי יואל
מסאטמאר זי"ע דמהכא חזינן, שאם רוצה אדם להקריב
קרבן לה' - להתרצות לפניו, עליו לעשות מעשה, לקום
ממקומו, להתנער מעפרו ובוה יזכה להתקרב לקדושה טו.
משא"כ בסטרא אחרא סני בשב ואל תעשה כדי להניע
לעזאזל חס ושלוש. וזה לימוד גדול לכל איש מישראל,
שרבות יש להתייגע ולעמול בכל כוחו בעשיית וקיום

והיינו דשנינו (יומא פה:) 'מה מקוה מטהר את הטמאים,
אף הקב"ה מטהר את ישראל', ולכאורה צריך
ביאור מדוע דימו את טהרת ישראל למקוה ולא למעיין
- והרי טהרת המעיין היא טהרה גדולה יותר מטהרת
המקוה (עי' ספרי פרשת שמיני פרשה ט ג). וביאר הרה"ק
מסאטמאר, שהמעיין נברא מששת ימי בראשית ולא
נעשה בעבודת כפים של בני אדם, משא"כ בור המקוה
נחפר ונעשה ביגיעתם של בני אדם, והכי נמי בטהרת
הנפש חייב האדם להתייגע כדי לקנות עניני קדושה
וגיננוי טהרה בנפשו, ורק אז יזכה לסיפא של המשנה
האמורה - 'אף הקב"ה מטהר את ישראל', כי רק

טו. אמרו בעלי הרמז בהלכה הפסוקה (מג"א או"ח קלא ד בשם השל"ה) שיש לומר בסוף תפילת 'תחנון' ואנחנו לא נדע
- בישיבה, מה נעשה - בעמידה, והיינו שאין לו לאדם לומר בעודו יושב בעצלתיים מה נעשה, אלא תחילה
יעמוד ממקומו כמי שמוכן לזוז מקומו - לעשות איזה פעולה טובה, ובעמידה ישאל 'מה נעשה'...

משל נפלא אמרו על מי שהיה במסיבת מרעים ו'שתה' יתר על המידה, ונסע ברכבו לביתו, בהיותו בפרשת דרכים
שעל אם הדרך עצר אותו שוטר ובדק אותו במכשיר שבידו לדעת האם הוא 'שתוי' והתברר כי אכן כן הדבר, והרי
אסור לו לנהוג במצב זה, ונתן לו השוטר קנס כספי כפי חוק המדינה. אחר כמה רגעים שוב עצר אותו השוטר
וחזר ונתן לו דו"ח שני, עברו עוד דקות מועטות וחוזר חלילה... נתכעס ה'נהג' וצעק על השוטר, וכי אין לך מה
לעשות אלא לרדוף אחרי עד בואי לביתי שאתה מעכב אותי פעם אחרי פעם ומחייב אותי מעות הרבה בכל פעם,
מה עשיתי לך כי דלקת דווקא אחריי, מוטב לך לטפל בפושעים 'הגונים' מאשר להיטפל אלי... השיב לו השוטר -
סלק עצמך מה'ככר' שבכאן (כנהוג במקומות הרבה לעשות 'ככר' בכל פרשת דרכים), מדוע הנך מסבב אותו שוב ושוב (ולכן, בכל
פעם שהנך עובר לידי הנני מחייב אותך שוב), כי מחמת שכרותו לא הרגיש שהוא 'דורך' על אותו מקום ומסבב אותו סחור
סחור... במקום שימשיך הלאה בדרכו.

והרבה יש ללמוד מכאן מוסר השכל, כי פעמים נדמה לאדם שהיצר הרע בעצמו רודף אחריו להכשיל אותו,
ובמר ליבו זועק מדוע מנסים אותי מן השמים בנסיונות רבים כל כך... אך האמת היא, כי אין לו אלא 'לזוז' מאותו
'מקום'... ושוב לא יבוא לידי נסיון ולא לידי בזיון...
גם נלמד מכאן, שפעמים ואדם מאשים את כל העולם, ואינו מרגיש שהוא 'האשם' בדבר... ואם יבדוק בעצמו
יראה היטב כי אין הדבר תלוי אלא בי...

אולם אם אכן יתחזק אזי מכאן ואילך יערב לו, וכאותו מעשה באחד מחסידי הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע
שפעם הבחין ש'קצב העיר' נמצא אצל הרבי בחדרו, והרה"ק מדבר על ליבו לעוררו לעבודת ה', והיטה אזנו להקשיב
לשיחתם, ושמע היאך הרה"ק אמר לו, דהנה איתא במשנה סוף מס' פאה 'וכל מי שאינו לא חיגר ולא סומא ולא
פסח ועושה עצמו כאחד מהם אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם', וביאר שהכוונה למי שמתאוה לילך
למקום האסור 'ואינו חיגר', אך עושה עצמו כחיגר שאין ביכולתו ללכת שמה, וכן מי שמתאוה להסתכל במקום
שאסור רח"ל ומתגבר על יצרו ועושה עצמו כסומא, מובטח הוא שהקב"ה ישמור עליו שלא יבוא לידי נסיונות כאלו,
וסופו שיהיה כחיגר - שלא ירצה להלך לדבר איסור, וכן יהיה כ'סומא' מלהתאוות למראות אסורות. על דרך זה
יש לומר שמי שעושה עצמו כאילם - שעוצר בעצמו מלדבר דברים אסורים לא ימות מן העולם עד שיעזרהו
הקב"ה להיות כאילם.

של אדם באה לו מה'על כרחק' (דאנות הבאים על האדם בעל כורחו, מהם חיותו). ועל כן לאחר שבירך את עשו 'במשמני הארץ יהיה מושבך', הרי אילו היה מברכו רק בברכה זו היה מואם בחייו כשור פטם ההולך למות מאחר שאין לו שום דאנות, על כן הוסיף לברכו 'על חרבך תחיה', ואין הכוונה לחרב המלחמה, אלא, שתמיד יהיה לוחם עם עצמו בדאנות שונות ומשונות, ומשם חיותו.

אמנם, כל זה אינו אלא גבי אומות עולם, אבל בני ישראל יוצאים ידי חובת היגיעה ע"י יגיעתם ב'פה שעה בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חי העוה"ב', ומשם הם באים לידי חיותם, וכדכתיב (דברים ל ב) 'כי הוא חיך ואורך ימך', וכתיב (שם יט) ובחרת בחיים... ולכן אמר להם בברכו אותם (ויקרא כו ד-ו) 'ונתתי גשמיכם בעתם והשיג לכם דיש את בציר... וחרב לא תעבור בארצכם' כי אחרי שהם מקיימים התורה - בחוקותי תלכו, כבר יש להם חיות מ'עמל' התורה ואינם נצרכים לחרב ושרדות כפשוטו.

ומעתה יתבארו דברי הכתוב, ושמרתם את חוקותי וכו' וחי בהם, שעל ידי העמל בשמירת התורה והמצוות זוכה האדם ל'חי בהם'^{טז} ברוחניות" ובגשמיות

לאחר שיפתח האדם פתח כחודו של מחט ביגיעה או יפתחו לו כפתחו של אולם גדול.

בדמייך חיי - כל הקשיים והנסיונות הינם לטובת האדם ולהחיותו בפרשתן (יה ה), 'ושמרתם את חוקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'', ביאור נפלא אמרו בפסוק זה בהקדמת דברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ תולדות ד"ה ויתן) על מה שבירך יצחק אבינו את עשו 'הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל, ועל חרבך תחיה' (בראשית כו לט-מ), שהנה לגבי בני ישראל כתיב (להלן כו ו) 'ונתתי שלום בארץ וחרב לא תעבור בארצכם', וההבדל ביניהם, כי 'הבטלה מביאה לידי שעמום (כתובות נט:), ומי שיש לו כל משאלותיו בלי שום מניעה יום יום מואם בחייו, וכבר היה מעשה בזמנינו, מי שאיבד עצמו לדעת, והניח אחריו מכתב כי מרוב עשרו וכל תאוותיו הוא מואם בעולם, והרג את עצמו. (ועל כן נתן הקב"ה בטבע העולם) שיהיה אדם דואג ומצטער, וחוזר ומרוויח, יורד ועולה, קונה ומוכר, עתים רעה עתים טובה, ואין לו שלום ומנוחה בדעתו, ולעולם עייף וייגע, וזה הוא כל חיותו'. וכמו שפירשו בדרך צחות מה שאמרו חז"ל (אבות ד כב) 'על כרחק אתה חי' - שחיותו

טז. שמע נא ליסוד גדול וחזק, בדרך משל ומעשה לאיש שעבר ל"ע תאונת דרכים (עקסידענט) קשה ומרה, ונעשה בקרבו 'ריסוק אברים' ה"י, נכנס לביה"ח כשהוא מחוסר הכרה, כעבור כמה שבועות נהפכה העיר מרוב שמחה למשמע בשורה טובה, הנה התעורר האיש וחזר להכרתו, וכידוע כדי שיחזור האיש לבריאותו השלימה ולבריות גופא עליו לערוך פיזיותרפיה, ואכן נקבע לו זמן, ביום הראשון לבוא המטפל (פיזיותרפיסט) ראה שצריך להרגיל את גופו שיוכל להזיז אבריו - ידיו ורגליו, על כן נתן לו כוס פלסטיק קלה (ח"פ דק כנייר) ופקד עליו להגביה הכוס, בחוסר כח הגביה האיש את הכוס במשהו מן המשהו, ולא הצליח יותר, וכך בכל שבוע ושבוע... עד שראה המטפל, כי אין כל תכלית בדבר... על כן בשבוע הבא הגיע בעוז ותעצומות, ופקד על האיש, היום עליך להגביה את הכוס לגובה חצי מטר, ובאם לאו לא תקבל את ארוחת הצהרים למיטתך... ניסה האיש ו... לא הצליח יותר מ2 ס"מ, עד שנמאס לו והתייאש מעצמו, אך המטפל בשלו, אם לא תגביה חצי מטר לא תקבל את המנה הראויה לך (ביודעו שממילא אין לחולה כח לקחת את האוכל בכוחות עצמו)...

בכה האיש לפניו ואמר, מה תרצה ממני, מדוע הינך יורד לחיי, הנה ראה נא כי מחוץ לבנין יש מנוף (קרע"ו) גבוה רם ונישא המגביה במחי יד בניינים שלימים, יש לי קשרים ואסדר לך במהרה שהוא יגביה עבורך את הכוס המסכנה הלזו... אמר לו המטפל, אוי וויי, לא הבנת אפילו את תחילת הדבר, בכדי להגביה כוס קלה כזו אין כל צורך למנוף, אין כוונתי אלא לטובתך ולהנאתך, שכוחותיך יחזרו אליך, שתרגיל את שרירי הגוף לשוב לתפקידם כמקדמת דנא... אף לדידן, אתה בן אדם 'בא בטענה', מה רוצים ממני, ומה רוצים מחיי... אין לי כח לתורה ולתפילה, ולא ל'נסיונות' העוברים עלי, איני מרגיש בזה כל טעם, אין לי כח לכל זה... רבש"ע יש לך מספיק צדיקים וקדושים שהם עושים עבורך את ה'עבודה', קח נא אותה מהם ואותי תניח לנפשי, אומרים לו, וכי נצרך אנכי ל'עבודה'... הרי אני דורש ומבקש את טובתך, וכל הקשיים, כל הנסיונות אינם אלא לטובת עצמך...

יז. הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע היה מרבה לספר שפעם נכנסו קבוצת בחורים ממצויני הישיבה אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע לאחר חג הפסח, ואמר להם, קינדערלעך, הרי אמרתם את ההגדה, והתחיל לחזור לפניכם מלה

- כי בזה אינו נצרך לדאגות ולטרדות שונות, ונפטר מעבירין ממנו עול מלכויות וכל שאר מיני 'עול' מכל ה'בעל כרחך' למיניהם שעל ידם האדם 'חי'. ועגמת נפש, וזוכה ל'וחי בהם' עם כל המשמעות ומיד שמקבל עליו עול תורה ושמירת החוקים והפירושים".

במלה את הפסוק (יחזקאל טז ז) 'ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה', ולא הוסיף שום פירוש, אבל כוונתו הייתה ברורה וזועקת, 'ותרבי ותגדלי', הנכם גדלים וגדלים, ואחרי הכל מוצאים עצמם במציאות של 'ואת ערום ועריה'. כך שהה בשתיקה משך זמן ארוך ומדי פעם נאנח מאד, חרדת קודש שררה במקום - הבחורים עמדו שם וארכבותם דא לדא נקשן. ולאחר שעה ארוכה פתח שוב ואמר את המשך הפסוק, 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי', והיתה כוונתו שע"י שנאבק ביצרו ו'מתבוססת בדמיך', אע"ג שעדיין לא הגיע לרום המעלה - עצם המלחמה מביאו לחיות דקדושה 'בדמיך חיי', עם הקזת דם כזו אפשר לחיות ועם הקזת דם כזאת צריך לחיות.

כה אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (הובא בהגש"פ אשי ישראל עמ' כא) 'א חסיד איז א מצה טייגל, כל זמן מען וועלגערט עס איז עס יום טוב'דיג, און אז מען הערט עס אויף צו וועלגערן ווערט עס חמצ'דיג' [חסיד הוא כמו הבצק המיועד לאכילת מצה, כל זמן שמרדדים אותו הרי זה ראוי ליו"ט, אמנם כאשר פוסקים מלרדדו נהיה חמץ]... ולדין יאמר, כי דייקא ה'רידוד' ועבודה שמתייגע כפי יכלתו הם הם מכשירים את האדם, ומעלים אותו מעלה מעלה.

יח. סיפר הגה"צ רבי משה אהרן שטערן משגיח דקאמעניץ, בעיר בריסק היה ראש הקהל איש נכבד באותה תקופה ששימש המהרי"ל דסקין כמרא דאתרא שם. לראה"ק היתה בת כלילת המעלות, ודברו בה נכבדות, כמה וכמה בחורים אדירי תורה, משכמם ולמעלה, וראה"ק שהיה 'בעל יכולת' הבטיח נדן הרבה... והנה אחד מההצעות היה בחור שכשרונותיו לא היו מבורכים מאד מאד כשאר העילויים, אבל לאידך גיסא, התמדתו ויגיעתו בתורה היתה כחד בדרא, מצד שני הציעו לו בחור אחר בעל כשרון שאין בדומה לו - עילוי שבעילויים, אבל בהתמדתו היה כשאר המתמידים ולא יותר, ולא ידע ראה"ק מה עדיף, שמא לקחת את בעל הכשרונות, כי למעשה הוא ת"ח יותר גדול מהשני, או להעדיף את השני שאין בדומה לו ביגיעת והתמדת התורה. שטח ראה"ק את ספקותיו לפני המרא דאתרא המהרי"ל, ענה לו המהרי"ל, בוודאי יש להעדיף את המתמיד העצום אע"פ שאין כשרונותיו כל כך חזקים כמו של העילוי, ואל תשיבני ממאמר חז"ל (פסחים מט.) לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישיא בתו לת"ח, והרי העילוי ת"ח יותר גדול, כי כבר איתא במשנה (אבות ד ט) 'כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר', ופשטות הכוונה על עוני ממון, שכל הלומד אף כשהוא עני, ויש לו מחסור בפרנסה, סופו לבוא לידי הרחבה גדולה וילמד מתוך עשירות. אמנם אני מפרש עוד, שמדבר מעוני הכשרונות, כל הלומד מעוני - כשכישרונו עני ואינו מבורך כל כך, סופו לקיימה מעושר - שיתברכו כשרונותיו, יתחזק זכרונו ותתעצם הבנתו - כל השערים יפתחו בפניו. ובה ימצא מרוויח בכפליים הן כח התמדה ויגיעת תורה עצומה, הן הכשרונות שיפתחו בפניו, משא"כ הראשון שישאר תמיד עם כשרונות אבל כח התמדה לא תצמח לו מאליו.

ואכן, כך עשה ראה"ק, ואותו חתן מתמיד ויגע בתורה נפתחו לפניו כל שערי תורה וגדל עד מאד, הרי הוא הגאון האדיר רבי יוסף זונדל זצ"ל רב דאיישישוק, שכתב חיבורים נפלאים על כל ד' חלקי שו"ע (גנוי חיים על א"ח. אולם המשפט על חו"מ, חדרי דעה על יו"ד, וחוקי העזרה על אבהע"ז), והיה אהוב ונערץ על כל גדולי דורו, ואף הגה"ק הח"ח שהיה דר בראדין הקרובה לאיישישוק, היה בא אליו לדבר עמו בלימוד ולהתייעץ עמו בהרבה נושאים, ואף ביקש ממנו 'הסכמה' על ספרו ליקוטי הלכות.

ולדין ייאמר, כי לאו דווקא 'עוני' של כשרונות כראש חלש, אלא אף על תקופה של 'עוני' - תקופה של קושי (שהרי הכל מתחלק לעולם שנה נפש, יש עוני בממון, ויש עוני בזמן) אם מקיים את התורה מעוני כזה - מקיים את התורה היינו גם בקיום התורה והמצוה, כשיש לו קשיים לעמוד בנסיון, קשיים ונסיון בשמירת עצמו ובכל דבר, אם יעמוד איתן אזי 'סופו לקיימה מעושר' - מן השמים יעשירו אותו שיזכה לקיים התורה והמצוה מתוך כל ההשפעות טובות, בלב שמח וכל הטוב.

אגב אורחא, מעשה זה סיפר הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל בעל 'פחד יצחק', כשהספיד את הגאון רבי אהרן קאטלער זצ"ל אחרי הסתלקותו (בהיכל בית המדרש של מתיבתא רבינו חיים ברלין בניו יורק במוצאי תענית עשרה בטבת תשכ"ג), והוסיף

באר הפרשה - פרשת אהרי

את חוקתי וכו' ועי"ז וחי בהם אני ה', שעל ידי שמירת החוקים אזי כביכול יתווסף כח וחיות לה' עד שיתקיים וחי בהם אני ה', שאני ה' חי' כביכול בהם - על ידי שמירת החוקים והמשפטים.²

עוד כתיב בפרשתן (טו יז), 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו', ודרשו חז"ל

באופן אחר מצינו לבאר את הכתוב 'וחי בהם אני ה'', כאותו מאמר נורא שכתב הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע, דהנה איתא בזה"ק (ח"ג ז): 'ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים', ועל דרך מה שנאמר (תהלים סח לה) 'תנו עוז לאלוקים'³, והיינו שכאשר ישראל מקיימים את מצוות ה' הרי כביכול הם נותנים כח ועיזו וחיות להשי"ת, וזה נרמז בכתוב הזה, ושמרתם

לספר בשבחו של רבי אהרן, שפעם שמע ר"א ממנו עובדא זאת, ומיד קם ממקומו ונכנס לחדר סמוך, כשלא חזר הלכתי אחריו ומצאתיו עומד ועיניו זולגות דמעות, שאלתיו מאי האי, ובקושי השיב לי במלים הבאות אני לא זכיתי לעושר זה (שהרי נתברך בכשרונות עלויים אדירים, ומימיו לא למד מתוך עוני כשרונות).

יט. הנה שמעתי לבאר בפסוק זה 'תנו עוז לאלוקים', כי שם נאמר (לה-לו) 'תנו עוז לאלוקים... א-ל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם, והקשה אחד מצדיקי דורנו שליט"א כי נראה כ'סתירה' מיניה וביה - מי נותן עוז ותעצומות למי, בתחילה נאמר שכביכול בני ישראל הם נותנים את העוז לאלוקים, ואילו מיד לאחמ"כ כתיב להיפך, שהקב"ה הוא הנותן עוז ותעצומות לעם. וביאר, כי מצוי הדבר שהאדם רוצה לפטור עצמו בטענת 'אין לי כח'... חלש אני ואין בי כוחות נפש להתמודד כנגד יצרי הרע, על כך אומרים לו תנו עוז לאלוקים - אף לדברך שאינך יכול לעשות את הכל, מכל מקום תן לו כביכול מה שביכלתך עשות, ואח"כ הקב"ה ישיב לך עוז ותעצומות בכפל כפליים, אם תעשה מה שבידך אזי הבא לטהר מסייעים לו ויתנו לך משמים כוחות ללא גבול.

ויתבאר ביותר בדרך משל ששמענו מאיש יקר ומשכיל, לעיר אחת שבנו בה בניין רם ונישא 'וראשו מגיע השמימה' לגובה מאה קומות, והעבירו קול בקרב המחנה, מי האיש אשר יעלה עד לראש המגדל יזכה בשכר עצום - הון רב עד מאד, ואכן, רבים רבים ניסו להתחיל לעלות כי נכסוף נכספה נפשם אל הכסף... אלא שלאחר שעלו כמה קומות תשש כוחם וירדו בבושת פנים, וכבר היו גיבורים שהצליחו לעלות עשר קומות, אך כאשר עשו 'חשבון הנפש' שכל המאמץ הגדול הינו רק כטיפה מן הים ויש להם לעלות עוד תשעים קומות 'נשברו' ושבנו על עקבותיהם, ולא נותר רוח אלא באיש אחד אשר המשיך להתאמץ ולעלות בנשימות קצרות... והנה לא עבר זמן רב וראו אותו עומד איתן על ראש הגג... לאחר שירד בשלום שאלוהו הכל ילמדנו רבינו היאך הצלחת לעלות מעלות רמות כאלו, ועוד במהירות יתירה... גילה להם את הסוד כי בקומה האחת-עשרה היה פתח של מעלית (עליוועטער) מוכן ומזומן לעלותו ב'קפיצת הדרך' עד למעלה. והנמשל ברור ופשוט, הקב"ה מכין לכל אחד 'פתח של מעלית' להעלותו ולרוממו ולנשאו עדי מרום, אלא נדרש מהאדם לעשות ככל שביכלתו, לתת עוז לאלוקים, וכאשר יעשה זאת האדם, אז וחי בהם - שהקב"ה הוא יתן לו עוז ותעצומות להעלותו מעלה מעלה. ומעתה, אל יתייאש בראותו את רוב העבודה המוטלת ואת קושי היצר, כי לא עליך מוטל לעשות כל המלאכה, אלא רק לעשות כפי יכולתך וה' יגמור בעדו.

כ. סיפור נפלא סיפר הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל (והיה אומר שהוא אוהב לספר סיפור זה), פעם ראה הגאון רבי יוסף ליס זצ"ל ילד קטן עומד לפני כביש סואן, כביש מסוכן מאד אשר עשרות ומאות רכבים חולפים ביעף, והנה ניגש אל הילד איש מבוגר פושט ידו אליו ואומר לו, הבה, אעבירך את הכביש... והילד מסרב... באומרו, אני יכול לעבור לבד, כן היה עם איש השני והשלישי וגם הרביעי שרצו להעבירו, לכולם נענה בארשת חשיבות, אינני זקוק לעזרה, יכול אני לעבור בכוחות עצמי, חשש ר' יוסף מאד לשלום הילד... מה עשה, בפקחותו ניגש אליו, ושאלו - ילד, אולי תאבה לעזור לי לעבור את הכביש, נענה הילד, אכן בוודאי, אעזור לך... וכך נתנו יד זה לזה ועברו את הכביש.

ולדידן, הנה כשנבין היטב שכל העולם כולו הוא כביש סואן ומסוכן, פחד מוות לעבור בו, והנה כל הקשיים והנסיונות, הן ברוח הן בגשם, באים רק בכדי לעזור לו לצלוח את העולם מבלי להינזק - כאשר יבין וילמד מכל הקשיים הללו שהוא נזקק לחסדי הבורא על כל צעד ושעל, אבל האדם הוא כאותו טיפש, כאותו ילד קטן אשר בקטנות שכלו נדמה לו שהוא יכול 'לבד', אינו נצרך לעזרת מבוגרים לעבור... ולכן הוא אומר ובוכה, אל תתן לי נסיונות, אין לי כח אליהם, ואינני נצרך להם, כי אינו מבין שהנסיונות הם הם ה'תיקון' של הנשמה, הם הם העזרה...

על הנסיון ע"כ לא ניתן להם להיכנס אל תוככי 'קדשי הקדשים'. ומכאן, שעל ידי ההתגברות בעת נסיון זוכה להתעלות למדרגה גבוהה יותר משל מלאך ה'כ', ומהאי טעמא נקרא בית המקדש בלשון חז"ל (פנהרין כ: ועוד) בית הבחירה - שע"ש 'בחירתו' בטוב חשובים הכהנים לעבוד עבודת המקדש.

וזכר אמרו ש'נסיון' היא מלשון הרמה והגבהה, ככתוב (תהלים ס ו) 'נתתה ליראיך נם להתנוסס', כלומר, שע"י העמידה בנסיון מתעלה האדם מעלות רמות^{כב}.

(ירושלמי יומא ה ב) דאתי וכל לרבות מלאכי השרת, שאף להם נאסר להיות שם בשעה שהבהן גדול נכנס אל הקודש עד צאתו. ומבאר הרה"ק ה'ישמח משה' (פר' ראה ד"ה והיה המקום) שהמלאכים אינם יכולים להיכנס לפני ולפנים בקודש הקדשים בעת המוכחרת בשנה זה יום הקדוש, כי רק הבה"ג 'שנזדכך על ידי בחירתו בטוב', היינו שעמד בנסיונותיו והתגבר על יצרו הרע, הוא לברו יכול להיכנס לקודש הקדשים, משא"כ המלאכים שאין בהם לא יצר הרע לא קנאה ולא שנאה (שבת פט). חסרה להם מעלה זו של עמידה והתגברות

מה עושים מן השמים, מדברים אליו בשפה הנעימה לו למשמע אזנו, באים ואומרים לו לאדם ראה נא, כל העולמות צריכים לעזרתך... עם תורתך, עם ירא"ש שבך יש בחינה שאתה מנענע את כל העולמות, אתה מקיים 'תנו עוז לאלוקים', כביכול הכל בידי שמים, כביכול צריכים אותך, וממילא מרגיש האדם אחריות, שהוא מנהל את העולמות ואת השכינה ובה מקבל אחריות יותר ומתנהג כראוי. וזהו שאמרו (מכות פ"ג מט"ז) 'רצה הקב"ה לְזַפּוֹת את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות', שהלא הקב"ה רוצה לזכות את ישראל, אבל האדם אינו רוצה... נדמה לו שאין לו צורך... לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, 'הרבה' היינו שהגדיל והחשיב את התורה והמצווה, שכל מעשה טוב מוסיף כח בפמליא של מעלה, ובה תסכימו ויהיה לכם כח לעסוק בזה.

אך צריך לדעת כי חילוק גדול יש בין המעשה והמשל לנמשל, הר"י ליס שביקש 'עזרה' מהילד באמת לא היה צריך שום עזרה, ולא עשה אלא 'שפיל' (הצגה) בכדי שיוכל לעזור לילד מבלי שיפריע... אכן ב'נמשל' אין הדברים כן, אלא באמת הנהיג הקב"ה את כל סדר העולמות שהכל תלוי במעשי בני ישראל, והם נותנים כביכול עוז לאלוקים, אלא שהטעם שגילה הקב"ה רז זה לבני ישראל, ולא אמר להם רק שיעשו מצוות כי זה לטובתכם הוא כאמור מפני שאנו נוהגים כ'ילדים' ונדמה לנו שאנו מסתדרים לבד... על כן מבקש הקב"ה ושמרתם את חוקותי וחי בהם אניה' - כאילו אני מבקש לטובתי...

כא. מחמת האי טעמא כתבו הטעם שנקט התנא דמתניתין באבות (ה כב) לומר 'לפום צערא אגרא' בלשון ארמי הגם שכל המסכתא נשנית בלשון הקודש, דהנה מבואר בתוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'אומרים העולם, לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים [כמאמרם (שבת יב:)] שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי] ויהיו מתקנאין בנו', והכי נמי אמר 'לפום צערא אגרא' בלשון שהם אינם יודעים כדי שלא יקנאו בישראל.

הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע היה נותן טעם בדרך צחות, למה נתן אברהם אבינו למלאכים שלש לשונות בחרדל כאשר באו אצלו כחום היום (בי"מ פו:), כי חרדל מאכל חריף הוא, ובשעת האכילה הרי זה כעין דוקר את הלשון, וזה מה שרצה אברהם לרמוז למלאכים, שמעלתם של בני אדם בשר ודם גדולה יותר מהם, כי הם לא הרגישו מעולם את ההרגשה הקשה כאשר חבירו דוקרו בחרצובות פיו ועליו להתאפק מלענות לו, וכיון שאין להם נסיונות דוגמת בשר ודם לכן אין מעלתם כדוגמתם.

כב. מעשה באחד שהגיע לפני אחד מגדולי דורו וסיפר לו בכאב, שהוא מתייגע מאד להתגבר על היצר הרע המתחדש עליו חדשים לבקרים כדי להכשילו, וכבר תש כוחו מרוב נסיונות, רצה אותו צדיק להסביר לו ולהשכילו שמטרת הנסיון אינה כדי לעבור עליו ותו לא, אלא שעל ידי הנסיון יבוא לידי עלייה, לפיכך פתח והמחיש לו את הענין על פי דברים גשמיים, דהנה הבישול במים גורם לכמה דברים שונים, ישנם כמה וכמה פירות (כתפוח אדמה) המתרככים על ידי הבישול במים, ואילו הביצה תתקשה מחמת הבישול, ויש עוד צורת בישול - לגבי מים, שאין המים משתנים ממה שהיו בתחילה, רק על ידי רתיחת המים משתנים המים למעליותא ואפשר להכין מהם משקה חם וערב לשתיה. וכמו כן נמי דומים הנסיונות למים הזידונים שהאדם מתבשל בהם, אך התוצאה תלויה בנפש האדם עצמו, יש כאלו שהסבל והצער גורמים להם לבוא לידי חולשה והתרככות, ונעשים כתפוח אדמה זה

באר הפרשה - פרשת אהרי

והקדירה, ומיהו התבשיל - ה"ה היצר הרע, והיינו שכל מעלת האדם הוא רק מפני היצר סוכן בנו שמפתה לצד הרע והוא עומד כנגדו בגבורה, אלא שצריך 'להמתיקו', והתורה היא הנותנת את הכח לעמוד בפניו.

ושמרתם את משמרת - חיוב עשיית גדרים וסייגים ושכרם הטוב של גודרי גדר

בפרשתן (יה ל), 'ושמרתם את משמרת' וגו', ודרשו חז"ל (יבמות כא.) 'עשו משמרת למשמרת', מכאן נלמד על החובה לעשות 'משמרת' - גדרים וסייגים למצוות התורה. כי רק ע"ז יוכל להישמר מלעבור על מצוות ה', אבל בלא שיציב מחיצות של 'ברזל' לגדר עצמו להתרחק מן העבירה לא ימלט שלא יכשל באיסור. וכבר כתב ב'חובות הלבבות' (שער התשובה פרק ה) בזה"ל, 'כמו שנאמר על קצת החסידים, שהיו פורשים משבעים שערים משערי המותר, מיראתם שער אחד משערי האסור'²¹.

איתא בגמ' (ר"ה לא.) 'שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב', והקשה הבעל התניא (תורה אור צו.) מהו שנקטו לשון 'חרוב', וכי לזה 'חורבן' יקרא, אדרבה העולם הגיע לתכליתו ולתיקונו השלם, אלא שבאותו זמן שלעתיד לבוא אזי יעביר הקב"ה את רוח הטומאה מן הארץ ושוב לא יהיה יצר הרע, וממילא אין שום טעם בעולם, שהרי יש לו להקב"ה ריבי רבבות מלאכים קדושים וטהורים לאין מספר, וכל חפצו הוא בברואי מטה המתגברים על יצרם, ואם אין יצר הרע מה בצע בעולם הזה, ומשום כך אמרו 'וחד חרוב' כי עולם ללא היצר הרע הוא 'עולם חרב'.

ביוצא בדבר אמר המגיד ממעזריטש זי"ע בביאור דברי הגמ' (קידושין ל:) 'אמר להם הקב"ה לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין²², כי הרי כל מהותו של תבלין הוא למתק את התבשיל, וא"כ נמצא שהתורה היא התבלין הבאה למתק את ה'תבשיל

העומד לריסוק, ולאידך גיסא יש את הגיבורים בעם שמתחזקים ועומדים ביד חזקה נגד היצה"ר, והם דומים לביצה שמתקשה על ידי בישולו, אך המעלה הנעלה ביותר היא כאשר האיש מהפך את עצם הנסיון לעבודת השי"ת, ועושה מן הנסיון 'נס', והוא כנוטל את עיקר המים ועושה מהם משקה הראוי לשתייה, ומן המר והעז יצא מתוק, שעצם הקושי נותן בו טעם לשבח ועולה ומתעלה להמשיך בדרך המלך.

כג. כך הובא ב'אמרי יוסף' (פרשת תצא ד"ה אכן להבין) בדרך רמז ודרוש בשם הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע, לפרש לשון ברכת 'יוצר' שאומרים בצפרא דשבתא (א-ל אדון) 'טובים מאורות שברא אלקינו, יצָרָם בדעת בבניה ובהשכל, כח וגבורה נתן בהם, להיות מושלים בקרב תבל', דהכי פירושו, טובים מאורות אלו הצדיקים שמאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים, והקב"ה יצרם - זה היצה"ר, בדעת בבניה ובהשכל היינו שהכניס בהם יצר הרע שיש בו דעה, והוא מנסה בכל כוחו להכשילם, ולכאורה איך יש בידי בשר ודם להתחזק כנגדו, לזאת ממשיכים ואומרים כח וגבורה נתן 'בהם' בתוך בני ישראל להיות מושלים על אותו מלך זקן וכסיל, והאיך - בקרב תבל זו התורה שנקראת 'תבלין'.

כד. כי הגדרים והסייגים 'סחור סחור', הם השומרים על ה'עיקר' ונקודת היהדות, התורה והמצווה, וכך מסופר בענין השאלה הידועה אודות 'קו התאריך' - באיזה יום יחול השבת ושאר המועדים במדינת יפאן, והנה רבים מהגולים לשם, היו מחמירים לשמור שבת (לבד משבת) גם כשיטת החזו"א אך ורק לגבי עניינים דאורייתא, והעידו כי אחר שלא היה עליהם עול של דינים דרבנן - נכשלו כולם בכל שבוע אף בדינים האסורים דאורייתא.

פעם נשאל הגאון רבי שמעון שקאפ זצוק"ל ע"י תלמידו שהיה מבני מדינת דייטשלאנד (גרמניה), ילמדנו רבינו היאך נהיה כדבר הזה במדינתנו בדייטשלאנד, שהרבה יראים ושלמים, מדקדקים בקלה כבחמורה, עוברים בשאט נפש על לאו של 'ולא תשחית את פאת זקנך' (קדושים יט כז), והם מגלחים זקנם בתער.

השיב לו הגרש"ש כי בלאו זה אין שום גדר וסייג מדרבנן, כי בזמנם של חז"ל היו הכל מגדלים זקנם, ולא הייתה כל סיבה לגזור על כך, ממילא באו לבסוף לעבור על הדאורייתא גופא, כי יהיה מי שיהיה - בלא סייג וגדר ייכשל בגופי תורה.

ובענין זה הקשה הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשתן) מדוע באמת לא עשו חכמים שום סייג וגדר על איסור גילוח הזקן שהוא מהעבירות החמורות - שיש בו ה' לאוין. ומבאר, שאכן, בזמן החכמים הייתה מחלוקת גדולה בין החכמים והצדוקים אודות עשיית גדרים וסייגים למצוות התורה. הצדוקים טענו שאין להגביל את בני

נשבר ואני נמלטתי, (טעות בידם) שהרי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, אם כן, לא היצר אשר נצחת בימים הקדמונים - אתך עתה, כי פנים חדשות אתך (עכ"ל), וכלומר, שאותו יצר החדש עדיין לא נצחת.

ובך פירש ה'משך חכמה' בלשון הכתוב (דברים ו ב), 'למען תירא את ה' אלוקיך לשמור את כל חוקותיו ומצותיו אשר אנכי מצוך אתה ובנך ובן בנך כל ימי חיך', ולכאורה היה צריך לומר 'לשמור... אשר אנכי מצוך כל ימי חיך אתה ובנך ובן בנך', ומדוע הזכיר תחילה 'אתה' ועבר להזהיר על 'בנך ובן בנך' ושוב חזר לצוות על האדם 'כל ימי חיך'. ומבאר

ומלבד אותם הגדרים שתקנו חז"ל 'שניות לעריות' וכיו"ב להרחיק את האדם מן העבירה, הרי יש בכלל פסוק זה גם חיוב לכל יחיד ויחיד להוסיף גדרים על גדרים, איש איש כפי עניינו, ואין לך אדם שיכול לפטור עצמו מעשיית גדרים ולומר 'שלום עלי נפשי', ולבטוח בעצמו שבוודאי לא ישל, אלא אפילו צדיק גמור (או מי שנרמה לו שהוא כצדיק גמור בענין מסוים) אף הוא מצווה ועומד להיות חרד וירא שמא ישל באיסור חלילה לה, ומחוייב לגדור עצמו ולעשות משמרת למשמרת. וכמו שפירש החסיד יעב"ץ (אבות ב ה) מה שאמרו חז"ל 'אל תאמין בעצמך עד יום מותך', וז"ל, פן תאמר, הרבה פעמים נלחמתי עם יצרי ונצחתיו, הוא

ישראל ב'גדרים וסייגים', כי סייגים הללו יכבידו על האדם עד שיבוא למנוע לגמרי מלקיים את התורה והמצווה, לעומתם ענו 'חכמי ישראל' שבלא סייג והרחקה יבואו להקל במצוה לגמרי. עד שבאו לידי פשרה, שיקחו מצוה אחת של גילוח הזקן שחמורה היא עד מאד, וכל העובר עליה מתחייב כאחת בחמשה לאוין, ובוודאי כל בר ישראל יזהר בה מאד, ובה לא יעשו סיג ונראה מי יצדק, ובה יתבאר מדוע לא עשו החכמים שום גדר וסיג במצוה זו. ומסיים הרי"ם, עתה רואים באמת מה שיצא, שהחכמים צדקו.

שמעתי בשם חכם אחד ששאל פעם את אחד ממכריו, מדוע שינה מארחות אבותיו (בעניני גדרי חסידות במלבוש וכיו"ב), ענהו ה'מכר' כי במהותו הנו רחוק מלהיות 'ירא שמים', ומידת ה'אמת' שבו איננה נותנת לו לחיות תוך כדי 'סתירה' בין תוכו (פנימיותו) לברו (חיצוניותו), אמר לו החכם, בשלמא, אם היו אומרים בגמרא ברו כתוכו - כלומר שיש לדמות את החיצוניות לפנימיות, היה איזה צדק בדבריך, שהרי ב'תוכו' חסרה לך היראה ולכן אף 'ברו' היא החיצוניות אין לה להראות 'מעלה' יותר מה'תוכו', אבל מכיוון שאמרו תוכו כברו נמצינו למדים, שאדרבה, זוהי הדרך ישכון בה אור, תחילה יעמיד האדם את 'ברו' בצורה הראויה (כמנהג אבותיך), ולאחמ"כ יתייגע להתאים את ה'תוכו' שגם יהיה באופן הראוי.

כה. וכמו שדייק הרה"ק מסאטמאר זי"ע בלשון חז"ל (שבת יג.) 'לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב' (על הנזיר להתרחק מן הכרם, אף אם יצטרך משום כך לסבב ולהאריך דרכו שלא יפגע בכרם, בכדי שלא ישל באכילת ענבים), שהלא הדברים אמורים בנזיר - שכבר התגבר על עצמו להרחיק עצמו מן היין, ואעפ"כ אף הוא מצווה להוסיף עוד גדר וזהירות וליך סחור סחור בכדי שלא 'להתקרב' אפילו אל האיסור.

פעם נשאל הגרי"ז מבריסק זי"ע, מדוע מחמיר הרב בכל דבר וענין, ותמיד הוא מוסיף חומרות וגדרים להתרחק ביותר מדבר איסור, ילמדנו רבינו מה טעם לריבוי חומרות הללו.

ענה הגרי"ז ושאל את שואלו, האם תסכים הלילה לשכב ולישן על גג של מגדל גבוה רם ונישא בגובה מאה קומות כשאינן לגג כל מעקה וגדר בשפת הגג, אבל הגג הנו רחב ידיים ומיטתך תעמוד הרחק משפתו... ענהו היהודי - לא, לא, כי חושש אנכי על חיי... שאלו הגרי"ז מדוע תחשוש, מתי נפלת ממיטתך בפעם האחרונה, וכ"ש בגג זה שרחב ידיים הוא ונמצאת שוכב רחוק כמה וכמה משפת הגג. אך היהודי בשלו עמד שעדיין חושש הוא ולא יסכים אף תמורת הון רב לישון על ראש הגג. אמר לו הגרי"ז, אם על הגוף הגשמי תחשוש שמא תפול חלילה בהעדר מעקה בשפת הגג, על אחת כמה וכמה, בדבר רוחני שהנשמה תלויה בו, כמה צריכים להתקין גדרים ומעקות וכל המרבה הרי זה משובח, כי גדול הוא החשש פן יפול הנופל ממנו.

סיפר הרה"ק מסאטמאר זי"ע ששמע מהרה"ק ה'צבי לצדיק' מבלאז'וב זי"ע, שהיה צדיק גדול אשר היה מופשט לגמרי מכל ענייני עוה"ז והיה שקוע כל ימיו לרבות הלילות בתורה ובעבודה, והיה נוהג שבכל עת שנכנסה אליו אשה היה מדליק סיגרי' ומחזיקה בידי, למען תהיה לו לזכרון על אש הגהנום הבוערת... הוסיף הרה"ק מסאטמאר כי בימינו אנו אין די בהדלקת סיגריה אלא צריך להבעיר מדורות גדולות... ומה נעני אנו אבתריה...

באר הפרשה - פרשת אהרי

'ושמרתם את משמרתני' - עשו משמרת למשמרתני, גם כאן יתפרש אומרו 'לשמור' דהיינו בעשיית משמרת וגדרים]. והמשיך הכתוב לומר אתה ובנך ובן בנך כל ימי חיך 'פירוש אף שיש לך בני בנים ואם כן אתה בזקנתך וכבר נחלש יצרך, אעפ"כ אל תאמין בעצמך^כ, וצריך אתה לסייגים לשמור את החוקה והמצוה'.

אין לתאר ואין לשער מעלתם הנפלאה של הגודרים גדר לעמוד בפרץ ועד כמה הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו, וכדבריו הנשגבים של הרה"ק ה'דברי בינה' ז"ע על פסוק זה 'ושמרתם את משמרתני', כשהוא מקדים להביא את הדברים הנודעים אשר ה'צדיק' הוא 'יסוד עולם', והיינו שמי ששומר עצמו במידת הקדושה שהיא נקראת 'צדיק' - הרי הוא יסוד העולם, והוא נעשה צינור משפיע לכל העולם, וכמו שמצינו ביוסף הצדיק שעל ידי שעמד בנסיון עלה ונתעלה להיות יסוד העולם והוא המשביר לכל עם הארץ. ומוסיף ה'דברי

ה'משך חכמה', שהנה אמרו חז"ל (אבות ב ה) 'אל תאמין בעצמך עד יום מותך', ומובא בירושלמי (שבת פ"א ה"ג) על 'ההוא חסידא' שהיה בטוח בעצמו שכבר לא יכשל בעבירה אחר שהגיע לשיבה, ואמר שצריך לגרום במשנה 'אל תאמין בעצמך עד יום זקנתך', כי אחר שכבר הזקין יכול להאמין בעצמו אמנם סופו היה שבא לידי מכשול, הרי לך, שאסור להאמין בעצמו עד יום מותו, ולכן הוא מחויב לעשות גדרים וסייגים שרק על ידם לא יפרוץ גוף האיסור^י.

ובזה יתבאר ציווי הכתוב 'למען תירא את ה' אלוקיך לשמור את כל חוקותיו ומצותיו אשר אנכי מצוך', ר"ל שלא יאמין בעצמו שלא יבוא לידי עבירה ח"ו, אלא בכל עת יהא ירא וחרד על הדבר - שיוכה לשמור כל חוקותיו ומצותיו^י, וכיצד יזכה לזה, ע"י עשיית גדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה [ובעין שפירשו חז"ל (יבמות כא.) בלשון הכתוב (ויקרא יח ל)

כו. סיפר לי אחד 'המשגיחים' בישיבות הקדושות, שפעם דיבר עם אחד מתלמידיו בענין עשיית גדרים לשמור עצמו בשמירה מעולה מכל מיני משחיתים... ומיאן אותו בחור לקבל הדברים, והנה בדרך הליכתם ראו שני אנשים מהלכים, האחד חובש כובע לראשו ואילו רעהו מהלך כשרק כיפה מכסה את ראשו בלא כובע עליו, לפתע פרצה רוח סערה עזה והגביהה מעל ראש הראשון את כובעו, והכובע עף למרחקים, ולרעהו העיפה הרוח את הכיפה ונשאר גלוי ראשו... אמר המשגיח לבחור, אתה הראית לדעת על החובה להיות מהמוסיפין מן החול על הקודש, כי לא הרימה הרוח ל'בעל הכובע' אלא את הכיסוי העליון, אולם עדיין נשאר בכיסוי ראש כדת וכדין, אולם חברו שלא חבש כובע אזי בשעת 'נסיון' באה רוח ועוקרתו על פניו, ונשאר ללא כיסוי ראש כלל...

כז. הרה"ק מנאסויד ז"ע שהה פעם בקרון רכבת, ועלתה לשם זקנה אחת, ומחששו ליחוד ולשהיה עמה, קפץ תיכף במסירות נפש מעל הרכבת על אף שסיכן בכך את נפשו, שאלוהו תלמידיו, רבי וכי מפני זקנה זו אותה ירא. אמר להם, איני ירא ממנה אלא את האלוקים אני ירא, על כן אני בורח מכל ספק ספיקא של איסור...

כח. מנהגו בקודש של הרה"ק המגיד מקאז'ניץ ז"ע היה שלא הכניסו אליו נשים, פעם אחת לא עמד המשמש בקודש על משמרתו ליד הדלת, באותה שעה רצתה זקנה אחת להיכנס אל הקודש פנימה, וכיון שלא הכירה את מנהגי המקום נכנסה לפי תומה אל חדרו של המגיד, ויהי כאשר הבחין בה המגיד לא התמהה לרגע [ועל אף היותו בטבעו איש חלש מאד], וניגש תיכף אל החלון כדי לקפוץ משם, וברגע האחרון הספיק הגבאי להגיע ולמנוע בעדו מלעשות מעשה, ובשעת הכושר שטח את תדהמתו לפני המגיד, שלכאורה לא היה אז שום מקום מכשול, שהרי האשה זקנה היתה, ולא ידך גיסא הרבי חלש וחולה, ומדוע א"כ היה מוכן ומזומן להסתכן ולקפוץ מן החלון, נענה לו המגיד בחריפות 'שוטה שבעולם, ווען דער יצר הרע קאמאנדיוועט, ווערט זי יונג און איך געזונט'... [פירוש, כאשר היצר משתולל מתהפכת הזקנה לצעירה, ואני נהיה מחולה לבריא], ללמדנו עד כמה צריך לברוח מן החטא בלי שום 'תירוץ'...

ידוע המעשה בבחור שהיה צריך לצאת מהישיבה וביקש רשות מהמשגיח הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, שאלו ר"א אם אינו חושש על עיניו לבל יפגמו במראית אסורה, ענה הבחור שאינו מתיירא, נענה לו רבי אליהו, הנה אני כבן שמונים שנה, ובעין אחת איני רואה כלל ואף השניה חלשה היא, ואעפ"כ מורא עולה על ראשי בטרם צאתי אל הרחוב, ולא עוד אלא שאני נושא כפי בתפילה שלא אכשל ח"ו, ואתה בחור צעיר עם שני עיניים בריאות וטובות כיצד לא תפחד...

בר והן מכל שאר הדברים שצריך הקב"ה לשמור העולם, ובוה מפרש גם מה שנאמר (תהילים קמה כ) 'שומר ה' את כל אוהביו', ש'את' מתפרש גם בלשון 'עם', ור"ל, שומר ה' עם כל אוהביו על כל העולם כולו, כי 'אוהביו' השומרי מצוותיו הם עושים את המשמרת למשמרתו של הקב"ה.

ועי' ז' וישפע שפע רב בכל העולמות, שפע ברכות טוב, רפואות^ל וישועות לנו ולכל ישראל^ל.

בינה, ולא לבר בעניני הגשמים נעשה משפיע, רק שומר העולם כולו מכל דבר רע^ט. ובוה יתפרש אומרו ושמרתם את משמרתו, שעל ידי שעושה משמרת למשמרתו ונודר עצמו בפרט בעניני קדושה ויראת שמים הרי הוא עצמו עושה משמרת ושמירה לכל העולם, עד שכביכול אומר הקב"ה אתם תהיו שומרים ותעשו את משמרתו - מה שעלי היה מוטל לעשות 'הן בדברים הגשמיים שיהיה להם לחם בחי' יוסף המשביר

כט. מרגלא בפומיה של הרה"ק מ'תולדות אהרן' זי"ע, כי יתכן שכשיעלה ויבוא האדם לבית דין של מעלה לאחר אריכות ימיו ושנותיו, יראו לו אוטובוס (באס) מלא על גדותיו בהמון אנשים, ויאמרו לו כל אלה ניצלו ממות לחיים על ידך, כי כבר היה ישמעאלי אחד מוכן ומזומן לפוצץ (זיך אויספלאצן) את האוטובוס, וכבר היה מצויד בכלי משחית, ורק ברגע האחרון ממש גילו אותו על ידך, ויתמה האיש ויאמר, מה לי ולאותו מחבל, מימי לא ראיתי מחבלים ולא תפסתי אותם, ואף לא הייתי שם בסמיכות לאוטובוס אלא ישבתי בביתי רחוק הרבה משם, וישיבו לו, אכן צדקו דבריך, אך מכל מקום הצלת הרבים נזקפת על ידך, כי רק מחמת שבאותו הזמן אתה התגברת על יצרך ו'קרעת' מעצמך ו'הקזת מדמך' למען שמו ית', על כן גברה מידת הרחמים בעולם, ונגזר דינם של יושבי האוטובוס להיוותר בחיים...

לפני י"ג שנים, בשנת תשס"ט, היתה שנת בצורת ועצירת גשמים בארה"ק, ובסוף החורף החל לרדת מטר רב על פני האדמה, אז נענה אחד מגדולי הדור זצוק"ל שכל השפעת הגשמים באה בזכות איש פשוט שהתגבר על יצרו 'בבא דבר עבירה לידו', והוסיף ואמר, הלה אינו צדיק גדול... אך הוא הוריד את הגשם... וללמדנו על שכרם הטוב של יראי שמים, עד שבזכותם באה רווחה לכל העולם.

ל. והזמן גרמא, חודש אייר, כידוע מה שאמרו צדיקים ש'אייר' ר"ת אני ה' רופאך, ובתוספת דיברות קודש של הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע ששתיים הנה בכתובים ענין ה'רפואה' א. 'ורפוא ירפא' (שמות כא יט) ב. כי אני ה' רופאך (שם טו כו), לא ראי זה כראי זה, בפסוק הא' האות פ"א דגושה, ובפסוק הב' היא רפה (מבלי דגש), והנפק"מ ביניהם, כי הפסוק הא' מדבר ברפואת הרופא, וכמו שדרשו חז"ל (ב"ק פה). 'ורפא ירפא - מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות', והרופא שהוא בשר ודם - אף שמרפא ברשות עדיין מסוכן הוא להשאיר איזה נקודות וסמנים מהחולי ל"ע, אבל כש'אני ה' רופאך' - הקב"ה בכבודו ובעצמו מרפא אז לא נשתייר מהחולי כל שריד ופליט... (ועי' בעל הטורים על 'כי אני ה' רופאך'), בזו העת, חודש אייר שהוא 'אני ה' רופאך' בוודאי יתרפאו כל בני ישראל רפואה שלימה וגמורה בתכלית.

לא. כה אמר הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע (מגן דוד לר"ח אייר) כי ימי חודש אייר מסוגלים לקבלת התפילות, וטעם הדבר כי הנה נאמר בפר' במדבר, שבאחד לחודש השני, הוא ר"ח אייר, אמר הקב"ה למשה למנות את בני ישראל ולסדרם ב'דגלים' והיתה אז שמחה גדולה לפניו ית' (עיי"ש), ונרמז זאת במאמר הכתוב (תהילים כ ו) 'נרננה בישועתך ובשם אלוקינו נדגול ימלא ה' כל משאלותיך', וכלשונו, בעת שמגיע זמן אשר בשם ה' אלוקינו נדגול - שזכו בני ישראל לדגלים, בכל שנה ושנה בהגיע הזמן הזה ימלא ה' כל משאלותיך, השי"ת ממלא כל משאלות עם בני ישראל וזוכים להשפעת רחמים פשוטים ממקור הוי"ה ב"ה.

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת אחרי תשפ"ד שנה י | גליון מס' 531

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסר וגשיא 'בני אמונים'

צדיק שימר אמונים

"סבא", עמדתי מול המצבה כשעיני לחות, "עומד כאן נכדך, יעקב דב, שזכה ב"ה להקים את 'בני אמונים' לחזק עגית אמן בכלל ישראל. סבא, המסרת שלך עברה מדור לדור, הזהירות וההדור שלך בעגית אמן שהשרשת בילדיך ונכדיך הפכה כעת לנחלת העולם היהודי כולו, והכל בזכותך".

אבל זה לא היה הדבר היחיד שהבנתי באותו רגע. המשנה במסכת קדושין (לט ב) אומרת: "כל העושה מצוה אחת מטיבים לו ומאריכים לו ימיו ושנותיו ונוחל את הארץ". ומפרט הירושלמי (שם א ט) שהמשנה מדברת על אדם "שיחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו", כלומר, מי שמקבל על עצמו לקיים מצוה אחת בכל מצב, בלי לבטלה לעולם, שכיון שהוא מוסר נפשו בעבור קיימה, זוכה הוא בעבור כך שיטיבו לו, יאריכו ימיו וינחילוהו את הארץ.

הנצי"ב (דברים ו א) מוסיף ואומר כי המקבל על עצמו זהירות יתרה באחת מהמצוות, תצמח לו מכף אף תועלת בחנוך בניו, שכן "ילמדו גם הם להיות משקעים באיזו מצוה, כאשר יראו מאביהם".

ושני הדברים האלו התקיימו בסבא: בזכות ההקפדה על עגית אמן, שעליה הבטיחו חכמים באפן מיוחד (ברכות מז א) שהמקפיד לקיימה "מאריכים לו ימיו ושנותיו", זכה סבי הגדול, רבי יעקב דב, להאריך ימים עד הגיעו לגיל צ"א כמנין אמן, גיל שנחשב באותם ימים כזקנה מפלגת.

וגם החלק השני, דברי הנצי"ב, קום והתגשם בחסד ה' הלכה למעשה, כי כאמור את זהירותי בכבודה של עגית אמן ועבדת היותי בחסד ה' שקוע ומשקע בענין נשגב זה, למדתי מנכדו - אבי מורי רבי חיים בן ציון זצ"ל - שפדברי הירושלמי "יחד לו מצוה זו ולא עבר עליה מימיו".

יהיו דברי אלו לזכרו ולעלוי נשמתו של סבי הגדול רבי יעקב דב, שפאמור בשבת זו חל יום ההולא שלו. ואליכם קוראים יקרים אקרא: בחרו גם אתם להקפיד על עגית אמן. ברכו מדי יום ברכות השחר בחברותא. זוהי מצוה שמחד היא קלה ופשוטה לבצוע, ומאידך הילדים והנכדים מבחינים בכך, והדבר חוזר לנשמתם, ובכך תזכו בעז"ה שלהבת האמונה היהודית הטהורה תבער בצאצאיכם מעתה ועד עולם.

בית החיים בעירה סעק קדם את פנינו בשתיקה, מצבותיו העתיקות מבצבצות בין אזובים ירקם. הגענו אליו באותו בוקר במסגרת מסע שרשים ברומניה, לפקד בו את קברו של זקני שאני נושא את שמו, רבי יעקב דב מרמורשטיין זצ"ל, שבשבת קדש זו פרשת אחרי, יחול יום הארצות השמיים ושלושה שלו.

נגשתי אל המצבה והתחלתי לקרא את האותיות, כששום דבר אינו מכין אותי להפתעה המצפה לי; "פה תדם עין יעקב", קראתי מהמצבה, "איש תם וישר צדיק תמים, ירא ה' כל ימיו, מו"ה יעקב דב בן בילא, תלמיד מבהק להגאון מורנו הרב רבי יהודה אסאד. מת בימי זקנותו, מספר ימיו צ"א שנים".

צמרמרת של התרגשות אחזה בי באותו רגע. "צ"א שנים"...! אין צריך להסביר את משמעותו של המספר צ"א לכל מי שדרך על מפתנו של עולם עגית אמן. אמן היא בגימטריה צ"א. צ"א זה גם ראשי תבות של צ' אמן - מספר האמונים שיהודי צריך לענות בכל יום. אמן וצ"א הם הינו הך. בשורה הבאה קראתי את התאריך שבו נפטר סבי, ביום כ"ו בניסן תרצ"א, ושוב התרגשתי עד עמקי נשמת, למצא עוד צ"א - שני רמזי אמן במצבה אחת, בדייק כמו הגימטריה של שמו, יעקב שעולה בגימטריה פעמים אמן.

אין מקרה בעולם. בני המשפחה דאז בודאי לא טרחו לציין סתם כך את העבדה שסבא נפטר בגיל צ"א. נדיר יחסית שכותבים את מספר שנות הנפטר על המצבה. יש לכך הסבר אחד, והוא - שסבא רבי יעקב דב היה זהיר בעגית אמן, ובניו מצאו דרך צנועה ופקחית לרמוז זאת על המצבה לדורות.

ופתאום, ברגע אחד הבנתי... הבנתי מהיכן שאב אבי מורי הרה"ח רבי חיים בן ציון ז"ל, בן בנו של הסבא ר' יעקב דב, את חרדת הקדש המיוחדת שהיתה לו לעגית אמן, ואת הקפדתו לענות אמן אחר ברכות השחר שלי ושל אחי יום אחר יום, שעל ידה הטביע בנו מגיל צעיר את חשיבות הענין.

הוא קבל זאת מהסבא ר' יעקב דב זצ"ל שאצלו גדל, שבודאי קבל את ההקפדה על עגית אמן ממי שהיה רבו המבהק, הגה"ק רבי יהודה אסאד, תלמידו של גאון ישראל רבי מרדכי בנעט, שעל אודותיו מעיד בנו רבי יעקב בנעט (תולדות רבי מרדכי [אפן תקצ"ב] עמ' יח):

"מעולם היה... מן העשרה ראשונים, ושמע מפל אחד ואחד מבאי ביתו את ברכות השחר כדי לענות אמן אחריהם, ואחרי כן אמר הוא עצמו הברכות על הסדר בקול געים ובכונה, קדם שעמד השליח צבור בתפלה".

מצבתו של רבי יעקב דב מרמורשטיין זצ"ל בעירה סעק שב'רומניה'

בקריאת "לדר ודר אודיע אמונתך בפיי".
שבת שלום,

298 218 מחנול"ן

זעקת הצלה במצלות הים

היא הדבר היחיד שיכול להצילו, אך מכיון שלא חנך ברוח ישראל סבא, לא ידע להתפלל. הוא פשפש בזכרונו בקדחתנות, ובמחו עלה זכרון עמום משנות ילדותו. הִיָּה זֶה בְּאַחַת מֵהַפְּעָמִים הַבוֹדְדוֹת שֶׁהִתְלַוָּה לִסְבוֹ לַתְּפִלָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. כִּילֵד קֵט הַבֵּיט בְּסִקְרָנוֹת בְּהִיכַל הַמִּפְאָר, וּמִבְטוֹ הִתְעַכֵּב בְּמִיחָד עַל הַשֵּׁלֶט הַמְאִיר שֶׁהֻצַּב עַל עֲמוּד הַחֵץ וּבו נִכְתְּבוּ הַמְּלִים: "שְׁוִיִּיתִי ה' לְגַדִּי תְּמִיד". עֵתָה הָאִירוּ הַמְּלִים הַקְּדוּשׁוֹת הַלָּלוּ לְגַדְד עֵינָיו, וְהִזְעִיקָה בְּקִעָה כְּמֵאלֶיהָ מִמַּעַמְקֵי לְבוֹ:

"שְׁוִיִּיתִי ה' לְגַדִּי תְּמִיד!" זַעַק אֶהְרֹן בְּלְבוֹ, "ה'! אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאֵתָה נִמְצָא אִתִּי כְּאִן, אֲנִי בְּטוֹחַ שְׂאֵתָה יוֹדֵעַ אֶת הַסִּפְנָה שֶׁבָּה אֲנִי שְׂרוּי, וְאֲנִי מֵאֲמִין שְׂאֵתָה יָכוֹל לְהוֹצִיא אוֹתִי מִכָּאן בְּרַגַע אֶחָד..."

אֶהְרֹן הִתְפַּלֵּל מְקִירוֹת לְבוֹ הַשְּׁבוּר, וְהֵלֵא-אֲמֵן הַתְּרַחֵשׁ: בְּפִתְעָה פִּתְאוּם הִחְלִיט הַחֲשַׁמְלָן לָזוּז מִפֶּתַח הַמַּעְרָה, הַמַּעֲבָר הִיָּה פְּנִי, וְאֶהְרֹן מֵהָר לְשַׁעֲט קְדִימָה וְלָצֵאת.

עִם יְצִיאָתוֹ מִפֶּתַח הַמַּעְרָה הַבֵּיט אֶהְרֹן בְּמַד הַחֲמִצָּן, וְהוּא גָּלָה לְחֻרְדָּתוֹ כִּי נֹתֵרוּ בְּבִלּוֹן שְׁלוֹשִׁים שְׁנֵיּוֹת בְּלִבָּד, זְמַן קָצֵר מְדִי בְּשִׁבִיל לְעֻלוֹת כְּאַרְבָּעִים מֵטֵר עַד גִּבָּה פְּנֵי הַיָּם. הַמּוֹת שׁוֹב אֲרַב לְפִתְחוֹ, אֶהְרֹן חִזַּר וְשָׁנָן בְּלְבוֹ אֶת הַמְּלִים הַקְּדוּשׁוֹת, וּלְפִתְעָה נִדְּהָם לְגִלוֹת לְצַדוֹ אֶת חֲבָרוֹ הָאוֹבֵד. הוּא מֵהָר לְאוֹתָת לֹו כִּי הַחֲמִצָּן שֶׁבְּרִשׁוֹתָ אוֹזֵל, אוֹלָם לְרַע הַמַּזָּל גַּם הַחֲמִצָּן שֶׁל חֲבָרוֹ עָמַד לְאֵזֵל. הֵם תִּקְשְׁרוּ בְּתַנוּעוֹת יָדַיִם, וּבְהִחְלָטָה שֶׁל רִגְעַת הַחְלִיטוֹ לְהִתְאַחַד בְּדַרְכָּם לְפָנֵי הַיָּם, כְּשֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם בְּתוֹרוֹ נוֹשֵׁם שְׁתֵּי נְשִׁימוֹת מֵהַבִּלּוֹן הַנּוֹתֵר.

הַחֲבָרִים הַמֵּימָנִים הִתְנַהְלוּ כְּבִנְהַל חֲרוֹם, כְּדִי לְחַסֵּף בְּמֵאֲמָץ שִׁיִּדְרֵשׁ בְּמִקְבִּיל תּוֹסַפֵּת חֲמִצָּן. הֵם הִתְקַדְּמוּ בְּאִטְיוּת יַחֲסִית, וּמִפְעַם לְפַעַם שְׂאֵפוּ שְׁתֵּי נְשִׁימוֹת מֵהַבִּלּוֹן הַמִּתְרוֹקֵן. בְּסוֹף הַדְּרָךְ הֵם כְּבָר נִאֲלָצוּ לְעַצֵּר אֶת נְשִׁימָתָם... אוֹלָם בְּחֻסְדֵי שָׁמַיִם הִגִּיעוּ לְפָנֵי הַיָּם, בְּרִיאִים, שְׁלֵמִים, וּמוֹדִים...

רַק כְּשֶׁנָּחוּ רִגְלָיו עַל אֲדָמָה יְצִיבָה יָכוֹל הִיָּה אֶהְרֹן לְתַת דְּרוֹר לְדַמְעוֹתָיו. רַק עֵתָה יָכוֹל הִיָּה לְשַׁחֵר אֲנַחַת רִוְחָה וְלִהְיוֹת שְׂפָף בְּהוֹדָאָה נְרַגְשֵׁת לְבוֹרָא הַכֹּל יָכוֹל שְׂאוֹתוֹ גְּלָה מִחֻדָּשׁ בְּמַעַמְקֵי הַיָּם, עַל שֶׁהֵעֵנִיק לֹו חַיִּים בְּמִתְנָה וְעַל שֶׁחֲשַׁף בְּלְבוֹ אֶת אוֹצֵר הָאֲמוּנָה שֶׁעַד כֹּה הִיָּה חֲבוּי בְּמַעַמְקֵיו.

עֵתָה, כְּשֶׁהִתְפַּלָּה פִּתְחָה לְפָנָיו פֶּתַח נְסִי לְהִצִּילוֹ מִחַיִּים לְמוֹת, נִפְתַּח לְפָנָיו גַּם פֶּתַח לְאֲמוּנָה, פֶּתַח שֶׁבְּהִמְשָׁךְ סִיעַ בְּעֵדוֹ לְשָׁנוֹת אֶת כָּל אַרְחוֹת חַיָּיו מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה.

שִׁיסְפִיק לְשִׁמוּנָה דְּקוֹת בְּלִבָּד, הֵם הַחֲלוֹ לְצוּר בַּחֲזָרָה אֶל פְּנֵי הַיָּם, אֲלֵא שֶׁתּוֹךְ כְּדִי עֲלִיָּה הַבְּחִין אֶהְרֹן בְּפִתַח שְׁהִיָּה פְּעוּר בְּאֶחָד הַסְּלָעִים לְצַדוֹ, וְכִמוֹ הַזְּמִינוֹ לְהִצִּיץ בְּעֵדוֹ...

אֶהְרֹן נָטַשׁ לְרַגַע אֶת חֲבָרוֹ וְכִשְׁהִצִּץ מִבְּעַד לְפִתַּח הַפִּתְעָה לְגִלוֹת כִּי מְדַבֵּר בְּמַעְרָה קְסוּמָה הַפְּתוּחָה מִצַּד לְצַד. בְּמַחֲשֶׁבָה שֶׁל רִגְעַת הַחְלִיט לְהִכְנִס לְתוֹכָהּ. אַרְךָ הַמַּעְרָה הִיָּה כְּעֵשְׂרֵה מֵטְרִים, מְרַחֵק שְׁצוּלָלוֹ מִיָּמֵן עוֹשֶׂה בְּפִחוֹת מִדְּקָה, וְאֶהְרֹן נִכְנַס דְּרָךְ הַפֶּתַח, כְּדִי לְצֵאת בְּמַהְרָה מֵהַצַּד שֶׁכָּנְגַד.

תּוֹךְ כְּדִי מִשׁוֹטוֹ בְּחוֹ אֶהְרֹן אֶת הַיְצוּרִים הַמְּרַהִיבִים שֶׁשָּׁכְנוּ בְּמַעְרָה, בִּינֵיהֶם גָּלָה קְפוּדֵי יָם, אֲלֵמָגִים, צִדְפוֹת וְעוֹד אֵי אֵילוֹ דְּגִיגוֹנִים צְבֻעוֹנִיִּים שֶׁשִּׁיטוּ בְּזֵרִיזוֹת מִצַּדָּה הָאֶחָד שֶׁל הַמַּעְרָה לְצַדָּה הַשֵּׁנִי.

אֶהְרֹן שָׁחָה בְּמַהִירוֹת לְצַדָּה הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמַּעְרָה, אוֹלָם רִגַע לְפָנֵי שִׁיִּצָּא נִעְתָּקָה וְנִשְׁימָתוֹ בַּחֲרָדָה. בְּשׁוּלֵי הַמַּעְרָה, מִמַּשׁ צָמוּד לְפִתַּח הַיְצִיאָה, נַח לוֹ בְּשִׁלּוֹה דָג עֵנֵק, חֲשַׁמְלָן פְּרָסִי שְׂמוֹ, סַנְפִּירֵי פִתּוּחִים לְמֵלֵא רַחֵב הַמַּעְרָה בְּאִפְנוֹ שְׂאִינוֹ מֵאֲפֹשֶׁר מַעֲבָר מִבְּלִי לְגַעַת בּוֹ.

כְּאִן הַמְּקוֹם לְהַסְבִּיר כִּי דָג זֶה שִׁיךְ לְמַשְׁפַּחַת הַחֲשַׁמְלָנִיִּים. אֵלוֹ דְּגִים שֶׁהַקְּב"ה חָנַן אוֹתָם בִּיכֻלַּת לְהַנְחִית עַל טְרַפְסֵי מַכַּת חֲשַׁמְלָן שֶׁעֲצָמָתָה יָכוֹלָה לְהִגִּיעַ לְשֵׁשׁ מֵאוֹת וְאֵט וְיֹתֵר. הַחֲשַׁמְלָן הַפְּרָסִי הוּא מַהִיּוֹתֵר קְטַלְנִיִּים בְּמַשְׁפָּחָה זוֹ, וְגִייעָה בּוֹ עֲלוּלָה לְהִיּוֹת מְסַכְּנָת בִּיּוֹתֵר.

אֶהְרֹן הַמְּבַהֵל נֹתֵר חֶסֶר אוֹנִים. הוּא נִסָּה לְשׁוֹב לְאַחֲרָיו, וְאוֹלָם צִיּוֹד הַצִּלְיָה הַמְּסַרְבֵּל שֶׁעָטָה, הַקְּשָׁה עֲלָיו לְשַׁחוֹת לְאַחֲרוֹ בְּחֻלָּל הַצֵּר שֶׁל הַמַּעְרָה.

כְּמוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָם בְּעַמְדָם עַל שְׁפַת יָם סוּף, לֵלֵא יָכֹלַת לְנוּעַ קְדִימָה אוֹ אַחֲרָה, כֹּן עָמַד אֶהְרֹן עֵתָה בְּמַעַמְקֵי יָם סוּף, כְּשֶׁסִּפְנָה אוֹרְבַת לוֹ מִכָּל כּוּוֹן. אֵלוֹ הָיוּ רִגְעִים שֶׁל חֲרָדָה מִצְמִיתָה. פֶּחַד מוֹת כְּפִשׁוּטוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נֹתֵר בְּבִלּוֹן שְׂנֵשָׂא עֲמוֹ, חֲמִצָּן לְעוֹד אֲרַבַּע דְּקוֹת בְּלִבָּד. הַמַּחֲשֶׁבָה שֶׁהוּא עֵתִיד לְסִים אֶת חַיָּיו כְּאִן בְּתוֹךְ הַמַּעְרָה, כְּשֶׁשֶׁפֶק אִם בְּכָלֵל יִמְצָאוּ אֶת גּוֹפְתוֹ, טִלְטְלָה אֶת נְשִׁמָתוֹ וְהִעִירָה בּוֹ זְכֵרוֹנוֹת חֲבוּיִים.

בְּרַגַע נוֹאֵשׁ שִׁכָּה הַבִּין אֶהְרֹן כִּי הִתְפַּלָּה

סְפוּר זֶה אֲרַע לְפָנֵי כְּעֵשְׂרִים שָׁנָה. בְּאוֹתָם יָמִים אֲמָץ לְעַצְמוֹ ר' אֶהְרֹן אֲזַנְשִׁטִּין אֶת מִקְצוּעַ הַצִּלְיָה כְּתַחֲבִיב מְרַגִּיעַ, וְהַפְּעַם נִסַּע הַרְחֵק הַרְחֵק כְּדִי לְמַמְשׁוֹ.

אֶהְרֹן, שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן עֵדִין לֹא שָׁמַר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, נִסַּע יַחַד עִם חֲבָרוֹ לְאֲזוּר מְצָרֵי טִירָאן אֲשֶׁר בְּחֻצֵי הָאֵי סִינַי, לְחוּפוֹ שֶׁל

אֶהְרֹן שָׁחָה בְּמַהִירוֹת לְצַדָּה הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמַּעְרָה, אוֹלָם רִגַע לְפָנֵי שִׁיִּצָּא נִעְתָּקָה וְנִשְׁימָתוֹ בַּחֲרָדָה. בְּשׁוּלֵי הַמַּעְרָה, מִמַּשׁ צָמוּד לְפִתַּח הַיְצִיאָה, נַח לוֹ בְּשִׁלּוֹה דָג עֵנֵק, חֲשַׁמְלָן פְּרָסִי שְׂמוֹ, סַנְפִּירֵי פִתּוּחִים לְמֵלֵא רַחֵב הַמַּעְרָה בְּאִפְנוֹ שְׂאִינוֹ מֵאֲפֹשֶׁר מַעֲבָר מִבְּלִי לְגַעַת בּוֹ.

יָם סוּף. שָׁם, כִּף שְׂמֵעוֹ, יֵשׁ אֶתֵר צִלְיָה מִיַּחַד וּמְרַהִיב עֵין. הַהִגָּעָה לְמִקְוֵם כְּרוּכָה הִיָּתָה עֲבוּרָם בְּטְרַחָה רַבָּה, אֶךְ הַמֵּאֲמָץ הִיָּה שׁוּה. בְּמַעַמְקֵי הַיָּם, מְקוֹם שֶׁקְרָנֵי הַשֵּׁשׁ הַבוֹדְדוֹת הַחוֹדְרוֹת אֶלָּיו מִשׁוֹת לוֹ גִּוֹן כְּחֻלְחַל מְסִתוּרִי, נִהְנוּ אֶהְרֹן וְחֲבָרוֹ מִכָּל רִגַע. הֵם הִצְטַלְמוּ לְצַד כְּרִישִׁים עֵנֵקִיִּים, בְּחֵנוּ מְקֻרֹב דְּגִים נְדִירִים וְשׁוֹטְטוֹ בֵּין שׁוּיּוֹת אֲלֵמָגִים מְרַהִיבוֹת.

אֶהְרֹן וְחֲבָרוֹ הִצְטִיטוּ בְּבִלּוֹן חֲמִצָּן הַמְּסַפִּיק לְשִׁהִיָּה שֶׁל כְּמַחֲצִית הַשָּׁעָה בַּיָּמִים, וְכֵאֲשֶׁר מִד הַחֲמִצָּן בְּשָׂר לָהֶם כִּי נֹתֵר בּוֹ חֲמִצָּן

הצדיק נתבע על שאינו מגן על בני דורו

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו" (טז א)

אמרו חכמים (ויק"ר ה) שפולחן תפלה נגזרה מיתה על כל ארבעת בני אהרן, בשל חלקו של אהרן במעשה העגל, ואולם משה התפלל עליהם, והועילה תפלתו לחצאין והצילה רק את אלעזר ואיתמר.

רבי חיים ויטאל מפרש שלפי שפעם הקב"ה על משה שלא חזר והתפלל שתתבטל הגזרה אף מעל נדב ואביהוא, למרות שראו שהתקבלה תפלתו לחצאין, לפיכך נקט כאן הכתוב לגבי מיתתם לשון "וידבר", שהיא לשון קשה (מכות יא א).

כראיה לכך שהצדיק נושא באחריות לבני דורו והוא נתבע על שלא הגן עליהם בתפלתו, מביא מהר"ח את המספר בגמרא (שם) שכאשר ארע שנטרף אדם בקרבת אזור מגוריו של רבי יהושע בן לוי, לא דבר עמו אליהו הנביא שלושה ימים (עצ הדעת טוב).

תפלת הצדיק מגנה על ישראל

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו" (טז א)

מפך שבתחלתה של הפרשה המזכרת על סדר עבודת יום הכפורים, הזכירה התורה את מיתת בני אהרן, למדו חכמים (רושלמי יומא א א): "שפעם שיום כפורים מכפר על ישראל, כך מיתתו של צדיקים מכפרת על ישראל".

ואולם רבי חזקיה פייבל פלויט, רבה של שוראן, אומר כי תנאי יש בדבר: כשם שיום הכפורים מכפר רק לאלו השבים בתשובה, כך מיתתם של צדיקים מכפרת רק לאלו השבים בתשובה. וכפי שאמרו חכמים (סנהדרין לו א) שלאחר פטירתו של רבי זירא אמרו הבריונים שגרו בשכנותו: עד עתה חטאנו ורבי זירא היה מבקש עלינו רחמים בתפלתו שלא נענש, אך עתה אם נוסף לחטא, מי יבקש עלינו רחמים? ומתוך מחשבה

תענה אמונים

פנינים על מצות התפלה

בכל דור יש משיח הלומד עם תשוב"ר

"אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו"

לפי פשוטו מדבר הכתוב באבותינו אברהם יצחק ויעקב, שלא נתן ל'יושבי הארץ' לגעת בהם, ומפרש הרד"ק (דה"י"א טז כב) שנקראו האבות "משיחי" לפי שהיו חשובים ונכבדים כמלכים שנמשחו בשמן. ואולם חכמים דרשו (שבת קיט ב) כי הכנוי "משיחי" מקוון כלפי תינוקות של בית רבן, ומזהיר הכתוב שלא לגעת בהם, לפי שבהגבל פיהם העולם עומד.

את הטעם שתינוקות של בית רבן נקראו "משיחי" פרש רש"י (שם ד"ה במשיחי) שהוא לפי שהיו רגילים למשת את התינוקות בשמן. ואולם רבי אשיהו פינטו, בפרוש הר"ף על עין יעקב (שם), פרש כי התינוקות של בית רבן מכונים "משיחי" מלשון "שיח שפתים", שלפי שאינם מבינים כפאות את המודם, אין להם פי אם שיח שפתיהם בלבד.

זו שבו בתשובה שלמה (לקוטי חבר בן חיים ח"ב עמ' פח).

בגדי הלבן מזכירים את העולם הגשמי

"כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו וילבשם" (טז ד)

מדברי המשנה במסכת יומא (לד ב) עולה כי בגדי הלבן שהיה הכהן הגדול לובש בעת עבודת יום הכפורים, היו עשויים מבדים יקרים. המשנה שם אף דנה בשוי המינימלי של בדים אלו, שעלה לסכום רב.

הרבי בעל העקדת יצחק' מאלפסנדר מבאר כי הסבה שבגדי הלבן נתפרו מבדים יקרים ואיכותיים היא, לפי שבעודו לובשם היה הכהן הגדול נושא תפלה על ישראל בעת ששהה בקדש הקדשים לעבודת היום. בשעה זו היה הכהן הגדול מתעלה למדרגה כה גבוהה, עד שהיה מאבד כל קשר עם העולם הגשמי, ולפיכך הלבשוהו בבגדים יקרים, כדי שיזכר שגם בשעה נעלה זו עליו להתפלל על פרוסתם וצרכיהם הגשמיים של ישראל (עקדת יצחק' יום הכפורים).

התורה והמצוות הן חיינו

"ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה'" (יח ה)

דרש ה'חדושי הרי"מ":

על האדם לשמור תורה ומצוות באפן שירגיש שכל חיותו תלויה בלמוד התורה ובקיום המצוות, וכפי שאנו אומרים בתפלת ערבית: "כי הם חיינו וארץ ימינו".

ולפי שכל חיותנו תלויה אף ורק בתורה ובקיום מצוותיה, אומרים אנו מדי בקר, מיד לאחר ברפת התורה, את ברפת "אלקי נשמה" שנתקנה כדי להודות לה' על שהוא מחזיר לנו את נשמתנו מדי בקר (שיח שרפי קדש' ח"ג אות נז).

על הגר"ח סולוביצ'יק מספר: פעם בקשו אחרים מתושבי בריסק להכניס שנויים בסדרי הלמוד בתלמוד תורה שבפניהם. כשהציגו את תקניותיהם לפני הרב, השיב להם:

"הקדמונים גלו כי בכל דור ודור נולד אדם הראוי להיות משיח, והיה אם דורו ראוי לכך הרי שהוא מתגלה, ואם לאו אינו מתגלה. נתן להסיק מכך שבכל דור ודור באחד מתלמידי התורה יש ילד הצועד יחד עם חבריו בני גילו, והוא עשוי להתגלות כמשיח. בחיידר 'מתקן' כפי שאתם מציעים, המשיח לא יוכל ללמד! על כן אני מתנגד נחרצות לתקניותכם".

בדרך צחות הוסיף ובאר הגר"ח על פי זאת את הסבה שהכתוב מכנה את התינוקות של בית רבן "משיחי": כיון שבכל דור יש בין תשוב"ר מי שראוי להיות משיח, מזהיר הכתוב "אל תגעו במשיחי" - אל תגעו בדרך חנוכה של תשוב"ר! שפדי שהמשיח יוכל לצמח בין כתלי התלמוד-תורה, עליו להתנהל בכל פרטיו על טהרת הקדש ממש, ללא תערובת זרה כלשהי, ואפלו כזו שעל פי ההלכה נראה שאין בה כל מניעה (הרב מבריסק' ח"א עמ' 239).

ה'זוי העמודים'

כ"ח בניסן ת"ב

רבי שבתי שעפטייל הלוי הורוביץ נולד לאביו רבי ישעיה הלוי - השל"ה הק'. למד תורה מפי אביו הגדול ומפי בעל הכל' יקר, שבאותה עת כהנו יחד ברבנות פראג.

בשנת שפ"ב, בעלות אביו הגדול לארץ ישראל, התמנה למורה צדק ומגיד מישורים בקהלת פראג המעטירה. בשנת שפ"ח התמנה לרבה של פיודא, בהמשך התמנה לרבה של פרוקפארט, ובשנת ת"ג הכתר לרבה של פוזנא. בכל מקומות רבנותו החזיק רבי שעפטייל ישיבה והעמיד תלמידים הרבה.

אחר הצער והחרבן שפקד את עם ישראל בפרעות ת"ח-ת"ט, נאסרו נשים רבות בככל' העגון, ורבי שעפטייל עסק רבות בהתרתן. עקב המאורות שתכפו נאלץ רבי שעפטייל להמלט מפוזנא, ובשנת ת"ד התקבל כאב"ד בעיר וינה אשר הפכה בימיו למרכז יהודי גדול.

רבי שעפטייל חבר את ספרו 'זוי העמודים', שתכנו פרקי מוסר על ששת עמודי העולם המפרטים במסכת אבות (א ב; א ח): תורה, עבודה, גמילות חסדים, אמת, דין ושלום. את ספרו הדפיס רבי שעפטייל בסוף ספרו של אביו 'שני לוחות הברית'. חבורים רבים שכתב, ביניהם חבורים בהלכה, על מסכתות הש"ס ועל התורה, נותרו בכתב יד.

ביום ששי כ"ח בניסן ת"כ הסתלק רבי שעפטייל לבית עולמו, ונטמן בבית העלמין היהודי העתיק הנמצא בפרבר רוסא שבוינה.

רק יקבל ענש על כך... ותורה כזו לא תצליח (ראה במ"ר כב ז)... ואפשר דאפלו דיעבד לא יצא ידי 'שנים מקרא' דהוי מצוה הבאה בעברה".

ואולם מה שכתב שהמתפלל באמצע חזרת הש"ץ מאבד אף את מה שהשיג בתפלה שהתפלל כדיו, הוא דין מחדש הצריך באור, וכי משום שלא ענה אמן אחר חזרת הש"ץ, יפסיד גם את מה שהשיג בתפלת הלחש?

תפלת הלחש תלויה בעניית אמן

בספר 'ענינו של יום' (מועדים, פרק לא) באר זאת על פי חדושו של האר"י ז"ל (סי' כב), שהטעם שתקנת הקדמונים שיחזר הש"ץ על התפלה נהגת גם כיום, אף שכבר אין מי שיוצא ידי חובת תפלה בכך, היא לפי שיש טעם נוסף לתקנה זו, והוא השלמת אמן על ברכות התפלה. שכן פסק הרמ"א (או"ח קסז ב) שעניית אמן אחר ברכה היא חלק מן הצאת ידי חובת עניית אמן מפי העונה אמן אחר ברכתו. כדאי להשלים את ברכות התפלה הנאמרות בלחש בעניית אמן, תקנו שיחזר הש"ץ על התפלה וענו אמן אחר ברכתו.

מעשה יש לפרש שבעל 'זוי העמודים' סבר כדבריו שברכות הלחש נשלמות בעניית אמן אחר חזרת הש"ץ ונחשבות כתפלה אחת, וממילא גם מי שכונן פהלכה בתפלת הלחש, תפלתו תלויה ועומדת בעניית אמן אחר חזרת הש"ץ, ואם לא ענה אמן מאבד אף את תפלת הלחש.

תמונת מצבת הדג בבית העלמין הישן בווינה, סמוך לקברו של רבי שבתי שעפטייל הורוביץ, בעל 'זוי העמודים'.

על המסתתר מאחורי מצבה זו מספר: פעם קנה אחד מתושבי וינה דג לכבוד שבת, ובטרם הרגו כדאי להכינו לאכילה, פתח לפתע הדג את פיו וזעק: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". הלה פנה לרבי שעפטייל שכהן באותה עת כאב"ד בעיר ושאלו כיצד עליו לנהג, והרב הורה לו לקבר את הדג בבית הקברות היהודי. האישה צית לפסקו של הרב ואף הקים על הקבר מצבה בדמות דג למזכרת נצח (אדיר במרום עמ' שנח).

המזלול בעניית אמן אין תפלתו נשמעת

בספרו 'זוי העמודים' (עמוד העבודה פ"י אות לד) כותב רבי שבתי שעפטייל הורוביץ, כי מי שאומר תפלות ותחנונים בעת חזרת הש"ץ, במקום להקטיב לברכות היוצאות מפי החזן ולענות אחריהן אמן, מלבד שתפלותיו הנאמרות באותה עת לא יענו, הוא אף מאבד את מה שהשיג בתפלת הלחש שהתפלל עם הצבור כדיו, ואלו דבריו:

"גם בזה רגיל אני למחות, לאותם אנשים המתפללים תחנונות ובקשות בעת שהשל"ח צבור חוזר ומתפלל תפלת שמונה עשרה, כי בודאי מה שבקשו לא נתן להם, ומה שבקשו נטלה מהם. רצוני לומר, כי המסכם מכל הפוסקים, שכתשליח צבור חוזר ומתפלל שמונה עשרה, יש לקהל לשתק ולענות אמן, ולכונן לברכות שמברך החזן, ומי שאינו נזהר בזה מה שבידו נטלה הימנו ומה שבקש בשאר תחנונות לא נתן לו, כי בא זה ואבד את זה".

תפלה הבאה בעברה

דברי בעל 'זוי העמודים' לכאורה צריכים באור: בשלמא מה שכתב שהתפלה שמתפלל האדם בעת חזרת הש"ץ במקום לענות אמן כדיו אינה נענית, מובן, שכן תפלה שנאמרה באסור דומה היא למצוה הבאה בעברה" שאין יוצאים בה ידי חובת מצוה. וכפי שכתב בספר 'ארחות ישר' (ערך תפלה, קצת דיני תפלה אות כח): "אסור לדבר בשעת חזרת הש"ץ ואפלו לומר תחנונים או ללמד (שו"ע או"ח ככד ז). והלומד או קורא הפרשה בשעת חזרת הש"ץ וקדיש, לא די שלא יקבל שכר

{ אז נדברו }

פרשת אחרי מות תשפ"ד | גליון מקוצר/משוחזר

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?

רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

על פתחו של קודש הקדשים...

הפרשה שלנו מתחילה עם האדם הקדוש ביותר!! ביום הקדוש ביותר!! שנכנס למקום הקדוש ביותר!!! זה חלקו הראשון של הפרשה... **ולאחמ"כ מה בא מיד אח"כ**... תנחש מה הנושא הבא?? **פרשת עריות!!** זה הנושא שבא לאחר היום הקדוש והאדם הקדוש בקודש הקדשים!!! ולא זו בלבד... ככל הנראה לא לחינם פרשה דעריות באה כ"כ סמוך לאחר עבודת יום הכיפורים... **וההרואית**: שאם אתה זוכר... בקריאת התורה של יום הכיפורים... אז **בשחרית**... מה קוראים בתורה?? **את עבודת יום הכיפורים**... נו... ומה קוראים **במנחה**? לא פחות ולא יותר את פרשה דעריות!!! זאת אמרת: לא סתם הפרשות האלו סמוכות אחת לשניה!!! ולא נראה לי שבמקרה חז"ל בחרו לקרא את פרשה דעריות בדיוק ביום הכיפורים לקראת נעילה... נו... אתה יודע מה הפשט בזה???

התורה רוצה ללמד אותנו שישנם שני סוגים של קדושה!!!

ישנה קדושה של הכהן הקדוש... ביום הכיפורים הקדוש... ובקודש הקדשים **עד כאן הקדושה הראשונה!!!** אבל יש עוד!! קדושה לא פחות גדולה והיא:

קדושים תהיו... היו פרושים מן העריות... והקדושה הזו לשם שינוי... היא דווקא לא צריכה **לא את הכהן הגדול והקדוש**... היא גם לא צריכה את **היום הכי קדוש**... וגם לא את **המקום הכי קדוש**... הקדושה השניה הזו לשם שינוי... נגישה מאוד... שווה לכל נפש... מתאימה לכל יום... ושייכת בכל מקום וכל פינה בעולם... **הקדושה הזו היא לא פחות ולא יותר קדושת המחשבה ושמירת העיניים!!!** קדושה מעריות!!! קדושה מכל הדברים שנפשו של אדם מחמדתן... הקדושה הזו היא הקדושה היותר גדולה מכל הקדושה של האדם הקדוש ביותר ביום הקדוש ביותר ובמקום הקדוש ביותר... **כנו! בחור יקר**: ברגעים אלו... איפה שאני תופס אותך... באיזו התמודדות שתהיה... אם בשמירת העיניים ברחוב... ואם מדובר באיזה משהו שאתה כעת מחזיק ביד או כמעט מחזיק או מאוד רוצה להחזיק... ויש לך ניסיון גדול... ואתה מצליח ברגעים אלו להתמודד ולהתגבר??? אז שתדע לך!!! שברגעים אלו ממש אתה חשוב יותר מהכהן הגדול והקדוש!! בשעות הכי קדושות!! ובמקום הכי קדוש!!!

ואני אגיד לך סוד: כשהכהן גדול היה נכנס לקודש קדשים... כל העם היו מבוועתים... כולם היו מלחשים תפילה שיכנס בשלום ויצא בשלום... כן... לא פשוט... להיכנס לכזה מקום קדוש ולצאת חי... זה לא פשוט בכלל!!! זה מפחיד מאוד!!! **אז זהו זה שתדע!!!** שגם אתה בחור קדוש... בדור שכזה... עם התמודדות קשות כמו שהדור שלנו מזמין בענייני קדושה... שתדע לך שכל פעם שאתה מגיע לנקודת חיכוך של ניסיונות בקדושה... אזי בשמים יש מתח אדיר... אבותיך עומדים מלמעלה... והייתי אומר אפילו הנשמות שעתידות להיות צאצאייך... כולם כעת מרחשים בתפילה ומתפללים עליך שתזכה להיכנס בשלום ולצאת בשלום... כן... אתה כעת נכנס!!! לאיפה?? אתה נכנס לקודש הקדשים!!! בהתגברות שלך אתה נכנס לקדושים תהיו... לקדושת קודש הקדשים... אתה עומד כעת על מפתן קודש הקדשים... **והיה**: אם תצליח לעמוד בניסיון... זכית להיכנס לקודש הקדשים בשלום ולצאת בשלום... אה... אמת מה נהדר היה מראה בחור הדר בעיר ואינו חוטא שזכה לצאת בשלום ולהיקרא קדוש!!! אבל באותה מידה... תקח בחשבון שאתה בסיכון ליפול... אתה בסיכון חלילה וחס לא לצאת בשלום... כן... כל פעם שכהן גדול היה נכנס למקום הקדוש ביותר... כולם לקחו בחשבון שקיים סיכוי שעוד רגע הוא יהפך מהקדוש ביותר לטומאה הגדולה ביותר... טומאת מת...

בידיך הבחירה: האם לעמוד בניסיון ולהיות קדוש!!! או ליפול ולהיטמא!!!

את עבודת כהן גדול אנחנו קוראים ביום כיפור בשחרית... אבל את פרשה דעריות... אותה אנחנו שומרים למנחה... אותה אנחנו קוראים סמוך ונראה לנעילת היום הקדוש... אותה אנחנו שומרים לרגעים הגדולים ביותר בשנה... הרגעים שבהם עקד אברהם אבינו את בנו על גבי המזבח... בי בתשרי... שעת בין הערביים... מקובל מהספרים הקדושים שתמיד שעת מנחה היא התגברות של גבורות ודינים... אבל ביום כיפור??? דווקא אז זה הרחמים הכי גדולים... אתה יודע למה?? כי ביום כיפור בדיוק בשעה זו עמד אברהם ויצחק והתגברו!!! אוהו התגברו... הם המתיקו את כל הדינים... אין לך סגולה להמתקת הדינים... כמו התגברות על ניסיון... יתן ה' ויהיה לכולנו קיץ בריא טהור ושמח...

אין יהודי מחוק!!! אין יהודי שרוף!!!

בימים אלו של האבלות על עשרים וארבעה אלף תלמידי ר"ע... זו הזדמנות לפתוח נושא מהותי וקצת מריר... בציבור שלנו אנחנו שומעים לפעמים מטבע לשון בסגנון "הבן אדם הזה שרוף..." הוא מחוק... יש בן אדם שהוא לא כ"כ בסדר... ובאמת צריך לצאת נגדו ולהוקיע אותו... וגדולי ישראל באמת יצאו נגדו ואולי דיברו כלפיו בחריפות... ו... ומאז ??? !? !? !? מה קורה מאז??? מאז הוא מחוק!!! הוא שרוף!!!! הוא לא קיים... הוא כמו "איסורי הנאה..." כתותי מיכתת שיעוריה... יש לו דין של 'אור פחות משלושה...' הוא כמו 'חמץ לאר שש שעות...' דמו הותר... דינו כהפקר, הוא פטור מן המעשרות ונלקח מכל אדם בשיעית... אם אתה עובר לידו עקרונות אתה יכול להיתקע בו ולדרוך עליו... כי הוא פשוט לא קיים... לא קיים...

אז זהו שלא!!!! אין כזה דבר!!! צריך לדעת שע"פ השקפת היהדות, תורתנו הקדושה מתנגדת בתוקף להנחה הזו!!! אין כזה דבר יהודי מחוק... גם היהודי הכי רשע שצריך להתנגד אליו... ולהוקיע אותו... גם אז הוא לא מחוק לגמרי!!! יש בו עדיין הכרה מסוימת!!! אם הוא ימות בלא בנים הוא עדיין זוקק את אלמנתו ליבום ומתיר לה אישור אשת אח ולו בשביל שהבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו מישראל!!! שמעת?? הדינים החמורים של יבום תקפים גם כלפי העוכר ישראל הגדול ביותר... אפילו יהודי שמחויב סקילה וצריך לתלות אותו... גם לנבלתו יש כבוד מסוים שאסור בלא תלין נבלתו על עץ... ממילא גם במקרים החמורים ביותר שמדובר בבן אדם שהוא בגדר "אינו עושה מעשה עמך" ואין פחד אלוקים לנגד עיניו וכבר הותר לנו לדבר עליו לשון הרע ולשנא אותו... גם אז הוא לא לגמרי מחוק... הוא לא שרוף... עדיין יש הוראות מדויקות מה מותר לעשות כלפיו ומה אסור... אף פעם יצור אנוש לא נהיה הפקר גמור... תוציא מהראש... לא בתורתנו הקדושה!!!! לפני שאכנס לדוגמאות---

סו"ס היות וישנם אנשים שזה בשבילם סתירה גמורה לכל החינוך שהם קיבלו וגדלו עליו מגיל אפס... (ולכן יש עליהם פחות תביעה...) לכן לצורך העניין אני נאלץ במאמר הזה להשתמש עם מקורות והוכחות מוצקות לאמת הפשוטה והבסיסית הזו... כדי להוציא מלבם ולקעקע את צורת החשיבה האכזרית והדורסנית הזו... נתחיל מלמעלה למטה...

נתחיל ממצות הוכח תוכיח: הגמ' אומרת: (סנהדרין קא): אמר רבי יוחנן: מפני מה זכה ירבעם למלכות, מפני שהוכיח את שלמה. ומפני מה נענש? מפני שהוכיחו ברבים. כתוב כאן: שזה שירבעם בן נבט הוכיח את שלמה המלך... זה נחשב לו כמעשה כ"כ נשגב ונאצל!!! עד כדי כך שזה כל מה שזיכה אותו להיות מלך על עשרת השבטים... ובכל זאת!!!!!! זה לא סתירה שעל אותו מעשה גופא הוא נענש... ולמה?? כי הוא הוכיח אותו ברבים!! אתה קולט מה קורה פה? התוכחה הזו הייתה מעשה גבורה הכי נאצל איך שיהודי מן השורה איכפת לו חילול ה',

הוא מסוגל לקום ולהוכיח מלך... המעשה הזה נחשב לאצילי ביותר שמזכה אותו במלכות, אבל אז מה... לכן להוכיח את שלמה המלך לעיני כל העם?? על זה הוא נענש!!!

מה כתוב כאן?? שאין שחור לבן... גם כשאתה צודק בתוכחה שלך... ולגמרי לגמרי צודק, ואתה עושה את המצווה הכי גדולה... עדיין צריך לדעת איך עושים את זה... ועם איזה טון ואיזה מנגינה... זה שאתה צודק ואתה עושה את הדבר הנכון זה לא מתיר לך את דמו...

הלאה!!! כעת ההיפך הגמור... קרה מה שקרה... ואותו ירבעם בן נבט בסופו של דבר חטא והחטיא את ישראל... עשה שני עגלי זהב בבית אל ובדן וכל ישראל נכשלו בו... והנה!!! כעת הגיע תורו של מלך יהודה - אביה בן רחבעם נכד של שלמה המלך להוכיח את ירבעם... ויום אחד נעמד מלך יהודה וקינא קנאת ה' ופנה לעשרת השבטים... והוכיח אותם אש וגפירת על שהם עזבו את ה' ועל עגלי הזהב שיש בידם... והוא צדק?? אוהו צדק... כל מילה שלו הייתה צודקת... אבל הירושלמי (יבמות פט"ז) אומר שהוא נענש... ולמה: ר' יוחנן אומר: בגלל שהוא ביזה את ירבעם ברבים... וריש לקיש אמר: בגלל שהוא ביזה את אחיה השילוני... (שהרי אחיה השילוני הוא זה שהמלך את ירבעם על פי ה'... וברגע שמדברים בגנות מלכותו של ירבעם... זה מתפרש כנתינת דופי בנבואתו של אחיה...)

אתה קולט איזה דקויות?? גם כשמדובר פה בתוכחה הכי צודקת ואמיצה שמוכיחה את עם ישראל על החטא החמור ביותר בעולם ונגד ירבעם שחטא והחטיא את ישראל!!!! והיה לו דין של מסית שיש 4 לאוין בתורה שלא תכסה עליו ולא תחמול עליו ואסור לגונן עליו... גם אז יש גבולות!!! גם אז לא הותר דמו... צריך לדעת מה מותר להגיד ומה אסור להגיד... כי כשמדברים נגד בן אדם (ולא רק נגד שיטה) יש תמיד קוים אדומים שאתה לא יודע איפה אתה חוצה אותם... איפה אתה מבזה יותר ממה שמותר... ומי יודע מה מתחבא פה בהיסטוריה של אותו איש... שכשאתה מבזה אותו... אתה מבזה על נבואתו של אחיה השילוני שהמליך אותו ביד ה'... הדקויות פה הם פחד פחדים!!!

מה רואים פה?? שאם אתה רוצה להוכיח תדבר על תופעות... על דברים שהם לא בסדר... שם אתה יכול למחוק... לזלזל... להתלוצץ על עבודה זרה ועל אינטרנט וזה מצוה!! אבל ברגע שאתה מתחיל לדבר נגד בן אדם??? ההההלו... תזהר!!! גם אם אתה צודק... וגם אתה מדבר נגד ירבעם בן נבט... אם אתה חוצה את הקו האדום ואתה משפיל אותו קצת יותר מידי... אתה נתבע על זה... שמעת?? זה ברור??

ונשמרתם מאוד לנפשותיכם!!!!

בספר תהילים שהם ימחקו... גם קל יתצח לנצח יחתך ויטחך מאוהל ושרשך מארץ חיים סלה... (תהילים ג) נו... מה יש יותר מזה?? אם דוד המלך רואה לנכון למחוק את דואג האדומי מארץ חיים... אז מה יש לנו יותר מזה?? **אבל מה נעשה...** שכמה פרקי תהילים לאחמ"כ כתוב: "לי גלעד ולי מנשה... מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעתי..." ויש מחלוקת שלימה במדרש מה הפירוש בפסוק וחכמים אומרים: שהפסוק הזה מדבר על ג' המלכים וד' הדיוטות שהמשנה אומרת שאין להם חלק לעולם הבא!! אז אמנם כך המשנה אומרת... כך דוד המלך גזר אומר... אבל מה נעשה... אבא שבשמים - לא ידח ממנו נידח והקב"ה מודיע שבסופו של דבר: אני איכשהו אדאג שגם להם יהיה חלק לעולם הבא ולי גלעד ולי מנשה... הם שלי... אני פורש עליהם חסות... **אה... אתה שואל איך?? הרי דוד המלך קילל את דואג ואחיתופל?? ועל דוד נאמר: "צדיק מושל יראת אלוקים"** אומר הקב"ה: עלי פלשת התרועעתי" דורשים חז"ל: עלי לעשותם רעים... עלי "לפלש" להם מעשים טובים ולעשותם "רעים" זה לזה... מה הכוונה?? כן אומר הקב"ה... תסמכו עלי... אני אדאג שדואג יפייס את דוד... ואני גם אדאג שדוד יתפייס... אני איכשהו אדאג שבמשך הדורות זרעו של דוד המלך יצטרך את זרעו של דואג האדומי... ואז דואג האדומי באמת יעזור לדוד... ודוד יכיר לו טובה... ואז הם יחזרו להיות רעים וידידים ודוד יחזור בו מהקללה והכל יבא על מקומו בשלום סמוך על בורא עולם

מה כתוב כאן?? שגם אלו שהם באמת מחוקים ובאמת שרופים... אבל אבינו שבשמים לא ממנהר למחוק יהודים... אבא שבשמים לא שש ושמח בבא אליו נשמה שרופה ומחוקה... אז נא!!! אין נא אלא לשון בקשה... אל תחשוב שהקב"ה נהנה שאתה דש ובוחש בכל מיני אנשים מחוקים... אין לקב"ה תענוג גדול בשמים שאתה שוב מעלה אותם על שלחן שבת ועוסק בלהסביר לכל בני המשפחה בפעם המיליון עד כמה יהודי פלנני הוא מחוק (לשיטתך כמובן...) ועד כמה אלמוני שרוף... זה לא עושה "נחמד" לאביך שבשמים... שכניתו בורחת מכה שלחן שבת... תהיה בטוח...

והיסוד הזה הוא גופי תורה!!!! על זה התורה אומרת: כי תראה חמור שונאך רובץ... וחדלת?? עזוב תעזוב אמו... התורה מדגישה: חמור שונאך!! מדובר בבן אדם שאתה מצווה לשנא אותו... ולמרות כן!!!!!! כשתראה אותו צריך עזרה... מצוה בשונא!! יש לך מצוה מיוחדת להכיר בקיומו ולהתעורר ברגשי רחמנות וחמלה עליו... **זה גופי תורה!!!!**

אבל זה לא בהוכח תוכיח... זה נכון אפילו בייחס לגוים גמורים...

הנביא עמוס מתנבא נבואת פורענות על עמון!!! מה יש?? מה היה החטא שלהם?? שכשהם ניצחו את מלך אדום והרגו אותו... הם שרפו עצמותיו וטחוחם בקירות הבית ותבע הקב"ה אונאת המלך שנהגו בו בביזיון... (רש"י עמוס ב'), שתבין: הקב"ה לא אוהב "במיוחד" את מלך אדום... יש נבואות מוצהרות על

המשנה בסנהדרין מביאה שלושה מלכים וארבעה הדיוטות שאין להם חלק עולם הבא... הם באמת מחוקים!!! מי שאיבד את חלקו לעולם הבא... הוא במילים אחרות מחוק!!! שנים מתוכם זה דואג ואחיתופל שדוד המלך בכבודו ובעצמו קילל אותם

ולא רק לזלזל... אז אתה עושה לה טובה ונותן קמצוץ הערכה שנותרת לך בנפש... ומפרגן אותה לדמות ערכית מסוימת... ו... ו... וכי זה עושה אותך מתבטל לרבינים??

הנה לך אחד מהאבסורדים שיוצאים מצורת הגישה שמוחקת לגמרי את כל מי שלא בראש שלי! זה פשוט מתיר לי לשחרר את הרסן ולתת דרור ליצרים האפלים כשזה בייחס לאחרים... וממילא עכשיו אני באמת מתפנה להיות גם איש טוב... ועוד להרגיש טוב עם עצמי...

בטח!!! גם עשוי הגיע מהשדה לאחר שהוא גנב ועשק ורצח ושדד ואימלל משפחות שלמות... ועכשיו הנפש שלו צמאה לאיזה קמצוץ של מעשה טוב... ובשביל זה הוא נזכר כעת ללבוש בגדי כהונה ולכבד את אביו בסילודין... תודה רבה לך... חכמה גדולה...

עוד דוגמא: אתה רוצה להיקרא בעל חסד?? אם תדע לכבד את כל קופות וקרנות הצדקה וכל ארגוני החסד האחרים ומצידיך לפרגן לכולם... (אמנם בסופו של דבר אתה מחויב לעניי ביתך או עירך או למי שאתה הכי סומך עליו... נ... אין בעיה) זה נקרא בעל צדקה וחסד... אבל אם אתה מרוקן את כל המידות הרעות שלך לתת דופי בכל ארגון חסד וצדקה ששייך לאחרים... ואז נשאר לך משהו טוב בנפש כדי לעשות קצת צדקה עם החברים שלך?? על זה אומרת הגמ' בתקיפות: מה יקר חסדך אלוקים... לא כל הבא לקפוץ קופץ... לא כל אחד מקבל תואר בעל חסד...

עוד דוגמא: מי יכול להיקרא אוהב ישראל?? יהודי שמסוגל לרחם גם על גוי... אם הוא יראה גוי חסר ישע הוא יתעורר עליו ברגש טבעי של רחמנות... **ולמרות כן!!** עדיין יש לו רחמים יותר גדולים על יהודי כי... כי אחרי הכל זה יהודי!!! זה נקרא אוהב ישראל... אבל אדם אכזר שמסוגל להתעלל בעובד זר חסר ישע לחינם מתוך רוע לב... ואח"כ הוא חוזר הבייתה ומתהלל בזה שיש לו אהבת ישראל ומחבק כל יהודי באשר הוא... אדוני... זה לא אהבת ישראל... פשוט רוקנת את כל הרוע שלך על אובייקט אחד... וכעת נשאר לך מקום בנפש לאהוב אובייקט אחר... אז אמנם "יפה לך" "יצא לך טוב" שאת האהבה שלך שמרת למקום טוב... אבל את השנאה שלך... איפה אותה הוצאת?? האם בסדר מוסר או בכל מיני שירותים של הנפש...?? עכ"פ אין יהודי מחוק!! אין יהודי שרוף!! בשביל זה יש לנו שיעורי בית בימים אלו להתחזק... **בלנהוג כבוד!!!** זה בזה ולהוציא את המילים "מחוק" ו"שרוף" מהלקסיקון היהודי שלנו...

בלב יהודי חם ואוהב... (וזה לא משחק... אני כעת לא מדבר על אנשים צבועים...) אז מה זה?? מה האבחון של הפיצול אישיות הזה??

מה התשובה?? אין פה שום פיצול אישיות!! הכל ברור!!

לכל אחד מאיתנו יש גם רגש רחמנות וגם רגש אכזריות! יש גם רגש של כבוד והערכה וגם רגש של פחיתות וזלזול... **עכשיו: אין עובדים על המידות??** יש שתי אופציות: **הדרך הקשה היא** לקחת נשימה עמוקה ולתפוס את מקל עבודת המוסר ולהסתער על עבודת החיים... ועם הרבה עבודה הוא לאט לאט יצליח להעצים מצד אחד את הרחמנות ולהכניע את האכזריות... להגביר את הכבוד ולדכא את הפחיתות וכו' וכו'... **זו אופציה אחת!!! אבל יש דרך עוקפת...** דרך הרבה הרבה יותר קלה... מה שנקרא "עבודה בעיניים..." היות ויש לי **גם** רחמנות **וגם** אכזריות... אז מה הבעיה... אני אשחק עם שניהם ברוטציה... ברגע שהגיע אלי משהו לא משלנו... אני יורד לחייו ומבזה אותו בצורה הכי מכוערת ומרוקן עליו את כל המידות המגוננות והאפלות שלי... ואילו אחרי שניה כשהגיע משהו משלנו... כעת אני פנוי ומשוחרר להוציא עליו את כל שאר המידות של החסד והאהבה והחמלה... קל לי כעת להיות נחמד אליו... כי אני נקי... אני מרוקן... כי את כל הרוע שלי כבר הוצאתי על אחרים... **ותכליס: מה פה האבסורד הגדול והבלתי נסבל??**

שבינינו... בסופו של יום אין אותו אחד מרגיש???

הוא חש מעצמו שהוא האיש הטוב והרחמן והבעל חסד שבעולם... הוא מסכם בסופו של יום את כל פעילות החסד שהוא עשה עם אנ"ש (ובזה יש לו באמת הישגים מרשימים...) **אבל רגע.** אין שכחת את כל המעשים המכוערים שעשית באותו יום?? אין אתה שוכח את כל הציניות והלשה"ר שלעגת וגיחכת ומילאת פין צחוק ולעג על כל מי שלא בדיוק שייך למחנה שלנו?? **מה התשובה???** אה... הוא?? נו... הוא מחוק... אנחנו לא אוהזים ממנו... מצוה לדבר עליו לשון הרע... הוא?? הוא כככלום... הוא גאנישט... ו... והוא והוא?? אוי... מי הוא בכלל... מה הבעיה לדבר עליו?? הוא בכלל לא קיים... הוא בכלל לא מתחיל... **אז זהו!!! אדוני היקר!!** אין כזה דבר... אם אתה תלמיד של רב פלוני ומרוב הכנעתך הגמורה והאבסולוטית שלך כלפי הרב שלך... לכן אתה מסוגל למחוק כל רב אחר ולדבר עליו כאילו הוא חבר שלך...?? **אז שתדע לך שאתה חסיד נטו של המידות המגוננות שלך!!!** אתה פשוט מרוקן את כל רגש הציניות והזלזול שלך על כל הרבנים האחרים... ומה הפלא שנשאר לך טיפ טיפה מקום פנוי בנפש להערכה וכבוד שאותו אתה מואיל בטובך להוציא על רב אחד ויחיד... תודה לך... נזכרת להעריך מישהו... **גם בן אדם שישן כל היום...** יש לפחות שעה אחת ביום שהוא נאלץ להיות ער... סו"ס המיטה בשלב מסוים מקיאה אותו... נו... אז מגיע לו צל"ש שהוא עירני וחיוני?? **אותו דבר אתה...** בכלום אתה מזלזל... את כולם אתה מחוק... נשאר איזה אי קטן ובודד בנפש שלך שהיא צמאה לקרטוב של נתינת הערכה וכבוד

השנאה היחודית שיש לקב"ה למלכי אדום... (כל המושג של אדום זה אבי אבות כוחות הרע בעולם...) וקיי"ל שאין לקב"ה נחת רוח רק לאחר שהוא עושה נקמה באדום... כך כשמלך עמון הרג את מלך אדום ככל הנראה זה היה רצון ה' והוא נקם את נקמת ה'...

אבל!!! מכאן ועד לשרוף את עצמותיו ולסוד אותם בקירות הבית?? ההלו... מה קרה לך?? הקב"ה כועס על מלך עמון שכך זלזל במלך אדום... **מה כתוב כאן?? אין מחוק לגמרי... אין שרוף לגמרי...** גם כשאתה עומד מול האדם הכי שפל שרצון ה' שתקעקע אותו מן העולם... גם אז יש קוים אדומים איפה לעצור!! בלעם... הרשע המתועב ביותר שהקב"ה שונא אותו... והקב"ה פותח במיוחד את פי האתון כדי שתוכיח ותבזה ותכלים אותו לעיני כל... אומרים חז"ל: מיד לאחר מכן האתון מתה!!! למה?? משום כבודו של בלעם... שלא כולם יצביעו ויאמרו הנה האתון שהוכיחה את בלעם... **מה כתוב כאן??** שגם כשיש לך עסק עם בלעם שמגיע לו שתבא האתון ותבזה אותו לעיני כל... גם לזה יש גבולות!! גם אותה הקב"ה עוצר... ההלו עד כאן... תפסיקי להכלים אותו... יש גבול... ורואים את היסוד הזה באינספור מקומות... אם זה במשה רבינו שנצטווה לנהוג כבוד בפרעה עד הרגע האחרון... ואם זה במלחמות ישראל שהיה קידוש שם שמים מיוחד בזה שהם היו נוהגים כבוד בהרוגים וקוברים אותם... כן... מדובר במכת אויב... בנצחון מוחץ... אנחנו שמחים במפלת האויב אבל גם בידוא הריגה יש מקום של כבוד...

ואת המסר הזה מאוד מאוד חשוב לדעת:

קורה שיש חילוקי דעות בין מגזרים מסוימים בכלל ישראל... קורה... בכל הדורות זה היה... וכל המשנה והגמ' שלנו מושתתים על מחלוקות שלפעמים היו טעונות מאוד... תמיד יש יהודים שמשוכנעים בצדקת דרכם וכיון שכך הם רואים צורך להוקיע את השני שחושב אחרת... אין בעיה!!! אבל למחוק אותו?? לשרוף אותו?? **אין כזה דבר!!!** גם כשורפים את מלך אדום נתבעים על זה!!! אין יצור אנוש שהותר דמו לגמרי... גם לא בלעם... ק"ו בן בנו של ק"ו כשמדובר ביהודי... וק"ו בן בנו וכדו של ק"ו כשמדובר בתלמידי חכמים... **בינה זאת!!!**

עכשיו המסר הזה לכשעצמו חשוב... אבל על הדרך יש פה עוד נקודה: כשאדם מתחנך למחוק ולשרוף ולשלח רסן בכל מי שלא בדיוק הולך בדרך שלו... כתוצאה מזה נוצר על הדרך תופעת לוואי אבסורדית ובלתי נסבלת והיא: **שכתוצאה מזה בן אדם פשוט לא מכיר את מקומו!!!** יכול להיות לך בן אדם שלקוי מאוד בבין אדם לחבירו... ואילו הוא בעצמו (כתוצאה מהנ"ל) מנותק לגמרי מהמציאות והוא בטוח שהוא האדם הכי מושלם בבין אדם לחבירו... **ואני אסביר את דברי... אתן לך דוגמא מוכרת וכאובה...** אתה יכול לראות יהודי שנחשב לבעל חסד... והנה אתה רואה **אותו בעצמו** מדבר לא יפה לבן אדם אחד... דוחה אותו ברגל גסה... ומתנהג אליו בצורה ממש מכוערת... **ואחרי שניה!!!** אחרי שניה מגיע משהו אחר... (מה שנקרא אחד מאנ"ש...) והוא פתאום פונה אליו בכזו לבביות... עוזר לו... מתאמץ בשבילו... וכל כולו עוטף אותו

המשיג תפס אותם על חם... איסור כרת גמור בתוככי הישיבה!!!

הישיבה געשה ורעשה... המשיג תפס שני בחורים על חם... שעשו עבירה חמורה מאוד שאי אפשר לעבור עליה בשתיקה וקעת יש ישיבת צוות סביב הנושא!!! היה זה בבין הסדרים... המשיג מריח ריח של בשר צלוי... המשיג ירד לפנימיה והתחיל לעשות סיור... אולי יש בחור שלקח את הכניסיה שהיה היום בארוחת צהרים ועשה מזה מנגל... אולי בחור החליט לחסם איזה פיצה במגהץ... הוא עבר בכל הדברים ולא!!! לא מצא מקור לריח... אבל המשיג עדיין לא היה רגוע... הוא עלה לגג של הישיבה... ולתדהמתו!!!! הוא מגלה שם שני בחורים בני עליה עומדים ומתפללים מול... מול ערימת אבנים... הוא התקרב בשקט... ואז לפתע הם ראו את המשיג... ו... וקלטו שהם נתפסו על חם!!! הם החזירו כסיד... והמשיג שאל אותם בשקט: אתם רוצים להגיד לי שהקרבנות קדשים בחוץ?? הם השפילו את עיניהם... לא העיזו להסתכל בפניו של המשיג... אני מזועזע מכך!!! יענקי ומושי... אתם בחורים בני עליה... אתם הבחורים הכי טובים בישיבה... יראי שמים מרבים... איך יכול להיות שבחורים יראי שמים כמוכם יעברו במידע על כרת גמור??

הם שתקו... יענקי הסתכל על מושי ומושי הסתכל על יענקי... ואז יענקי פרץ בבכי סוער: המשיג מכיר אותנו... אנחנו בחורים טובים!! לא החסרנו שחרית אחד בישיבה!! כל לילה אנחנו קמים בחצות לאשתדל באורייתא... גם בקיץ שעבר שרוב הבחורים נכשלו באביזרייהו דעבודה זרה (בגלל אותו מסית שהדיח את אחד הבחורים משיעור א' שגרר אחריו חצי ישיבה באותו לילה געום...) אנחנו לא היינו שם... עמדנו לא פעם ולא פעמיים בניסיונות קשים שיתוף וכדו' ועמדנו בהם בגבורה... אבל זה!!! הניסיון הזה גדול עלינו... סו"ס הישיבה שלנו ממוקמת באילון בצעננים אי שם בגבול נחלת יששכר נפתלי... זה חוק מבית המקדש מרחק מאוד גדול... ואנחנו מתעוררים מידי לילה בהשתוקקות ברשפי אש שלהבה-ה להתבטא לפני ה'... זה בווער בנו כמו אש... נכספה וגם כלתה נפשנו לחצרות ה'... ותכל'ס... זה רחוק!! רחוק!! זה שורף אותנו מבפנים...

יענקי הוסיף ואמר: אנחנו לפעמים יושבים פה בישיבה ומתרפקים בתשוקה עזה להקריב קרבן לה'... ואנחנו מרגישים כמו חית בר שנמצאת במדבר בצמאון צחיחים והיא עוד רגע נופחת את נפשה בצמאון... צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועייף בלי מים... (דוד המלך עוד היה חי בתקופה שהבמות היו מותרות... גם כשהוא גמר בלבו והכריז שהוא לא מקריב אלא רק בחצרות בית ה' בתוככי ירושלים!!! אבל עדיין... עדיין היה פת בסלו... אם הוא היה רוצה הוא היה יכול... אבל אנחנו כבר נולדנו לתוך איסור הבמות... לנו אסור להקריב מחוץ לירושלים!!!) וזה קשה... זה בווער כמו אש... ואנחנו כמעט לא מצליחים להתגבר...

המשיג הקשיב... הבין... הניח את ידיו על כתפיהם ואמר: אני מבין אתכם... אבל מה נעשה שזה אסור!!! אתם מבינים שהקושי הגדול לא מתיר לכם לעבור על איסור חמור שכזה!!! נכון שזו פירצה מוכרת בעם ישראל ו'עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות' אבל תכל'ס... זה דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת ועד כמה שאני מבין... במקרה הנוכחי שלכם זה אפילו לא שוגג... אלא כמעט מזיד... או אולי אונס... אבל שוגג לא!!!

המשיג היה נחרץ: משהו פה צריך לקרות!!! כזה סיפור לא יכול לחזור על עצמו!!! שוחט ומעלה בחוץ זה איסור חמור מאוד!!! כן... מה יש לכם להציע... אתם חייבים לחזור בתשובה... אחרת אתם משחקים עם הגיל חמישים שלכם... זה לא צחוק... זה כרת וערירי!!! אני רוצה לשמוע תכנית מסודרת של עזיבת החטא... מה עושים שפעם הבאה זה לא יקרה... **מושי חשב וחשב ואז הוא אמר:** האמת היא שאח שלי... גם כמוני... יושב ולומד בהתמדה ודבוק בה'... אבל הוא לדוגמא לומד בישיבה של ר' אליעזר הגדול בלוד... אז הוא!!! כשניסיון מסוג שכזה קורה לו... כשהוא והחברותא שלו נתקפים בבולמוס של השתוקקות... אז זה הרבה פחות נורא... הם מקסימום... במקרה הכי גרוע- תופסים את הרגלים בפזיזות ובלי לחשוב פעמיים הם צועדים לילה שלם לכיוון ירושלים... אחרי הכל זה יחסית קרוב!!! זה על הגבול של "דרך רחוקה"... ושם בירושלים הם מסאלתרים לעצמם כל מיני עבודות שירות וניקיון (בדיקו כמו ישיבות שחחתייב סיגוריות) הם עובדים איזה שעתיים שלוש... ואז יש להם בידיים מאה חמישים שקל והם הולכים ומקריבים קרבן... אבל אצלנו?? זה הרבה הרבה יותר רחוק... מסמילא "הצום" הוא הרבה יותר ארוך... עצם התחושה שירושלים כ"כ רחוקה... בו בזמן שאני כ"כ צמא ומשתוקק... ומתי!!! מתי אבא וזארה פני אלוקים... זה כ"כ מייאש... שאז הניסיון לפעמים גדול מידי והוא מכריע אותנו... **סיים מושי ואמר:** אז אולי בחורים כמוני שכ"כ משתוקקים להקריב לה'... אולי אין מקומונו בנחלה כ"כ רחוקה מביהמ"ק...

המשיג שמע... אתה צודק... יש בזה משהו... תן לי לחשוב על זה... עוד באותו יום המשיג כינס את הצוות הרוחני של הישיבה... יש פה שאלה חמורה מאוד!!! יש פה בחורים שעברו על איסור כרת ויתכן שהישיבה שלנו לא מתאימה להם... לאו דווקא בגללם... אלא בגלל המיקום הרחוק של הישיבה מ"פני אלוקים..." הרבנים בישיבה התקשו לקבל את הטענה... מה... להפסיד כאלו בחורים מרוממים?? מה... נחרוץ את גורל הישיבה שכל בחור בן עליה שמשתוקק לחצרות לה'... אז אין מקומו בינינו?? **לא!!! קשה לנו לקבל את הגזירה הזו!!!** המנהל של הישיבה... גם הוא הביע הסתייגות חריפה מההצעה... והוא ביקש: תנו לי לחשוב על זה... למחרת המנהל חזר והודיע חד משמעית: היות ויש כאן טענה מוצדקת!!! הישיבה שלנו באמת מידי רחוקה מבית המקדש... זה גורם לפעמים למצוקות אמיתיות דווקא בקרב הבני עליה... לכן דברתי עם ד' טובי העיר וסיכמתי איתם על השתתפות חלקית... של נסיעות אקספרס חינוך לבית המקדש!!! מהיום כל בחור בן עליה שמתלונן על מצוקת ביטוי בקרבנות... יכול לפנות למשיג... והישיבה תממן לו תחבורה מהירה!! לא חמורים... ולא גמלים... אלא סוסים!!! רכיבה על סוסים זו תחבורה יותר מהירה וכמוכן יותר יקרה... אבל אין מה לעשות... סו"ס זה מקצר את הדרך בחצי... וקיצור הדרך כאן זה מאוד משנה את התחושה!! זה כבר נותן תחושה יותר קרובה אל הלב... זה בהחלט מקטין את הניסיון... לא נוותר על כאלו בחורים בני עליה שימשיכו לקדש את עירנו... לא נוותר על יום אחד נוסף שהם עוסקים בתורה שהוא כמוכן יותר טוב מאלף עולות שאחרים מקריבים בירושלים... עכ"פ כמוכן שההשתתפות בהוצאות מטעם העיר כרוכה בשירות של לקיחת מעשר שני או כרם רבעי ומשלוחים מהסוג הזה שתושבי העיר נצרכים לו מידי יום ביומו... זה בסדר... בחורים יסכימו בשמחה לעלות לירושלים ולאכול מעשר שני...

עכשיו!!! גילוי נאות מדין והייתם נקיים... אני מוכרח להוסיף שיענקי ומושי... נכון שהם שחטו והעלו בחוץ... אבל תסמון עליהם שהם מספיק תלמידי חכמים לדאוג שזה לא יהיה איסור כרת!!! בשביל זה תמיד כשהם עשו את זה (עד שהם נתפסו) הם הקפידו שזה לא יהיה ראוי לאוהל מועד... (שיש מיעוט בשחוט חוץ "ואל פתח אוהל מועד לא הביאו" כל שראוי לפתח אוהל מועד, למעט קרבן שהוא בלאו הכי פסול ולא ראוי לאוהל מועד, שעליו לא חייבים מדין שחוט חוץ...) לכן הם תמיד הקריבו או תורים שלא הגיע זמנם או בני יונה שעבר זמנם... ודווקא היום... היום הם הקריבו זמנם אבל מושי למד לעשות מליקה ומליקה בחוץ היא נבילה ופסול... עכ"פ התכנית יצאה לדרך... ועצם התחושה שירושלים קרובה יותר מתמיד... נותנת תחושה של פת בסלו... כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלוקים... אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי...

הוויי לא עובד!

בתקופה האחרונה התגלה אצלי כשרון חדש... השכנים והקרובים התחילו להתייעץ איתי בכבישים ובדרכים... יש לי חבר שהיה צריך לנסוע מחיפה לאיזשהו מקום...

מה קרה?? הסיפור הוא שהוויי הפסיק לעבוד!! עכ"פ באזור שלי פה בחיפה... בגלל המצב הבטחוני הוויי לא עובד... ברגע שהוויי לא עובד כולם נהיו נכים... אנשים שנשענו את אותה נסיעה מאות פעמים... פתאום עומדים אובדי עצות והם לא יודעים 'לעבור את הכביש', וכאן הגיע היום הגדול שלי...

אני מהרגע הראשון החלטתי שאני לא משתמש בוויי ויהי מה... קניתי לי ספר של מפות מדויקות ומעודכנות של כבישי ישראל... (זה עלה לי כמעט כמו המחיר של הוויי) לפני כל נסיעה אני מסתכל במפה... אני לוקח איתי את המפה לדרך... ומטבע הדברים תוך כמה עשרות נסיעות... זהו... למדתי פחות או יותר את הכביש... אני מכיר את הדרכים... אני יודע איפה צריך לפנות שמאלה ואיפה ימינה... והנה... יום אחד הוויי התפגר וכולם הוכו בסנוורים וילאו למצא הפתח... ופתאום הפאנאט הזה... הפרמטיבי הזה שתמיד הגיע עם המפות וכולנו צחקנו עליו... (כסח... לפעמים הייתי צריך להתקשר לכל מיני אנשים שהיה להם הוויי) פתאום נהייתי הוויי...

וזה עורר אותי לחידוש גדול על דרך הדרש: כולנו מכירים את המשל המפורסם של המסילת ישרים על גן המבוכה, שכולם הולכים בגן המבוכה ולא יודעים איפה לפנות, ימינה או שמאלה... ואז מופיע מולם הזקן שעבר את גן המבוכה והוא יודע להגיד להם זה הדרך וזה המקום... אז תמיד הבנתי שההבדל הוא שהזקן עבר את גן המבוכה והם עדיין לא עברו!!!

אז זהו שלא!!! כעת מתברר שיכול להיות שהסיפור הוא אחר, גם הזקן וגם הם, עברו את גן המבוכה, רק הזקן עבר את גן המבוכה לבד בלי הוויי... ואילו כל שאר האנשים שגם הם עברו את גן המבוכה, אבל אז מה, הם עברו אותו עם הוויי... אז הם צריכים לשאול את הזקן שלמד לעבור אותו בלי הוויי... אה... מה אתה אומר על הוורט שלי??

אני לא זקן ולא עברתי את גן המבוכה, אבל בדור הוויי יתכן שיש פה מסר מאוד חשוב!!! בשביל לעבור את גן המבוכה של החיים, צריך להיות כמה שפחות נכה, כמה שפחות להיות זקוק לגלגלי עזר, ולקביים של המדידה... כי בדורנו כבר לא צריך להיות זקן שעבר את גן המבוכה, יבא יום שגם צעיר שעדיין הולך ישר כאשר ברא אותו אלוקים, יוכל להיות הרבה יותר יעיל ממי שעשה את אותה דרך מאות פעמים אבל בלי דעת...

אל תתפעל מאנשים שמצליחים להזיז את העולם עם המדידה... כי בשניה שהמדידה זה לצד הם פתאום מאובנים לגמרי!!! זה כמו דיסק אונקי שיש בו כל התורה כולה... ובשלוף אחד אני מוצא אותו וכתוב עליו לא מחובר... אסור שזה יקרה לנו!!! אני כעת לא בא להטיף נגד הוויי... לצערי אני לא אוהו בלוקוס הזה... אבל אני כן בשביל להמליץ בחום לתת קורטוב של כבוד ואימון לשיקול דעת שלנו... להשאיר משהו לשכל שלנו... לא לתת למדיה לגנוב לנו לגמרי את האישיות... זה בסה"כ עניין של אגו!!! קצת אגו לא זייק...